

ผลกระทบของความผูกพันสาขาการท่องเที่ยวในข้อตกลง GATS
ของประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีต่อกฎหมายไทย

ดาริษา ศิริสมบัติ

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ISBN 974-09-2528-6

THE EFFECT OF SPECIFIC COMMITMENT ON THE TOURISM
SECTOR IN GATS AGREEMENT ON COUNTRIES
OF ASEAN TO THAI LAWS

DARISA SIRISOMBAT

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS

2006

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ISBN 974-09-2528-6

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของความผูกพันสาขาการท่องเที่ยวในข้อตกลง GATS
ของประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีต่อกฎหมายไทย

ชื่อผู้เขียน นางสาวคาริษา ศิริสมบัติ

คณะ นิติศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิจิตร

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร. ละเอียด ศีลาน้อย

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมล พุพิพิช)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

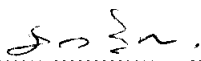
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิจิตร)

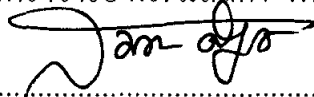
กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ละเอียด ศีลาน้อย)

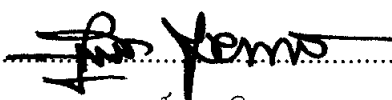
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พิณีจันทร์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศิริสมบูรณ์เวช)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. วิสูตร ตูยานนท์)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ผลกระทบของความผูกพันสาขาการท่องเที่ยวในข้อตกลง GATS
ของประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีต่อกฎหมายไทย

ชื่อผู้เขียน : นางสาวดาริษา ศิริสมบัติ

ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา : 2549

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิทิศ ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ ดร. ละเอียด ศิลาน้อย

ประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ได้จัดแจ้งความผูกพันลงในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS ซึ่งเป็นความตกลงว่าด้วยการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนซึ่งเป็นสมาชิกของ WTO ด้วย ก็ได้เสนอข้อผูกพันการเปิดตลาดในสาขาต่าง ๆ ไว้ด้วยและหนึ่งในความผูกพันนั้น คือ สาขาการบริการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้จัดแจ้งความผูกพันไว้แตกต่างกันอยู่บ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมในการเปิดตลาดของประเทศตน

การเปิดเสรีการท่องเที่ยวตามข้อตกลง GATS ครอบคลุมถึงธุรกิจ โรงแรม ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร ธุรกิจตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยว ธุรกิจบริการจัดการโรงแรม และธุรกิจบริการจัดเลี้ยง ฯลฯ ดังนั้น ความผูกพันในการเปิดตลาดของแต่ละประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ จึงครอบคลุมในธุรกิจดังกล่าว และย่อมส่งผลกระทบต่อกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้องด้วย

การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นหาผลกระทบของความผูกพันดังกล่าวที่มีต่อกฎหมายท่องเที่ยวไทย และศึกษาถึงความได้เปรียบเสียเปรียบของไทยต่อประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนในการเปิดตลาดดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยจัดแจ้งความผูกพันตลาดสาขาบริการท่องเที่ยวมากกว่าสมาชิกอื่นในอาเซียน และพบว่า ไทยมีความได้เปรียบในด้านศักยภาพ

ของการสร้างรายได้มากกว่าประเทศอื่นในอาเซียน นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า การเปิดตลาดของสมาชิกกลุ่มอาเซียนมีผลกระทบต่อกฎหมายไทยเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ กฎหมายบางฉบับมีบทบัญญัติที่เป็นการสร้างอุปสรรคหรือเป็นข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติต่อแรงงานต่างด้าว หรือผู้ประกอบการที่มีสัญชาติต่างด้าว เนื่องจากกฎหมายบางฉบับกำหนดอาชีพที่สงวนไว้สำหรับคนสัญชาติไทยเท่านั้นที่จะประกอบธุรกิจหรืออาชีพดังกล่าวได้

อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของการวิเคราะห์ผลกระทบของความผูกพันสาขาการท่องเที่ยวของประเทศกลุ่มอาเซียนในข้อตกลง GATS ที่มีต่อกฎหมายไทย พบว่ากฎหมายส่วนใหญ่ไม่เป็นการสร้างอุปสรรคหรือสร้างข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติต่อแรงงานต่างด้าวหรือผู้ประกอบการที่ไม่ได้มีสัญชาติไทย มีเพียงกฎหมายบางฉบับเท่านั้นที่จะต้องแก้ไขในเรื่องคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ หรือผู้ประกอบการ ซึ่งการแก้ไขกฎหมายจะต้องอยู่บนแนวทางการแข่งขันการให้บริการที่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

ข้อเสนอแนะของงานวิจัยคือ ควรเสนอให้ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนยื่นข้อผูกพันในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS สาขาการท่องเที่ยวให้เหมือนกันมากที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกัน อีกทั้งยังเป็นการรวมกลุ่มการค้าบริการในภูมิภาคที่เข้มแข็ง มีศักยภาพ และสามารถแข่งขันในตลาดการค้าบริการระดับโลก

ในส่วนของประเทศไทยควรเสนอปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับความผูกพันในการเปิดตลาดการค้าบริการท่องเที่ยวภายใต้ข้อตกลง GATS เช่น อาจผ่อนผันข้อจำกัดคุณสมบัติด้านสัญชาติไทยในการขอใบอนุญาตประกอบกิจการตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยวตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หรือการประกอบอาชีพต้องห้ามของคนต่างด้าวตามบัญชีแนบท้ายพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 หรือปรับบทลงโทษของพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 ให้ชัดเจนและมีความเป็นธรรมมากขึ้น เป็นต้น

ABSTRACT

Thesis Title : The Effect of Specific Commitment on the Tourism Sector in GATS Agreement on Countries of ASEAN to Thai Laws

Student's name : Miss Darisa Sirisombat

Degree Sought : Master of Laws

Academic Year : 2006

Advisory Committee :

1. Assoc. Prof. Sumalee Wongwittit Chairperson
2. Prof. La-iard Silanoi

The member countries of the WTO signed in the table attached to the GATS agreement about trading service of member countries. ASEAN countries which are the members of WTO proposed an agreement to open free market in many sections, and travel service is one of them. However, these countries have signed the agreement containing different obligations depending on the capacity in opening free market in each country.

The implementation of free trade on tourism, according to the agreement of GATS, covers hotel business, restaurants, traveling agencies, hotel management, banquet service business, etc. As a result, the agreement of free market in each of member countries included these businesses and thus, affected the concerning domestic laws.

This study focused on the impact of the agreement on Thai tourism laws and studied the advantages and disadvantages of the free market in Thailand comparing to ASEAN countries. The findings indicated that Thailand has signed an agreement concerning tourism service more than other ASEAN countries and gained an advantage in the potential of creating income over these countries. In addition, opening the free market of ASEAN countries has little effect on Thai laws. In other words, some laws have legal provisions which obstruct or restrain the enter into the free market and the treatment to alien labours or foreign nationalities or business persons since some laws have reserved some occupations for Thai nationality only.

However, the overview approach of the analysis on the impact of the GATS agreement concerning tourism service of ASEAN countries to Thai laws showed that most of the laws did not hinder or impose limitations on entering into the market and on national treatment to foreign nationalities. Some laws relevant to the qualifications of entrepreneurs should be remedied. The amendment of the laws should be based on the concept of fair services competition to both Thai citizen and foreign citizens.

The suggestion of the research is that ASEAN countries should put forward the same proposals of tourism service in the table attached to the GATS agreement in order to be fair for all and to group the region trading services to be strongly and to have the potential to compete with the global trading services.

Thailand should remedy domestic laws conforming to the obligations of opening the free market on tourism service under the GATS agreement. For example, to loosen restrictions on the qualifications of having Thai nationality

to apply for a license of traveling agencies and tourist business according to the tourism Business and Guide Register Act of A.D. 1992 and the second Act of A.D. 2002 or on the aliens working in any occupations reserved only for Thai nationals in accordance with the list attached to the Alien Act of A.D. 1978, or the penalty system of the Hotel Act of A.D. 1935 to be clearer and more just.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือและความเมตตาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิทิศ และอาจารย์ ดร. ละเอียด ศีลาน้อย ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาและแนะนำทั้งทางวิชาการที่มีคุณค่า ตลอดจนชี้แนะประเด็นปัญหาต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พินิจจันทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศิริสมบูรณ์เวช และ อาจารย์ ดร. วิสูตร คุ้มยานนท์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่อเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และขอขอบคุณ คุณเกษร สายปลื้มจิตต์ น้องสาว และเพื่อนทุกคน ที่คอยห่วงใยและเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนมาโดยตลอด

ดาริษา ศิริสมบัติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1. บทนำและสภาพปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
3. สมมติฐานของการทำวิจัย.....	8
4. วิธีการศึกษาและวิจัย.....	8
5. ขอบเขตของการวิจัย.....	8
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 แนวคิดและหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสนธิสัญญา และความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (GATS).....	10
1. แนวคิดและหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสนธิสัญญา.....	11
2. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของความตกลงการค้าบริการ.....	22
3. ขอบเขตของความตกลงการค้าบริการ.....	28
4. ประเภทการค้าบริการ.....	28
5. รูปแบบการค้าบริการ.....	31
6. พันธกรณีของประเทศสมาชิก.....	32
6.1 พันธกรณีทั่วไป.....	32
6.2 พันธกรณีเฉพาะ.....	43
6.2.1 เงื่อนไขในการเข้าสู่ตลาด (Market Access--MA).....	44
6.2.2 การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment--NT).....	46

บทที่	หน้า
3 ความผูกพันเฉพาะสาขาการท่องเที่ยวของอาเซียนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	48
1. ประเทศมาเลเซีย.....	48
1.1 ข้อมูลทั่วไป.....	48
1.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS.....	49
1.2.1 ธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท และภัตตาคาร รวมถึงการเข้ามา ให้บริการ โรงแรมและที่พัก ให้บริการอาหารและ ให้บริการ ในสถานที่	50
1.2.2 ค้าแทนการเดินทาง และผู้ประกอบการนำเที่ยว	51
1.2.3 สาขาบริการกิจกรรมสันทนาการ วัฒนธรรม และ จัดการแข่งขันกีฬา.....	51
1.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	51
1.3.1 พระราชบัญญัติอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ค.ศ. 1992.....	52
1.3.2 กฎหมายภาษี	52
1.3.3 กฎหมายการลงทุน.....	52
2. ประเทศอินโดนีเซีย.....	57
2.1 ข้อมูลทั่วไป.....	57
2.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS.....	58
2.2.1 สาขาธุรกิจ โรงแรมและที่พัก	58
2.2.2 สาขาธุรกิจตัวแทนการเดินทางและผู้ประกอบการนำเที่ยว ..	58
2.2.3 สาขา Tourist Resort.....	60
2.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	60
3. ประเทศฟิลิปปินส์.....	65
3.1 ข้อมูลทั่วไป.....	65
3.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS.....	65
3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	68

บทที่	หน้า
4. ประเทศสิงคโปร์	74
4.1 ข้อมูลทั่วไป	74
4.2 ข้อผูกตามข้อตกลง GATS.....	75
4.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	77
5. ประเทศเมียนมาร์	81
5.1 ข้อมูลทั่วไป	81
5.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS.....	81
5.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	82
6. ประเทศกัมพูชา.....	85
6.1 ข้อมูลทั่วไป	85
6.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS.....	85
6.3 ระบบกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	91
6.3.1 กฎหมายการประกันการลงทุน	91
6.3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสิทธิพิเศษ.....	92
6.3.3 กฎหมายเกี่ยวกับการถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน	93
6.3.4 กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงาน	93
7. ประเทศบรูไน	97
7.1 ข้อมูลทั่วไป	97
7.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS.....	98
7.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	98
7.3.1 กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงาน	99
7.3.2 กฎหมายเกี่ยวกับภาษี	100
7.3.3 กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน.....	100
8. ประเทศลาว.....	102
8.1 ข้อมูลทั่วไป	102

บทที่	หน้า
8.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS.....	103
8.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว.....	103
9. ประเทศเวียดนาม.....	103
9.1 ข้อมูลทั่วไป.....	105
9.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS.....	106
9.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว.....	106
9.3.1 กฎหมายว่าด้วยการแข่งขัน.....	106
9.3.2 กฎหมายเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดิน.....	107
9.3.3 กฎหมายแรงงานและการจ้างงาน.....	109
9.3.4 กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน.....	111
10. ประเทศไทย.....	115
10.1 ข้อมูลทั่วไป.....	115
10.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS.....	115
10.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว.....	119
4 กฎหมายไทยเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าบริการการท่องเที่ยว.....	120
1. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522.....	120
2. พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521.....	124
3. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542.....	129
4. พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520.....	135
5. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.....	139
6. พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478.....	146
7. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522.....	152
8. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541).....	154

บทที่	หน้า
9. พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542.....	158
10. พระราชบัญญัติอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544.....	161
11. พระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2542	164
5 วิเคราะห์ผลกระทบของความผูกพันสาขาการท่องเที่ยวของประเทศ กลุ่มอาเซียนในข้อตกลง GATS ที่มีต่อกฎหมายไทย	168
1. วิเคราะห์ผลกระทบรายสาขาบริการ	169
1.1 สาขาธุรกิจโรงแรม	169
1.2 สาขาธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร	173
1.3 สาขาธุรกิจตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยว	177
1.4 สาขามัคคุเทศก์	181
1.5 สาขาธุรกิจบริการจัดเลี้ยง	184
1.6 สาขาบริการสันนาการ วัฒนธรรม และจัดการแข่งขันกีฬา.....	185
1.7 สาขาบริการจัดการประชุม	186
1.8 สาขา Tourist Resort	187
1.9 สาขาบริการจัดการ โรงแรม	188
2. วิเคราะห์ผลกระทบต่อกฎหมายไทย	189
2.1 ประเด็นการเปิดตลาดใน Mode 1	190
2.2 ประเด็นการเปิดตลาดใน Mode 2	192
2.3 ประเด็นการเปิดตลาดใน Mode 3	193
2.4 ประเด็นการเปิดตลาดใน Mode 4	204
6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	208
1. บทสรุป.....	208
2. ข้อเสนอแนะ	214
บรรณานุกรม.....	216
ประวัติผู้เขียน	221

บทที่ 1

บทนำ

1. บทนำและสภาพปัญหา

ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (The General Agreement on Trade and Services--GATS) เป็นความตกลงฉบับหนึ่งอันเป็นผลจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย และเป็นข้อตกลงที่แนบรวมกันอยู่ในกรมสารสุดท้าย (final act) ซึ่งเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 พร้อม ๆ กับการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) เพื่อทำหน้าที่บริหารความตกลงต่าง ๆ และเป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้กำกับดูแลการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกทั้งหลาย¹

ข้อตกลง GATS มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกมีการขยายตัวภายใต้เงื่อนไขของความโปร่งใส (transparency) และการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ (progressive liberalization) ทั้งนี้ ข้อตกลง GATS ยอมรับสิทธิของสมาชิกที่จะกำหนดมาตรการ กฎ ระเบียบภายในใด ๆ ที่เห็นว่า จำเป็นเพื่อกำกับดูแลธุรกิจบริการในประเทศของตนได้ หรือเรียกว่า Right to Regulate อย่างไรก็ดี สิทธิในการออกกฎระเบียบเช่นว่านั้นต้องสอดคล้องและไม่ขัดต่อพันธกรณีที่ได้บัญญัติไว้ในข้อตกลง GATS ด้วย²

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร, “ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ,” ใน เอกสารประกอบการบรรยายวิชากฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546), หน้า 1.

²สำนักเจรจาการค้าบริการ, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการในองค์การการค้าโลก [Online], Available URL: <http://www.dtn.moc.go.th>, 2548 (มิถุนายน, 27).

พันธกรณีของประเทศสมาชิกจะมี 2 ประเภท คือ พันธกรณีทั่วไป และพันธกรณีเฉพาะ ซึ่งพันธกรณีทั่วไปจะประกอบด้วย หลักการประคับคองชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment--MFN) ความ โปร่งใส (transparency) กฎระเบียบภายใน (domestic regulation) การเปิดเสรีแบบก้าวหน้าตามลำดับ (progressive liberalization) ส่วนพันธกรณีเฉพาะ จะเป็นข้อผูกพันเฉพาะสาขาบริการใดที่สามารถเปิดตลาดได้ให้ระบุไว้ในตาราง ข้อผูกพันเฉพาะ พร้อมเงื่อนไขในการเปิดตลาด (market access) และหลักการประคับคองคนชาติ (national treatment)¹

พันธกรณีเฉพาะตามข้อตกลง GATS ประเทศสมาชิกจะยื่นข้อผูกพันไว้ในตารางแนบท้ายของข้อตกลง GATS² และอาจยื่นข้อผูกพันเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในข้อตกลง GATS ในสาขาต่าง ๆ เนื่องจากการยื่นข้อผูกพันของประเทศสมาชิก WTO จะต้องไม่ออกกฎหมายใหม่หรือปรับปรุงกฎหมายในสาขาบริการที่ผูกพันไว้มีเงื่อนไขเพิ่มขึ้นจากที่ระบุไว้ในข้อผูกพันเฉพาะ เพื่อเป็นการลดอุปสรรคต่อการเปิดเสรีการค้าบริการในสาขานั้น ๆ ประเทศสมาชิกจึงต้องเปิดเสรีการค้าบริการตามเงื่อนไขที่กำหนดในข้อตกลง GATS

ตามบทบัญญัติของข้อตกลง GATS นั้น ได้กำหนดรูปแบบการค้าบริการไว้ 4 ประเภท คือ การขายบริการข้ามพรมแดน (cross-border supply) หรือ Mode 1 บุคคลหรือทรัพย์สินเข้าไปใช้บริการในประเทศ (consumption abroad) หรือ Mode 2 ผู้ให้บริการต่างชาติเข้ามาจัดตั้งธุรกิจให้บริการ (commercial presence) หรือ Mode 3 บุคลากรต่างชาติเข้ามาให้บริการในประเทศ (presence of natural persons) หรือ Mode 4 ซึ่งรวมถึงรูปแบบการค้าบริการทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง³ นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกมีความเห็นร่วมกันว่าควรต้องกำหนดสาขาการค้าบริการออกเป็น 12 สาขา เพื่อให้ง่ายต่อการเจรจาการเปิดตลาด คือ การบริการทางธุรกิจ การเงินการธนาคารและการประกันภัย การสื่อสารและโทรคมนาคม

¹ สุมาลี วงษ์วิจิต, เรื่องเดิม, หน้า 2.

² สำนักเจรจาการค้าบริการ, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, เรื่องเดิม.

³ เรื่องเดียวกัน.

การขนส่ง การก่อสร้าง การศึกษา การท่องเที่ยว การจัดจำหน่าย บริการด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม การบันเทิงและกีฬา และบริการอื่น ๆ¹

ด้วยเหตุนี้ การค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวจึงเป็นหนึ่งในสาขาการค้าบริการที่ถูกกำหนดไว้ในระหว่างประเทศสมาชิกที่ได้ยื่นข้อผูกพันในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS และสาขาการท่องเที่ยวก็ได้แบ่งออกเป็น 4 สาขาย่อยอีก คือ โรงแรมและภัตตาคาร รวมทั้งบริการจัดเตรียมอาหาร และเครื่องคัมนอกสถานที่ (catering services) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและตัวแทนท่องเที่ยว (travel agencies and tour operators services) ไกด์ท่องเที่ยว (tourist guides services) บริการท่องเที่ยวอื่น ๆ (others)² ซึ่งประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนได้ยื่นข้อผูกพันของสาขาการท่องเที่ยวนี้

ในบรรดาประเทศสมาชิกทั้งหลายที่ได้ลงนามผูกพันในข้อตกลง GATS นั้น ส่วนหนึ่งเป็นประเทศในกลุ่มอาเซียน หรือสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nation--ASEAN) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 1967 ที่กรุงเทพมหานคร โดยการลงนามร่วมกันในปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok declaration) ค.ศ. 1967 ของรัฐมนตรี 5 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศสิงคโปร์ ต่อมาอาเซียนได้รับประเทศบรูไน ในดารุสซาลาม ประเทศลาว ประเทศเมียนมาร์ ประเทศเวียดนาม และประเทศกัมพูชา ตามลำดับ จึงมีสมาชิกรวมกันเป็น 10 ประเทศ มีวัตถุประสงค์ เพื่อเร่งรัดความเจริญทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคมและการพัฒนาทางวัฒนธรรม ส่งเสริมสันติภาพ และเสถียรภาพในภูมิภาค และส่งเสริมให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการค้า การอุตสาหกรรม การลงทุน และการค้าบริการ เป็นต้น โดยมีความร่วมมือด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ หนึ่งในความร่วมมือ คือ ความร่วมมือด้านการบริการ อาเซียนได้จัดทำความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (Asean Framework Agreement on Services--AFAS) โดย

¹สำนักเจรจาการค้าบริการ, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, เรื่องเดียวกัน.

²เรื่องเดียวกัน.

เจรจาเปิดเสรีการค้าบริการสาขาต่าง ๆ โดยสาขาการท่องเที่ยวก็เป็นหนึ่งในสาขาที่เปิดการเจรจาด้วย¹

ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ ประกอบด้วย ประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศบรูไนดารุสซาลาม ประเทศเมียนมาร์ และประเทศกัมพูชา ยกเว้นประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO)² ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก โดยแต่ละประเทศได้เข้าทำข้อตกลง GATS และได้ยื่นข้อผูกพันสาขาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไปในตารางข้อผูกพันแนบท้ายข้อตกลง GATS นี้ รวมทั้งประเทศไทยได้ยื่นข้อผูกพันไว้ในตารางแนบท้ายดังกล่าวด้วย ซึ่งการยื่นข้อผูกพันดังกล่าวของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนนี้³ ส่งผลให้การค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนเพิ่มการแข่งขันและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในอันที่จะส่งเสริมประสิทธิภาพการบริการในสาขาการท่องเที่ยวนี้ ในทางกลับกันก็ส่งผลกระทบต่อการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนด้วย

การที่ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนได้เข้าเป็นสมาชิกในองค์การการค้าโลกนั้น ก่อให้เกิดผลทั้งในด้านดีและด้านที่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้ ทั้งนี้ เนื่องจากการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกต้องปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ เช่น Most-favor Nation Treatment--MFN, National Treatment--NT, Transparency เป็นต้น ซึ่งแต่ละประเทศต้องดำเนินการตามที่องค์การการค้าโลกกำหนด ความตกลงแนบท้ายกรรมสารสุดท้าย สาขาการค้าบริการนั้น ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนได้ยื่นข้อผูกพันในข้อตกลงนี้ด้วย เมื่อเข้าทำความตกลง GATS แล้ว จะต้องมีการเปิดเสรีการค้าบริการตามเงื่อนไขที่วางไว้ในความตกลง GATS

¹ รัชชัย โชคธีรวัฒน์, “ผลกระทบของกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียนต่อกฎหมายไทย: กรณีศึกษา สาขาการเงิน,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 9.

² General Agreement on Trade in Services, **Thailand Schedule of Commitments** [Online], Available URL: <http://www.wto.org>, 2004 (April, 17).

³ Ibid.

ซึ่งแต่ละประเทศจะต้องปฏิบัติตาม โดยมีได้คำนึงถึงว่า ประเทศของตนมีความพร้อมและสามารถรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการนี้ได้หรือไม่

การเปิดเสรีการค้าบริการ สาขาการท่องเที่ยวเป็นสาขาบริการหนึ่งที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขตามที่แต่ละประเทศสมาชิกได้แสดงเจตนาที่จะผูกพันในการเปิดตลาดลงในตารางข้อมูลพันธ โดยจะปรากฏอยู่ในตารางข้อมูลพันธแนบท้ายข้อตกลง GATS การที่แต่ละประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนได้เสนอข้อมูลพันธตามตารางแนบท้ายแล้ว อาจจะเสนอพันธกรณีเฉพาะในสาขาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมได้อีก โดยที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการเปิดตลาดแบบเสรีก้าวหน้าตามลำดับ ซึ่งประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนจะต้องไม่ออกกฎหมายใหม่หรือปรับปรุงกฎหมายเดิมที่มีผลทำให้บริการที่ยื่นข้อมูลพันธไว้มีเงื่อนไขเพิ่มขึ้นจากที่ระบุไว้ในข้อมูลพันธนี้¹ แม้ว่าประเทศกลุ่มอาเซียนจะเข้าผูกพันตามข้อตกลง GATS อันเนื่องมาจากเงื่อนไขของการเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนจะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันเป็นผลจากการเข้าผูกพันตามข้อตกลง GATS นี้ ประเทศที่ยังไม่พร้อม เช่น ประเทศกัมพูชา และประเทศเมียนมาร์ หรือแม้แต่ประเทศไทยเอง ยังไม่พร้อมสำหรับการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวที่จะต้องทำการแข่งขันกับชาวต่างประเทศที่มีทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับมีเงินลงทุนจำนวนมาก อันเนื่องมาจากความแตกต่างของค่าเงินเข้ามาประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในประเทศของตน ผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยว อาทิเช่น โรงแรม มัคคุเทศก์ คิวแทนนำเที่ยว ฯลฯ ภายในประเทศดังกล่าวยังไม่ทราบว่าประเทศของตนได้เข้าผูกพันตามข้อตกลง GATS แล้ว จึงไม่อาจทราบได้ว่า จะมีผลกระทบอย่างไรบ้างต่อธุรกิจท่องเที่ยว เนื่องจากข้อตกลง GATS เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่ภาครัฐเป็นผู้ยื่นข้อมูลพันธ แต่ไม่ได้มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เกี่ยวกับการที่ประเทศของตนได้เข้าผูกพันตามข้อตกลง GATS นี้ ต่อผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ของภาครัฐเองก็ไม่ได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศ เพราะเป็นเพียงผู้วางแผนและนโยบาย

¹ สำนักเจรจาการค้าบริการ, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, เรื่องเดิม.

แต่ไม่ได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติงาน หรือเป็นผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในเชิงลึก จึงอาจมองไม่เห็นสภาพปัญหาอันเป็นผลจากการยื่นข้อผูกพันในข้อตกลง GATS นี้

การบริการท่องเที่ยวจึงกลายเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งไม่เพียงแต่ในระดับภูมิภาค และระดับโลกเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องอย่างมากในระดับภายในประเทศด้วย จะเห็นได้ว่า ในช่วงเวลาสิบปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน การท่องเที่ยวของประเทศไทย เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากชาวต่างประเทศมาก เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่มีความหลากหลาย ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีทั้ง ภูเขา ทะเล น้ำตก แม่น้ำ ลำคลอง ประกอบกับค่าครองชีพที่ไม่สูงมากนัก คนไทยมีอัธยาศัยดี เป็นเมืองแห่งรอยยิ้ม (land of smile) การท่องเที่ยวจึงเป็นแหล่งนำเข้าเงินตราต่างประเทศมาสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมหาศาล โดยมีหน่วยงานของภาครัฐให้การกำกับดูแล อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ โดยจัดตั้งให้ขึ้นมาดูแล วางนโยบาย และจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยให้ดียิ่งขึ้น ต่อมาได้มีการปฏิรูประบบราชการขึ้น โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 เกี่ยวกับการโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ รวมทั้ง การแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ทำให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยต้องโอนภาระงานด้านพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านพัฒนาบริการท่องเที่ยว และด้านทะเบียนธุรกิจนำเที่ยว ไปให้กับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นหนึ่งในกระทรวงที่ตั้งใหม่นี้ ตามมาตรา 5 (5) และหมวด 5 มาตรา 14 และมาตรา 15 ดูแล บริหารงาน และจัดสรรงบประมาณด้านการท่องเที่ยวและกีฬาของประเทศ โดยให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้เสนอ นโยบาย และวางแผนให้กับกระทรวง เพื่อให้การบริหารงานคล่องตัวมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม สภาพของการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก เพราะยังอยู่ในช่วงเวลาของการปรับตัวและเตรียมการเพื่อให้พร้อมกับการเปิดเสรีตามข้อตกลง GATS

จากข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาผลกระทบของความผูกพันสาขาการท่องเที่ยวในข้อตกลง GATS ของประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีต่อกฎหมายไทย ซึ่งการยื่นข้อผูกพันสาขาการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนอาจส่งผลกระทบต่อ การเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติของไทยในรูปแบบ

บริการต่าง ๆ โดยพิจารณาจากกฎหมายภายในประเทศว่าสอดคล้องหรือขัดต่อพันธกรณีเฉพาะที่ไทยจัดแจ้งไว้หรือไม่ อีกทั้งจะทราบว่าไทยได้เปรียบหรือเสียเปรียบอย่างไรต่อการเปิดตลาดเสรีการค้าบริการสาขาท่องเที่ยว ดังนั้น ข้อผูกพันของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนในข้อตกลง GATS สาขาการท่องเที่ยวมีผลต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างไร โดยที่ประเทศไทยจะต้องเปิดเสรีการค้าบริการทุกสาขา รวมทั้งสาขาการท่องเที่ยวเต็มรูปแบบภายในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งประเทศไทยจะต้องเตรียมความพร้อมกับการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยว เพื่อให้บุคลากร ผู้ประกอบธุรกิจ หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐสามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปิดเสรีสาขาการท่องเที่ยวต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 ศึกษาแนวคิด ประวัติความเป็นมาทางกฎหมายของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสนธิสัญญา และข้อตกลง GATS
- 2.2 ศึกษารวบรวมพันธกรณีทั่วไปและพันธกรณีเฉพาะ ในข้อตกลง GATS สาขาการท่องเที่ยว
- 2.3 ศึกษาทำความเข้าใจและสังเคราะห์ถึงข้อผูกพันสาขาการท่องเที่ยวของประเทศกลุ่มอาเซียน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 2.4 ศึกษาทำความเข้าใจและสังเคราะห์ถึงกฎหมายไทยเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าบริการการท่องเที่ยว
- 2.5 วิเคราะห์ผลกระทบของความผูกพันสาขาการท่องเที่ยวของประเทศกลุ่มอาเซียนในข้อตกลง GATS ที่มีต่อกฎหมายไทย
- 2.6 เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อกฎหมายที่ได้รับผลกระทบ

3. สมมติฐานของการทำวิจัย

การที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ ยกเว้น ประเทศลาว และประเทศเวียดนาม ที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก ได้ยื่นข้อผูกพันสาขาการท่องเที่ยว

ในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS ทำให้แต่ละประเทศสมาชิกต้องเปิดตลาดการท่องเที่ยวในแต่ละรูปแบบบริการที่ไม่เหมือนกัน อันส่งผลให้ประเทศไทยที่ยื่นข้อผูกพันสาขาการท่องเที่ยวในรูปแบบบริการที่ไม่เหมือนกับประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนมีความได้เปรียบและเสียเปรียบบางประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งการที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนรวมทั้งประเทศไทยเปิดตลาดท่องเที่ยวไม่เหมือนกันนั้น เป็นการกระทบต่อกฎหมายไทยหลายประการ

4. วิธีการศึกษาและวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเอกสาร โดยเน้นการศึกษาวิเคราะห์ถึงกรอบความตกลง GATS เฉพาะพันธกรณีเฉพาะการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง ที่ประเทศไทยและประเทศกลุ่มอาเซียนได้ให้คำมั่นไว้ ประกอบกับการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งเอกสารภาษาไทยและเอกสารภาษาอังกฤษในรูปแบบของสื่อประเภทต่าง ๆ หนังสือ บทความทางวิชาการ บทบัญญัติของกฎหมาย และสื่อประเภทข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นตัวค้นหาข้อมูล ตลอดจนรายงานการศึกษาวิจัย และการค้นคว้าของสถาบันและองค์กรต่าง ๆ หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมมาทำการศึกษาเรียบเรียง และวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อหาบทสรุปของการวิจัย

5. ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาเพื่อเรียบเรียงเป็นรายงานวิจัยฉบับนี้ ผู้ทำการศึกษาวิจัยทำการศึกษาดังบทกฎหมายและแนวความคิดทั้งหลายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของหัวข้อในการทำวิจัยเท่านั้น โดยงานวิจัยนี้เน้นการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความตกลงระหว่างประเทศ ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services--GATS) โดยจะศึกษาพันธกรณีเฉพาะ (specific commitment) เพื่อเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวและการเดินทางที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการดำเนินการตามพันธกรณีเฉพาะที่

ประเทศกลุ่มอาเซียน รวมทั้งประเทศไทยที่ได้เข้าทำข้อผูกพันนี้ ซึ่งการเข้าทำข้อผูกพันดังกล่าวของประเทศกลุ่มอาเซียนทำให้การเปิดตลาดสาขาการท่องเที่ยวในรูปแบบบริการต่าง ๆ ที่ไม่เหมือนกัน จึงส่งผลกระทบต่อ การเปิดตลาดในรูปแบบบริการต่าง ๆ ต่อการท่องเที่ยวไทย แต่เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยทางนิติศาสตร์ ซึ่งต้องศึกษาปัญหาข้อกฎหมายเป็นหลัก จึงจำกัดขอบเขตในการวิจัยเฉพาะปัญหาที่เป็นข้อกฎหมายเท่านั้น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิดหลักการ แนวคิดและความเป็นมา เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสนธิสัญญาและข้อตกลง GATS

6.2 ทำให้ทราบถึงพันธกรณีทั่วไปและพันธกรณีเฉพาะในข้อตกลง GATS สาขาการท่องเที่ยว

6.3 ทำให้ทราบถึงข้อผูกพันสาขาการท่องเที่ยวของประเทศกลุ่มอาเซียน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6.4 ทำให้ทราบถึงกฎหมายไทยเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าบริการการท่องเที่ยว

6.5 ทำให้ทราบถึงผลการวิเคราะห์ผลกระทบของความผูกพันสาขาการท่องเที่ยวของประเทศกลุ่มอาเซียนในข้อตกลง GATS ที่มีต่อกฎหมายไทย

6.6 ทำให้ทราบถึงข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อกฎหมายที่ได้รับผลกระทบ

บทที่ 2

แนวคิดและหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสนธิสัญญา และความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (GATS)

ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ หรือ GATS ถือเป็นสนธิสัญญาประเภทหนึ่ง ซึ่งหากรัฐคู่ภาคีตกลงและให้ความยินยอมในการเข้าผูกพันในข้อตกลงใด ๆ ย่อมมีผลเป็นความผูกพันที่รัฐนั้นจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีต่อรัฐอื่น ๆ และเกิดเป็นความรับผิดชอบระหว่างประเทศขึ้น หากรัฐภาคีนั้นไม่ปฏิบัติตามความตกลงหรือกระทำการใดอันทำให้เกิดความเสียหายต่อรัฐภาคีอื่น ๆ ตามหลักสุจริตในการปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่าง ๆ ดังปรากฏในมาตรา 26 แห่งอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 และมาตรา 26 แห่งอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญาระหว่างรัฐกับองค์การระหว่างประเทศหรือระหว่างองค์การระหว่างประเทศด้วยกันเอง ลงวันที่ 21 มีนาคม ค.ศ. 1986 รวมทั้งมาตรา 2 อนุ 2 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติต่างบัญญัติเหมือนกันว่า “สนธิสัญญาทุกฉบับที่มีผลใช้บังคับแล้วย่อมผูกพันภาคีและจะต้องใช้บังคับโดยภาคีด้วยความสุจริต” กล่าวคือ สนธิสัญญาเมื่อมีผลใช้บังคับแล้วย่อมก่อให้เกิดความผูกพันแก่รัฐภาคีคู่สัญญาที่จะต้องปฏิบัติตามหรืองดเว้นการปฏิบัติใด ๆ ตามที่สนธิสัญญากำหนดไว้ ดังนั้น การปฏิบัติตามพันธกรณีในสนธิสัญญา จึงเป็นการปฏิบัติตามหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา (pacta sunt servanda) ซึ่งคู่กรณีหรือรัฐสมาชิกต่างมีหน้าที่ตามกฎหมายสนธิสัญญาที่จะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวโดยสุจริต¹ เท่านั้น

¹ประสิทธิ์ เอกบุตร, กฎหมายระหว่างประเทศ: สนธิสัญญา (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2544), หน้า 141.

1. แนวคิดและหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสนธิสัญญา

กฎหมายสนธิสัญญาวิวัฒนาการมาจากจารีตประเพณีระหว่างประเทศ จากความสัมพันธ์ระหว่างประชาคมระหว่างประเทศ นับตั้งแต่ยุคประวัติศาสตร์ เมื่อเริ่มมีการรวมกลุ่มเป็นชนเผ่า อาณาจักร และรัฐ ในสมัยต่อมา กลุ่มคนเหล่านี้มีการติดต่อสัมพันธ์กันไปมาหาสู่กันอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านการค้าขาย วัฒนธรรม ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ในบางครั้งอาจมีการเจรจาตกลงกันกำหนดความผูกพันตามความตกลงในเรื่องต่าง ๆ โดยยอมรับเงื่อนไขความผูกพันที่กระทำขึ้นระหว่างกัน เพื่อยุติความขัดแย้งหรือข้อพิพาทกัน หรืออาจจะมีการเจรจาตกลงผูกพันกันเพื่อความร่วมมืออย่างใดอย่างหนึ่ง แนวทางและวิธีปฏิบัติของกลุ่มคนหรือรัฐเหล่านี้ ได้วิวัฒนาการก่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติ และกรอบของหลักการในการตกลงทำสัญญาระหว่างกันกลายเป็นจารีตประเพณีเกี่ยวกับการทำสัญญาระหว่างประเทศ กฎเกณฑ์ หรือหลักการที่ปฏิบัติกันมาช้านานนี้ จัดเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (customary international law)¹

การกระทำความผิดกล่าวข้างต้นถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับการทำสนธิสัญญา ความตกลง ระหว่างกันมาช้านาน ต่อมาคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งตั้งขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติได้จัดประมวล กฎ ระเบียบทางปฏิบัติเหล่านั้นขึ้นเป็นอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1969 โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติในการทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศเท่านั้น แม้อนุสัญญานี้จะมีได้รวบรวมจารีตประเพณีระหว่างประเทศ และหลักกฎหมายทั่วไประหว่างประเทศเกี่ยวกับการทำสนธิสัญญาไว้ทั้งหมดก็ตาม ต่อมา ค.ศ. 1986 จึงได้มีการจัดทำอนุสัญญาขึ้นอีกฉบับหนึ่ง ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ในการทำสนธิสัญญาระหว่างรัฐกับองค์การระหว่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศด้วยกันในเวลาต่อมา²

¹ คณะกรรมการกลุ่มปรับปรุงวิชากฎหมายระหว่างประเทศ, “สนธิสัญญา,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายระหว่างประเทศ, หน่วยที่ 5 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1) (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548), หน้า 5.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

หลักการที่สนับสนุน สำหรับการใช้ การตีความ และการบังคับตามสนธิสัญญา มีดังนี้

หลักการแห่งอำนาจอธิปไตย จะถือว่าบุคคลระหว่างประเทศ หรือประชาคมระหว่างประเทศมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีอำนาจอธิปไตย ไม่อยู่ภายใต้อำណัติของใคร รัฐทุกรัฐมีฐานะเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้น ทุกรัฐต้องเคารพในอำนาจอธิปไตยซึ่งกันและกัน ไม่แทรกแซงกัน รัฐมีอำนาจอธิปไตยในการสร้างกฎหมาย บังคับใช้กฎหมายภายในรัฐ สามารถล้มเลิกและแก้ไขกฎหมายได้ เพราะรัฐเป็นผู้ทรงอำนาจอธิปไตยก็ย่อมสามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนภายในขอบเขตของรัฐ โดยปราศจากข้อจำกัด และย่อมไม่ถูกจำกัดจากการดำเนินการภายนอก แต่การยึดหลักอธิปไตยโดยเคร่งครัดนี้ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หากรัฐประสงค์จะทำความตกลงระหว่างกันในประชาคมระหว่างประเทศ จึงจำเป็นต้องจำกัดอำนาจอธิปไตยของตนเอง กล่าวคือ อำนาจอธิปไตยของรัฐยังคงสมบูรณ์ เว้นแต่กรณีที่รัฐตกลงให้มีการจำกัดอำนาจอธิปไตยลงบางส่วน เพื่อยอมผูกพันตนต่อพันธกรณีระหว่างประเทศตามที่รัฐได้เข้าร่วมตกลงไว้ในสนธิสัญญา หรือความตกลงระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ โดยยอมรับกฎเกณฑ์บางประการที่จำกัดเสรีภาพของตน หลักสนธิสัญญามาจากหลักการเก่าแก่ตามกฎหมายโรมัน ว่าด้วยหลัก *Pacta Sunt Servanda* ที่ว่า “สัญญาต้องผูกพัน” สนธิสัญญา หรือความตกลงระหว่างประเทศย่อมต้องได้รับการเคารพและถือปฏิบัติ¹

หลักการกระทำโดยสุจริต (*good faith*) และหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา โดยสมัครใจ ถือเป็นหลักการสำคัญในการทำสนธิสัญญาและเป็นหลักการพื้นฐานในการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หากรัฐมิได้ปฏิบัติโดยสุจริตแล้ว สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศย่อมไม่อาจจะบังเกิดขึ้นได้ และเป้าหมายหลักที่กำหนดไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติว่าด้วยการชำระไว้ซึ่งสันติภาพในประชาคมโลกย่อมถูกทำร้ายไป หลักการดังกล่าวได้รับการบรรจุในอนุสัญญากรุงเวียนนาหลายบทบัญญัติด้วยกัน หลัก

¹ คณะกรรมการกลุ่มปรับปรุงวิชากฎหมายระหว่างประเทศ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

การปฏิบัติโดยสุจริตนี้ย่อมต้องควบคู่กับความเป็นธรรมความสมเหตุสมผล ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความซื่อตรง และความครบถ้วนสมบูรณ์

หลักการแสดงเจตจำนงโดยสมัครใจ หลักการนี้เป็นพื้นฐานของการป้องกันมิให้มีการข่มขู่ บังคับ และการใช้กำลังบีบบังคับให้รัฐตกลงทำสนธิสัญญาโดยไม่สมัครใจ ซึ่งหมายถึง สนธิสัญญาที่สร้างขึ้นจะผูกพันเฉพาะระหว่างคู่ภาคีของสนธิสัญญา ผลของสนธิสัญญาจึงไม่ก่อให้เกิดพันธกรณี หรือสิทธิต่อรัฐที่สาม โดยปราศจากความยินยอมของรัฐดังกล่าว

หลักสัญญาข่มผูกพัน *Pacta Sunt Servanda* หรือสนธิสัญญาข่มได้รับการเคารพและปฏิบัติตาม รัฐไม่อาจจะกล่าวอ้างบทบัญญัติของกฎหมายภายในเพื่อเป็นข้ออ้าง หรือเหตุผลในการที่จะไม่สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีตามสนธิสัญญาข่มแสดงให้เห็น โดยชัดแจ้งว่าโดยหลักการแล้ว หากรัฐเข้าผูกพันคนที่ปฏิบัติตามสนธิสัญญา ผลของสนธิสัญญาข่มผูกพันรัฐนั้น จะกล่าวอ้างเหตุอื่นใดเพื่อที่จะไม่ปฏิบัติตามผลของสนธิสัญญาข่มไม่ได้

กฎหมายระหว่างประเทศ จึงหมายถึงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับทั้งปวงของสังคมระหว่างประเทศที่กำกับและควบคุมพฤติกรรมของบุคคลระหว่างประเทศให้สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยสันติสุขซึ่งในปัจจุบันกฎหมายระหว่างประเทศมิได้จำกัดบทบาทอยู่เพียงในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ได้ขยายบทบาทเข้ามาใช้บังคับในประเทศด้วย โดยเข้ามาควบคุม แม้แต่พฤติกรรมขององค์กรของรัฐและปัจเจกชน (individuals) ด้วยแล้วยังให้ความคุ้มครองแก่ปัจเจกชน (individuals) มิให้ถูกองค์กรของรัฐละเมิดสิทธิมนุษยชนให้ความคุ้มครองแก่เด็ก สตรี และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนดำเนินคดี และนำผู้ที่ประกอบอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (crimes against humanity) และอาชญากรรมสงครามมาลงโทษด้วย

เดิมทีเดียวในยุคที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยังจำกัดอยู่เพียงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐเท่านั้น กฎหมายระหว่างประเทศมีเพียงกฎหมายระหว่างประเทศภาคมหาชน (public international law) ที่ใช้บังคับต่อผู้ที่อยู่ใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศที่เรียกว่า บุคคลระหว่างประเทศ (subjects of international law) กับกฎหมายภาคสงคราม (law of war) ซึ่งในยุคปัจจุบันยังแบ่งออกเป็น กฎหมายภาคสงครามที่ใช้บังคับต่อรัฐโดยตรง ซึ่งกำหนดกฎเกณฑ์ว่าเมื่อไรจึงจะใช้กำลังทางทหารได้และเมื่อไรจะใช้

กำลังทางทหาร ไม่ได้ (jus ad bellum) กับที่ใช้บังคับต่อพลรบ (combatants) และต่อพลเรือน (civilians) ซึ่งว่าด้วยกฎหมายในการทำสงคราม (jus in bello) อีก

ต่อมาเมื่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ขยายขอบเขตออกไปครอบคลุมถึงในระดับระหว่างเอกชนกับเอกชน จึงได้เกิดมีกฎหมายระหว่างประเทศภาคเอกชน (private international law) หรือที่เรียกกันว่ากฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลขึ้นมา ซึ่งมุ่งจะใช้บังคับในเรื่องที่เกี่ยวกับเอกชน (private persons) กิจการหรือธุรกรรมระหว่างประเทศ (international transactions) ในระดับเอกชน ส่วนกฎหมายระหว่างประเทศภาคมหาชนก็ยังแตกแขนงออกไปอีกเป็นกฎหมายทะเล (law of sea) กฎหมายการเดินเรือทางทะเล (maritime law) ที่เรียกว่า กฎหมายพาณิชย์นาวีกับกฎหมายอากาศ (air law) กฎหมายอวกาศ (space law) กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ (international trade law) กฎหมายน้ำ (water law) กฎหมายอาญาระหว่างประเทศ (international criminal law) กฎหมายสิทธิมนุษยชน (humanitarian law) กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิ่งแวดล้อม (international environmental law) กับกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา (intellectual properties law) และกฎหมายว่าด้วยองค์การระหว่างประเทศ (international organization law) ฯลฯ เป็นต้น

โดยสภาพบังคับ (sanction) ของกฎหมายระหว่างประเทศไม่มีความเด็ดขาดและประสิทธิภาพเท่ากับกฎหมายภายในประเทศ จึงมักจะมีการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศกันอยู่เนือง ๆ ในตอนต้นของศตวรรษที่ 19 จึงมีนักกฎหมายบางคน เช่น John Austin ที่เขียนวิจารณ์ในตำราของตนเมื่อ ค.ศ.1833 ว่ากฎหมายระหว่างประเทศมิได้เป็นกฎหมายในความหมายที่แท้และเป็นเสมือนกับกฎแห่งเกียรติยศระหว่างสุภาพบุรุษ (rules of honor between gentlemen) เท่านั้น นักรัฐศาสตร์บางคนก็เห็นว่า กฎหมายระหว่างประเทศเป็นเพียงธรรมะ (moral) ระหว่างประเทศเท่านั้น¹

¹จุมพต สายสุนทร, กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2544), หน้า 22.

กฎหมายระหว่างประเทศมีพื้นฐานอยู่บนหลัก Pacta Sunt Servanda¹ และการยอมรับของนานาชาติในประชาคมระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นทั้งผู้ที่อยู่ใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ ผู้สร้างกฎหมายระหว่างประเทศ และผู้ใช้กฎหมายระหว่างประเทศ การสร้าง หรือการเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศ นอกจากจะเป็นผลจากทางปฏิบัติของนานาชาติที่เกิดขึ้น โดยความสมัครใจ และการยอมรับของทุกฝ่ายแล้วยังเกิดจากการเจรจาอีก ผลบังคับของกฎหมายระหว่างประเทศจึงขึ้นอยู่กับ การยอมรับของรัฐซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใต้บังคับของกฎหมายด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ จึงมักอำนวยความสะดวกให้ประเทศมหาอำนาจ ซึ่งมีอำนาจต่อรองสูงเป็นส่วนใหญ่

การที่รัฐ รัฐบาล และองค์กรของรัฐต่างอ้างหลักกฎหมายระหว่างประเทศในการอ้างและเรียกร้องสิทธิหรือในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและไม่เคยปรากฏว่ามีประเทศใดเลยที่ยืนยันว่าไม่มีกฎหมายระหว่างประเทศ แสดงว่า นานาชาติมีกฎหมาย Opinion Juris ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ของกฎหมาย อันหมายความว่า รัฐ รัฐบาล และองค์กรของรัฐมีความปักใจเชื่อมั่นว่า กฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมาย

อย่างไรก็ดี ได้มีการยอมรับกันแล้วว่า การนำกฎหมายระหว่างประเทศไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายในประเทศ เพื่อพิสูจน์ว่ากฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมายหรือไม่ ไม่น่าจะถูกตั้งเพราะทั้งพื้นฐานและที่มาของกฎหมายสองประเภทนี้แตกต่างกัน โครงสร้างพื้นฐานของสังคมระหว่างประเทศกับสังคมในประเทศก็แตกต่างกันมาก

เดิมที่เดิวกฎหมายระหว่างประเทศจะใช้บังคับเฉพาะต่อบุคคลระหว่างประเทศ (subjects of international law) ซึ่งมีแต่รัฐและองค์การระหว่างประเทศเท่านั้น และจำกัดอยู่เพียงในเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ไม่เกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐและปัจเจกชนโดยตรง แต่ในปัจจุบันกฎหมายระหว่างประเทศได้ขยายบทบาทเข้ามาควบคุมและเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและชีวิตประจำวันของหน่วยงานของรัฐกับเอกชน ตลอดจนปัจเจกชนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในดินแดนของรัฐ โดยตรงทั้งในด้านการให้ความคุ้มครองและการกำกับควบคุมพฤติกรรมด้วย จึงมีความเป็นไปได้สูงมากที่จะเกิดความขัดกันระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศกับกฎหมายในประเทศ ซึ่งในกรณีเช่นนั้น

¹ประสิทธิ์ เอกบุตร, เรื่องเดิม, หน้า 183.

ก็จะเกิดมีปัญหว่าส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรฝ่ายตุลาการ และเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองของรัฐ จำเป็นต้องคำนึงถึงกฎหมายระหว่างประเทศเพียงไรหรือไม่ ในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล และในการใช้อำนาจฝ่ายปกครองของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองของรัฐ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายในประเทศที่นักกฎหมายระหว่างประเทศพยายามเสนอหนทางออกให้ โดยมีทฤษฎีหลักเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ 2 ทฤษฎีด้วยกัน คือ

1) ทฤษฎีของสำนักเอกนิยม (Monism)¹ เป็นทฤษฎีที่สนับสนุนว่า กฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับได้โดยตรงในระเบียบกฎหมายของรัฐต่าง ๆ เพราะความสัมพันธ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายในประเทศเป็นความสัมพันธ์ที่ต่างเกี่ยวพันกันและสามารถอยู่ในระบบกฎหมายเดียวกัน ซึ่งใช้กับบุคคลในบังคับของกฎหมาย มีบ่อเกิดของกฎหมายในลักษณะที่เกิดจากระบบกฎหมาย มิได้เกิดจากเจตจำนงของรัฐต่าง ๆ แต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้น จึงสามารถนำเอากฎหมายระหว่างประเทศมาปรับใช้ในกฎหมายในประเทศโดยตรงได้ แม้ทฤษฎีของนักกฎหมายในสำนักเดียวกัน แต่ยังแบ่งแนวความคิดออกอีกเป็น 2 ฝ่าย คือ

(1) ฝ่ายหนึ่งเห็นว่า กฎหมายในประเทศมีศักดิ์ในอันดับเหนือกว่ากฎหมายระหว่างประเทศ² เพราะแม้แต่ในประเทศที่ถือปฏิบัติในแนวทางเดียวกับทฤษฎีของสำนักเอกนิยม เช่น ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา เยอรมัน และญี่ปุ่น เป็นต้น การที่สามารถนำกฎหมายระหว่างประเทศอย่างหนึ่งของประเทศเหล่านั้นเอง

(2) อีกฝ่ายหนึ่ง มีความเห็นในทางตรงกันข้ามว่ากฎหมายระหว่างประเทศมีศักดิ์และลำดับเหนือกว่ากฎหมายในประเทศ เพราะกฎหมายระหว่างประเทศเป็นผู้กำกับและควบคุมพฤติกรรมของรัฐในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเป็นผู้กำหนดขอบเขตของสิทธิ และหน้าที่ทั้งหมดยของรัฐ ทำให้รัฐไม่มีสิทธิใช้อำนาจของตนเกินกว่าที่กฎหมายระหว่างประเทศกำหนดไว้ได้³ เช่น รัฐจะประกาศอาณาเขตทางทะเลของตนที่

¹ ประสิทธิ์ เอกบุตร, เรื่องเดียวกัน, หน้า 54.

² เรื่องเดียวกัน.

³ เรื่องเดียวกัน.

กว้างเกินกว่าที่กฎหมายระหว่างประเทศอนุญาตให้ทำไม่ได้ และจะปฏิบัติต่อคนต่างชาติ ซึ่งอยู่ในดินแดนของตนต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ (minimum standard) ก็มีได้แม้แต่คนชาติของรัฐนั่นเอง ก็ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศมิให้ถูกทางการของประเทศของตนละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ที่ถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชน (human rights) และรัฐจะละเมิดเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางการทูตของผู้แทนทางการทูตของต่างชาติซึ่งอยู่ในดินแดนของตนก็ไม่ได้ หรือใช้อำนาจตามกฎหมายศุลกากรของตนออกไปจับเรือต่างชาติที่จำหน่ายน้ำมันโดยไม่เสียภาษีในทะเลซึ่งห่างจากฝั่งทะเลของตนเกินกว่า 24 ไมล์ทะเล มิได้เช่นกัน เป็นต้น

2) ทฤษฎีของสำนักทวินิยม (Dualism)¹ ซึ่งถือว่ากฎหมายระหว่างประเทศกับกฎหมายในประเทศเป็นกฎหมายคนละระบบกัน เพราะกฎหมายสองระบบนี้มีลักษณะตลอดจนพื้นฐาน และที่มาแตกต่างกัน โดยกฎหมายระหว่างประเทศ มีพื้นฐานอยู่บนหลัก Pacta Sunt Servanda และการยอมรับของนานาชาติซึ่งเป็นทั้งผู้สร้างผู้ใช้ และผู้อยู่ได้ บังคับของกฎหมาย ในขณะที่กฎหมายในประเทศมีลักษณะเสมือนเป็นคำสั่งที่มาจาก รัฐอธิปไตย ต่อประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใต้การปกครองของรัฐอธิปไตยนั้น และมีพื้นฐานอยู่บนรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของแผ่นดิน² จึงมิได้ขึ้นอยู่กับการยอมรับของผู้ที่อยู่ใต้บังคับของกฎหมายเหมือนกับกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้น จึงไม่อาจนำกฎหมายระหว่างประเทศมาปรับใช้ในระบบกฎหมายในประเทศโดยตรงได้ และหากนำกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้บังคับในประเทศ จะต้องผ่านกระบวนการรับเอา (reception) ตามกฎหมายของรัฐนั้นเสียก่อน โดยการแปรสภาพ (transpose) กฎหมายระหว่างประเทศนั้น ให้เป็นกฎหมายภายในประเทศเสียก่อนซึ่งจะกระทำโดยการออกกฎหมายอนุวัติการ (implementing legislation) ก็ได้

ทฤษฎีของทั้งสองสำนักนี้ต่างก็มีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนด้วยกันทั้งคู่ ด้วยเหตุนี้ในทางปฏิบัติจริงของนานาชาติ ถึงแม้จะเห็นได้จากทางปฏิบัติในภาพรวมของแต่ละรัฐว่า

¹ ประสิทธิ์ เอกบุตร, เรื่องเดียวกัน, หน้า 55.

² จตุรงค์ ธีระวัฒน์, กฎหมายระหว่างประเทศ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), หน้า 42.

ทางปฏิบัติของรัฐใดมีแนวโน้มไปในแนวทางของทฤษฎีของสำนักเอกนิยม หรือของสำนักทวินิยมแต่ก็ไม่มีรัฐใดเลยที่ถือปฏิบัติตามทฤษฎีของสำนักใดสำนักหนึ่งอย่างเคร่งครัด นอกจากนั้น ในกรณีที่เป็นกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของกฎหมายจารีตประเพณีที่มีลักษณะพิเศษไปจากกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของสนธิสัญญา เพราะเป็นกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรที่โดยสภาพแล้วกฎหมายประเภทนี้จะขาดความแน่นอนและความชัดเจนในด้านขอบเขต และเนื้อหาสาระ ทางปฏิบัติของนานาชาติในเรื่องนี้ จึงยังขาดความชัดเจนมากขึ้นอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางปฏิบัติของไทยซึ่งมีสิ่งบ่งชี้เกี่ยวกับเรื่องนี้ในคัมภีร์กฎหมายและกรณีตัวอย่างในทางปฏิบัตินี้้อย่างมาก

ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศนั้น สนธิสัญญาเป็นบ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศอย่างหนึ่งในการทำนองเดียวกับกฎหมายจารีตประเพณี และกฎหมายทั่วไป สนธิสัญญาซึ่งมุ่งจะสร้างหลักกฎหมายระหว่างประเทศ (law-making treaty) ก็เป็นบ่อเกิดสำคัญอย่างหนึ่งของหลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศด้วย¹ เช่น อนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (UN Convention on the Law of the Seas 1982) อนุสัญญาเจนีวาที่ว่าด้วยกฎหมายภาคสงคราม และพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาดังกล่าวทั้งหมด ในส่วนที่เป็นกฎเกณฑ์ในทางสงคราม เป็นต้น

แต่สำหรับศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ในการพิจารณาพิพากษาคดีระหว่างประเทศ ศาลจะต้องถือเอาอันดับตามมาตรา 38 ของธรรมนูญของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ ถ้ามีสนธิสัญญาก็จะต้องถือเอาสนธิสัญญาเป็นหลัก และจะนำกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศมาปรับใช้ก็ต่อเมื่อไม่มีสนธิสัญญาใด ๆ ที่มีผลบังคับสำหรับคู่พิพาททั้งสองฝ่าย ที่จะนำมาปรับใช้ในกรณีนั้นได้เท่านั้น ถ้าไม่มีสนธิสัญญาหรือหลักกฎหมายจารีตประเพณีใดที่จะนำมาใช้ในกรณีนั้นได้จึงจะหาหลักกฎหมายจากบ่อเกิดอื่นมาปรับใช้ต่อไป คือ หลักกฎหมายทั่วไป แนวคำพิพากษาระหว่างประเทศและทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายระหว่างประเทศตามลำดับ²

¹ จุมพต สายสุนทร, เรื่องเดิม, หน้า 73.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 82.

สนธิสัญญาเป็นรูปแบบแรกของบ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศ ตามมาตรา 38 ของธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นบ่อเกิด (source) ของกฎหมายระหว่างประเทศได้ใน 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1) มีผลผูกพันตามกฎหมาย (legal binding force) ในตัวเอง (persé) ให้ทุก ๆ รัฐ ต้องถือปฏิบัติตามอันเป็นผลจากหลัก Pacta Sunt Servanda และเป็นรูปหนึ่งของกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งมีผลใช้บังคับได้เพียงสำหรับรัฐที่เป็นภาคีในสนธิสัญญานั้นเท่านั้น

2) เป็นกรณีตัวอย่าง (precedent) ที่เป็นส่วนหนึ่ง (element) ของทางปฏิบัติของรัฐ (state practice) อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในขั้นตอนของการเกิดกฎหมายจารีตประเพณี ซึ่งจะเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับได้เป็นขั้นเป็นการทั่วไป (erga omnes) รวมทั้งต่อรัฐที่ไม่ได้เป็นภาคีในสนธิสัญญานั้นด้วย ยกตัวอย่าง เช่น สนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน (extradition treaty) มักกำหนดเป็นข้อยกเว้นเอาไว้เสมอมิให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนสำหรับความผิดทางการเมือง (political offence) จนกลายเป็นหลักกฎหมายจารีตประเพณีไป ซึ่งถึงแม้จะไม่ได้ระบุไว้ในสนธิสัญญา รัฐก็ยังถือปฏิบัติตามหลักการนี้ โดยจะไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่กันสำหรับความผิดประเภทนี้ ซึ่งแสดงว่านานาชาติปักใจหรือเชื่อมั่นว่าหลักการนั้น เป็นกฎหมาย (opinion juris) อันถือว่าเป็นข้อพิสูจน์ของความเป็นกฎหมายของหลักการนั้น แต่ว่าการเป็นบ่อเกิดของกฎหมายของสนธิสัญญาในลักษณะนี้เป็นบ่อเกิดโดยอ้อมมิใช่เป็นบ่อเกิดของกฎหมายโดยตรง

3) เป็นบ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศโดยตรงในกรณีที่เป็นสนธิสัญญาพหุภาคีซึ่งมุ่งที่จะสร้างหลักกฎหมายระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่ (law-making treaty) โดยผลของการเจรจาพหุภาคีที่ยกร่างหลักกฎหมายระหว่างประเทศขึ้นมาในรูปของ lex ferenda หรือ law as it should be ที่เรียกกันว่า “Soft Law” ซึ่งหมายถึง “กฎหมายที่มีค่าบังคับอย่างอ่อน”¹ ซึ่งแม้จะยังไม่มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย แต่ก็เหมือนประชาคมติของประชาคมระหว่างประเทศว่า สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ถูกที่ควรหรือเป็นสิ่งพึงปรารถนาที่รัฐพึงถือปฏิบัติตาม ดังนั้น ถึงแม้ว่าการละเมิดกฎหมายประเภทนี้ จะไม่เป็นการผิดกฎหมาย (illegal) แต่ก็ทำให้ผู้ละเมิดขาดความชอบธรรม (legitimacy) อันเป็นการสร้างความกดดัน

¹ จตุรงค์ ธีระวัฒน์, เรื่องเดิม, หน้า 93.

(pressure) อย่างมากให้รัฐต้องถือปฏิบัติตาม ซึ่งหากรัฐที่ถือปฏิบัติตามมีจำนวนมากพอที่จะถือได้ว่า มีลักษณะเป็นตัวแทน (representative) ของประชาคมระหว่างประเทศ หรือเป็นทางปฏิบัติของนานาชาติที่มี *Opinio Juris Sive Necessitatis* แล้วหลักกฎหมายทั้งหลายในสนธิสัญญานั้นก็จะกลายเป็น *Lex Lata* ที่มีผลบังคับเป็นกฎหมายเป็นการทั่วไป การเป็นบ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศของสนธิสัญญาในลักษณะนี้ ถือว่า เป็นบ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศโดยตรงตามความหมายของมาตรา 38 ของธรรมนูญของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

บ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (international custom)¹

จารีตประเพณีระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นรูปแบบที่สองของบ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศตาม มาตรา 38 ของธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะเป็นบ่อเกิด (source) ที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว ยังเป็นรูปแบบดั้งเดิมของกฎหมายระหว่างประเทศ ถึงแม้ว่าในยุคปัจจุบันจะมีกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของสนธิสัญญา และหลักกฎหมายทั่วไปขึ้นมา กฎหมายจารีตประเพณีก็ยังคงมีความสำคัญไม่น้อยกว่าสนธิสัญญา กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศส่วนใหญ่จะหมายถึงกฎหมายจารีตประเพณีในระดับสากล (universal) ที่มีผลใช้บังคับได้เป็นการทั่วไป (erga omnes) แต่กฎหมายจารีตประเพณีอาจจะมีในระดับท้องถิ่น (regional) หรือแม้แต่ในระดับทวิภาคี (bilateral) ก็ได้

มาตรา 38 ของธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศมิได้ถือว่า จารีตประเพณีระหว่างประเทศเป็นกฎหมายระหว่างประเทศในตัวเอง (persé) แต่เป็นแค่หลักฐานของทางปฏิบัติของนานาชาติ “ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นกฎหมาย” อันเป็นการเน้นถึงความสำคัญของ *Opinio Juris Sive Necessitatis*

สนธิสัญญา (treaty) เป็นรูปหนึ่งของกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งเป็นกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่เรียกว่า กฎหมายที่อยู่ในรูปของสนธิสัญญา (conventional law) ซึ่งอาจจะอยู่ในรูป สนธิสัญญาทวิภาคี (bilateral treaty) หรือ ในรูปของสนธิสัญญาพหุภาคี

¹ จุมพต สายสุนทร, เรื่องเดิม, หน้า 49.

(multilateral treaty) ก็ได้ ซึ่งนอกจากจะเป็นกฎหมายสำหรับรัฐที่เป็นภาคีในสนธิสัญญานั้นแล้ว ก็ยังเป็นบ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสนธิสัญญาพหุภาคีที่มุ่งจะสร้างหลักกฎหมายขึ้นมา (law-making treaty) อันเป็นบ่อเกิดโดยตรงที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของกฎหมายระหว่างประเทศที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปที่ทำให้รัฐสามารถสร้างหลักกฎหมายระหว่างประเทศขึ้นมาได้โดยการเจรจาต่อรองกันในรูปของ Lex Ferenda ซึ่งจะกลายเป็น Lex Lata ได้โดย 2 วิธีด้วยกัน คือ โดยการยอมรับ (acceptance) ด้วยการเข้าเป็นภาคีในสนธิสัญญานั้นซึ่งจะทำให้สนธิสัญญานั้นมีผลใช้บังคับได้ทั้งฉบับสำหรับรัฐที่เข้าเป็นภาคี และ โดยการที่หลักกฎหมายในสนธิสัญญานั้นได้กลายเป็นกฎหมายจารีตประเพณีตามขั้นตอนของการเกิดกฎหมายจารีตประเพณี

กฎหมายแม่บทที่ว่าด้วยสนธิสัญญา มีอยู่ 3 ฉบับด้วยกัน คือ

1) อนุสัญญากรุงเวียนนาเรื่องกฎหมายที่ว่าด้วยสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 (Vienna Convention on the Law of Treaties 1969) ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่ ค.ศ. 1980 เป็นกฎหมายแม่บทหลักที่ว่าด้วยสนธิสัญญา¹ ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายทั่ว ๆ ไปที่จำกัดขอบเขตอยู่เพียงสำหรับสนธิสัญญาที่กระทำเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างรัฐกับรัฐเท่านั้น ไม่รวมถึงสนธิสัญญาที่มีได้ทำเป็นลายลักษณ์อักษรที่ไม่รวมถึงการสืบสิทธิของรัฐในเรื่องสนธิสัญญา เรื่องผลกระทบของสงครามต่อสนธิสัญญาและสนธิสัญญาระหว่างรัฐกับองค์การระหว่างประเทศหรือระหว่างองค์การระหว่างประเทศกับองค์การระหว่างประเทศด้วย

2) อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยเรื่องการสืบสิทธิของรัฐในเรื่องสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 (Vienna Convention on Succession of States in Respect of Treaties 1978) ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน 1996 เมื่อได้รับการให้สัตยาบันครบ 17 ราย

3) อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยสนธิสัญญาระหว่างรัฐกับองค์การระหว่างประเทศหรือระหว่างองค์การระหว่างประเทศกับองค์การระหว่างประเทศ ค.ศ. 1986 (Vienna Convention on the Law of Treaties Between States and International Organizations or Between International Organizations 1986) ซึ่งจะมีผลใช้บังคับเมื่อพ้น 30 วันหลังจากที่

¹ จตุรนต์ ธีระวัฒน์, เรื่องเดิม, หน้า 117-118.

ได้รับการให้สัตยาบันครบ 35 รายแล้ว แต่จนถึงเดือนตุลาคม 2000 ก็ยังได้รับสัตยาบันเพียง 31 รายเท่านั้น จึงยังไม่มีผลใช้บังคับ

ถึงแม้ว่าอนุสัญญาแม่บท 2 ฉบับหลังนี้จะมีเนื้อหาสาระบางประการที่แตกต่างออกไปจากอนุสัญญาแม่บทหลักฉบับแรกออกไปบ้างตามลักษณะพิเศษขององค์การระหว่างประเทศและของเรื่องการสืบสิทธิของรัฐ แต่หลักการพื้นฐานทั้งหมดยังเป็นหลักการเดียวกับในอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1969 ซึ่งเป็นแม่บทหลักของกฎหมายที่ว่าด้วยสนธิสัญญา อนุสัญญาทั้ง 3 ฉบับนี้เป็นประมวลกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศว่าด้วยสนธิสัญญา ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีทั้งหลักกฎหมายที่เป็น Lex Lata แล้วและที่ยังเป็นเพียง De Lege Ferenda หรือ Lex Ferenda รวมอยู่ด้วยบ้าง แต่โดยพฤตินัย (De Facto) แล้วนานาชาติก็ถือปฏิบัติตามหลักการในอนุสัญญาทั้ง 3 ฉบับนี้กันทั้งนั้น เพราะปัจจุบันนี้ยังไม่มีหลักการใดที่ดีไปกว่านี้หรือเป็นที่ยอมรับกันมากกว่านี้

2. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของความตกลงการค้าบริการ

ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา การค้าบริการระหว่างประเทศมีการเจริญเติบโตมากขึ้น และขยายตัวสูงขึ้นกว่าการค้าสินค้า ในระหว่างปี ค.ศ. 1980-1999 มูลค่าการค้าบริการของโลกขยายตัวปีละประมาณร้อยละ 8 ในขณะที่การค้าสินค้าขยายตัวประมาณร้อยละ 6 โดยเฉพาะในตลาดของประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศเหล่านี้จึงพยายามผลักดันให้มีการสร้างกฎเกณฑ์กติกาสำหรับการค้าบริการระหว่างประเทศขึ้น การค้าบริการจึงเริ่มได้รับความสนใจและจัดเข้าเป็นประเด็นใหม่สู่วาระการเจรจาของ GATT และประสบผลสำเร็จในการเจรจการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัยภายใต้กรอบของ GATT (ระหว่างปี พ.ศ. 2529-2537) โดยปฏิญญารัฐมนตรี (Ministerial Declaration) ซึ่งประกาศ ณ เมืองปุนตา เด เลสเต้ ประเทศอุรุกวัย ได้กำหนดให้เรื่องนี้เป็นหัวข้อหนึ่งที่จะมีการเจรจาเปิดเสรี และได้จัดตั้งกลุ่มเจรจาขึ้น ซึ่งต่อมาผู้แทนประเทศต่าง ๆ ที่เข้าร่วมกลุ่มเจรจาได้จัดทำความตกลง

ทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services--GATS) ขึ้น¹ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความตกลงระดับพหุภาคีว่าด้วยการค้าบริการระหว่างประเทศฉบับแรกที่ได้มีการจัดทำขึ้น²

ตามกรมสารสุดท้ายกำหนดให้ประเทศผู้ลงนามเป็นสมาชิกในองค์การการค้าโลกต้องผูกพันในข้อตกลงทั้งหมดที่บรรจุอยู่ในกรมสารสุดท้ายนั้น จึงเป็นผลให้บรรดาสมาชิกไม่จำเป็นต้องลงนามผูกพันในรายข้อตกลงอีก รวมทั้งไม่อาจเลือกที่จะไม่ผูกพันในข้อตกลงใดข้อตกลงหนึ่งได้ บรรดาข้อตกลงและบันทึกความเข้าใจทั้งหลายในกรมสารสุดท้ายอยู่ในความดูแลให้มีการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้การบริหารงานของ WTO ซึ่งเป็นระบบ General Council โดยผ่านคณะมนตรี (council) และคณะกรรมการ (committee) ต่าง ๆ³

WTO เป็นองค์การระหว่างประเทศซึ่งยึดถือหลักเศรษฐกิจเสรีนิยมยุคใหม่ที่เน้นการค้าเสรี หลักการต่างตอบแทน และหลักการ ไม่เลือกปฏิบัติ เป็นพื้นฐานของการทำความตกลงต่าง ๆ ภายใต้การดูแลของ WTO ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการค้าสินค้าและการค้าบริการ ซึ่งมีข้อกำหนดเรื่องการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favour Nation Treatment) หรือ MFN ไว้ในมาตราแรกของ GATT 1994 เป็นการกำหนดให้สมาชิกต้องปฏิบัติต่อสมาชิกอื่นทั้งหลายไม่แตกต่างกันหรือต้องไม่ให้สิทธิพิเศษกับสมาชิกใดสมาชิกหนึ่งน้อยกว่าสมาชิกอื่นทั้งหลายไม่แตกต่างกัน หรือต้องไม่ให้สิทธิพิเศษกับสมาชิกใดสมาชิกหนึ่งน้อยกว่าสมาชิกอื่น และยังมีข้อกำหนดหลักปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ (National Treatment) ไว้ในมาตรา 3 ซึ่งมีรากฐานเดียวกันให้ต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อสินค้าที่ผลิตในประเทศของตนและต่อสินค้าที่นำเข้าประเทศ นอกจากนั้น การลงทุนต่างประเทศ

¹กระทรวงพาณิชย์, กรมเจรจาการค้า, ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ [Online], Available URL: <http://www.dtn.moc.go.th>, 2547 (เมษายน, 17).

²กระทรวงพาณิชย์, กรมเจรจาการค้า, สาระสำคัญของ GATS และการเจรจาการค้าบริการภายใต้ WTO (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) 2545 [Online], Available URL: <http://www.dtn.moc.go.th>, 2546 (กรกฎาคม, 23).

³สุมาลี วงษ์วิจิตร, เรื่องเดิม, หน้า 35.

หรือบุคคลหรือบริษัทของประเทศสมาชิกอื่นจะต้องได้รับผลการปฏิบัติต่าง ๆ ตามกฎหมาย ไม่น้อยกว่าคนในชาติของสมาชิกด้วย¹

การเป็นสมาชิกของ WTO ทำให้สมาชิกทั้งหลายมีสิทธิและพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม หรือเรียกร้องให้สมาชิกอื่นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในความตกลงต่าง ๆ รวมทั้งกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศของ WTO และทำให้ WTO เป็นเวทีสำหรับแก้ไขข้อขัดแย้งทางการค้าระหว่างสมาชิก ด้วยการทำหน้าที่เป็นองค์การระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement) ซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกทั้งหมดรับรองคำตัดสินของ Panel หรือ DSB (Dispute Settlement Body) เพื่อให้สมาชิกทั้งหลายปฏิบัติตามพันธกรณีของตนให้ถูกต้อง²

นอกจากนั้น WTO ยังทำหน้าที่เป็นเวทีของการเจรจาระหว่างประเทศ เพื่อให้มีการลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างสมาชิก ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของมาตรการภาษีศุลกากร และมาตรการที่มีใช้ภาษีศุลกากร ด้วยการติดตามสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศและการทบทวนนโยบายการค้าของสมาชิกให้เป็นไปในแนวทางการค้าเสรี และให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนา เพื่อให้มีความสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาประเด็นการค้าต่าง ๆ รวมทั้งทำหน้าที่ประสานงานกับองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานกับเศรษฐกิจโลกให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันมากที่สุด

ในวันที่ 1 มกราคม 2538 WTO มีสถานะทางกฎหมายเป็นองค์การระหว่างประเทศ³ โดยมีสำนักงานเลขาธิการตั้งอยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีสมาชิกเริ่มแรกจำนวน 81 ประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกลำดับที่ 59 มีสถานะเป็นสมาชิกก่อตั้ง นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน มีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ WTO เป็นจำนวนมากถึง 149 ประเทศ ส่งผลให้มูลค่าการค้าระหว่างประเทศสมาชิกเป็นสัดส่วนมากกว่า

¹ ทัชชมัย ฤกษ์สุต, แกตต์และองค์การการค้าโลก (WTO) (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 27.

² ชุมพร บัจจสานนท์, “การค้าบริการภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ,” วารสารกฎหมาย 15, 1 (มีนาคม 2537): 97.

³ ทัชชมัย ฤกษ์สุต, เรื่องเดิม, หน้า 27.

ร้อยละ 90 ของการค้าโลก และถึงขณะนี้ยังคงมีประเทศต่าง ๆ ที่ยื่นความจำนงเข้าเป็นสมาชิกของ WTO อยู่จำนวนหลายประเทศ

ก่อนที่จะมีการบรรจุเรื่อง “การค้าบริการ” เข้าอยู่ในวาระการเจรจากรอบอุรุกวัยนั้น ภาคีสมาชิกของ GATT ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วได้เสนอประเด็นใหม่หลายเรื่องขึ้นในช่วงของการประชุมกลางทอมของรัฐมนตรีที่เมืองมอนทรีออล เดือนธันวาคม 2531 ในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา การค้าการลงทุน และการค้าบริการ ซึ่งที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นด้วยให้มีการจัดทำข้อตกลงใหม่ที่มีกฎเกณฑ์กติกาเกี่ยวกับการค้าบริการ นอกเหนือจากการค้าสินค้า แต่มีการถกเถียงกันถึงรูปแบบและขอบเขตของข้อตกลง GATS ว่าควรมีแนวคิดและหลักการอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับลักษณะของการค้าบริการและความแตกต่างของแนวคิดในการกีดกันทางการค้าสินค้าและการค้าบริการ ทั้งนี้ เพราะหลักการเปิดเสรีต้องลดการกีดกันทางการค้า แต่รูปแบบของการกีดกันทางการค้าบริการมักอยู่ในรูปของการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในการเข้าสู่การให้บริการ ซึ่งแตกต่างจากการกีดกันทางการค้าสินค้า ซึ่งอยู่ในรูปของการกำหนดอัตราภาษีศุลกากรและการจำกัดโควตานำเข้าสินค้า¹

ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ²ได้แสดงความคิดเห็นคัดค้านเป็นอย่างมาก โดยอ้างเหตุผลว่าการค้าบริการเป็นเรื่องอื่นที่แตกต่างและไม่เกี่ยวกับการค้าสินค้า จึงยังไม่ควรนำเข้ามาเป็นวาระบรรจุอยู่ในกรอบการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยด้วย อีกทั้งการเปิดเสรีภาคบริการอาจทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมกับประเทศกำลังพัฒนาได้ หากไม่คำนึงถึงความแตกต่างในระดับการพัฒนาของแต่ละประเทศ จะพบว่าบรรดาประเทศพัฒนาแล้วที่ใช้นโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยมมักมีความได้เปรียบทางเศรษฐกิจอยู่เสมอ และหากประเทศพัฒนาแล้วเสียเปรียบ จึงมักใช้นโยบายกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ อยู่เสมอ²

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร, เรื่องเดิม, หน้า 2.

²ประสิทธิ์ เอกบุตร, “การปฏิรูประบบกฎหมายของภาคค้าในกรอบของการเจรจาของอุรุกวัย,” ใน บทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี ดร. ปรีดี เภษมทรัพย์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ พี. เค., 2531), หน้า 233-237.

สมาชิกอื่นที่คัดค้านยังเห็นว่า กฎกติกาใหม่ในเรื่องการค้าบริการจะกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการล้อมกรอบเศรษฐกิจ โลกและก่อประ โยชน์เฉพาะผู้ประกอบการ รายใหญ่ในประเทศพัฒนาแล้ว อันจะส่งผลให้เกิดการขยายช่องทางธุรกิจ และเป็น ข้อผูกมัดรัฐบาลของสมาชิกทั้งหลายในอำนาจอธิปไตยภายในประเทศของตนด้วยการ ถูกจำกัดสิทธิในการออกกฎระเบียบ หรือการบริหารจัดการข้อบังคับใด ๆ เกี่ยวกับการค้า บริการ และเห็นว่า กฎกติกาใหม่นี้จะส่งผลกระทบต่อประชาชนในการขาดโอกาสที่จะ ให้บริการสาธารณะได้

แต่ก็มีสมาชิกบางประเทศพยายามสนับสนุนให้ประเด็นการค้าบริการเข้าสู่วาระ การเจรจาในรอบนี้ด้วย โดยอ้างว่า จำเป็นและเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะต้องจัดระเบียบ การค้าบริการเช่นเดียวกันกับการค้าสินค้า เพราะมูลค่าการค้าบริการทั่วโลกมีระดับที่ไม่ แตกต่างจากการค้าสินค้า หรืออาจมีความสำคัญเทียบเท่าหรือมากกว่าการค้าสินค้า หาก สมาชิกต้องการให้เห็น โบายการเปิดเสรีเป็นผลสำเร็จ ก็จะต้องมองภาพรวมของการค้า ทั้งหมด รวมทั้งการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า และสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง การค้า เป็นต้น พร้อมทั้งบอกว่าการเปิดเสรีการค้าบริการจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ โลก ไม่ว่าจะประเทศพัฒนาแล้วประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศด้อยพัฒนาจะได้รับ ประโยชน์ เท่าเทียมกัน เพราะกฎกติกาเกี่ยวกับการค้าบริการมุ่งส่งเสริมผลประโยชน์ของประเทศ ที่เข้าร่วมเจรจาบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน และหลักความสมดุลระหว่างสิทธิ และหน้าที่ของสมาชิก ผู้ให้บริการทั้งหลายจะมีความมั่นใจมากขึ้นในการดำเนินธุรกิจและ ส่งผลให้เกิดความตื่นตัวเพิ่มขึ้นในการคิดค้นเทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการให้บริการ รวมทั้งการแข่งขันในเรื่องของคุณภาพและราคาเพื่อเอาใจลูกค้าผู้รับบริการ ทำให้ตลาดการค้า บริการเข้มแข็งและเติบโตมากขึ้น สุดท้ายประโยชน์จะตกแก่บรรดาผู้ใช้บริการในประเทศที่ จะมีทางเลือกในการทำธุรกิจมากยิ่งขึ้น

จากความเห็นที่ไม่ตรงกันของสมาชิก จึงทำให้กลุ่มที่สนับสนุนประเด็นเรื่องการค้า บริการต้องใช้ความพยายามในการชักจูง และเสนอให้จัดทำข้อตกลงเรื่องการค้าบริการที่ มีลักษณะยืดหยุ่น ในการปฏิบัติด้วยการยินยอมให้กำหนดเวลาเริ่มต้นที่จะต้องปฏิบัติตาม ข้อผูกพันตามความพร้อมของกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศกำลังพัฒนา และประเทศ ด้อยพัฒนา

ข้อเสนอดังกล่าวทำให้การเจรจาต่อรองสำคัญที่สุด ผล ประเทศสมาชิกผู้คัดค้าน การทำข้อตกลงเรื่องการค้าบริการตกลงยินยอมอย่างไม่เต็มใจในการทำข้อตกลง GATS นี้ ให้เป็นกฎกติกาใหม่สำหรับการค้าระหว่างประเทศ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเจรจา การค้าบริการ ไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เนื่องจากประเทศสมาชิกไม่ยื่นข้อผูกพันเพิ่มเติมการ เปิดตลาดไว้ในตารางแนบท้ายข้อผูกพันมากนัก

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในจำนวน 117 ประเทศ ที่เข้าร่วมเจรจาการค้าบริการ ใน WTO มาตั้งแต่แรก ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 149 ประเทศ (ณ ธันวาคม 2548)¹

ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on trade in Services-- GATS) เป็นความตกลงฉบับหนึ่งอันเป็นผลจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย ซึ่ง เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 พร้อมกับการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) เพื่อทำหน้าที่บริหารความตกลงต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเจรจาพหุภาคีรอบ อุรุกวัย และกำกับดูแลให้สมาชิกองค์การการค้าโลกปฏิบัติตามพันธกรณี และข้อผูกพัน ต่าง ๆ ภายในความตกลงนั้น ๆ

ข้อตกลง GATS จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกรอบว่าด้วยกฎ และ หลักการ (framework of rules and principles) เกี่ยวกับการค้าบริการระหว่างประเทศให้ ประเทศสมาชิก WTO ถือปฏิบัติ เพื่อให้การค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกมีการขยาย ตัวภายใต้เงื่อนไขของความโปร่งใส (transparency) และการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ (progressive liberalization)

ทั้งนี้ ข้อตกลง GATS ยอมรับสิทธิของสมาชิกที่จะกำหนดมาตรการกฏระเบียบ ภายในใด ๆ ที่เห็นว่า จำเป็นเพื่อกำกับดูแลธุรกิจบริการในประเทศของตนได้ หรือเรียกว่า Right to Regulate ดังนั้น ข้อตกลง GATS จึงกำหนดหลักการให้รัฐบาลของประเทศถือ ปฏิบัติ และให้สมาชิกเจรจาเปิดตลาดระหว่างกัน

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร, เรื่องเดิม, หน้า 13.

3. ขอบเขตของความตกลงการค้าบริการ

ข้อตกลง GATS ได้ให้คำนิยามของคำว่า “การค้าบริการ” (Trade in Service)¹ โดยเน้นถึงการค้าบริการข้ามชาติ ซึ่งคือ การค้าบริการที่มีลักษณะข้ามชาติ หรือมีองค์ประกอบต่างชาติ (international element) เข้ามาเป็นส่วนประกอบ

3.1 กำหนดหลักการให้รัฐบาลของประเทศสมาชิกถือปฏิบัติ

3.2 กำหนดให้มีการเจรจาขึ้นข้อเสนอการเปิดตลาดระหว่างกันหลักการสำคัญของข้อตกลง GATS

4. ประเภทการค้าบริการ

ข้อตกลง GATS ไม่ได้ระบุประเภทของบริการที่มีการซื้อขายระหว่างประเทศไว้² แต่ในความตกลงมีบทบัญญัติให้สมาชิกต้องเจรจาเปิดตลาดบริการสาขาต่าง ๆ ให้แก่กัน เลขานุการ WTO จึงได้จัดทำเอกสาร Services Sectoral Classification List³ หรือ MTN.GNS/W/120 ขึ้นเพื่อใช้เป็นพื้นฐานของการเจรจาซึ่งได้จำแนกประเภทของบริการไว้ 12 สาขา โดยอิงจากการจำแนกประเภทของ UN Common Product Classification (CPC) บริการทั้ง 12 สาขาดังกล่าว ได้แก่⁴

4.1 บริการด้านธุรกิจ (business services) ภายใต้สาขานี้จะครอบคลุมบริการ วิชาชีพ คอมพิวเตอร์ โฆษณา ด้านค้นคว้าวิจัย และอื่น ๆ

4.1.1 บริการทางวิชาชีพ (professional service)

¹ กระทรวงพาณิชย์, กรมเจรจาการค้า, สารสำคัญของ GATS และการเจรจาการค้าบริการภายใต้ WTO (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) 2545.

² เรื่องเดียวกัน.

³ WTO, Services Sectoral Classification List: MTN.GNS/W/120 [Online], Available URL: <http://www.wto.org>, 1991 (July, 10).

⁴ WTO, *ibid.*

4.1.2 บริการทางคอมพิวเตอร์และบริการที่เกี่ยวข้อง

4.1.3 บริการวิจัยและพัฒนา

4.1.4 บริการเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์

4.1.5 บริการให้เช่าหรือลิสซิ่ง

4.1.6 บริการทางธุรกิจอื่น ๆ

4.2 บริการด้านสื่อสารคมนาคม (communication services) ภายใต้สาขานี้จะ
ครอบคลุมบริการไปรษณีย์ พستคุณท์ โทรคมนาคม และ โสตทัศน

4.2.1 บริการไปรษณีย์

4.2.2 บริการจัดส่งเอกสาร

4.2.3 บริการโทรคมนาคม

4.2.4 บริการ Audio Visual

4.2.5 อื่น ๆ

4.3 บริการด้านการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง (construction
and related engineering services) ครอบคลุมทั้งการ ก่อสร้าง และงานติดตั้ง

4.3.1 งานก่อสร้างทั่วไปเกี่ยวกับอาคาร

4.3.2 งานก่อสร้างทั่วไปเกี่ยวกับวิศวกรรมสาขาโยธา

4.3.3 งานติดตั้งและรวบรวม

4.3.4 งาน Building Completion and Finishing

4.3.5 อื่น ๆ

4.4 บริการด้านการจัดจำหน่าย (distribution services) ครอบคลุมบริการค้าปลีก
ค้าส่ง ตัวแทนจำหน่าย และธุรกิจแฟรนไชส์

4.4.1 ตัวแทนค้าต่าง

4.4.2 บริการค้าส่ง

4.4.3 บริการค้าปลีก

4.4.4 แฟรนไชส์

4.4.5 อื่น ๆ

4.5 บริการด้านการศึกษา (education services) ครอบคลุมตั้งแต่โรงเรียนอนุบาล อาชีวะจนถึงมหาวิทยาลัย รวมทั้งหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น

4.5.1 บริการการศึกษาชั้นประถม

4.5.2 บริการการศึกษาชั้นมัธยม

4.5.3 บริการการศึกษาชั้นสูง

4.5.4 บริการการศึกษาผู้ใหญ่

4.5.5 บริการด้านการศึกษาอื่น ๆ

4.6 บริการด้านสิ่งแวดล้อม (environmental services) ครอบคลุมบริการกำจัดมลภาวะต่าง ๆ รวมทั้งด้านสุขาภิบาล

4.6.1 บริการกำจัดสิ่งปฏิกูล

4.6.2 บริการกำจัดขยะ

4.6.3 บริการสุขาภิบาลและบริการที่คล้ายคลึง

4.7 บริการด้านการเงิน (financial services) ครอบคลุมบริการด้านประกันภัย การธนาคาร ธุรกิจหลักทรัพย์ และการเงินอื่น ๆ

4.7.1 บริการประกันภัยและบริการที่เกี่ยวข้องกับประกันภัย

4.7.2 บริการธนาคารและทางการเงินอื่น ๆ (ไม่รวมบริการประกันภัย)

4.8 บริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและบริการทางสังคม (health related and social services) ครอบคลุมโรงพยาบาลและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์

4.8.1 บริการโรงพยาบาล

4.8.2 บริการสุขภาพอื่น ๆ

4.8.3 บริการสังคม

4.8.4 อื่น ๆ

4.9 บริการด้านการท่องเที่ยวและการเดินทางที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (tourism and travel related services) ครอบคลุม โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทตัวแทนท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์

4.9.1 ภัตตาคารและโรงแรม

4.9.2 บริการตัวแทนการท่องเที่ยวและบริการจัดนำเที่ยว

4.9.3 มัคคุเทศก์

4.9.4 อื่น ๆ

4.10 บริการด้านนันทนาการ วัฒนธรรมและการกีฬา (recreational, cultural and sporting services) ครอบคลุมธุรกิจบันเทิง ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์

4.10.1 บริการด้านการบันเทิง (รวมถึงโรงภาพยนตร์ วงดนตรีแสดงสด ละครสต์ว์)

4.10.2 บริการตัวแทนข่าว

4.10.3 บริการห้องสมุด บริการเก็บเอกสารสำคัญ พิพิธภัณฑ์สถาน และบริการด้านวัฒนธรรมอื่นๆ

4.10.4 บริการการกีฬาและนันทนาการอื่นๆ

4.10.5 อื่นๆ

4.11 บริการด้านการขนส่ง (transport services) ครอบคลุมด้านการขนส่งทางบก เรือ อากาศ ทางท่อ

4.11.1 บริการขนส่งทางทะเล

4.11.2 บริการขนส่งทางน้ำภายในประเทศ

4.11.3 บริการขนส่งทางอากาศ

4.11.4 บริการขนอวกาศ

4.11.5 บริการขนส่งทางรางรถไฟ

4.11.6 บริการขนส่งทางถนน

4.11.7 บริการขนส่งทางท่อ

4.11.8 บริการที่สนับสนุนการขนส่งทุกอย่าง รูปแบบ

4.12 บริการด้านอื่น ๆ (other services not included elsewhere) เช่น เสริมสวย จัดงานศพ เป็นต้น

5. รูปแบบการค้าบริการ

เนื่องจากลักษณะของการค้าบริการต่างจากการค้าสินค้า ดังนั้น การค้าบริการระหว่างประเทศจึงไม่ใช่เพียงการส่งบริการข้ามพรมแดนไปประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น

การค้าบริการ โดยผู้ให้บริการต่างชาติอาจเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ GATS¹ จึงกำหนด
 นิยามการค้าบริการระหว่างประเทศไว้ 4 รูปแบบ (mode of supply) ดังนี้

รูปแบบ 1 (mode 1) Cross Border Supply หมายถึง การให้บริการข้ามพรมแดน
 โดยที่ผู้ให้บริการ และผู้รับบริการต่างอยู่ประเทศของตน แต่ตัวบริการเคลื่อนย้ายไปยัง
 ผู้รับบริการ โดยอาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การให้คำปรึกษาผ่านสื่อ การส่งข้อมูล
 ออนไลน์ การบริการ โทรคมนาคม เป็นต้น

รูปแบบ 2 (mode 2) Consumption Abroad หมายถึง ผู้รับบริการเคลื่อนย้ายไป
 ยังประเทศผู้ให้บริการ เช่น การเดินทางไปท่องเที่ยว หรือรักษาพยาบาลในต่างประเทศ
 เป็นต้น

รูปแบบ 3 (mode 3) Commercial Presence หมายถึง การจัดตั้งหน่วยธุรกิจ
 เพื่อให้บริการในต่างประเทศ เช่น บริษัทต่างชาติเข้ามาเปิดสาขาส่งงานในประเทศไทย
 หรือบริษัทไทยไปเปิดสำนักงานสาขาในต่างประเทศ เป็นต้น

รูปแบบ 4 (mode 4) Presence of Natural Person หมายถึง การที่บุคคลธรรมดา
 ของประเทศหนึ่งเดินทางเข้าไปทำงานในอีกประเทศหนึ่ง เช่น วิศวกรต่างชาติเข้ามา
 ทำงานในประเทศไทย คนไทยเดินทางไปประกอบอาชีพแพทย์ในสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ทั้งนี้ การเปิดตลาดอย่างเต็มที่ หมายถึง การที่สมาชิกไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้า
 สู่อุตสาหกรรมรูปแบบของการให้บริการ และไม่มีกีดกันเลือกปฏิบัติใด ๆ ทั้งสิ้น

6. พันธกรณีของประเทศสมาชิก

พันธกรณีของประเทศสมาชิก ประกอบด้วย

6.1 พันธกรณีทั่วไป

พันธกรณีทั่วไป (commitment) มีรายละเอียดดังนี้

¹ กระทรวงพาณิชย์, กรมเจรจาการค้า, สาระสำคัญของ GATS และการเจรจาการค้าบริการภายใต้ WTO (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) 2545, หน้า 2.

6.1.1 การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favour Nation Treatment) คือ รัฐสมาชิกทุกรัฐจะต้องให้การปฏิบัติต่อผู้ให้บริการและการบริการ โดยเท่าเทียมกัน การปฏิบัตินี้ต้องให้โดยทันทีทันใด (immediately) และโดยปราศจากเงื่อนไข (unconditionally) จะเลือกปฏิบัติโดยให้สิทธิแก่ประเทศอื่นเป็นพิเศษไม่ได้ เช่น ประเทศไทยมีพันธะต้องให้การปฏิบัติต่อประเทศสหรัฐอเมริกาเท่าเทียมกับคนไทยตามสนธิสัญญาทางไมตรีฯ ไทย-สหรัฐอเมริกา จึงต้องขยายสิทธิดังกล่าวให้ประเทศสมาชิกอื่น ๆ โดยเท่าเทียมกันด้วยมิเช่นนั้นจะถือว่าเป็นการละเมิดหลัก MFN

หลักการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายผลปฏิบัติต่อรัฐอื่นที่เป็นภาคีของข้อตกลง GATS นี้ หากรัฐใดรัฐหนึ่งได้รับผลประโยชน์จากรัฐอื่นที่เป็นคู่ภาคี รัฐที่ได้รับผลปฏิบัติจะต้องขยายผลต่อรัฐสมาชิกอื่นด้วย โดยปราศจากเงื่อนไขและจะต้องกระทำโดยทันทีทันใด คำว่าผลประโยชน์ หมายความว่า ผลปฏิบัติที่มีต่อผู้ให้บริการและผู้ให้บริการเมื่อ MFN มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายผลของการปฏิบัติก็จะทำให้เกิดการขยายตัวของการค้าเสรีในแนวกว้าง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ถ้ารัฐสมาชิกประสงค์จะรักษามาตรการบางอย่างที่ไม่สอดคล้องกับหลัก MFN ก็สามารทำได้ โดยกำหนดไว้ในภาคผนวกของมาตรา II ได้ ซึ่งถือเป็นข้อยกเว้นเอาไว้²

สำหรับข้อยกเว้นหลัก MFN มีอยู่ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่งปรากฏอยู่ใน Annex on Article II Exemptions โดยข้อยกเว้นที่ปรากฏในภาคผนวกจะต้องถูกทบทวน โดยคณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการ (council for trade in services) ภายในไม่เกิน 5 ปี ว่าเงื่อนไขที่สร้างข้อยกเว้นนี้ยังจำเป็นอยู่

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, รายงานการวิจัย เรื่อง การท่องเที่ยวทางน้ำ: การพัฒนาเศรษฐกิจการค้าบริการภายใต้ข้อตกลง GATS (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547), หน้า 40.

²สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, “การพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศและการพาณิชย์,” ใน เอกสารประกอบการประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, 2548), หน้า 7.

หรือไม่ และจะกำหนดการทบทวนครั้งต่อไปเมื่อใด¹ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การให้ข้อยกเว้น มิใช่จะเป็นการยกเว้นตลอดไป แต่จะต้องมาพิจารณาทบทวนลดข้อยกเว้น เพื่อนำมาสู่การใช้หลัก MFN ในที่สุด

รายละเอียดของ Annex on Article II Exemptions โดยข้อยกเว้นจะต้องระบุเงื่อนไขที่รัฐสมาชิกประสงค์ที่จะยกเว้นพันธกรณีตามมาตรา II วรรคหนึ่ง อย่างชัดเจน และข้อยกเว้นนี้ จะต้องได้รับการทบทวนว่าควรยกเลิกหรือไม่ โดยคณะกรรมการว่าด้วยการค้าบริการจะต้องทำการทบทวนภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันที่มีการใช้ข้อตกลงว่าด้วยการค้าบริการ และโดยหลักการแล้วข้อยกเว้นนี้จะกระทำเกิน 10 ปีไม่ได้²

แต่เนื่องจากว่าภาคผนวกของ Annex on Article II Exemptions ไม่ได้มีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อยกเว้นสาขาต่าง ๆ เอาไว้จึงจำเป็นที่จะต้องมียละเอียด หรือคำอธิบาย ซึ่งแนบมากับภาคผนวกของ Annex on Article II Exemptions เพื่อประโยชน์ในการอธิบายรายละเอียดในแต่ละสาขา หรือในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการ ซึ่งแนบท้ายภาคผนวกนี้ ก็ต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของภาคผนวกด้วยเช่นกัน³ เช่น ภาคผนวกว่าด้วยการเคลื่อนย้ายแรงงานให้บริการภายใต้ข้อตกลง (annex on moment of national persons supplying under the agreement) ภาคผนวกว่าด้วยการให้บริการทางการเงิน (annex on financial services) ภาคผนวกว่าด้วยการให้บริการด้านโทรคมนาคม (annex on telecommunication) และภาคผนวกว่าด้วยการให้บริการด้านการเดินอากาศ (annex on air transport services) เป็นต้น

ประการที่สอง การขอยกเว้นโดยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (economic integration) ข้อตกลง GATS บัญญัติว่าด้วยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ⁴ ซึ่งให้สิทธิประเทศ

¹ สุมาลี วงษ์วิฑิต, เรื่องเดิม, หน้า 13.

² สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดิม, หน้า 7.

³ สำนักเจรจาการค้าบริการ, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, เรื่องเดิม..

⁴ เรื่องเดียวกัน.

สมาชิกที่ทำความตกลงเขตการค้าเสรี ได้รับยกเว้นไม่ต้องให้ MFN แก่ประเทศสมาชิกอื่นที่ไม่เข้าร่วมกลุ่มความตกลงนั้น

ประการที่สาม การยกเว้น โดยการยอมรับ (recognition) คุณวุฒิ คุณสมบัติ ประสบการณ์ ใบอนุญาตหรือ ใบรับรองที่ได้รับ หรือปฏิบัติตามเงื่อนไขในอาณาเขตของประเทศสมาชิกอื่น ซึ่งการยอมรับดังกล่าวอาจกระทำโดยความตกลง หรือโดยวิธีการสอดคล้องกัน (harmonization) และไม่ต้องให้ MFN แก่ประเทศสมาชิกอื่น แต่ต้องเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกอื่นเข้ามาเจรจาขอเข้าร่วมเป็นสมาชิกความตกลงว่าด้วยการยอมรับดังกล่าว¹

หลัก MFN นั้นถือว่าเป็นหลักการอันหนึ่งที่ช่วยขยายการค้าบริการอย่างเสรีให้กว้างขวางขึ้น ซึ่งตามมาตรา III การค้าเสรีนั้นต้องวางอยู่บนหลักพื้นฐานของหลักความโปร่งใส รัฐสมาชิกจะสร้างความคลุมเครือในเรื่องมาตรการบังคับใช้ข้อตกลงนี้ เพื่อทำให้เกิดผลกระทบต่อการค้าดำเนินงานของข้อตกลงนี้ไม่ได้ และทำให้เกิดความโปร่งใส

รัฐสมาชิกต้องแจ้งต่อคณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการถึงมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย ข้อกำหนด แนวทางปฏิบัติในการบริหารหรือมาตรการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการ²

ภายใต้เงื่อนไขข้อนี้ ประเทศไทยผูกพันที่จะให้การปฏิบัติต่อการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวหรือต่อผู้ให้บริการสาขาการท่องเที่ยวของรัฐสมาชิกอื่น ไม่น้อยกว่าที่ได้ให้การการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยว หรือผู้ให้บริการสาขาการท่องเที่ยวของรัฐสมาชิกด้วยกัน หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งนั้น ประเทศไทยผูกพันที่จะต้องให้แก่รัฐสมาชิกอื่นโดยทันที

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ร่างข้อตกลง GATS มีสมาชิกจำนวนหนึ่งรวมทั้งประเทศไทยยืนยันว่าไม่สามารถปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ทันที เนื่องจากมีสัญญาสองฝ่าย

¹ สำนักเจรจาการค้าบริการ, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, เรื่องเดียวกัน.

² สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดิม, หน้า 8.

กับบางประเทศที่ให้สิทธิพิเศษระหว่างกันอยู่ จึงมีการบัญญัติเพิ่มเติมว่า รัฐสมาชิกอาจคงมาตรการต่าง ๆ บางอย่างไว้ได้ แม้ว่ามาตรการนั้นจะขัดต่อหลักประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง ถ้ามาตรการนั้นมีอยู่ก่อนที่จะมีการบังคับใช้ข้อตกลง GATS นี้ และมาตรการนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในภาคผนวกว่าด้วยข้อยกเว้นของหลักการนี้ (annex on article ii exemptions) คือ สมาชิกสามารถยกเว้นไม่ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้เป็นเวลา 10 ปี แต่จะต้องยื่นมาตรการที่ขอยกเว้นแนบท้ายความตกลงไว้และยื่นได้ครั้งเดียว ขณะเข้าเป็นสมาชิกเท่านั้น

6.1.2 ความโปร่งใส (transparency) เป็นหลักการที่ถูกรับรองไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในของประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (good governance)¹ กล่าวคือ มาตรา III แห่งข้อตกลง GATS กำหนดหลักเรื่องความโปร่งใสเอาไว้ โดยกำหนดให้รัฐสมาชิกจะต้องประกาศอย่างซื่อสัตย์ที่สุดหลังจากที่ข้อตกลง GATS ได้มีผลใช้บังคับถึงมาตรการทั่วไปเกี่ยวกับการนำเอามาตรการต่าง ๆ มาใช้บังคับในเรื่องการค้าบริการ ซึ่งรัฐสมาชิกจะต้องให้ข้อมูลอย่างน้อยเป็นรายปีแก่คณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการ (council for trade in services) ถึงการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับหรือกฎระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งการแก้ไขมาตรการ กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ยกเว้นข้อมูลที่เป็นความลับ และข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคง หรือแนวทางปฏิบัติในทางการบริหาร ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการค้าบริการตามข้อผูกพันที่ได้ทำไว้ในตารางข้อผูกพัน²

ภายใต้เงื่อนไขข้อนี้ ประเทศไทยต้องเปิดเผยมาตรการบังคับ หรือกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวต่อสาธารณะ โดยทันที หมายความว่า ระเบียบและข้อบังคับนี้จะต้องเป็นที่เปิดเผยอันสาธารณชนขอได้ (publicly available) โดยรัฐสมาชิกจะต้องแจ้งให้คณะมนตรีด้านการค้าบริการ (council for trade in service) ทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งถึงกฎหมายใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงของมาตรการที่บังคับใช้ในปัจจุบัน ซึ่งมีผลต่อการค้าบริการตามข้อผูกพันเฉพาะ (specific

¹ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดียวกัน, หน้า 8.

² สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดิม, หน้า 40.

commitments) ที่ได้ให้ไว้ในข้อตกลง GATS นี้ นอกจากนี้ รัฐสมาชิกยังต้องจัดตั้งศูนย์คอบข้อซักถาม (inquiry points) อย่างน้อยหนึ่งแห่งภายใน 2 ปี นับแต่วันที่ความตกลงนี้มีผลบังคับ เพื่อเปิดโอกาสให้รัฐสมาชิกอื่นได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการบังคับใช้ข้อมูลดังกล่าวว่าประเทศกำลังพัฒนาอาจขอขยายระยะเวลาไม่ต้องจัดตั้งศูนย์คอบข้อซักถามให้เสร็จสิ้นภายใน 2 ปีก็ได้¹

อย่างไรก็ตาม การเปิดเผยนี้จะได้รับการยกเว้นหากเป็นเรื่องความลับซึ่งเปิดเผยแล้วจะทำให้เสื่อมเสียต่อการใช้บังคับกฎหมายของประเทศ หรือเสื่อมเสียต่อสาธารณชน หรือเสื่อมเสียต่อประโยชน์ทางการค้าตามข้อ III Bis

เหตุที่ต้องบัญญัติหลักโปร่งใสเข้าไปก็เพราะว่า กฎหมายภายในโดยเฉพาะอนุบัญญัติจะเป็นอุปสรรค โดยเฉพาะการเปิดเสรีในการบริการ เพราะการไม่เข้าใจกฎหมาย ซึ่งอาจเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเร็ว การเข้าไม่ถึงข้อมูลทางด้านกฎหมายหรือมาตรการต่าง ๆ ทำให้เกิดการเสียเปรียบได้เปรียบจากผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดอุปสรรคทางการ ซึ่งจะเกิดกับผู้ประกอบการต่างชาติได้²

ดังนั้น จึงเป็นพันธกรณีทั่วไปของรัฐสมาชิกจะต้องจัดพิมพ์กฎหมายหรืออนุบัญญัติ เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้³

6.1.3 กฎระเบียบภายใน (domestic regulation) ความตกลง GATS เปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถกำหนดมาตรการใด ๆ ที่เห็นว่า จำเป็นในการกำกับดูแลธุรกิจบริการในประเทศของตนได้ แต่การใช้มาตรการต่าง ๆ ในสาขาที่เสนอผูกพันเปิดตลาดแล้วจะต้องให้หลักประกันว่าจะต้องดำเนินไปในลักษณะที่มีเหตุผล เป็นไปอย่างมีหลักเกณฑ์ และไม่ลำเอียง⁴

¹ สำนักงานคณะกรรมการวิจักษณ์แห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดิม, หน้า 8.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

³ สำนักงานคณะกรรมการวิจักษณ์แห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

⁴ กระทรวงพาณิชย์, กรมเจรจาการค้า, สารสำคัญของ GATS และการเจรจาการค้าบริการภายใต้ WTO (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) 2545, หน้า 2.

โดยปกติรัฐสมาชิกแต่ละรัฐมีอำนาจที่จะออกกฎหมายภายในอย่างใดก็ได้ แต่ต้องสอดคล้องต่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศและพันธกรณีระหว่างประเทศ ซึ่งหมายความว่า รัฐสมาชิกสามารถที่จะออกกฎหมายภายในได้ ที่เกี่ยวกับเรื่องมาตรฐานใบอนุญาตข้อกำหนดเกี่ยวกับการค้าบริการ หรือคุณภาพของการบริการนั้น ๆ จะต้องมีหลักเกณฑ์ที่โปร่งใส และไม่สร้างภาระต่อการค้าบริการโดยไม่จำเป็น ครอบคลุมที่ไม่ขัดต่อเป้าหมายของความตกลง GATS ฉบับนี้ หรือข้อผูกพันเฉพาะที่ทำไว้ เพราะถ้ากระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อเป้าหมายของข้อตกลง หรือละเมิดข้อผูกพันเฉพาะจึงถือเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

เพื่อให้มีการทบทวนว่า มาตรการใดขัดต่อข้อผูกพันเฉพาะที่ได้ทำไว้ รัฐสมาชิกจะต้องจัดตั้งสถาบันตุลาการหรือขบวนการวิธีใดที่จะสามารถตรวจสอบหรือทบทวน เพื่อจะร้องขอว่ามาตรการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายภายในของรัฐมีผลกระทบต่อการค้าบริการ นอกจากนั้นแล้ว เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจของรัฐสมาชิก จะต้องแจ้งให้ทราบถึงการนำเอาคำวินิจฉัยมาปฏิบัติเกี่ยวกับการทบทวน หรือแก้ไขมาตรการของกฎหมายภายใน¹

กฎหมายภายในที่เกี่ยวกับมาตรการทางเทคนิค (technical standards) ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการค้าบริการ (qualification requirements) และข้อกำหนดของการขอใบอนุญาต (licensing requirements) จะไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการค้าบริการโดยไม่จำเป็น หมายความว่า ข้อกำหนด หรือมาตรการต่าง ๆ นั้น รัฐสมาชิกสามารถออกกฎหมายภายในของตนเองได้ แต่จะต้องโปร่งใส ไม่สร้างภาระที่เกินจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพของบริการนั้น ๆ ในกรณีของพิธีการขอใบอนุญาต (licensing procedure) จะต้องไม่เป็นการสร้างขีดจำกัดเกี่ยวกับการให้บริการ รัฐสมาชิกจะต้องไม่นำเอาข้อกำหนดเกี่ยวกับการขอใบอนุญาตและคุณสมบัติของบริการ ตลอดจนมาตรฐานทางเทคนิคที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อพันธกรณีเฉพาะที่ได้ให้ไว้มาใช้²

¹สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดิม, หน้า 10.

²เรื่องเดียวกัน.

เป้าหมายของบทบัญญัติในมาตรานี้ มีเพื่อที่จะก่อให้เกิดการค้าเสรีโดยจัดอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นจากกฎหมายภายใน รัฐสมาชิกสามารถที่จะออกกฎหมายภายในเกี่ยวกับเรื่องมาตรฐานใบอนุญาต ข้อกำหนดเกี่ยวกับการค้าบริการได้ ครอบคลุมเท่าที่ไม่ขัดต่อเป้าหมายของความตกลงฉบับนี้ หรือข้อผูกพันเฉพาะที่ได้ทำไว้ เพราะถ้าการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนต่อเป้าหมายของความตกลง หรือละเมิดต่อข้อผูกพันเฉพาะก็เท่ากับว่าเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต¹

ด้วยเหตุนี้มาตรา VI ของข้อตกลง GATS จึงได้บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่รัฐสมาชิกได้ทำข้อผูกพันเฉพาะเอาไว้ จะต้องได้รับการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามข้อผูกพันนั้น ๆ โดยสมเหตุสมผล เพียงตรงเพื่อบรรลุเป้าหมาย รัฐสมาชิกจะต้องมีหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นทางด้านศาล หรือทางด้านการปกครองที่เพียงพอ เพื่อที่จะมาทบทวนถึงมาตรการที่ไม่เหมาะสม อันมีผลกระทบต่อการค้าบริการ ซึ่งควรจะต้องได้รับการเยียวยาแก้ไข²

มาตรการที่เกี่ยวกับคุณสมบัติที่กฎหมายกำหนด มาตรการเกี่ยวกับการขอใบอนุญาตที่กฎหมายกำหนด และมาตรการทางด้านเทคนิคต่าง ๆ จะต้องไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการค้าบริการ โดยไม่จำเป็น คณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการจะต้องสร้างกฎระเบียบที่จำเป็น โดยมุ่งประสงค์ให้ข้อกำหนดต่าง ๆ ของรัฐสมาชิกยึดถือหลักการของความโปร่งใส และประสิทธิภาพ หรือความสามารถในการให้บริการจะต้องไม่เป็นการสร้างภาระเกินความจำเป็นเกี่ยวกับข้อกำหนดในเรื่องคุณสมบัติของการค้าบริการ ในกรณีของการขอใบอนุญาต กระบวนการในการขอใบอนุญาตจะต้องไม่สร้างข้อจำกัดเกี่ยวกับการให้บริการต่าง ๆ³

ในสาขาบริการใด ซึ่งรัฐสมาชิกได้ทำข้อผูกพันเฉพาะไว้ รัฐสมาชิกจะต้องไม่ใช่ข้อกำหนดในเรื่องคุณสมบัติเกี่ยวกับการออกใบอนุญาต หรือมาตรฐานทางด้านเทคนิคต่าง ๆ อันเป็นผลบอกล้างต่อข้อผูกพันเฉพาะที่ได้ทำไว้แล้ว เกณฑ์ในการ

¹สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

²เรื่องเดียวกัน.

³เรื่องเดียวกัน.

พิจารณาเรื่องมาตรฐานทางด้านเทคนิคอาจถือเอามาตรฐานที่กำหนดไว้ในองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องก็ได้ หลักเกณฑ์ดังกล่าวใช้ในการพิจารณาว่า รัฐสมาชิกได้ทำการสอดคล้องกับมาตรฐานทางด้านเทคนิคที่ยอมรับกันทั่วไปหรือไม่ เพื่อมิให้มีการกำหนดมาตรฐานตามลำพัง¹

ภายใต้ข้อบังคับของเจนีวา² นี้ ภาวะเบียดภายในข้อประเทศไทยในเรื่องที่เกี่ยวกับการค้าบริการ สาขาการท่องเที่ยวจะต้องเป็นไปอย่างยุติธรรมสมเหตุสมผลเป็นกลาง และสอดคล้องตรงตามที่ได้กำหนดไว้ในข้อตกลง GATS นี้

6.1.4 การเปิดเสรีแบบก้าวหน้าตามลำดับ (progressive liberalization) เป็นหลักการสำคัญของการเปิดตลาดเสรี คือ หลักการที่รัฐจะค่อย ๆ ปรับตัวและปรับเปลี่ยนกฎหมายภายในของตน เพื่อมุ่งสู่ความร่วมมือและความสมบูรณ์เต็มที่ในการเปิดเสรี ดังนั้นหากมีการเปิดเสรีใน Sector ใดไปแล้วจะถอยหลังกลับไม่ได้ เพราะมีหลักกฎหมายเรื่อง Standstill Obligation กำกับไว้³

หลักการนี้กำหนดให้มีการเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการในทุก ๆ 5 ปี³ หลังจากความตกลง WTO มีผลใช้บังคับ รัฐสมาชิกจะต้องจัดให้มีการเจรจาโดยต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าบริการ โดยการเพิ่มประสิทธิภาพของการเข้าสู่ตลาด และต้องคำนึงถึงระดับการพัฒนาของประเทศด้วย และเพื่อปฏิบัติตามหลักการนี้ การเจรจาการค้าบริการรอบใหม่จึงได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543

พันธกรณีที่เกี่ยวกับการเปิดตลาดเสรีก้าวหน้าตามลำดับนั้น จะมีอยู่ 2 เรื่อง คือ

1) การเข้าสู่ตลาด (Market Access--MA)

2) การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment--NT)

ทั้งนี้ การปฏิบัติตามพันธกรณีทั้งสองนี้จะอยู่ภายใต้หลักการเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับ หมายความว่า การเปิดเสรีในด้านการค้าบริการนั้นยังไม่จำเป็นต้อง

¹ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดียวกัน.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

³ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดิม, หน้า 41.

เปิดเสรี โดยทันที แต่จะค่อย ๆ เปิดตามความพร้อมของแต่ละประเทศ โดยอาศัยกระบวนการในการเจรจาเกี่ยวกับการเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับ (progressive liberalization) วัตถุประสงค์ของการเปิดเสรีการค้าบริการตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ นั้น ไม่ใช่เป็นการเปิดเสรีเต็มทุกสาขาบริการในทันทีภายหลังจากการเจรจาในครั้งแรก แต่ความตกลงประสงค์ให้การเปิดเสรีนั้นเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยคำนึงถึงเป้าหมายหรือนโยบายของแต่ละประเทศ และระดับการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการนั้นตระหนักดีว่าในการเปิดตลาดด้านการค้าบริการนั้น รัฐสมาชิกบางรัฐอาจต้องใช้เวลาในการปรับกฎหมายภายในของตนเพื่อจะสามารถแข่งขันกับบริการประเภทเดียวกันที่มาจากต่างประเทศภายหลังจากที่มีการเปิดตลาด จึงมิได้บังคับให้ทุกประเทศต้องเปิดตลาดทันทีทุกสาขา เพียงแต่ให้รัฐสมาชิกค่อย ๆ เปิดโดยการค่อย ๆ เจรจาเปิดเสรีในสาขาที่ตนเห็นว่า สามารถจะเปิดได้ โดยระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน

ข้อคำนึงเกี่ยวกับการเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับ (progressive liberalization) ความตกลงได้กำหนดให้การเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับจะต้องเป็นไปตามกรอบวัตถุประสงค์ของนโยบายแห่งชาติ และระดับการพัฒนาของสมาชิกแต่ละประเทศทั้งในสาขาต่าง ๆ โดยรวมและในแต่ละสาขา ทั้งนี้ ให้มีความยืดหยุ่นที่เหมาะสมสำหรับสมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาแต่ละประเทศที่จะเปิดสาขาที่น้อยกว่า เปิดเสรีธุรกรรมน้อยประเภทกว่าขยายการให้เข้าสู่ตลาดแบบก้าวหน้าตามลำดับ โดยสอดคล้องกับสถานการณ์การพัฒนาของตน และเมื่อได้เปิดตลาดให้แก่ผู้ให้บริการชาวต่างชาติแล้ว ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการเปิดตลาดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้อ้างแล้ว

สำหรับการเจรจากำหนดระยะเวลาในการเจรจานั้น ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการได้กำหนดให้รัฐสมาชิกเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับเป็นระยะ ๆ โดยการเจรจาในรอบแรกจะเริ่มต้นไม่ช้ากว่า 5 ปี นับจากวันที่ความตกลงจัดตั้งองค์การการค้าโลกมีผลบังคับใช้ เป้าหมายของการเจรจาแต่ละครั้งนั้นจะต้องเป็นการลดข้อจำกัดรวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติลงให้มากกว่าเดิมจนกระทั่งข้อจำกัด และมาตรการต่าง ๆ เหล่านั้นหมดไปในที่สุด

เป็นที่น่าสังเกตว่า กระบวนการนี้ไม่มุ่งประสงค์จะให้รัฐต้องปฏิบัติตามหลักต่างตอบแทนเป็นสำคัญ แต่ความต้องการที่จะให้อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลของสิทธิและหน้าที่ระหว่างรัฐ อย่างไรก็ตามก็ไม่ได้หมายความว่า หากรับต้องการเปิดเสรีโดยใช้มาตรการฝ่ายเดียวแล้วจะทำไม่ได้ รัฐยังคงมีอิสระที่จะพิจารณาว่าการเปิดเสรีเองนั้นอาจนำประโยชน์มาแก่รัฐนั้น

ส่วนวิธีที่จะใช้ในการเปิดตลาดเสรีในสาขาบริการต่าง ๆ นั้น ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการได้กำหนดให้ใช้วิธีการแสดงเจตนาที่จะเข้าผูกพัน โดยให้รัฐสมาชิก WTO แสดงสาขาบริการที่ตนต้องการจะผูกพันในการเปิดตลาดลงในตารางแสดงข้อผูกพัน แต่โดยที่ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการประสงค์ให้การเปิดเสรีนั้นเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้น ในเบื้องต้นจึงอนุญาตให้ประเทศสมาชิกสามารถสร้างข้อจำกัด หรือมาตรการที่มีผลต่อการเข้าสู่ตลาด การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ หรือข้อจำกัดอื่น ๆ ในสาขาบริการนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็ข้อจำกัดที่เกี่ยวกับการค้าบริการในรูปแบบใด ทั้ง 4 รูปแบบได้ โดยให้ระบุข้อจำกัดเหล่านี้ไว้ในตารางแสดงข้อผูกพันเช่นนั้น แต่ข้อจำกัดดังกล่าวเหล่านี้จะต้องค่อย ๆ หดไปในที่สุด ภายใต้การเจรจาที่จะมีการขึ้นเป็นระยะ ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาในระดับทวิภาคี หรือระดับพหุภาคี

เมื่อรัฐสมาชิกได้แสดงเจตนาขอผูกพันเปิดตลาดในสาขาบริการต่าง ๆ พร้อมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ตามตารางแสดงข้อผูกพันของตนแล้ว รัฐสมาชิกก็มีหน้าที่จะให้การปฏิบัติแก่การบริการทั้ง 4 รูปแบบ หรือผู้ให้บริการของรัฐสมาชิกอื่นใดไม่ค้อยไปกว่าข้อจำกัดและเงื่อนไขที่ได้เสนอและระบุไว้ในตารางของตน กล่าวโดยสรุป ก็คือรัฐจะไม่ออกกฎระเบียบใด ๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติมากกว่าที่ได้ระบุไว้ในตารางแสดงข้อผูกพันของตน

6.2 พันธกรณีเฉพาะ

พันธกรณีเฉพาะ (specific commitment) ต้องไม่ออกกฎหมายใหม่ หรือปรับปรุงกฎหมายเดิมที่มีผลทำให้บริการที่ผูกพันไว้มีเงื่อนไขเพิ่มขึ้นจากที่ระบุไว้ในข้อผูกพันเฉพาะ¹ ดังนั้น ในตารางข้อผูกพันจะระบุถึง

6.2.1 สาขาบริการและประเภทของบริการที่ตนประสงค์จะเปิดเสรี

6.2.2 ข้อผูกพันเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด (commitments on market access)

6.2.3 ข้อผูกพันเกี่ยวกับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (commitments on national treatment)

6.2.4 การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำข้อผูกพันเพิ่มเติม (additional commitments) จากที่ได้ทำไว้

6.2.5 กำหนดเวลาในการปฏิบัติตามข้อผูกพันที่ได้ทำไว้ (time-frame)

6.2.6 วันของการดำเนินการตามข้อผูกพันที่ให้ไว้มีผลใช้บังคับ

เมื่อรัฐได้แสดงข้อผูกพันในตารางข้อผูกพันเฉพาะ ก็หมายความว่า รัฐมีข้อผูกพันทางกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติตามภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในข้อผูกพันเฉพาะ ปัญหาที่ว่า หากรัฐต้องการจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อผูกพันที่ตนได้ทำไว้จะสามารถทำได้หรือไม่ ในเรื่องนี้หลักเกณฑ์ของข้อตกลง GATS ได้กำหนดระยะเวลาไว้ว่า ภายใน 3 ปีนับจากวันที่ข้อผูกพันของตนมีผลใช้บังคับ รัฐคู่ภาคีจะทำการแก้ไข หรือถอดถอนข้อผูกพันที่ให้ไว้ไม่ได้ จะต้องผ่านพ้นไปแล้ว 3 ปีเท่านั้น จึงจะมีสิทธิที่จะขอเปลี่ยนแปลงหรือถอดถอนข้อผูกพันดังกล่าว²

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขตารางข้อผูกพันไม่ใช่ว่าจะสามารถแก้ไขอย่างเสรีโดยไม่มีกฎเกณฑ์ในการควบคุม ในเรื่องนี้ ข้อตกลง GATS ได้ยึดหลักว่า เมื่อรัฐคู่ภาคี

¹ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดิม, หน้า 17.

² มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานวิจัย เรื่อง โครงการศึกษาศักยภาพการแข่งขันการค้าบริการของไทย เล่ม 1, เสนอต่อกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ (กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ม.ป.ป.), หน้า 37.

ได้แสดงเจตนาจะลดอุปสรรคของการเข้าสู่ตลาด หรือการให้ประติบัติเยี่ยงคนชาติใน ระดับใดแล้ว จะมาเพิ่มอุปสรรคให้เกิดขึ้นในภายหลังไม่ได้ หากมีการเปลี่ยนแปลงข้อ ผูกพันและการเปลี่ยนแปลงนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศคู่ภาคีที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ก็อาจจะต้องมีการจ่ายค่าชดเชยให้กับรัฐคู่ภาคีที่ได้รับความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลง แก่ไขข้อผูกพันนั้น ภายใต้กระบวนการแก้ไขตารางข้อผูกพันที่ระบุไว้ในข้อ 21¹

กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเจตนารมณ์ที่แสดงออกในตาราง ข้อผูกพัน ของข้อตกลง GATS ได้ระบุกลไกให้รัฐภาคีที่ได้รับความเสียหายกับรัฐผู้ประสงค์ จะเปลี่ยนแปลงข้อผูกพัน ได้มีการเจรจาเพื่อตกลงเกี่ยวกับการปรับค่าชดเชยในความ เสียหายที่เกิดขึ้น และรัฐที่ได้รับความเสียหาย หรือ ได้รับผลกระทบอาจจะไม่ใช่รัฐเดียว ดังนั้น การปรับค่าชดเชยจึงต้องกระทำบนหลักการประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความ อนุเคราะห์ยิ่ง และถ้ารัฐคู่ภาคีที่เกี่ยวข้องไม่สามารถที่จะตกลงกันได้ GATS ก็กำหนด ให้ใช้อุญาโตตุลาการในการตัดสิน

6.2.1 เจื่อนใจในการเข้าสู่ตลาด (Market Access--MA)

พื้นฐานของหลักการของการค้าเสรีนั้น รัฐจะต้องเข้าไปแทรกแซงการ แข่งขันน้อยที่สุด เพราะว่าการแข่งขันระหว่างผู้ผลิตจะนำมาซึ่งประ โยชน์สูงสุดแก่ผู้บริโภค การที่ผู้ผลิตต่าง ๆ จะสามารถแข่งขันในตลาดได้นั้น รัฐจะต้องเปิดโอกาสให้สามารถ เข้าสู่ตลาดได้เสียก่อน ถ้าพิจารณาเฉพาะการค้าบริการในรูปแบบที่ 4 คือ การให้บริการ โดยผ่านทางบุคคลธรรมดา (presence of natural persons) การเข้าสู่ตลาด ก็หมายถึง การ ที่รัฐจะเปิดโอกาสให้คนธรรมดาสามารถเข้ามาให้บริการในตลาดภายในของคนได้

ในเรื่องของการเข้าสู่ตลาดกับการประติบัติเยี่ยงคนชาติจะมีความคล้ายคลึง กันอย่างมาก เพราะทั้งสองเรื่องต่างก็เกี่ยวกับการเปิด โอกาสให้คนต่างด้าวสามารถเข้า มาค้าบริการในดินแดนได้เหมือนกัน อย่างไรก็ตาม กฎระเบียบเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดนั้น จะแตกต่างกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการประติบัติเยี่ยงคนชาติในประเด็นที่ว่า กฎระเบียบ เกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดนั้นเป็นเรื่องของการที่กฎหมายกำหนดข้อจำกัดบางประเภทขึ้นมา ให้รัฐสมาชิกละเว้นการประติบัติ 6 ประเภท ดังปรากฏในข้อ 16 วรรค 2 (เอ) จนถึง (เอฟ)

¹มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 37.

ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ ซึ่งกำหนดว่า มาตรการหรือข้อจำกัดที่เกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด ซึ่งห้ามมิให้รัฐสมาชิกนำมาใช้จะมีอยู่ด้วยกัน 6 กรณี¹ ต่อไปนี้ คือ

1) ข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนผู้ให้บริการ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของจำนวนตัวเลข โควตา การผูกขาด ผู้ให้บริการที่ได้รับสิทธิแต่ผู้เดียว หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ

2) ข้อจำกัดเกี่ยวกับมูลค่ารวมทั้งหมดของธุรกรรมทางการค้าบริการ หรือสินทรัพย์ในรูปแบบของจำนวนตัวเลข โควตา หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ

3) ข้อจำกัดเกี่ยวกับปริมาณทั้งหมดของการประกอบการบริการ หรือในปริมาณทั้งหมดของผลตอบแทนจากการบริการที่แสดงออกเป็นหน่วยตัวเลขที่ได้รับการกำหนดรูปแบบของโควตา หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ

4) ข้อจำกัดในจำนวนทั้งหมดของบุคคลธรรมดาที่อาจถูกว่าจ้างในสาขาบริการใด โดยเฉพาะ หรือผู้ที่ให้บริการอาจจ้าง และเป็นผู้ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการให้บริการสาขาใดโดยเฉพาะในรูปแบบของจำนวน โควตา เงื่อนไขเกี่ยวกับการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ

5) มาตรการซึ่งจำกัดหรือกำหนดประเภทเฉพาะขององค์กรทางกฎหมาย หรือการร่วมทุนซึ่งผู้ให้บริการอาจให้บริการ โดยอาศัยองค์กรทางกฎหมายหรือการร่วมลงทุนนั้น

6) ข้อจำกัดในการเข้าร่วมลงทุนต่างประเทศ ในรูปแบบของการจำกัดอัตราส่วนสูงสุดของการถือหุ้นต่างดาว หรือมูลค่ารวมทั้งหมดของการลงทุนจากต่างประเทศของแต่ละบุคคล หรือโดยการร่วมลงทุน

ดังนั้น ภายใต้พันธกรณีข้อนี้ ประเทศไทยต้องปฏิบัติต่อการค้าบริการ หรือผู้ให้บริการของรัฐสมาชิกอื่น ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าที่ได้ตกลงกันไว้ในความตกลงนี้

¹สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดิม, หน้า

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยอาจกำหนดเงื่อนไขพิเศษเฉพาะของตนก็ได้ โดยกำหนดไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะ (schedules of specific commitments)¹

6.2.2 การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment--NT)

การปฏิบัติต่อบริการและผู้ให้บริการต่างชาติไม่ด้อยกว่า การปฏิบัติต่อบริการและผู้ให้บริการที่เป็นคนชาติ

การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเป็นเรื่องการเลือกปฏิบัติระหว่างคนชาติกับคนต่างด้าวในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการทำมาหากิน (right of establishment) ซึ่งเรื่องนี้ ตามกฎหมายระหว่างประเทศรัฐอาจพึงกระทำการเลือกปฏิบัติระหว่างคนชาติกับคนต่างด้าวได้เท่าที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ (minimum standard of treatment) แต่สำหรับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินี้ รัฐจะต้องให้การปฏิบัติต่อคนต่างด้าว (treatment of alien) เสมอเหมือนกันกับการให้การปฏิบัติต่อคนชาติ เช่น การอนุญาตให้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น เมื่อรัฐให้คนชาติสามารถทำได้ รัฐก็ต้องอนุญาตให้คนต่างด้าวทำได้เช่นกัน หากมีข้อกำหนดที่เกี่ยวกับสัญชาติของผู้ให้บริการว่าจะต้องเป็นคนชาติเท่านั้น จึงจะประกอบอาชีพให้บริการในรัฐได้ รัฐก็ต้องยกเลิกข้อกำหนดนี้ออกไป หรือการให้การปฏิบัติในมาตรฐานที่แตกต่างกันในเรื่องอื่น ๆ เช่น หากรัฐเก็บค่าธรรมเนียม หรือภาษีในการประกอบอาชีพบริการบางอย่างสำหรับคนชาติในอัตราเท่าใด รัฐก็ต้องเก็บค่าธรรมเนียมหรือภาษีในการประกอบอาชีพบริการอย่างนั้นสำหรับคนต่างด้าวในอัตราที่เท่ากัน เป็นต้น

ดังนั้น รัฐสมาชิกจึงต้องเจรจาเกี่ยวกับการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ โดยกำหนดเจตนารมณ์ของตนเองไว้ใน Schedules ว่าจะมีเงื่อนไขอย่างไรหรือไม่ ซึ่งโดยหลักการแล้ว หากไม่มีการกำหนดเงื่อนไขอย่างใด รัฐสมาชิกจะต้องให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ โดยออกมาในรูปของการปฏิบัติเสมอด้วยคนชาติ หรือรูปแบบอื่นใดจากที่ได้ให้กับคนชาติก็ได้ แต่จะต้องไม่เป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการแข่งขันในสาขา

¹สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดียวกัน, หน้า 19.

บริการ หรือให้ผู้ให้บริการน้อยกว่าที่ให้กับคนชาติที่ประกอบกิจการในสาขาบริการ
ที่เหมือนกัน หรือเป็นผู้ให้บริการในสาขาบริการเดียวกัน¹

¹สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดียวกัน,
หน้า 18.

บทที่ 3

ความผูกพันเฉพาะสาขาการท่องเที่ยวของอาเซียน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อตกลง GATS กำหนดให้ชาติสมาชิกต้องเข้าร่วมเจรจาเพื่อให้คำมั่นในการเปิดโอกาสให้สมาชิกประเทศอื่นสามารถเข้าไปประกอบการในประเทศของตนได้ โดยสามารถเลือกเปิดตลาดบริการที่ตนมีความพร้อม รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขในการเปิดเสรีได้ เมื่อได้ยื่นข้อผูกพันประเภทใดไว้แล้ว ประเทศสมาชิกต้องไม่ออกหรือใช้มาตรการใดที่นอกเหนือจากหรือเข้มงวดกว่าที่แจ้งไว้ในตารางข้อผูกพัน (schedule of commitment) ดังนั้น ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นสมาชิกของ WTO จึงต้องยื่นข้อผูกพันโดยแจ้งไว้ในตารางข้อผูกพันแนบท้ายในกรอบของข้อตกลง GATS ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่จึงได้ยื่นข้อผูกพันไว้ในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS เช่นกัน

1. ประเทศมาเลเซีย

1.1 ข้อมูลทั่วไป

ประเทศมาเลเซียตั้งอยู่ทางทิศใต้ของไทย มีเนื้อที่ประมาณ 329,758 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ราบสูง มีดินแดนแบ่งออกเป็น 2 ส่วนไม่ติดต่อกัน โดยมีส่วนหนึ่งของประเทศอยู่บนแผ่นดินคาบสมุทรมาลายู และบางส่วนที่เป็นเกาะ มาเลเซียมีภูมิอากาศแบบร้อนชื้นเขตร้อนชื้นได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตลอดปี ทั้งมรสุมฤดูร้อนและมรสุมฤดูหนาว ทำให้มีปริมาณน้ำฝนสูง และมีความชุ่มชื้นตลอดปี อากาศไม่หนาวและไม่ร้อนจนเกินไป มาเลเซียเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจมั่นคง และมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เป็นประเทศที่ผลิตยางพารา และน้ำมันปาล์มได้มากที่สุดในโลก เพราะฉะนั้นลักษณะของทรัพยากรและเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่จะเป็นทางเกษตรกรรม เหมือนแร่ ป่าไม้ และการประมง ส่วนทางด้านเกษตรกรรมในประเทศมาเลเซีย พืชที่ปลูกมาก ได้แก่ ยางพารา ข้าว ปาล์ม น้ำมัน และมะพร้าว ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ นอกจากนั้นยังมีสับปะรด ชา กาแฟ อ้อย พริกไทย โกโก้ สาเหตุ

ยาสูบ ออบากา และมันสำปะหลัง อย่างไรก็ตาม มาเลเซียสามารถผลิตแร่ดีบุกได้มากที่สุด นอกจากนั้นยังมี เหล็ก ทองคำ บ็อกไซต์ น้ำมัน ถ่านหิน ทั้งสะเตน และโมนาไซต์ มาเลเซีย จึงสามารถมีอุตสาหกรรมปิโตรเลียม โรงถลุงแร่ดีบุก โรงงานอุตสาหกรรมสกัดน้ำมัน ปาล์ม สกัดน้ำมันมะพร้าว ทำยางแผ่น ทอผ้า ทำโสร่ง การทำเครื่องเงิน และการพิมพ์ ผ้าบาติก และต่อเรือ ไม้ และจากความสำเร็จเปรียบทางภูมิประเทศที่เป็นเกาะ มาเลเซีย จึงมีปลาชุกชุม ประกอบกับมีเครื่องมือในการจับปลาที่ทันสมัย สามารถทำการประมง ได้ตลอดปี สินค้าส่งออกที่สำคัญ คือ ยางพารา น้ำมันปาล์ม ไม้ซุง ส่วนสินค้านำเข้า ได้แก่ เครื่องจักร เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป เครื่องไฟฟ้า โลหะ ในทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากชาวมาเลย์ไม่สนใจด้านการค้ามากนัก ชาวจีนที่มีหัวการค้ามากกว่าจึงเข้ามา มีบทบาทและกุมเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของมาเลเซีย ซึ่งรัฐบาลมาเลเซียพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยวางกฎเกณฑ์จำกัดการลงทุนของชาวจีน และสนับสนุนชาวมาเลเซียให้เข้าร่วมในวงการธุรกิจมากขึ้น โดยกำหนดว่าการลงทุนใด ๆ ก็ตามต้องมีชาวมาเลเซียลงทุนด้วยตั้งแต่ร้อยละ 30 ขึ้นไปจึงจะดำเนินการได้ ในส่วนของขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ประชากรมาเลเซียประกอบไปด้วยหลายเชื้อชาติด้วยกัน มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ¹

1.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS

ข้อผูกพันเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวของประเทศมาเลเซียได้ระบุไว้ในข้อตกลง GATS ให้เปิดสาขาย่อย 3 สาขา² ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท และภัตตาคาร รวมถึง การเข้ามาให้บริการ โรงแรมและที่พัก ให้บริการอาหารและให้บริการในสถานที่ ตัวแทนการเดินทางและผู้ประกอบการนำเที่ยว สาขาบริการกิจกรรมสันทนาการ

¹ชูลีพร เกื้อกุล, ความรู้รอบตัวชุด ประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศอาเซียน ตะวันออกเฉียงใต้ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์สุทธี, 2545), หน้า 45.

²มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3 (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาองค์การการค้าโลก, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2546), หน้า 23.

การวัฒนธรรม และจัดการแข่งขันกีฬา

การจดแจ้งการผูกพันในตารางของประเทศมาเลเซียก็เช่นเดียวกับสมาชิกประเทศอื่น โดยจดแจ้งในเรื่องการเข้าสู่ตลาด (market access) ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “MA” และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “NT”

1.2.1 ธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท และภัตตาคาร รวมถึงการเข้ามาให้บริการ โรงแรม และที่พัก ให้บริการอาหารและให้บริการในสถานที่¹

Mode 1 ไม่ผูกพัน MA และ NT

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

Mode 3 MA ผูกพันแบบมีเงื่อนไข การเข้ามาให้บริการ โรงแรมและที่พัก ให้บริการอาหาร และให้บริการในสถานที่ กิจการดังกล่าวนี้ ผู้ประกอบการต่างชาติสามารถเข้าร่วมทุนในรูปของบริษัทร่วมทุนกับชาวมาเลเซีย หรือบริษัทที่ชาวมาเลเซียควบคุมอยู่ หรือทั้งสองรูปแบบ และมีสัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติโดยรวมแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 30 แต่ NT ไม่มีข้อจำกัด

Mode 4 MA ไม่ผูกพัน ยกเว้น พนักงานในหน่วยงานที่ย้ายมา (ก) ผู้บริหาร (ข) ผู้ชำนาญการ หรือผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับบริการตัวใหม่ และเทคโนโลยี เครื่องมือวิจัย และเทคนิค หรือการบริการที่เป็นความรู้เฉพาะของบริษัท 2 คน อาจอนุญาตการเข้าประเทศเพิ่มเติมอีก แต่ต้องขึ้นอยู่กับ การทดสอบความต้องการของตลาด (Market Test) และต้องการให้การอบรมแก่ชาวมาเลเซีย บุคคลเหล่านั้นต้องเป็นพนักงานของผู้ให้บริการต่างชาติ และต้องเคยเป็นพนักงานของบริษัทต่างชาติดังกล่าวไม่น้อยกว่า 1 ปี และจะเข้าทำงานอย่างน้อยในตำแหน่งที่ใกล้เคียงกัน หรือ (ก) ผู้ชำนาญการ หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่เป็นความรู้เฉพาะของบริษัท ต้องขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด และต้องจ้างคนมาเลเซียเป็นผู้ร่วมงาน (counterparts) และหรืออบรมแก่คนมาเลเซีย (ค) ผู้มาเยือนที่มีจุดประสงค์ทางธุรกิจ (business visitors) ซึ่งทำงานและรับ

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 58.

เงินเดือนนอกเขตมาเลเซีย และทำงานนอกประเทศอย่างน้อย 1 ปี สามารถเข้าประเทศได้
เพื่อการเจรจาธุรกิจ หรือข้อตกลงขายบริการ แต่ไม่สามารถขายบริการโดยตรงให้แก่
สาธารณชนทั่วไป ส่วน NT ไม่ผูกพัน ยกเว้นบุคคลธรรมดาที่กล่าวไว้ใน MA

1.2.2 คิวแทนการเดินทาง และผู้ประกอบการนำเที่ยว¹

Mode 1 MA และ NT ไม่ผูกพัน เพราะขาดแคลนเทคโนโลยี

Mode 2 ผูกพัน MA และ NT แบบ ไม่มีข้อจำกัด

Mode 3 ผู้ประกอบการชาวต่างชาติจะเข้ามาให้บริการใน Mode นี้ได้
โดยการร่วมทุนในรูปของกิจการร่วมทุนชาวมาเลเซีย หรือบริษัทที่ชาวมาเลเซียมีอำนาจ
ควบคุมอยู่ หรือทั้งสองรูปแบบ และมีสัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติโดยรวมแล้วต้อง
ไม่เกินร้อยละ 30 แต่ NT ไม่มีข้อจำกัด

Mode 4 MA ไม่ผูกพัน ยกเว้น ผู้บริหาร ส่วน NT ไม่ผูกพัน ยกเว้น
บุคคลธรรมดาชาวต่างชาติที่ระบุภายใต้ MA

1.2.3 สาขาบริการกิจกรรมสันทนาการ วัฒนธรรม และจัดการแข่งขันกีฬา²

Mode 1 ไม่ผูกพัน MA และ NT

Mode 2 ผูกพัน MA และ NT แบบ ไม่มีข้อจำกัด

Mode 3 MA ผูกพันในการให้บริการความบันเทิงบุคคลธรรมดาอาจ
เป็นผู้จัดจำหน่ายได้ ส่วน NT ผูกพันแบบ ไม่มีข้อจำกัด

Mode 4 ไม่ระบุข้อผูกพันทั้ง MA และ NT ในตารางข้อผูกพัน

1.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ปัจจุบันมาเลเซียมีการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญ
ใหม่ที่ประกาศในปี พ.ศ. 2500 คือ ให้มีกษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ และนายก-

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการ
ศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบ
อาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 59.

²General Agreement on Trade in Services, op. cit.

รัฐมนตรีทำหน้าที่บริหาร ระบบกฎหมายของประเทศมาเลเซียเป็นระบบกฎหมายแบบ Civil Law เนื่องจากประเทศมาเลเซียมีการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีกษัตริย์เป็นประมุข อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญของประเทศ¹

1.3.1 พระราชบัญญัติอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ค.ศ. 1992

ตัวแทนการเดินทาง และผู้ประกอบการนำเที่ยว นั้น จะถูกควบคุมโดยพระราชบัญญัติอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ค.ศ. 1992 ฉบับนี้เป็นหลัก โดยผู้ประกอบการต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงวัฒนธรรม ศิลปกรรม และท่องเที่ยวปีต่อปี นอกจากนี้ยังอาจต้องขออนุญาตต่อหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอีกด้วย ซึ่งรูปแบบในการดำเนินธุรกิจก็จะต้องมีการจัดตั้งในรูปแบบของกิจการร่วมค้า โดยร่วมกับชาวมาเลเซียหรือบริษัทที่มีชาวมาเลเซียเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ และต้องจดทะเบียนจัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายของมาเลเซียอีกด้วย² ทั้งนี้ สัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติในธุรกิจประเภทนี้จะถูกจำกัดอยู่เพียงสูงสุดไม่เกินร้อยละ 30

1.3.2 กฎหมายภาษี

รายได้ทุกชนิดของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่เกิดขึ้น เกิดจากหรือใช้จ่ายในประเทศมาเลเซียจะต้องเสียภาษีทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม การส่งภาษีกลับสู่ประเทศมาเลเซียจะได้รับยกเว้นภาษี ไม่ว่าผู้นำส่งจะเป็นบริษัทสัญชาติมาเลเซีย บริษัทต่างชาติหรือชาวต่างชาติก็ตาม นอกจากนี้ ภาระภาษีที่เกี่ยวข้องยัง ได้แก่ ภาษีที่ดิน ภาษีซื้อ ภาษีจากการบริการ ภาษีสรรพสามิต และภาษีอากรการส่งออก³ ทั้งนี้ อัตราภาษีสำหรับนิติบุคคลไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลมาเลเซียเองหรือต่างชาติจะเท่ากับร้อยละ 28

¹ชูลีพร เกื้อกุล, เรื่องเดิม, หน้า 55.

²มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาองค์การการค้าโลก, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2546), หน้า 105.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 109.

1.3.3 กฎหมายการลงทุน

กำหนดเงื่อนไขในการลงทุนเอาไว้ค่อนข้างชัดเจน สำหรับธุรกิจโรงแรมกำหนดให้ต้องมีการจัดตั้งองค์กรธุรกิจขึ้นภายใต้กฎหมายของมาเลเซีย และอนุญาตให้ต่างชาติเข้าถือหุ้นทั้งหมดร้อยละ 100 ได้เป็นระยะเวลา 5 ปีนับแต่วันจดทะเบียน หลังจากนั้น ผู้ลงทุนต่างชาติจะสามารถถือหุ้นได้สูงที่สุดไม่เกินร้อยละ 51 จึงต้องโอนหุ้นออกให้กับชาวมาเลเซียถืออย่างน้อยในสัดส่วนร้อยละ 49

เนื่องจากมาเลเซียต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงมีมาตรการในการส่งเสริม และจูงใจให้มีการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว โดยอาศัยมาตรการทางภาษีเป็นหลัก โดยโครงการลงทุนที่อยู่ในข่ายที่จะได้รับการส่งเสริมการลงทุน ได้แก่ การก่อสร้างและให้บริการ โรงแรมระดับ 1-3 ดาว การปรับปรุงซ่อมแซม โรงแรมระดับ 1-5 ดาว โครงการลงทุนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และการลงทุนในโครงการค้าเพื่อการสหพันธการ¹ เป็นต้น

วิธีการดำเนินธุรกิจในประเทศมาเลเซียของผู้ดำเนินกิจการในประเทศมาเลเซียมีดังต่อไปนี้

- 1) โดยบุคคลซึ่งทำธุรกิจในรูปแบบของธุรกิจเจ้าของคนเดียว
- 2) โดยบุคคลสองคนหรือมากกว่า (แต่ไม่เกิน 20 คน) ในห้างหุ้นส่วน
- 3) โดยบริษัทในประเทศหรือบริษัทต่างชาติที่จดทะเบียนภายใต้ข้อ

กำหนดของพระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 1965

ผู้ประกอบการเจ้าของคนเดียวและห้างหุ้นส่วนจะต้องจดทะเบียนกับการจดทะเบียนธุรกิจภายใต้กฎของการจดทะเบียนธุรกิจ ค.ศ. 1956 กรณีของห้างหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนทั้งจำกัดและไม่จำกัดความรับผิดชอบในส่วนลงหุ้นและเป็นสัญญาแบบ Formal Partnership ต้องร่างเพื่อกำหนดสิทธิและข้อผูกมัดของหุ้นส่วนแต่ละคน

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ศูนย์ศึกษาองค์การการค้าโลก, รายงานความก้าวหน้าเรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยว ในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 105.

การส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีการสนับสนุน โครงการสำหรับ นักท่องเที่ยว โดยการกระตุ้นการเติบโตด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยรวมธุรกิจโรงแรม การตั้งค่ายวันหยุด สันทนาการ ค่ายฤดูร้อน และการสร้างศูนย์ประชุมซึ่งสามารถรองรับผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อย 3,000 คน

คุณสมบัติของผู้ที่ได้รับการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

1) สถานะของผู้บุกเบิก (pioneer status) บริษัทได้รับอนุญาตให้ยกเว้น การจ่ายภาษีรายได้เป็นระยะเวลา 5 ปี โดยต้องจ่ายภาษีเพียงร้อยละ 30 ของ Statutory Income การส่งเสริมนี้เริ่มจะใช้กับการสมัครทุกแบบที่ได้รับภายใน 31 ธันวาคม 2005

2) การลดหย่อนภาษีการลงทุน บริษัทอาจใช้การลดหย่อนภาษีการลงทุน (ITA) ร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายของทุนที่เกิดขึ้นภายใน 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ค่าใช้จ่ายของ ทุนที่เกิดขึ้น

บริษัทสามารถชดเชยการลดหย่อนได้ถึงร้อยละ 70 ของ Statutory Income ในปีทีประเมิน

3) การส่งเสริมอุตสาหกรรมเรือยอร์ช อุตสาหกรรมนี้จะได้รับการ สนับสนุนให้เป็นส่วนหนึ่งของสินค้าการท่องเที่ยวตามการส่งเสริม ต่อไปนี้

(1) บริษัทที่สร้างเรือยอร์ชเป็นอุตสาหกรรมที่เหมาะสมสำหรับการ ส่งเสริมของสถานะของผู้บุกเบิก

(2) บริษัทซึ่งดำเนินธุรกิจซ่อมและบำรุงของเรือยอร์ชในเกาะลังกาวิ ประเทศมาเลเซีย จะได้รับการยกเว้นภาษีร้อยละ 100 เป็นระยะเวลา 5 ปี

(3) บริษัทซึ่งให้บริการจัดเลี้ยงบนเรือยอร์ชในประเทศจะได้รับการ ยกเว้นภาษีร้อยละ 100 เป็นระยะเวลา 5 ปี

การส่งเสริมอื่นสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ก. สิทธิพิเศษการหักลดภาษี¹

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวม ข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และ องค์การการค้าโลก, หน้า 109.

โรงแรมและผู้ประกอบการนำเที่ยวที่มีการส่งเสริมในต่างประเทศสามารถหักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นสำหรับกิจกรรมที่ส่งเสริมการลงทุนมีดังต่อไปนี้

(ก) ค่าใช้จ่ายสาธารณะ และการโฆษณาในสื่อมวลชนนอกประเทศมาเลเซีย

(ข) ค่าใช้จ่ายสาธารณะของเอกสารประชาสัมพันธ์หน่วยงาน นิตยสารและหนังสือนำเที่ยวรวมทั้ง ค่าส่ง จะไม่รวมการเรียกเก็บเงิน ซึ่งจะไม่รวมลูกค้าต่างประเทศ

(ค) ค่าใช้จ่ายในการวิจัยการตลาดสำหรับตลาดใหม่ในต่างประเทศ ขึ้นอยู่กับการอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ศิลปกรรม และการท่องเที่ยว

(ง) ค่าใช้จ่ายรวมทั้งค่าโดยสารนอกประเทศมาเลเซียเพื่อ เจรจาค่หรือรับประกันสัญญาสำหรับโฆษณาหรือการเข้าร่วมในงานแสดงสินค้า การประชุม ที่ได้รับอนุญาตโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ศิลปกรรม และการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายสูงสุด RM 300 ต่อวัน สำหรับที่พักและ RM 150 ต่อวัน สำหรับอาหาร สำหรับระยะเวลาที่อยู่ต่างประเทศ

(จ) ค่าใช้จ่ายในการจัดการแสดงสินค้า ประชุมที่ได้รับอนุญาต โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง วัฒนธรรม ศิลปกรรม และการท่องเที่ยว

(ฉ) ค่าซ่อมบำรุงของสำนักงานขายต่างประเทศ สำหรับ วัตถุประสงค์ในการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวในมาเลเซีย

ข. Double Deduction on Approved Trade Fairs¹

บริษัทสามารถหักค่าภาษีซ้ำซ้อนสำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น สำหรับการมีส่วนร่วมในการแสดงสินค้าระหว่างประเทศในมาเลเซีย

ค. การยกเว้นภาษีสำหรับผู้ประกอบการนำเที่ยว²

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวม ข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และ องค์การการค้าโลก, หน้า 110.

²เรื่องเดียวกัน.

นักท่องเที่ยวต่างชาติ: ผู้ประกอบการนำเที่ยวซึ่งนำนักท่องเที่ยวอย่างต่ำ 500 คนต่อปีผ่านทางกลุ่มทัวร์ทั้งหมด ซึ่งเข้าออกประเทศทางการขนส่งทางสายการบิน ทางทะเล หรือทางบก จะถูกยกเว้นภาษี ตามรายได้ที่ได้รับจากการดำเนินธุรกิจทัวร์ การส่งเสริมนี้จะใช้กับผู้ประกอบการนำเที่ยวซึ่งออกใบอนุญาตโดยกระทรวงวัฒนธรรม ศิลปกรรม และการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวท้องถิ่น: บริษัทซึ่งจัดแพคเกจทัวร์ภายในประเทศ สำหรับนักท่องเที่ยวอย่างต่ำ 1,200 คนต่อปี จะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้ที่เกิดขึ้น ทัวร์ภายในประเทศหมายถึงแพคเกจทัวร์ภายในประเทศมาเลเซีย ที่มีส่วนร่วมโดยนักท่องเที่ยวท้องถิ่น (ยกเว้น Inbound Tourists) โดยการเดินทางทางเครื่องบิน ทางบก หรือทางเรือ โดยต้องพักอาศัยอย่างน้อย 1 คืน การส่งเสริมนี้ใช้จนถึงปี พ.ศ. 2549

ง. การยกเว้นภาษีในการส่งเสริมการประชุมระหว่างประเทศ และงานแสดงสินค้า¹

(ก) บริษัทในท้องถิ่นซึ่งสนับสนุนการประชุมระหว่างประเทศในมาเลเซียมีคุณสมบัติที่จะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้ที่เกิดขึ้นจากการนำมาซึ่งนักท่องเที่ยว 500 คนจากภายในประเทศ

(ข) รายได้ที่ได้รับจากการงานแสดงสินค้านี้ระหว่างประเทศที่จัดขึ้นในประเทศมาเลเซียโดยมีคุณสมบัติในการยกเว้นภาษีตราบเท่าที่งานแสดงถูกอนุมัติโดย MATRADE และผู้จัดนำนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศมาเลเซียอย่างต่ำ 500 คนต่อปี

จ. การลดอัตราภาษีต่อการแสดงด้านศิลปวัฒนธรรม² การหักลดภาษีใช้กับบริษัทซึ่งก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการจัดตั้ง และจัดการด้านดนตรี หรือกลุ่ม

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 110.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 111.

วัฒนธรรมและสนับสนุนการแสดงท้องถิ่น และหรือต่างประเทศซึ่งผ่านการตรวจสอบโดย
กระทรวงวัฒนธรรม ศิลปกรรม และการท่องเที่ยว

จ. การส่งเสริมสำหรับผู้ประกอบการให้เช่ารถยนต์ ผู้ประกอบการ
การให้เช่ารถยนต์สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับยกเว้นการหักอากร
ในการซื้อรถที่ใช้ภายในประเทศ

2. ประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซีย มีข้อมูลดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไป

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ประกอบไปด้วยเกาะน้อยใหญ่มากกว่า 13,677 เกาะ
คิดเป็นเนื้อที่ทั้งหมด 1,904,569 ตารางกิโลเมตร จึงมีเนื้อที่และประชากรมากที่สุดในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ หมู่เกาะเหล่านี้ตั้งอยู่ระหว่างทวีปเอเชียและออสเตรเลียจากมหาสมุทร-
แปซิฟิก เนื่องจากสาธารณรัฐอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ประกอบไปด้วยหมู่เกาะจำนวนมาก รูปร่างต่าง ๆ กัน กระจัดกระจายกันไป จึงไม่สะดวกในการปกครอง
และการพัฒนาความเจริญให้ทั่วถึง โดยรวดเร็ว ทำให้น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เป็นทรัพยากร
ธรรมชาติที่มีความสำคัญในการส่งน้ำมันก๊าซ และก๊าซธรรมชาติเป็นสินค้าส่งออกที่ทำรายได้ให้กับประเทศมาก
ทรัพยากรสำคัญรองลงมาคือ ดีบุก ประชากรส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกเป็นอาชีพหลัก โดยใช้บริโภคภายใน
ประเทศ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด มันฝรั่งหวาน มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง ถั่วลิสง นอกจากนี้
ยังมีการเพาะปลูกพืชเพื่อการส่งออก ได้แก่ การทำสวนยางพารา การทำไร่โคคา ชิงโคนา
กาแฟ ยาสูบ ใบชา เครื่องเทศ ปาล์ม น้ำมัน ลูกจันทน์ อบเชย ทำเหมืองแร่ รองลงมาจาก

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการ
ศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบ
อาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 111.

น้ำมัน ได้แก่ การทำเหมืองแร่ดีบุก ทอง เงิน นิกเกิล มังกานีส เนื่องจากอิน โคนีเซียมี ทรัพยากรดังกล่าวข้างต้น เป็นจำนวนมากจึงทำให้เกิดอุตสาหกรรม โดยการตั้ง โรงงาน กลั่นน้ำมันเชื้อเพลิง โรงงานอุตสาหกรรมทำน้ำตาลทราย โรงงานสกัดน้ำมันมะพร้าว น้ำมันปาล์ม ผลิตยางรถยนต์ โรงงานประกอบรถยนต์และเครื่องบิน ผลิตภัณฑ์เคมี ทำ เสื้อผ้า และเครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์แปรรูป และเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น การประมง ปลาทะเลที่จับได้ คือ ปลาทูน่า แต่การจับปลาแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ภายในประเทศ¹

2.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS

ความผูกพันเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวของประเทศอิน โคนีเซีย ได้ระบุไว้ในความตกลง GATS ให้เปิดสาขาย่อย 3 สาขา² ได้แก่ สาขาธุรกิจโรงแรม และที่พัก สาขาธุรกิจตัวแทนการเดินทางและผู้ประกอบการนำเที่ยว สาขา Tourist Resort

2.2.1 สาขาธุรกิจ โรงแรมและที่พัก³

Mode 1 MA และ NT ผูกพันแบบ ไม่มีข้อจำกัด

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบ ไม่มีข้อจำกัด

Mode 3 MA ผูกพัน โดยมีเงื่อนไข บางจังหวัดที่อยู่ภาคตะวันออกของ ประเทศอิน โคนีเซีย เช่น กลิมันตัน เบงกูลู แซมบิ และสุลาเวสี เปิดให้คนต่างชาติลงทุน ได้ร้อยละ 100 ส่วน NT ผูกพัน โดยมีเงื่อนไขกำหนดให้ผู้ประกอบการชาวต่างชาติจะ ต้องมีทุนที่ชำระมากกว่าผู้ให้บริการภายในประเทศ ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้ จะต้องถูก ขจัดให้หมดไปในปี พ.ศ. 2563 และจะประกอบกิจการได้เฉพาะ โรงแรม 3 4 และ 5 ดาว เท่านั้น

¹ชูลิพร เกื้อกุล, เรื่องเดิม, หน้า 85.

²มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการ ศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบ อาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 41.

³เรื่องเดียวกัน.

Mode 4 MA ไม่ผูกพัน โดยระบุไม่ให้ชาวต่างชาติประกอบกิจการ โรงแรม ยกเว้น ผู้จัดการระดับสูงของ โรงแรม ได้แก่ ผู้จัดการทั่วไป ผู้จัดการร้านอาหารและเครื่องดื่ม ผู้จัดการด้านที่พัก Comptroller และผู้จัดการฝ่ายการตลาด บุคคลที่มีความชำนาญพิเศษ ได้แก่ หัวหน้าพ่อครัว Sous Chef และพ่อครัวที่ถนัดการปรับปรุงอาหารชนิดพิเศษ ส่วน NT ผูกพัน โดยมีเงื่อนไข ได้แก่ ค่าใช้จ่ายของคนต่างชาติ บุคคลธรรมดาต่างชาติต้องจ่ายค่าธรรมเนียม ซึ่งกำหนดโดยรัฐบาลระดับชาติ จังหวัด และเทศบาล กฎหมายและระเบียบแรงงาน คนต่างด้าวต้องมีใบอนุญาตทำงานที่ถูกต้อง กฎหมายและระเบียบการเข้าเมือง คนต่างด้าวต้องมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดจึงจะสามารถเข้าประเทศอินโดนีเซียได้

2.2.2 สาขาธุรกิจตัวแทนการเดินทางและผู้ประกอบการนำเที่ยว¹

Mode 1 MA และ NT ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

Mode 3 MA ผูกพัน โดยมีเงื่อนไข จำกัดให้ผู้ประกอบการให้บริการ ธุรกิจการเดินทางและผู้ประกอบการนำเที่ยวอย่างมาก 30 ราย ส่วน NT ผูกพัน โดยมีเงื่อนไข กำหนด ให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวให้บริการธุรกิจตัวแทนการเดินทางที่ตั้งอยู่ในจาการ์ต้า และบาห์ลีเท่านั้น

Mode 4 MA ไม่ผูกพัน ยกเว้น ที่ปรึกษาเทคนิค ส่วน NT กำหนด ก) ค่าธรรมเนียมต่างด้าว บุคคลธรรมดาต่างด้าวต้องจ่ายค่าธรรมเนียม ซึ่งกำหนดโดย รัฐบาลระดับชาติ จังหวัด และเทศบาล ข) กฎหมายและระเบียบแรงงาน คนต่างด้าวต้องมีใบอนุญาตการทำงาน (working permit) ที่ถูกต้อง ค) กฎหมายและระเบียบการเข้าเมือง คนต่างด้าวต้องมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดจึงจะสามารถเข้าประเทศได้

¹ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 42.

2.2.3 สาขา Tourist Resort¹

Mode 1 MA และ NT ไม่มีข้อจำกัด

Mode 2 MA และ NT ไม่มีข้อจำกัด

Mode 3 MA โดยมีเงื่อนไข บางจังหวัดที่อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอินโดนีเซีย เช่น กลิมันตัน เบงกูลู แซมบิ และสุลาเวสี เปิดให้คนต่างชาติลงทุนได้ร้อยละ 100 ส่วน NT ผูกพัน โดยมีเงื่อนไข ชาวต่างประเทศที่ให้บริการจัดจำหน่ายสินค้าจะต้องมีทุนการชำระมากกว่าผู้ให้บริการภายในประเทศ มาตรการดังกล่าวนี้จะต้องถูกขจัดให้หมดไปในปี ค.ศ. 2020

Mode 4 ไม่ผูกพัน ยกเว้น ผู้จัดการรีสอร์ท ส่วน NT ผูกพัน โดยมีเงื่อนไข ประเทศอินโดนีเซียกำหนด ก) ค่าธรรมเนียมต่างด้าว บุคคลธรรมดาต่างด้าวต้องจ่ายค่าธรรมเนียม ซึ่งกำหนดโดยรัฐบาลระดับชาติ จังหวัด และเทศบาล ข) กฎหมายและระเบียบแรงงาน คนต่างด้าวต้องมีใบอนุญาตการทำงาน (working permit) ที่ถูกต้อง ค) กฎหมายและระเบียบการเข้าเมือง คนต่างด้าวต้องมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดจึงจะสามารถเข้าประเทศได้

2.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ระบบกฎหมายของประเทศอินโดนีเซีย เป็นระบบกฎหมายแบบ Civil Law เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญของประเทศ พ.ศ. 2493 ออกมาอินโดนีเซียได้ประกาศตนเป็นประเทศสาธารณรัฐ ปกครองระบบรัฐสภาเช่นเดียวกับประเทศตะวันตก มีชื่อว่า “สาธารณรัฐอินโดนีเซีย” มีประธานาธิบดีเป็นประมุข และมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้า²

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 42.

²ซูลีพร เกือกูล, เรื่องเดิม, หน้า 95.

รัฐบาลของประเทศอินโดนีเซียได้เตรียมรวบรวมกฎหมายการลงทุนเข้าด้วยกัน เพื่อแทนที่กฎหมายการลงทุนในประเทศ กฎหมายการลงทุนต่างประเทศ และจัดระเบียบการลงทุนทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องตามข้อกำหนดของรัฐบาลอินโดนีเซีย กฎหมายใหม่นี้ จะตั้งขึ้นบนพื้นฐานการเข้าสู่ตลาดของนโยบายการลงทุน และรับรองการปฏิบัติของคนอินโดนีเซีย และนักลงทุนต่างชาติ ปกป้องการเวนคืนการลงทุน มีอิสระในการส่งเงินทุนไปต่างประเทศ รวมทั้ง ค่าจ้างและเงินเดือนของบุคลากรที่เหมาะสมจะได้รับการปฏิบัติเป็นอย่างดี ข้อกำหนดและบทบัญญัติกฎหมายจะอยู่ภายใต้กฎหมายการลงทุนที่มีประสิทธิภาพและเปลี่ยนแปลงเพื่อลด Negative List และข้อกำหนดของการลงทุนท้องถิ่นและต่างชาติให้ลดลง ในระหว่างการเตรียมประกาศ ใช้เป็นกฎหมาย รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะปรับปรุงนโยบายใหม่ให้ทันสมัยโดยการบรรจุไว้ในนโยบายการลงทุนนี้ กฎหมายการลงทุนของต่างชาติอนุญาตให้มีการส่งกำไรจากการประกอบธุรกิจออกจากอินโดนีเซียได้โดยไม่มีข้อจำกัด และไม่มีกฎเกณฑ์ในการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา นอกจากนี้ รัฐบาลจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการส่งกำไรหรือการส่งทุนกลับออกจากอินโดนีเซียเช่นกันอีกด้วย¹

การประกอบธุรกิจ โรงแรมหรือที่พักของชาวต่างชาติในอินโดนีเซียจะอยู่ภายใต้กฎหมายการลงทุนของต่างชาติที่เรียกว่า กฎหมายการลงทุนต่างชาติ ค.ศ. 1967 ซึ่งกำหนดให้ต่างชาติต้องจัดตั้งบริษัทเพื่อการลงทุนขึ้นมาโดยต้องจดทะเบียนภายใต้กฎหมายบริษัทของอินโดนีเซียในลักษณะของบริษัทจำกัด อย่างไรก็ตาม ทางกรมไม่ได้กำหนดจำนวนทุนขั้นต่ำในการลงทุนดังกล่าว โดยให้ขึ้นอยู่กับลักษณะการลงทุน ขนาดธุรกิจ และผลประโยชน์ทางพาณิชย์ ในส่วนการเข้าถือหุ้นนั้น ชาวต่างชาติอาจเข้าถือหุ้นทั้งหมดร้อยละ 100 โดยตรงในบริษัทดังกล่าวก็ได้ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าบริษัทต้องขายหุ้นส่วนหนึ่งคืนให้

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 59.

กับคนสัญชาติอินโดนีเซียหรือนิติบุคคลสัญชาติอินโดนีเซีย ภายในระยะเวลา 15 ปี นับแต่เริ่มดำเนินธุรกิจ¹

ประเทศอินโดนีเซียเป็นหนึ่งในสมาชิกของอาเซียนที่ตั้งอยู่ระหว่าง 2 ทวีป คือ ทวีปเอเชียและทวีปออสเตรเลีย และมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก มีความได้เปรียบเพื่อจูงใจนักลงทุนชาวต่างชาติจากปัจจัย ดังต่อไปนี้

- 1) ความอุดมสมบูรณ์ของประเทศทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ กสิกรรม การทำไร่ ประมง เหมืองแร่ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ
- 2) มีประชากรประมาณ 210 ล้านคน
- 3) ที่ตั้งมีความได้เปรียบเพราะเป็นเส้นทางเดินทะเล
- 4) เป็นประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 5) ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบตลาดเปิด ซึ่งมีอิสระในอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

การลงทุนโดยชาวต่างชาติในอินโดนีเซียทำได้ค่อนข้างจำกัด ถึงแม้จะมีการเปิดโอกาสให้ต่างชาติสามารถประกอบธุรกิจหลาย ๆ ประเภท รวมทั้งธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีข้อจำกัดสำหรับธุรกิจที่จัดอยู่ในหมวดเฉพาะ (negative list) ซึ่งรวมถึงการค้าปลีกและการให้บริการที่เกี่ยวข้อง²

การส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุน

- 1) อากรขาเข้า (import duties)³ ทุกโครงการการลงทุน ซึ่งได้รับความยินยอมจากคณะกรรมการการลงทุน หรือจากสำนักส่งเสริมการลงทุนท้องถิ่น (the office of investment in the respective districts) รวมทั้งบริษัทของ PMA และ PM DN ซึ่งขยาย

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 58.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 57.

³เรื่องเดียวกัน.

โครงการในการผลิตเกินร้อยละ 30 ในการติดตั้งประสิทธิภาพ (capacity) หรือผลิตสินค้าออกมาในรูปแบบต่าง ๆ จะได้รับอนุญาตตามสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

(1) การบรรเทาจากอากรขาเข้า ดังนั้น อัตราภาษีศุลกากรจะเท่ากับร้อยละ 5 ในกรณีของ Customs Tariff Book (BTBMI) จะเป็นร้อยละ 5 หรือต่ำกว่าอัตราภาษีที่มีประสิทธิภาพควรรอยู่ใน BTBMI

(2) การนำเข้าของสินค้าทุน เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และอุปกรณ์เสริม สำหรับระยะเวลานำเข้า 2 ปี เริ่มจากวันที่ระบุงการตัดสินใจการอากรขาเข้า

(3) การนำเข้าของสินค้าและส่วนประกอบหรือวัตถุดิบ โดยไม่ระมัดระวังชนิดและส่วนประกอบ ซึ่งถูกใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าสำเร็จรูปสำหรับวัตถุประสงค์ในการผลิต 2 ปีเต็ม (ระยะเวลาการผลิตสะสม)

(4) การยกเว้นจากการโอนค่าธรรมเนียม กรรมสิทธิ์ สำหรับ โฉนด ทะเบียน เรือหรือใบรับรองที่ทำขึ้นครั้งแรกในอินโดนีเซีย

2) การอำนวยความสะดวกด้านภาษี (tax facilities)¹

รัฐบาลได้ประกาศพระราชบัญญัติภาษี (มาตรา 16, 17, 18, 19 และ 20) ของปี ค.ศ. 2000 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2001 นักลงทุนในประเทศและต่างประเทศจะได้รับอนุญาตในการลดหย่อนภาษี ดังต่อไปนี้

การลดหย่อนภาษี การลงทุนในรูปแบบของการลดภาษีรายได้ ร้อยละ 30 ภายใน 6 ปี โดย

- (1) เร่งค่าเสื่อม และการผ่อนชำระหนี้
- (2) ภาวะขาดทุนไม่เกิน 10 ปี
- (3) จะลดภาษีรายได้จากเงินปันผลลงร้อยละ 10
- (4) ถ้าระบุในข้อกำหนดของสนธิสัญญาภาษีเฉพาะ

¹ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปค และองค์การการค้าโลก, หน้า 57.

(5) รัฐบาลได้ประกาศข้อกำหนด (มาตรา 146 ปี ค.ศ. 2000 และมาตรา 12 ปี ค.ศ. 2001) ในการนำเข้าและหรือ

(6) การส่งสินค้าที่กำหนดภาษี และหรือข้อกำหนดของบริการที่กำหนด ภาษีขณะที่การนำเข้า และหรือส่งสินค้า ที่กำหนดกลยุทธ์ ซึ่งได้รับการยกเว้นจากภาษีมูลค่าเพิ่ม

3) นโยบายการเงิน (monetary policy)¹

ธนาคารของอินโดนีเซียจะดำเนินนโยบายในการดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของเสถียรภาพทางการเงิน เพื่อให้เป้าหมายของเงินเพื่อเป็นเลขหลักเดียวในปลายปี ค.ศ. 2002 ในอดีตอินโดนีเซียยังคงมีข้อผูกพันต่ออัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวและ Open Capital Account ให้เป็นสิ่งสำคัญของระบบเศรษฐกิจในการบรรลุถึงความมั่นคงทางการเงิน ธนาคารอินโดนีเซียจะเป็นผู้ดำเนินการควบคุมสภาพคล่องทางการตลาด

4) การจ้างงาน² มีลักษณะของแรงงาน ดังต่อไปนี้

(1) ประชากรในประเทศอินโดนีเซียในปี ค.ศ. 1999 มีประมาณ 207.4 ล้านคน มีแรงงานชาวอินโดนีเซียประมาณ 94.8 ล้านคน ในปี ค.ศ. 1999 มีแรงงานเพิ่มขึ้น 2.5 ล้านคนต่อปี

(2) กระทรวงแรงงานจะกำหนดกฎระเบียบของการจ้างงานในอินโดนีเซีย และมีการพิจารณาสภาพของการจ้างงานอย่างต่อเนื่องความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและสหภาพแรงงานตามข้อตกลงด้านแรงงานและควบคุมการพัฒนา การฝึกอบรม แรงงาน และระบบความปลอดภัยในการทำงาน

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 59.

²เรื่องเดียวกัน.

3. ประเทศฟิลิปปินส์

3.1 ข้อมูลทั่วไป

ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นหมู่เกาะขนาดใหญ่ ตั้งอยู่เรียงรายระหว่างละติจูดที่ $4^{\circ} 38'$ ถึง $-9^{\circ} 35'$ เหนือ และระหว่างลองจิจูดที่ 116° ถึง 55° ถึง $126^{\circ} 36'$ ตะวันออก เป็นประเทศที่มีหมู่เกาะมากที่สุดในโลก คือ 7,107 เกาะ มีเนื้อที่รวมกันประมาณ 300,000 ตารางกิโลเมตร มีลักษณะภูมิอากาศ อยู่ในเขตภูมิอากาศร้อนชื้น ฟิลิปปินส์มีแร่ธรรมชาติหลายชนิด เช่น สลิวแร่ทองแดง เงิน โครเมียม นิกเกิล ถ่านหิน น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ และป่าไม้ ในด้านการเกษตร พืชที่ปลูกมาก ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด สับปะรด กัญชง อ้อย ปอมะนิลา เศรษฐกิจของประเทศเป็นเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นเกษตรกร แต่มีเนื้อที่เพาะปลูกอยู่เพียงร้อยละ 27 ของเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศ พื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณที่ราบต่ำและพื้นที่เนินเขาที่ปรับให้เป็นขั้นบันได พืชหลัก คือ ข้าวเจ้า เพราะเป็นอาหารหลัก รองลงมา คือ มะพร้าว การอุตสาหกรรม ส่วนมากใช้วัตถุดิบภายในประเทศ มีการอุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ ผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหาร สิ่งทอ ผลผลิตจากป่า โรงงานทำสับปะรดกระป๋อง โรงงานผลิตกระดาษ และเยื่อกระดาษ โรงงานปูนซีเมนต์ และเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น การเลี้ยงสัตว์ มีน้อยแต่ทันสมัย การประมง จับปลาน้ำเค็มตามชายฝั่ง ทะเลของเกาะต่าง ๆ ทั่วไป¹

3.2 ข้อมูลตามข้อตกลง GATS

ความผูกพันเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวของประเทศฟิลิปปินส์ ได้ระบุไว้ในความตกลง GATS ให้เปิดสาขาย่อย 4 สาขา² ได้แก่ บริการที่พักท่องเที่ยว สาขา Specialty Restaurant ธุรกิจบริการผู้จัดการประชุม และธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยว

¹ ชูตีพร เกื้อกุล, เรื่องเดิม, หน้า 127.

² มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 87.

1) บริการที่พักท่องเที่ยว¹ ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท Pension House, Tourist Inn และ Apartel

Mode 1 MA และ NT ไม่ผูกพัน

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 3 MA ผูกพัน โดยมีเงื่อนไขกำหนดให้คนต่างชาติเข้ามาลงทุนได้ สำหรับ Pension House, Tourist Inn และ Apartel โดยลงทุนได้ร้อยละ 40 ส่วน NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 4 MA ผูกพัน เฉพาะชาวฟิลิปปินส์เท่านั้น ที่สามารถจ้างทำงานในสถานประกอบการท่องเที่ยวทางตะวันออก ใดๆก็ตาม โรงแรมและรีสอร์ท ชาวต่างชาติอาจได้รับการจ้างงาน โดยอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของข้อตกลงระหว่างกรมการท่องเที่ยว กรมแรงงาน และการจ้างงาน และสำนักตรวจคนเข้าเมือง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) เฉพาะกิจการ โรงแรม/รีสอร์ท ที่ได้รับการรับรองจากกรมการท่องเที่ยว จึงอนุญาตให้จ้างชาวต่างชาติมาให้บริการได้

(2) ชาวต่างชาติอาจมีตำแหน่งหน้าที่ด้านการจัดการองค์กร โรงแรม หรือรีสอร์ท ได้มากที่สุด 4 คน

(3) สำหรับโรงแรมหรือรีสอร์ทใหม่ ชาวต่างชาติอาจเข้ามาทำงานได้ ในช่วงระยะเวลาก่อนเปิดดำเนินการ และตลอดไปจน 6 เดือน นับแต่เปิดให้บริการ โรงแรมหรือรีสอร์ทให้แก่นักท่องเที่ยว

(4) การจ้างงานชาวต่างชาติเพื่อมาให้บริการอาจทำได้ในโอกาส/เหตุการณ์พิเศษ เช่น เทศกาลอาหาร โดยมีเงื่อนไขว่าสัญญาให้บริการจะต้องจำกัดเพียง 3 เดือน โดยสามารถต่ออายุได้อีกไม่เกิน 3 เดือน

ส่วน NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 87.

2) สาขา Specialty Restaurant¹

Mode 1 MA และ NT ไม่ผูกพัน

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 3 MA ไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้ามาให้บริการในรูปแบบนี้ ถ้าไม่มี Specialty Restaurant เป็นส่วนหนึ่งใน โรงแรม แต่ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 4 MA ผูกพัน โดยอาจมีการจ้างงานชาวต่างชาติเข้ามาทำงานในกิจการ Specialty Restaurant โดยอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกรมการท่องเที่ยว กรมแรงงาน และการจ้างงาน และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) เฉพาะในกิจการ Specialty Restaurant ที่ได้รับการรับรองโดยถูกต้องตามกฎหมายจากกรมการท่องเที่ยว และกิจการนี้หากดำเนินร่วมกับ โรงแรม/รีสอร์ท จะต้องเป็น โรงแรม/รีสอร์ทที่ได้รับการรับรองดังกล่าวเช่นกัน จึงจะอนุญาตให้จ้างชาวต่างชาติเพื่อมาให้บริการได้

(2) ในกิจการ Specialty Restaurant ที่จุดคนได้อย่างต่ำ 75 ที่นั่ง จะได้รับอนุญาตให้จ้าง Special Chef หรือ Chef ชาวต่างประเทศได้ 1 คน และอาจจ้างชาวต่างชาติในตำแหน่งดังกล่าวมากกว่า 3 คน หากอยู่ในช่วงระยะเริ่มต้นเปิดกิจการ และอยู่ในช่วงระยะเวลามากที่สุด 2 ปี

(3) ในกิจการ Specialty Restaurant ที่จุดคนได้ 500 ที่นั่งขึ้นไป จะได้รับอนุญาตจ้างชาวต่างชาติได้เพิ่มขึ้นอีก 3 คน ในตำแหน่ง ดังต่อไปนี้ Special Chef, Sous Chef และผู้จัดการการบริการอาหาร หรือตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งรวมกัน

แต่ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

3) ธุรกิจบริการผู้จัดการประชุม²

Mode 1 MA และ NT ไม่ผูกพัน

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 88.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 90.

และชาวต่างชาติที่ต้องการประกอบธุรกิจในประเทศฟิลิปปินส์ โดยนักลงทุนจะได้รับรู้ความเป็นไปในการผลิต การลงทุน และอื่น ๆ ซึ่งยังประโยชน์แก่การตัดสินใจเข้ามาลงทุน ซึ่งการเข้ามาลงทุนในประเทศฟิลิปปินส์นั้น ยังมีโอกาสที่นักลงทุนจะเข้ามาประกอบกิจการและประสบผลสำเร็จอีกมาก ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร ก่อสร้าง ผลิตภัณฑ์เหล็ก โทรคมนาคม พลังงาน และโครงการสร้างสาธารณูปโภค โดยประเภทการลงทุนที่ชาวต่างชาติได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนประเทศฟิลิปปินส์ให้เข้ามาลงทุนในประเทศฟิลิปปินส์ได้

ประเทศฟิลิปปินส์มีปัจจัยหลายอย่างที่เอื้ออำนวยต่อผู้ลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในประเทศโดยปัจจัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังนี้

ประเทศฟิลิปปินส์ตั้งอยู่ในทวีปเอเชีย ในส่วนที่เจริญเติบโตเร็วที่สุด โดยมีมหาสมุทรแปซิฟิก และทะเลจีนใต้ อันเป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญขนานข้าง ฟิลิปปินส์จัดเป็นฐานการทำธุรกิจใ้ในอุดมคติ เพราะประเทศฟิลิปปินส์เป็นจุดสำคัญในการเข้าสู่ตลาดแถบอาเซียนที่มีประชากรมากกว่า 500 ล้านคน ประเทศนี้ถือว่าเป็นประตูเข้าสู่ประเทศแถบอาเซียน โดยการเป็นทั้งท่าส่งสินค้านานาชาติและเส้นทางขนส่งสินค้าทางอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจทางแถบยุโรปและอเมริกาเหนือ

จากผลการสำรวจของกลุ่มนักลงทุนในสหรัฐอเมริกาพบว่า ประเทศฟิลิปปินส์ได้รับการยกย่องให้เป็นอันดับหนึ่งในระดับโลกทางด้าน การให้ความรู้พื้นฐานทางด้านงานและคนงาน และจัดเป็นอันดับที่สี่ทางด้านคุณภาพของแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียน นอกเหนือจากแรงงานที่ให้ผลผลิตสูงซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ความสามารถในการเรียนรู้งาน และทักษะอันหลากหลายของแรงงานที่มีอยู่แล้ว คุณภาพของผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ และวิศวกรทางด้านเทคโนโลยี และด้านไอทีของฟิลิปปินส์ ก็สามารถเป็นที่แข่งขันในตลาดโลกได้ โดยข้อได้เปรียบนี้ได้มาจากการที่ประชาชนชาวฟิลิปปินส์มีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษมากนั่นเอง

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 92.

ประเทศหมู่เกาะอย่างฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอันหลากหลาย นับตั้งแต่พื้นดินไปจนถึงน้ำทะเล นอกเหนือจากนี้ ประเทศฟิลิปปินส์ยังเป็นแหล่งผลิตแร่ธาตุที่สำคัญ โดยเฉพาะแหล่งผลิตแร่ทองแดงที่ใหญ่ที่สุดในแถบประเทศตะวันออกเฉียงใต้ และคิดหนึ่งในสิบประเทศผู้ผลิตทองคำในโลก อีกทั้งยังเป็นแหล่งกำเนิดของปลาจำนวน 2,145 สายพันธุ์ซึ่งมีมากกว่าที่มีในหมู่เกาะบาสามส์ถึง 4 เท่า และมีเกาะอีกจำนวนประมาณ 7,100 เกาะ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นหมู่เกาะที่มีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจสำหรับนักท่องเที่ยวและนักทัศนอาจร

ประเทศฟิลิปปินส์มีค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจไม่มากนัก และเมื่อเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกาจะพบว่า ค่าไฟฟ้า ค่าที่อยู่อาศัยน้อยกว่าสหรัฐอเมริกาถึงร้อยละ 50 อีกทั้งค่าแรงของประเทศฟิลิปปินส์ยังน้อยกว่าในอเมริกาถึงห้าเท่า ทำให้บริษัทต่างชาติที่ว่าจ้างชาวฟิลิปปินส์ให้ทำโปรแกรมและจัดระบบขั้นตอนทางธุรกิจสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ถึงร้อยละ 30-40 ธุรกิจทางด้านศูนย์บริการ โทรศัพท์และวางระบบโปรแกรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ประหยัดถึงร้อยละ 15-30 และด้านการพัฒนาซอฟต์แวร์ประหยัดถึงร้อยละ 35-50

รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ปรับแต่งบทบาทของตนใหม่โดยการปรับปรุงตัวเองในรูปแบบ Privatization หรือการแปรรูปกิจการรัฐวิสาหกิจ โดยให้ภาคเอกชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุดในการพัฒนาสาธารณูปโภคและภาคบริการในประเทศ เป็นการปรับโครงสร้างการดำเนินการ ตลอดจนนำความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ (The Innovative Build-Operate-Transfer Scheme) ซึ่งจากความสำเร็จของรูปแบบดังกล่าวนี้ในหลาย ๆ ประเทศได้นำมาเป็นแบบอย่างและดำเนินการตาม¹

ประเทศฟิลิปปินส์ได้เปิดเศรษฐกิจของตนโดยให้ต่างประเทศเข้ามามีหุ้นส่วนมาเป็นเจ้าของบริษัทได้ถึงร้อยละ 100 เกือบทุกภาคเศรษฐกิจ ซึ่งประเทศได้สร้างความแข็งแกร่งให้กับตลาดทุนของตนและลดเงื่อนไขบางประการทางการธนาคาร การ

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 95.

ประกันภัย การขนส่ง และภาคการ โทรคมนาคมให้มากที่สุด เพราะหากยังดำเนินการทั้งหมดไปตามรูปแบบเดิม ๆ จะทำให้เกิดโครงสร้างเศรษฐกิจแบบผูกขาดในตลาดประเทศฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ยังมีแพคเกจดึงดูดใจทางด้านผลประโยชน์ด้านอื่น ๆ ให้แก่บริษัทที่ผ่านการพิจารณาที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของประเทศ โดยบริษัทที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหลายนี้ จะได้รับการอุปถัมภ์ให้สามารถสร้างความสมดุลทั้งทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมทางการค้า และให้เป็นศูนย์รวมกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจต่าง ๆ

การจดทะเบียนเพื่อการก่อตั้งธุรกิจในประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อเป็นแนวทางให้กับนักลงทุนในการเตรียมการทำธุรกิจในประเทศฟิลิปปินส์ นักลงทุนมีความจำเป็นจะต้องติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถขอความช่วยเหลือได้จากหลายหน่วยงานด้วยกัน เช่น ศูนย์บริการของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนประเทศฟิลิปปินส์ที่เรียกว่า The Board of Investment ‘One Stop Action Center (BOI-OSAC) สำนักงานระเบียบทางการค้าและหน่วยคุ้มครองผู้บริโภค (Bureau of Trade Regulation and Consumer Protection--BTRCP) องค์การเขตเศรษฐกิจประเทศฟิลิปปินส์ (The Philippine Economic Zone Authority--PEZA) และคณะกรรมการการซื้อขายและแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ (The Securities and Exchange Commission--SEC)¹

โดยบริษัทต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในประเทศฟิลิปปินส์จะต้องได้รับอนุญาตและทำการจดทะเบียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจะต้องมีการจดทะเบียนจัดตั้งเพื่อให้ได้รับเอกสารรับรองการจดทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ของฟิลิปปินส์ ส่วนกรณีกิจการเจ้าของคนเดียวจะต้องทำการจดทะเบียนกับกรมการค้าและอุตสาหกรรม (Department of Trade and Industry)²

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 95.

²เรื่องเดียวกัน.

สำหรับการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ อาทิเช่น Executive Order No. 63 Omnibus Investment Code (Executive Order No. 226) Foreign Investment Act of 1991 (Republic Act 7042) Build-Operate-Transfer Law และ Trade Liberalization Act 2000 เป็นต้น ส่วนในประเด็นการยึดครองที่ดินของชาวต่างชาติ นั้น มีการอนุญาตให้ต่างชาติเข้าถือที่ดินได้สูงสุดไม่เกินร้อยละ 40 แต่สำหรับกรณีโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มีมูลค่าสูงกว่า 5,000,000 ดอลลาร์สหรัฐนั้น สามารถเช่าที่ดินได้นานถึง 50 ปี และสามารถต่ออายุออกไปได้อีก 25 ปี¹

ผู้ลงทุนต่างชาติที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วนั้น สามารถนำเงินทุน เงินปันผล หรือกำไรธุรกิจออกจากฟิลิปปินส์ได้เต็มจำนวน โดยสามารถติดต่อนำเงินออกกับธนาคารพาณิชย์ที่ตนติดต่อยู่ได้เลยโดยไม่ต้องขออนุญาตกับธนาคารกลางอีก แต่สำหรับผู้ลงทุนต่างชาติที่ไม่ได้จดทะเบียนการนำเงินออกจะต้องทำโดยผ่านแหล่งกลางที่อยู่นอกระบบธนาคารของฟิลิปปินส์ซึ่งทำได้ยากลำบากกว่ากรณีมีการจะทะเบียนเอาไว้

อย่างไรก็ดี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีการกำหนดมาตรการและออกกฎหมายเพื่อส่งเสริมให้มีการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวหลายกรณี อาทิเช่น การอนุญาตให้ผู้ลงทุนต่างชาติได้รับวีซ่าชนิดพิเศษสำหรับผู้ลงทุนที่เข้ามารวมที่ธุรกิจท่องเที่ยวที่เข้ามาลงทุนยังดำเนินกิจการอยู่ นอกจากนี้ ยังให้สิทธิในการนำเงินออกนอกประเทศโดยไม่ต้องแปลงเป็นสกุลเงินอื่น เช่นเดียวกับการนำเงินออกในกรณีเลิกกิจการหรือส่งดอกผลกลับออกไป นอกจากนี้ ยังมีการยกเว้นภาษี ให้เป็นเวลา 4-6 ปี การยกเว้นอากรแสตมป์ในทรัพยากรส่วนทุนที่ต้องนำเข้า การให้เครดิตภาษีในทรัพยากรที่จัดหาภายในประเทศฟิลิปปินส์ การว่าจ้างลูกจ้างชาวต่างชาติ นอกจากนี้ ยังอนุญาตให้ต่างชาติสามารถเข้าถือหุ้นได้ทั้งหมดในบริษัทที่ตั้งขึ้นเพื่อทำธุรกิจท่องเที่ยวได้อีกด้วย

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 95.

รายละเอียดการดำเนินการด้านธุรกิจท่องเที่ยวที่ได้รับอนุมัติจากกรมการท่องเที่ยว

การดำเนินการด้านที่พักอาศัยทางด้านที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยว อันได้แก่ โรงแรม (hotels) ห้องเช่า (apartels) บ้านให้เช่า (pension house) และรีสอร์ท (resorts) ในประเทศฟิลิปปินส์นั้นสามารถดำเนินการได้จะต้องได้รับการอนุมัติประกอบกิจการอย่างถูกต้องจากกรมการท่องเที่ยวก่อนโดยสรุปรายละเอียดคร่าว ๆ¹ ดังต่อไปนี้

1) รีสอร์ทจะประกอบไปด้วยกิจกรรมพิเศษที่ขึ้นอยู่กับความสนใจ (ซึ่งอาจจะมีที่พักอาศัยหรือไม่มีก็ได้) อย่างเช่น สวนสนุก ห้องประชุม และงานแสดงสินค้า ศูนย์แสดงสินค้า โครงการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และที่เกี่ยวข้องกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ในระบบนิเวศวิทยาและในสภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้ที่ใดที่หนึ่ง

2) สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยวที่ขยายหรือสร้างขึ้นใหม่จะได้รับการอนุญาตให้อยู่ในสถานะริเริ่มบุกเบิก ถ้ามีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ครบถ้วน

(1) โรงแรม

ในพื้นที่ด้อยพัฒนา: 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ/ห้อง แต่ไม่น้อยกว่า 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ/โครงการ

ที่อื่น: 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ/ห้อง

(2) รีสอร์ท

ในพื้นที่ด้อยพัฒนา: 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ/โครงการ

ที่อื่น: 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ/โครงการ

3) ที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจะต้องมีการกำหนดบริเวณพื้นที่ที่แบ่งเขตแดนชัดเจน และพื้นที่นั้น ๆ จะต้องมีความเหมาะสมที่จะได้รับการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสมบูรณ์แบบที่รวมทุกอย่างไว้ในที่เดียวกัน โดยมีการ

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 99.

กำหนดความสามารถของสถานที่ในการรับคนมาใช้บริการเป็นจำนวน ตลอดจนการกำหนดกิจกรรมที่จะมีในสถานที่นั้นที่อาจจะมีขึ้นได้แต่ไม่จำกัดเรื่องที่พัก อาหาร หรือสถานพักผ่อนหย่อนใจ เช่น ศูนย์การค้าต่าง ๆ แต่ในขณะเดียวกันควรมีถนน สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการใช้น้ำ เครื่องจ่ายไฟฟ้า การระบายน้ำ และระบบท่อน้ำเสีย และสาธารณูปโภคอื่น ๆ ที่จำเป็น

ข้อกำหนด/คุณสมบัติที่ต้องการ

- (1) ที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจะต้องมีพื้นที่อย่างน้อย 100 เฮกแตร์ สำหรับสถานะริเริ่มบุกเบิก
- (2) ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างไม่น้อยกว่า 50 เฮกแตร์จะได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนในสถานะที่ไม่ใช่ผู้บุกเบิก
- (3) ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่อยู่บนเกาะที่มีพื้นที่น้อยกว่า 50 เฮกแตร์ ก็สามารถที่จะจดทะเบียนได้ในสถานะที่ไม่ใช่ผู้บุกเบิก

4. ประเทศสิงคโปร์

4.1 ข้อมูลทั่วไป

ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นเกาะเล็ก ๆ ปลายสุดตอนใต้ของแหลมมลายู โดยมีช่องแคบยะโฮร์กั้นอยู่ ตั้งอยู่ระหว่างละติจูด $1^{\circ} 9'$ เหนือ ถึง $1^{\circ} 29'$ เหนือ และลองจิจูดที่ $103^{\circ} 38'$ ตะวันออก ถึง $104^{\circ} 06'$ ตะวันออก มีขนาดพื้นที่ มีพื้นที่ประมาณ 622 ตารางกิโลเมตร ซึ่งประกอบไปด้วยเกาะใหญ่น้อย ทำให้มีทำเลเหมาะสมและสำคัญในการเดินเรือสินค้า ส่งผลให้สิงคโปร์มีความเจริญรวดเร็วเพราะเป็นจุดรวมของเรือสินค้า ซึ่งมีเส้นทางผ่านช่องแคบมะละกา จากเอเชียสู่ยุโรป ท่าเรือมีที่กำบังลมดีอยู่เพราะอยู่ในอ่าวมีร่องน้ำลึก เรือขนาดใหญ่จอดได้ และยังเป็นเมืองท่าปลอดภาษีอีกด้วย ภูมิอากาศ ร้อนชื้นแบบศูนย์สูตร ฝนตกตลอดปี สิงคโปร์ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีความมั่นคงและมั่นคงทางเศรษฐกิจในอันดับต้น ๆ ของโลก เป็นศูนย์กลางโรงกลั่นน้ำมันที่สำคัญของเอเชีย เป็นศูนย์กลางธุรกิจทางการเงินของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้รับการยกย่องให้เป็นเส้นทางเศรษฐกิจแห่งเอเชียทั้ง ๆ ที่ไม่มีทรัพยากรธรรมชาติมากมายมาสนับสนุนส่งผลให้มีการ

ประกอบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดกลาง สิงคโปร์จึงได้เจริญรุดหน้าไปกว่าประเทศใด ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน เขตอุตสาหกรรมส่วนใหญ่อยู่รอบตัวเมืองสิงคโปร์ อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การกลั่นน้ำมัน โรงงานผลิต เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลียม เคมีภัณฑ์ โลหะภัณฑ์ เครื่องจักร อาหารแปรรูป เสื้อผ้า ในส่วนของเกษตรกรรมมีการปลูกพืชผักแต่ก็ไม่มากเนื่องจากมีเนื้อที่น้อย มีการปลูกกล้วยไม้มากจนเป็นสินค้าส่งออกอย่างหนึ่ง ด้านการค้าขาย สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากการค้าระหว่างประเทศ โดยเป็นประเทศศูนย์กลางในการรับ-ส่งสินค้าระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นศูนย์กลางรวมสินค้าประเภทอุตสาหกรรมในยุโรป อเมริกาเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก สินค้าที่ส่งมามีหลายประเภท เช่น ยานพาหนะ เครื่องจักร เครื่องเหล็ก เครื่องไฟฟ้า ข้าว ยาง ไม้ เสื้อผ้า เป็นต้น¹

4.2 ข้อผูกตามข้อตกลง GATS

ความผูกพันเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวของประเทศสิงคโปร์ได้ระบุไว้ในความตกลง GATS ให้เปิดสาขาย่อย 3 สาขา² ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ตัวแทนการเดินทางผู้ประกอบการจัดการนำเที่ยว และบริการมัคคุเทศก์ และภัตตาคารและบริการจัดส่งอาหาร

1) ธุรกิจโรงแรม³

Mode 1 MA ไม่ผูกพัน แต่ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 3 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 4 MA ไม่ผูกพัน ยกเว้น พนักงานในหน่วยงานที่ย้ายมา และไม่ผูกพัน

¹ชูลีพร เกื้อกุล, เรื่องเดิม, หน้า 165-172.

²มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 95.

³เรื่องเดียวกัน.

การเคลื่อนย้ายของพนักงานมีฝีมือ ยกเว้นเคลื่อนย้ายชั่วคราวพนักงานในหน่วยงาน ซึ่งเป็นระดับประธานกรรมการบริหาร ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นพนักงานของกิจการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยอนุญาตให้เข้าประเทศได้ 3 ปี ต่อได้อีก 2 ปี โดยรวมกันทั้งสิ้นไม่เกิน 5 ปี นอกจากนี้ยังระบุด้วยว่า ข้อผูกพันเฉพาะด้านการเข้าสู่ตลาดในสาขาหรือสาขาย่อยใด ๆ ซึ่งทำผ่านรูปแบบการส่งมอบใด ๆ จะไม่มีผลบล้างข้อจำกัดที่ระบุในสาขาการเงิน ซึ่งนับว่าขัดแย้งกับธรรมเนียมปฏิบัติทั่วไปที่ข้อความในระดับสาขาย่อยไม่ควรจะมีผลบล้างข้อความในระดับข้อผูกพันทั่วไปที่มีผลต่อทุกสาขา แต่ NT ไม่ผูกพัน

2) ตัวแทนการเดินทาง ผู้ประกอบการจัดการนำเที่ยว และบริการมัคคุเทศก์¹

Mode 1 MA ผูกพันแบบ ไม่จำกัด แต่ NT ไม่ผูกพัน

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบ ไม่จำกัด

Mode 3 MA ผูกพันแบบ ไม่จำกัด ยกเว้น ตัวแทนการเดินทาง และผู้ประกอบการและจัดการนำเที่ยวจะต้องเป็นบริษัทจำกัดที่เป็นเอกชน แต่ NT ไม่ผูกพัน

Mode 4 MA ไม่ผูกพัน ยกเว้น พนักงานในหน่วยงานที่ย้ายมาและไม่ผูกพัน การเคลื่อนย้ายของพนักงานมีฝีมือ ยกเว้นเคลื่อนย้ายชั่วคราวพนักงานในหน่วยงาน ซึ่งเป็นระดับประธานกรรมการบริหาร ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นพนักงานของกิจการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยอนุญาตให้เข้าประเทศได้ 3 ปี ต่อได้อีก 2 ปี โดยรวมกันทั้งสิ้นไม่เกิน 5 ปี นอกจากนี้ยังระบุด้วยว่า ข้อผูกพันเฉพาะด้านการเข้าสู่ตลาดในสาขาหรือสาขาย่อยใด ๆ ซึ่งทำผ่านรูปแบบการส่งมอบใด ๆ จะไม่มีผลบล้างข้อจำกัดที่ระบุในสาขาการเงิน ซึ่งนับว่าขัดแย้งกับธรรมเนียมปฏิบัติทั่วไปที่ข้อความในระดับสาขาย่อยไม่ควรจะมีผลบล้างข้อความในระดับข้อผูกพันทั่วไปที่มีผลต่อทุกสาขา แต่ NT ไม่ผูกพัน

3) ภัตตาคารและบริการจัดส่งอาหาร

Mode 1 MA และ NT ผูกพันแบบ ไม่จำกัด

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบ ไม่จำกัด

Mode 3 MA และ NT ผูกพันแบบ ไม่จำกัด

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 95.

Mode 4 MA ไม่ผูกพัน ยกเว้น พนักงานในหน่วยงานที่ย้ายมา และไม่ผูกพัน การเคลื่อนย้ายของพนักงานมีฝีมือ ยกเว้นเคลื่อนย้ายชั่วคราวพนักงานในหน่วยงาน ซึ่งเป็นระดับประธานกรรมการบริหาร ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นพนักงานของกิจการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยอนุญาตให้เข้าประเทศได้ 3 ปี ต่อได้อีก 2 ปี โดยรวมกันทั้งสิ้นไม่เกิน 5 ปี นอกจากนี้ยังระบุด้วยว่า ข้อผูกพันเฉพาะด้านการเข้าสู่ตลาดในสาขาหรือสาขาย่อยใด ๆ ซึ่งทำผ่านรูปแบบการส่งมอบใด ๆ จะ ไม่มีผลบดบังข้อจำกัดที่ระบุในสาขาการเงิน ซึ่งนับว่าขัดแย้งกับธรรมเนียมปฏิบัติทั่วไปที่ข้อความในระดับสาขาย่อยไม่ควรจะมีผลบดบังข้อความในระดับข้อผูกพันทั่วไปที่มีผลต่อทุกสาขา แต่ NT ไม่ผูกพัน

4.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ประเทศสิงคโปร์มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีประธานาธิบดีเป็นประมุข และนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่บริหารประเทศ อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ¹

กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน

สิงคโปร์เป็นประเทศยุทธศาสตร์ทางทะเลและทางอุตสาหกรรมที่สำคัญในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การลงทุนของชาวต่างชาติในสิงคโปร์จะ ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสัดส่วนการเข้าถือหุ้นของชาวต่างชาติเหมือนหลาย ๆ ชาติในภูมิภาคเดียวกัน โดยบริษัทต่างชาติสามารถตั้งสำนักงานผู้แทนในสิงคโปร์เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมและเป็นตัวแทนในการประกอบธุรกิจ ในนามของบริษัทแม่ได้ โดยต้องได้รับอนุมัติจาก Trade Development Board อย่างไรก็ดี ธุรกิจของต่างชาติที่จดทะเบียนในสิงคโปร์จะต้องมีผู้จัดการที่มีสัญชาติสิงคโปร์ เป็นผู้มีภูมิลำเนาในสิงคโปร์ หรือ ได้รับอนุญาตให้ทำงานในสิงคโปร์อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ กรรมการบริษัทอย่างน้อย 1 คนจะต้องเป็นผู้มีภูมิลำเนาในสิงคโปร์เช่นกัน สำหรับสาขาของบริษัทต่างชาติจะต้องมีตัวแทนอย่างน้อย 2 คนเป็นผู้มีภูมิลำเนาในสิงคโปร์²

¹ ชูสิทธิ์ เกื้อกุล, เรื่องเดิม, หน้า 170-172.

² มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 67.

สิงคโปร์สนับสนุนการลงทุนและปกป้องข้อตกลงของ (ASEAN) มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน ลาว และเวียดนาม ทั้งนี้สิงคโปร์มีข้อตกลงกับ The Belgo-Luxembourg Economic Union และอีก 19 ประเทศ รวมถึงสหรัฐอเมริกา ข้อตกลงเหล่านี้ต่างฝ่ายต่างปกป้องประเทศและบริษัทของตนเองสำหรับระยะเวลาที่กำหนด (15 ปี) การต่อต้านสงครามและความเสี่ยงที่ไม่ได้เกิดจากการค้าและการทำให้เป็นสมบัติของชาติ โดยที่ฝ่ายรัฐบาลจะชดเชยผลกระทบต่อนักลงทุนต่างประเทศ ปัจจุบันไม่มีความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลและนักลงทุน ดังนั้นไม่มีความเสี่ยงของนักลงทุนต่างประเทศในสิงคโปร์¹ อย่างไรก็ดี มีธุรกิจบางประเภทที่กฎหมายกำหนดให้ต้องได้รับอนุญาตจากทางการเป็นพิเศษไม่ว่าจะเป็นของต่างชาติหรือชาวสิงคโปร์ก็ตาม

สำหรับธุรกิจการท่องเที่ยว สิงคโปร์ก็เป็นหนึ่งในประเทศที่เป็นศูนย์กลาง การท่องเที่ยว เนื่องจากมีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านความหลากหลายของ วัฒนธรรม การเป็นศูนย์กลางการค้า และความบันเทิง นอกจากนี้ในปัจจุบันธุรกิจที่กำลังเป็นที่น่าจับตามองคือ การให้บริการ การอาบน้ำแร่ ซึ่งได้รับความนิยมมากขึ้นมา ปัจจุบันมีผู้ประกอบการประมาณ 14 ราย ซึ่งจากการที่สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจนั่นเอง ทำให้บรรดานักธุรกิจนิยมใช้บริการกันเป็นจำนวนมาก ถึงแม้สิงคโปร์จะเป็นประเทศที่มีพื้นที่ไม่มากนักก็ตาม

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวนั้น สิงคโปร์มีมาตรการจูงใจหลายประการ ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวโดยจะอยู่ในรูปการส่งเสริมธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่และยกระดับธุรกิจที่มีอยู่ไปพร้อม ๆ กัน

การจัดตั้งองค์กรธุรกิจในสิงคโปร์จะต้องทำการจดทะเบียนตามกฎหมาย ถึงแม้ว่าจะจัดทำอยู่ในรูปตัวแทน ผู้ดูแลผลประโยชน์ หรือตัวแทนของบริษัทต่างชาติก็ตาม การส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุน มีปัจจัยดังต่อไปนี้

¹ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวม ข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และ องค์การการค้าโลก, หน้า 67.

1) มีการส่งเสริมการลงทุนภาคการบริการและอุตสาหกรรมใหม่ โดยการใช้เทคโนโลยีระดับสูง มีการลดภาษีร้อยละ 26 จากกำไร ภายในระยะเวลา 5 ปี

2) การกระตุ้นในด้านการผลิต โดยหน่วยผลิตจะต้องมีการขยายโครงการหรือพัฒนาธุรกิจในสิงคโปร์ซึ่งหน่วยธุรกิจจะได้รับการลดหย่อนภาษีร้อยละ 13 เป็นระยะเวลา 10 ปี

3) การกระตุ้นในด้านการขยายกิจการ โดยบริษัทในภาคอุตสาหกรรมและภาคการบริการ ซึ่งลงทุนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ ในการผลิตใหม่จะได้รับการยกเว้น กำไรจากการหักภาษีร้อยละ 26

4) การอนุญาตการลงทุน บริษัทที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการวิจัยและการพัฒนา จะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้ที่กำหนดตามส่วนแบ่งมากกว่าร้อยละ 50 ของการลงทุน โดยธุรกิจนี้จะต้องทำการลงทุนในระยะเวลา 5 ปี

5) แผนการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ บริษัทสามารถทำการกู้ยืมเงินได้ขั้นต่ำ 200,000 ดอลลาร์สิงคโปร์จากนายทุนต่างชาติ สำหรับการซื้ออุปกรณ์ทางการผลิต โดยจะได้รับลดหย่อนภาษีบางส่วนหรือทั้งหมด

6) การส่งเสริมการลงทุน โดยที่บริษัทต้องมีหุ้นของคนในท้องถิ่นอย่างต่ำร้อยละ 50 สามารถได้รับการเลือกในการส่งเสริมนี้ สำหรับการลงทุนในโครงการเทคโนโลยีสมัยใหม่ จะได้รับการผ่อนปรนทางด้านภาษี สำหรับส่วนขาดทุนที่เกิดขึ้นจากยอดขาย ถ้าสูงถึงร้อยละ 100 ของหุ้นที่ลงทุนสามารถนำมาลดหย่อนภาษีรายได้ของนักลงทุนได้

7) การส่งเสริมการลงทุน บริษัทที่จะได้รับการเลือกในการส่งเสริมนี้จะต้องมีการร่วมลงทุนในโครงการต่างประเทศ โดยที่บริษัทเหล่านี้จะต้องมีประชาชนสิงคโปร์เป็นหุ้นส่วนร้อยละ 50 และบริษัทเหล่านี้สามารถชดเชยความเสียหายจากส่วนแบ่งของยอดขาย หรือการสะสมหนี้สินมากกว่าร้อยละ 100 ของการลงทุน

8) การส่งเสริมการดำเนินการ การกำหนดการจัดการ และการบริการที่เกี่ยวข้องกับสาขาของบริษัทสมาคม และบริษัทที่เกี่ยวข้องกับประเทศประเทศอื่น จะได้รับการลดหย่อนภาษีจากการดำเนินงานในอัตราร้อยละ 10 โดยการส่งเสริมนี้จะมีระยะเวลา 10 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการขยายกิจการ

9) การลดหย่อนค่าเสื่อมในอัตราเร่ง ขึ้นต้นจะมีส่วนลดร้อยละ 20 และมีส่วนลดรายปีอยู่ระหว่างร้อยละ 5-20 ของค่าใช้จ่ายทุน โดยที่บริษัทสามารถเรียกทรัพย์สินในการลดค่าเสื่อมต่อปีร้อยละ 33 มากกว่า 3 ปี สำหรับเครื่องจักรและโรงงาน และสามารถเรียกทรัพย์สินภายใน 1 ปี สำหรับเครื่องมือที่ทำงานเองโดยอัตโนมัติ หุ่นยนต์ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม สำหรับการลดหย่อนอาคารด้านอุตสาหกรรม อาจถูกหักค่าเสื่อมได้มากกว่า 25 ปี

10) การส่งเสริมกิจการต่างประเทศ สิงคโปร์ยินยอมให้ชาวต่างประเทศมีโครงการและการลงทุนได้ แต่ต้องมีชาวสิงคโปร์เป็นหุ้นส่วนอย่างน้อยร้อยละ 50 สำหรับการลดหย่อนทางด้านภาษี จะมีการลดลงของภาษีเป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี

11) สำหรับภาคการผลิตและภาคบริการ จะต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมเศรษฐกิจ โดยมีการเตรียมความพร้อมทางด้านธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญ การบริหาร สำหรับบริการธุรกิจในภูมิภาค

12) การหักค่าสำหรับการวิจัยและพัฒนา (R & D) สำหรับกิจการด้านการผลิตจะได้รับการหักค่าใช้จ่าย โดยที่โครงการวิจัยและพัฒนาจะต้องอยู่ในประเทศสิงคโปร์

13) การหักค่าใช้จ่ายสำหรับการวิจัยและพัฒนาจากต่างชาติ สำหรับกิจการด้านการผลิตและธุรกิจสามารถหักค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาและการบำรุงรักษาโครงการของบริษัท

การนำเงินที่ได้จากการลงทุนของต่างชาติออกจากสิงคโปร์นั้น ทำได้โดยไม่มีข้อจำกัด อย่างไรก็ตาม ผู้มีภูมิลำเนาในสิงคโปร์หากจะนำเงินออกจะต้องเสียภาษีเงินได้ในการส่งเงินออกส่วนในเรื่องภาษีเงินได้นั้น ตั้งแต่ปีภาษีที่ 1997 เป็นต้นไป องค์กรธุรกิจในรูปแบบบริษัทจะต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 26 ของรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายจากเงินลงทุนและผลขาดทุนแล้ว ส่วนบุคคลธรรมดาในสิงคโปร์จะเสียภาษีในเงินได้ที่เกิดขึ้นในหรือเกิดจากสิงคโปร์ และเงินได้ที่ได้รับในสิงคโปร์จากแหล่งเงินได้นอกสิงคโปร์ก็เช่นกัน โดยอัตราภาษีจะแตกต่างกันไปตั้งแต่ร้อยละ 2-28¹

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 70.

5. ประเทศเมียนมาร์

5.1 ข้อมูลทั่วไป

ประเทศเมียนมาร์ ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 9° 45' ถึง 28° 30' เหนือ และลองจิจูดที่ 92° 10' ถึง 101° 90' ตะวันออก ในคาบสมุทรอินโดจีนทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย มีเนื้อที่ประมาณ 676,577 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศเป็นภูเขาและที่ราบสูงตอนเหนือ ส่วนทางตะวันตกเป็นเทือกเขายุคใหม่ อยู่ในเขตรมรสม มีฝนตกมาก เมียนมาร์เป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ราบสูง จึงทำให้เมียนมาร์มีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะไม้สัก มีปริมาณมากที่สุดในโลก มีการตัดไม้สัก และไม้เนื้อแข็งต่าง ๆ เป็นสินค้าสำคัญ การทำป่าไม้ของเมียนมาร์อยู่ในความควบคุมที่ดีมีการปลูกเพิ่มและบำรุงอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังมีแร่ธาตุที่สำคัญหลายอย่าง เช่น น้ำมัน ตะกั่ว ดีบุก วุลแฟรม เงิน และหินพลอยที่มีค่า เช่น ทับทิม นิล และหยกสีเขียว มีการกลั่นน้ำมันดิบมาใช้ในประเทศ การเพาะปลูกพืชที่สำคัญ คือ ข้าว ยางพารา และมะพร้าว นอกจากนี้ มีปลูกกาแฟ ยาสูบ ผัก และผลไม้ ในส่วนของการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัว ควาย แพะ แกะ หมู และสัตว์ปีกเลี้ยงไว้ใช้งานและเป็นอาหาร ส่วนช้างเลี้ยงไว้ในบริเวณที่มีการทำป่าไม้ เมียนมาร์มีอุตสาหกรรมที่สำคัญคือ กลั่นน้ำมัน โรงงานปูนซีเมนต์ โรงงานเคมีภัณฑ์ การทอผ้าฝ้ายและผ้าไหม ย้อมผ้าและพิมพ์ดอกผ้า แกะสลักไม้ ทำเครื่องเงิน เป็นต้น¹

5.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS

ความผูกพันเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวของประเทศเมียนมาร์ได้ระบุไว้ในความตกลง GATS ให้เปิดสาขาย่อย 2 สาขา² ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม และตัวแทน

¹ ชูสิทธิ์ เกื้อกุล, เรื่องเดิม, หน้า 33-42.

² มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 69.

การเดินทาง และผู้ประกอบการจัดการนำเที่ยว

1) ธุรกิจโรงแรม¹

Mode 1 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 3 MA ผูกพันแบบไม่จำกัด แต่ NT ไม่ผูกพัน

Mode 4 MA ผูกพันแบบไม่จำกัด แต่ NT ไม่ผูกพัน

2) ตัวแทนการเดินทาง และผู้ประกอบการจัดการนำเที่ยว²

Mode 1 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 3 MA ผูกพันแบบไม่จำกัด แต่ NT ไม่ผูกพัน

Mode 4 MA และ NT ไม่ผูกพัน

5.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ระบบกฎหมาย ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อเมียนมาร์ได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้ว ได้รวมดินแดนของกลุ่มชนต่าง ๆ เข้าเป็นประเทศเดียวกัน โดยให้กลุ่มชนต่าง ๆ จัดตั้งเป็นรัฐ มีอำนาจปกครองท้องถิ่นจัดตั้งตนเอง ภายใต้อำนาจควบคุมของรัฐบาลกลางที่เมืองย่างกุ้ง มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศโดยรัฐสภาเป็นผู้เลือก อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี และจะเลือกเป็นประธานาธิบดีต่อไปอีกเพียงครั้งเดียว³

เมียนมาร์พยายามปรับปรุงการผลิต เพิ่มผลผลิต การพัฒนาประสิทธิภาพของการค้าและการเพิ่มปริมาณการค้าตามการเปิดเสรีของเศรษฐกิจ การนำเอาระบบการตลาดมาใช้เมื่อปลายปี ค.ศ. 1988 กิจกรรมที่จูงใจนักลงทุนต่างชาติโดยตรงยังคงดำเนินต่อไป

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3, หน้า 69.

²เรื่องเดียวกัน.

³ซูสีพร เกื้อกุล, เรื่องเดิม, หน้า 41-42.

นโยบายการลงทุนต่างชาติของเมียนมาร์เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับ โครงสร้างและ พัฒนานโยบายของรัฐบาล องค์ประกอบหลักของนโยบาย¹ คือ

- 1) การนำระบบการเข้าตลาดมาใช้สำหรับการจัดสรรทรัพยากร
- 2) การสนับสนุนการลงทุนของเอกชนและผู้ประกอบการ
- 3) การเปิดเศรษฐกิจสำหรับการค้าและการลงทุนต่างประเทศ

สำหรับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อการส่งเสริมรายได้ในการแลกเปลี่ยน ดำเนินธุรกิจภายใต้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กฎหมายการท่องเที่ยวของเมียนมาร์ได้ ประกาศใช้ในเดือนมิถุนายน 1990 โดยให้ความคุ้มครองและทำให้นักท่องเที่ยวพอใจ วิธีการในกฎหมายได้บัญญัติไว้สำหรับใบอนุญาตในการประกอบการ โรงแรมที่พัก ธุรกิจท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ภายใต้การดูแลของกระทรวง โรงแรมและการท่องเที่ยวของเมียนมาร์ ธรรมชาติการท่องเที่ยวของเมียนมาร์ได้กำหนดนโยบายการนำเที่ยวที่เป็นระบบของ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวนั้น เมียนมาร์มีวัฒนธรรมเก่าแก่ อันล้ำค่ามากมายที่สามารถใช้ป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ประกอบกับมีธรรมชาติที่อุดม- สมบูรณ์ทั้งแหล่งน้ำ ป่าไม้ และชายหาดที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ รัฐบาลเมียนมาร์จึงได้ผ่าน กฎหมายที่เรียกว่า Myanmar Tourism Law ออกมาใช้ในปี ค.ศ. 1993 เพื่อกำกับดูแลและ กำหนดนโยบายและแนวทางของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นที่ไปอย่างเป็นระเบียบ²

ในปัจจุบัน ถึงแม้จะมีการลงทุนในธุรกิจโรงแรมในเมียนมาร์เป็นจำนวนมาก พอสมควรแล้วก็ตาม แต่การลงทุนส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในเมืองย่างกุ้ง บรรดาเมือง อื่น ๆ ซึ่งมีศักยภาพที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ไม่แพ้ย่างกุ้งยังคงพร้อมที่จะรองรับการลงทุนในธุรกิจโรงแรม ส่วนธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อาทิ ธุรกิจนำเที่ยว ก็มี แนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นมากทุกปีอย่างเห็นได้ชัด

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวม ฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และ องค์การการค้าโลก, หน้า 71.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 72.

นโยบายการลงทุนต่างชาติโดยตรงของเมียนมาร์เป็นองค์ประกอบของการปรับโครงสร้างและการพัฒนานโยบายของรัฐบาล องค์ประกอบหลักของนโยบาย คือ

- 1) การนำเอาระบบการเข้าถึงตลาดมาใช้ในการจัดสรรทรัพยากร
 - 2) สนับสนุนการลงทุนของเอกชนและผู้ประกอบการ
 - 3) การเปิดเสรีธุรกิจสำหรับการค้าและการลงทุนต่างประเทศ
- อุตสาหกรรมที่ส่งเสริมให้มีการลงทุน มีดังต่อไปนี้

1) กิจการที่รัฐบาลเมียนมาร์อนุญาตให้ต่างชาติลงทุน กิจการเกือบทุกประเภท ภายใต้กฎหมายการลงทุนของต่างชาติของสหภาพเมียนมาร์ จะได้รับอนุญาตให้ลงทุน กิจการที่เน้นให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ได้แก่

- (1) กิจการผลิตเพื่อการส่งออก
- (2) กิจการที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งต้องใช้เงินลงทุนสูง
- (3) กิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง
- (4) กิจการที่ก่อให้เกิดการจ้างงาน
- (5) กิจการที่ก่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ในส่วนภูมิภาค

ตั้งแต่เปิดประเทศในปี พ.ศ. 2531 จนถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2544 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งสหภาพเมียนมาร์ ได้อนุมัติโครงการลงทุนจากต่างประเทศ แล้วรวมทั้งสิ้น 359 โครงการ เป็นมูลค่าเงินลงทุนรวม 7,406.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ประเทศที่ลงทุนในเมียนมาร์มากที่สุด เมื่อพิจารณาจากมูลค่าเงินลงทุนสะสม ได้แก่ สิงคโปร์ รองลงมา คือ สหราชอาณาจักรและไทย ตามลำดับ¹

มูลค่ากิจการที่ต่างชาติได้รับอนุมัติลงทุนในเมียนมาร์มากที่สุด คือ การขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ รองลงมา คือ อุตสาหกรรมการผลิต ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว ตามลำดับ

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 73.

1) ธุรกิจโรงแรม

Mode 1 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 3 MA ผูกพันแบบไม่จำกัด สำหรับ โรงแรม 3 หรือ 4 ดาวขึ้นไป
และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 4 MA และ NT ไม่ผูกพัน ยกเว้น

การอุดหนุน ไม่ผูกพันในรูปแบบ Commercial Presence และรูปแบบ
Presence of Natural Persons รวมทั้ง การค้ำจุนและการพัฒนา

มาตรการทางภาษี ไม่มีข้อจำกัดในรูปแบบ Cross-Border Supply รูปแบบ
Consumption Abroad และรูปแบบ Commercial Presence ไม่ต้องเสียภาษี

ที่ดิน รูปแบบ Commercial Presence กำหนดให้บุคคลที่ไม่ใช่ชาวกัมพูชา
และนิติบุคคลสัญชาติกัมพูชาสามารถเช่าที่ดินได้ แต่เป็นเจ้าของที่ดินไม่ได้

สิทธิการครอบครอง เงื่อนไขการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ การจัดการ การ
ปฏิบัติงาน แบบของนิติบุคคล และขอบเขตของกิจการตามที่กำหนดในใบอนุญาต หรือ
ระเบียบที่ได้รับการยินยอมจากพื้นฐาน หรือการให้อำนาจในการปฏิบัติงาน หรือการให้
บริการต่าง ๆ โดยบริการของชาวต่างชาติที่มีอยู่แล้ว จะไม่ทำให้เกิดข้อจำกัดที่มากกว่า
ของชาวกัมพูชาที่มีอยู่เดิมใน WTO

นักลงทุน การเพิ่มแรงกระตุ้นสำหรับนักลงทุนต่างชาติภายใต้กฎหมาย
การลงทุน จะมีข้อตกลงเปิดให้สามารถทำได้ และมีการอบรมเพื่อความเข้าใจตรงกันกับ
เจ้าหน้าที่ชาวกัมพูชา รวมถึงการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นในการเปิดตลาดรูปแบบ Commercial
Presence และ ไม่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติรูปแบบ Commercial Presence

การเดินทางของบุคคลธรรมดาต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศกัมพูชา
ประเทศกัมพูชาไม่เปิดให้ชาวต่างชาติเข้ามาให้บริการในประเทศกัมพูชา ยกเว้น การเข้า
มาอยู่อาศัยชั่วคราวกับคนกัมพูชาของบุคคลดังต่อไปนี้¹

¹General Agreement on Trade in Services, ibid.

(1) นักธุรกิจ บุคคลธรรมดา

ก. การเข้ามาในกัมพูชาเพื่อมีส่วนร่วมในการซื้อขาย ทำการค้า ประชุม การวางฐานธุรกิจ รวมถึงการเจรจาต่อรองสำหรับการซื้อขายบริการ หรืออื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน

ข. การเข้ามาอยู่อาศัยชั่วคราวโดยไม่มีรายรับจากภายในประเทศกัมพูชา

ค. ไม่ผูกมัดในการขายตรงกับเอกชนทั่วไป หรือการให้บริการต่าง ๆ

(2) บุคคลที่เข้ามาก่อตั้งธุรกิจ

ก. บุคคลผู้มีความรับผิดชอบต่อการจัดรากฐานทางการค้า บุคคลที่ทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร หรือผู้จัดการ ค่าตอบแทนที่ได้รับจะถูกกำหนดให้ต่ำกว่าที่มีอยู่จริง

ข. บุคคลผู้ซึ่งได้รับการว่าจ้างโดยนิติบุคคลของสมาชิกคนอื่นเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผู้ซึ่งค้นหาการเข้ามาให้บริการชั่วคราว เช่น สาขา การอุดหนุน และตัวแทนจำหน่ายในกัมพูชา และผู้ซึ่งเป็น

ก) ผู้บริหาร ผู้ซึ่งปราศจากการเรียกร้อง การยินยอมจากการทดสอบ ในตลาดแรงงาน บุคคลภายในองค์กร ผู้ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการจัดการ โดยตรงกับองค์กร สามารถมีสิทธิในการตัดสินใจ และตอบรับโดยตรงต่อผู้บริหารระดับสูงกว่า หรือคณะกรรมการอำนวยการ หรือหุ้นส่วนต่าง ๆ ในธุรกิจ ผู้บริหาร ไม่ควรเป็นคนที่ลงมือทำภารกิจต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการให้บริการขององค์กรโดยตรง

ข) ผู้จัดการ ผู้ซึ่งปราศจากการคัดเลือกจากตลาดแรงงาน เป็นคนที่ถูกว่าจ้างโดยนิติบุคคล และเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความชำนาญระดับสูง หรือมีความรู้ด้านทรัพย์สิน การให้บริการ การค้นคว้าวิจัย เครื่องมือ เทคนิค หรือการจัดการ และผู้ซึ่งติดต่อโดยตรงกับองค์กร หรือหน่วยงานขององค์กร ดูแล และควบคุม การทำงานของหัวหน้าผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ดูแลพนักงาน มีอำนาจที่จะจ้างและเลิกจ้าง และสามารถใช้สิทธิในการให้อำนาจในทุกวันไม่รวม ผู้ดูแลระดับต้น แม้แต่พนักงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และไม่รวมพนักงานผู้มีประวัติการปฏิบัติงานด้วยความจำเป็นเพื่อให้บริการ

ค) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นคนที่อยู่ภายใต้้องค์การ ผู้มีความรู้ความสามารถในระดับสูงต่อจากระดับเชี่ยวชาญ และเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ทางทรัพย์สินของการบริหาร ในองค์กร เครื่องมือ การค้นคว้า เทคนิค หรือการจัดการ

การดำรงตำแหน่งชั่วคราวและงานที่ได้รับมอบหมาย สำหรับบุคคลธรรมดาในลำดับต่าง ๆ ตามที่กำหนดภายใต้การเลื่อนย้ายตำแหน่ง คำสั่งต่าง ๆ ที่ออกมา สำหรับใช้เป็นเวลา 2 ปี และอาจนำกลับมาใช้ใหม่เป็นรายปีได้ไม่เกิน 5 ปี

2) ธุรกิจกักตุนอาคาร

Mode 1 MA และ NT ไม่ผูกพัน

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 3 MA ผูกพัน อนุญาตให้สำหรับการชำระเงินตามปกติที่พื้นที่ 5 แต่ NT ไม่ผูกพัน

Mode 4 MA ไม่ระบุข้อความในข้อตกลง GATS และ NT ไม่ผูกพัน

(1) นักธุรกิจ บุคคลธรรมดา

ก. การเข้ามาในกัมพูชาเพื่อมีส่วนร่วมในการซื้อขาย ทำการค้า ประชุม การวางฐานธุรกิจ รวมถึงการเจรจาต่อรองสำหรับการซื้อขายบริการ หรืออื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน

ข. การเข้ามาอยู่อาศัยชั่วคราว โดยไม่มีรายรับจากภายในประเทศ กัมพูชา

ค. ไม่ผูกมัดในการขายตรงกับเอกชนทั่วไป หรือการให้บริการต่าง ๆ

(2) บุคคลที่เข้ามาก่อตั้งธุรกิจ

ก. บุคคลผู้มีความรับผิดชอบต่อการจัดรากฐานทางการค้า บุคคลที่ทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร หรือผู้จัดการ ค่าตอบแทนที่ได้รับจะถูกกำหนดให้ต่ำกว่าที่มีอยู่จริง

ข. บุคคลผู้ซึ่งได้รับการว่าจ้างโดยนิติบุคคลของสมาชิกคนอื่นเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผู้ซึ่งค้นหาการเข้ามาให้บริการชั่วคราว เช่น สาขา การอุดหนุน และตัวแทนจำหน่ายในกัมพูชา และผู้ซึ่งเป็น

ก) ผู้บริหาร ผู้ซึ่งปราศจากการเรียกร้อง การยินยอมจากการทดสอบในตลาดแรงงาน บุคคลภายในองค์กร ผู้ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการจัดการ โดยตรงกับองค์กร สามารถมีสิทธิในการตัดสินใจ และตอบรับโดยตรงต่อผู้บริหารระดับสูงกว่า หรือคณะกรรมการอำนวยการ หรือหุ้นส่วนต่าง ๆ ในธุรกิจ ผู้บริหารไม่ควรเป็นคนที่ลงมือทำภารกิจต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการให้บริการขององค์กร โดยตรง

ข) ผู้จัดการ ผู้ซึ่งปราศจากการคัดเลือกจากตลาดแรงงาน เป็นคนที่ถูกว่าจ้างโดยนิติบุคคล และเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความชำนาญระดับสูง หรือมีความรู้ด้านทรัพย์สิน การให้บริการ การค้นคว้าวิจัย เครื่องมือ เทคนิค หรือการจัดการ และผู้ซึ่งติดต่อโดยตรงกับองค์กร หรือหน่วยงานขององค์กร ดูแล และควบคุม การทำงานของหัวหน้าผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ดูแลพนักงาน มีอำนาจที่จะจ้างและเลิกจ้าง และสามารถใช้สิทธิในการให้อำนาจในทุกวันไม่รวม ผู้ดูแลระดับต้น แม้แต่พนักงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และไม่รวมพนักงานผู้มีประวัติการปฏิบัติงานด้วยความจำเป็นเพื่อให้บริการ

ค) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นคนที่อยู่ภายใต้ต้องการ ผู้มีความรู้ความสามารถในระดับสูงต่อจากระดับเชี่ยวชาญ และเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ทางทรัพย์สินของการบริหารในองค์กร เครื่องมือ การค้นคว้า เทคนิค หรือการจัดการ

การดำรงตำแหน่งชั่วคราวและงานที่ได้รับมอบหมาย สำหรับบุคคลธรรมดาในลำดับต่าง ๆ ตามที่กำหนดภายใต้การเลื่อนย้ายตำแหน่ง คำสั่งต่าง ๆ ที่ออกมาสำหรับใช้เป็นเวลา 2 ปี และอาจนำกลับมาใช้ใหม่เป็นรายปีได้ไม่เกิน 5 ปี

4) บริการมูลค่าเพิ่ม

Mode 1 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 3 MA และ NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

Mode 4 MA และ NT ไม่ผูกพัน ยกเว้น

การอุดหนุน ไม่ผูกพันในรูปแบบ Commercial Presence และรูปแบบ Presence of Natural Persons รวมทั้ง การค้นคว้าและการพัฒนา

มาตรการทางภาษี ไม่มีข้อจำกัดในรูปแบบ Cross-border Supply รูปแบบ Consumption Abroad และรูปแบบ Commercial Presence ไม่ต้องเสียภาษี

ที่ดิน รูปแบบ Commercial Presence กำหนดให้บุคคลที่ไม่ใช่ชาวกัมพูชา และนิติบุคคลสัญชาติกัมพูชาสามารถเช่าที่ดินได้ แต่เป็นเจ้าของที่ดินไม่ได้

สิทธิการครอบครอง เงื่อนไขการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ การจัดการ การปฏิบัติงาน แบบของนิติบุคคล และขอบเขตของกิจการตามที่กำหนดในใบอนุญาต หรือระเบียบที่ได้รับการยินยอมจากพื้นฐาน หรือการให้อำนาจในการปฏิบัติงาน หรือการให้

บริการต่าง ๆ โดยบริการของชาวต่างชาติที่มีอยู่แล้ว จะไม่ทำให้เกิดข้อจำกัดที่มากกว่าของชาวแกมพูชาที่มีอยู่เดิมใน WTO

นักลงทุน การเพิ่มแรงกระตุ้นสำหรับนักลงทุนต่างชาติภายใต้กฎหมายการลงทุน จะมีข้อตกลงเปิดให้สามารถทำได้ และมีการอบรมเพื่อความเข้าใจตรงกันกับเจ้าหน้าที่ชาวแกมพูชา รวมถึงการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นในการเปิดตลาดรูปแบบ Commercial Presence และไม่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติรูปแบบ Commercial Presence

การเดินทางของบุคคลธรรมดาชาวต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศแกมพูชา ประเทศแกมพูชาไม่เปิดให้ชาวต่างชาติเข้ามาให้บริการในประเทศแกมพูชา ยกเว้น การเข้ามาอยู่อาศัยชั่วคราวกับคนแกมพูชาของบุคคลดังต่อไปนี้¹

(1) นักธุรกิจ บุคคลธรรมดา

ก. การเข้ามาในแกมพูชาเพื่อมีส่วนร่วมในการซื้อขาย ทำการค้า ประชุม การวางฐานธุรกิจ รวมถึงการเจรจาต่อรองสำหรับการซื้อขายบริการ หรืออื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน

ข. การเข้ามาอยู่อาศัยชั่วคราวโดยไม่มีรายรับจากภายในประเทศแกมพูชา

ค. ไม่ผูกมัดในการขายตรงกับเอกชนทั่วไป หรือการให้บริการต่าง ๆ

(2) บุคคลที่เข้ามาก่อตั้งธุรกิจ

ก. บุคคลผู้มีความรับผิดชอบต่อการจัดรากฐานทางการค้า บุคคลที่ทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร หรือผู้จัดการ ค่าตอบแทนที่ได้รับจะถูกกำหนดให้ต่ำกว่าที่มีอยู่จริง

ข. บุคคลผู้ซึ่งได้รับการว่าจ้างโดยนิติบุคคลของสมาชิกคนอื่นเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผู้ซึ่งค้นหากการเข้ามาให้บริการชั่วคราว เช่น สาขา การอุดหนุน และตัวแทนจำหน่ายในแกมพูชา และผู้ซึ่งเป็น

¹General Agreement on Trade in Services, ibid.

ก) ผู้บริหาร ผู้ซึ่งปราศจากการเรียกร้อง การยินยอมจากการทดสอบในตลาดแรงงาน บุคคลภายในองค์กร ผู้ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการจัดการโดยตรงกับองค์กร สามารถมีสิทธิในการตัดสินใจ และตอบรับโดยตรงต่อผู้บริหารระดับสูงกว่า หรือคณะกรรมการอำนวยการ หรือหุ้นส่วนต่าง ๆ ในธุรกิจ ผู้บริหารไม่ควรเป็นคนที่ลงมือทำภารกิจต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการให้บริการขององค์กร โดยตรง

ข) ผู้จัดการ ผู้ซึ่งปราศจากการคัดเลือกจากตลาดแรงงาน เป็นคนที่ถูกว่าจ้างโดยนิติบุคคล และเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความชำนาญระดับสูง หรือมีความรู้ด้านทรัพย์สิน การให้บริการ การค้นคว้าวิจัย เครื่องมือ เทคนิค หรือการจัดการ และผู้ซึ่งติดต่อโดยตรงกับองค์กร หรือหน่วยงานขององค์กร ดูแล และควบคุม การทำงานของหัวหน้าผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ดูแลพนักงาน มีอำนาจที่จะจ้างและเลิกจ้าง และสามารถมีสิทธิในการให้อำนาจในทุกวัน ไม่รวม ผู้ดูแลระดับต้น แม้แต่พนักงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และไม่รวมพนักงานผู้มีประวัติการปฏิบัติงานด้วยความจำเป็นเพื่อให้บริการ

ค) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นคนที่อยู่ภายใต้ต้องการ ผู้มีความรู้ความสามารถในระดับสูงต่อจากระดับผู้เชี่ยวชาญ และเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ทางทรัพย์สินของการบริหารในองค์กร เครื่องมือ การค้นคว้า เทคนิค หรือการจัดการ

การดำรงตำแหน่งชั่วคราวและงานที่ได้รับมอบหมาย สำหรับบุคคลธรรมดาในลำดับต่าง ๆ ตามที่กำหนดภายใต้การเลื่อนย้ายตำแหน่ง คำสั่งต่าง ๆ ที่ออกมาสำหรับใช้เป็นเวลา 2 ปี และอาจนำกลับมาใช้ใหม่เป็นรายปีได้ไม่เกิน 5 ปี

6.3 ระบบกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6.3.1 กฎหมายการประกันการลงทุน¹

เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติรัฐบาลกัมพูชาได้มีกฎหมายเพื่อสร้างหลักประกันแก่นักลงทุนต่างชาติดังต่อไปนี้

¹ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปค และองค์การการค้าโลก, หน้า 14.

1) กฎหมายการลงทุนของกัมพูชาจะปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติโดยไม่
นำมาตรการ การเลือกปฏิบัติมาใช้ยกเว้นการเป็นเจ้าของที่ดิน

2) รัฐบาลกัมพูชาจะไปดำเนินการภายใต้นโยบายแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นผล
กระทบต่อทรัพย์สินของนักลงทุน

3) รัฐบาลกัมพูชาจะไม่จัดเก็บภาษี การควบคุมราคาสินค้า หรือบริการ
ของนักลงทุนซึ่งได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลมาก่อนแล้ว

4) รัฐบาลอนุญาตให้นักลงทุนซื้อเงินตราต่างประเทศผ่านระบบธนาคาร
แห่งชาติกัมพูชา และสามารถส่งเงินกลับต่างประเทศโดยไม่มีข้อผูกมัดกับนักลงทุนตั้ง
กรณีต่อไปนี

(1) การจ่ายเพื่อการนำเข้าและจ่ายคืนเงินต้น และดอกเบี้ยสำหรับเงิน
กู้ต่างประเทศ

(2) รายจ่ายเพื่อค่าภาคหลวงหรือค่าธรรมเนียมในการดำเนินการ

(3) การส่งกำไรกลับประเทศ

(4) การส่งเงินทุนกลับต่างประเทศ

6.3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสิทธิพิเศษ

กฎหมายของรัฐบาลที่ให้การส่งเสริมและสิทธิพิเศษการลงทุนต่างชาติ
มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ให้มีการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจต่าง ๆ ในอัตราร้อยละ 9
ยกเว้นภาษีที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ไม้ น้ำมัน แร่ ทอง และอัญมณี ซึ่งจะแยก
กฎหมายออกต่างหาก

2) ให้มีการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 8 ปี ซึ่งขึ้นอยู่กับ
ลักษณะของการลงทุน

3) ให้มีการงดเว้นภาษีจากเงินปันผล กำไร หรือการดำเนินการลงทุน
เมื่อโอนไปต่างประเทศหรือในประเทศ

4) ให้มีการยกเว้นภาษีนำเข้าร้อยละ 100 ของวัสดุก่อสร้าง อุปกรณ์ สินค้า
ชั้นกลาง วัตถุดิบ ชิ้นส่วนอะไหล่ ในอุตสาหกรรมดังต่อไปนี้

- (1) อุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อส่งออกร้อยละ 80
 - (2) อุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในเขตส่งเสริมพิเศษ
 - (3) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
 - (4) อุตสาหกรรมเกษตรอุตสาหกรรมแปรรูป
 - (5) สาธารณูปโภค และอุตสาหกรรมพลังงาน
- 5) การยกเว้นภาษีส่งออกในอัตราร้อยละ 100 ทุกอุตสาหกรรม
- 6) การอนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้ามาในราชอาณาจักรกัมพูชาดังต่อไปนี้
- (1) ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ
 - (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค
 - (3) แรงงานที่มีทักษะ

6.3.3 กฎหมายเกี่ยวกับการถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน

รัฐบาลกัมพูชาได้มีกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการถือครองที่ดิน ดังนี้

- 1) ถือครองที่ดินต้องเป็นคนสัญชาติกัมพูชาทั้งบุคคลและนิติบุคคล ซึ่งสามารถถือครองได้มากกว่าร้อยละ 51 ของมูลค่าที่ดิน
- 2) นักลงทุนต่างชาติไม่สามารถถือครองที่ดินในกัมพูชาได้ แต่สามารถเช่าที่ดินได้เป็นเวลา 70 ปี

6.3.4 กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงาน¹

กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานได้ระบุว่า นักลงทุนในกัมพูชามีอิสระในการจ้างงานชาวกัมพูชาหรือชาวต่างชาติก็ได้แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายแรงงานและกฎหมายตรวจคนเข้าเมือง

- 1) การจ้างลูกจ้างชาวต่างชาตินั้น ลูกจ้างชาวต่างชาติต้องมีคุณสมบัติและความชำนาญพิเศษที่ไม่สามารถหาได้ในประเทศ ซึ่งหลักฐานที่นำมาแสดง ได้แก่

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 16.

(1) ประสบการณ์ในการทำงาน

(2) หนังสือเดินทาง

(3) รูปถ่าย

(4) วุฒิการศึกษา

2) นักลงทุนต้องให้การอบรมแก่พนักงานที่มีสัญชาติกัมพูชา

3) นักลงทุนต้องให้การเลื่อนตำแหน่งให้แก่พนักงานที่มีสัญชาติ

กัมพูชา

ลูกจ้างต่างชาติได้รับอนุญาตให้ส่งเงินเดือนและค่าจ้างกลับประเทศ หลังจากจ่ายภาษีผ่านระบบธนาคารแห่งชาติกัมพูชา ตามอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

เนื่องจากการศึกษาในกัมพูชายังไม่ได้มาตรฐาน ดังนั้น นักลงทุนต่างชาติจึงจำเป็นต้องนำเข้าช่างฝีมือจากต่างชาติ และระบบการตรวจคนเข้าเมืองและกฏระเบียบด้านการลงทุนของกัมพูชาอำนวยความสะดวกให้แก่การนำเข้าช่างฝีมือจากต่างชาติ จึงไม่เป็นปัญหากับนักลงทุนต่างชาติ

กฎหมายแรงงานระบุให้มีการจ้างงานสำหรับแรงงาน ตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไปสำหรับการปฏิบัติงานทั่วไป และ 18 ปีขึ้นไป สำหรับการทำงานที่เสี่ยงต่ออันตรายหรืออาจไม่ปลอดภัย

ชั่วโมงการทำงานตามกฎหมาย คือ 8 ชั่วโมงต่อวัน และ 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และต้องจ่ายค่าแรง 1 เท่าครึ่ง สำหรับการทำงานล่วงเวลา จ่ายค่าแรงเป็นสองเท่าของปกติสำหรับการทำงานในช่วงกลางคืนหรือทำงานในช่วงวันหยุด ตามกฎหมายกระทรวงกิจการสังคม แรงงาน การฝึกอบรมวิชาชีพและอบรมเยาวชนเป็นหน่วยงานที่กำหนดค่าแรงงานขั้นต่ำภายใต้การหารือกับคณะกรรมการที่ปรึกษาไตรภาคี

ในปัจจุบัน กัมพูชาไม่มีกฎหมายควบคุมสุขอนามัยและความปลอดภัยของแรงงาน แต่มีกฏระเบียบที่มีสาระสำคัญมากมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าแรงงานในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุในขณะที่ปฏิบัติงาน หากมีกรณีพิพาทที่คนงานกล่าวหาเกี่ยวกับสภาพการทำงานที่ไม่มี กระทรวงกิจการสังคม แรงงาน การฝึกอบรมวิชาชีพและอบรมเยาวชน และกระทรวงการค้าของกัมพูชาสามารถที่จะสั่งให้นายจ้างปฏิบัติตามมาตรการที่ถูกต้องได้

อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายแรงงานยังไม่ดีนักและกรณีพิพาทด้านแรงงานส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายอย่างง่าย ๆ ปัจจุบันรัฐบาลสหรัฐอเมริกา องค์การแรงงานระหว่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ ได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือรัฐบาลกัมพูชาเพื่อปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายแรงงานให้เป็นระบบ และบังคับใช้สิทธิของคนงานโดยทั่วไป

กัมพูชาเป็นประเทศที่มีความได้เปรียบประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มอาเซียน ในหลาย ๆ ด้านทั้งในแง่ของทรัพยากรธรรมชาติและการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากชาติอื่นภายนอกกลุ่ม ประกอบกับการที่กัมพูชามีการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นประชาธิปไตยโดยสันติ และมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนในปี ค.ศ. 1994 อันส่งผลให้มีการกำหนดให้มีหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบการวางแผนและประสานงานในการพัฒนาประเทศ คือ สภาพัฒนาของกัมพูชา (Council for Development of Cambodia--CDC) ซึ่งมีหน้าที่สำคัญคือประเมินและตัดสินใจการฟื้นฟูและพัฒนาการลงทุนของประเทศทำให้เห็นนโยบายต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับการลงทุนเพื่อพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว โดยประกอบด้วย¹

1) คณะกรรมการฟื้นฟูและพัฒนาแห่งประเทศไทย (the cambodia rehabilitation and development board)

2) คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (the cambodia investment board)

ปัจจุบันรัฐบาลกัมพูชามีนโยบายให้การสนับสนุนการลงทุนจากต่างชาติมากเป็นพิเศษเพราะหลังจากที่ประเทศประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจอันเนื่องจากสงครามภายในประเทศ ทางเดียวเท่านั้นที่จะพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศได้ ก็คือ การลงทุนจากต่างประเทศ ปัจจุบันประเทศที่เข้าไปลงทุนในกัมพูชามากที่สุด คือ มาเลเซีย ได้หวัน จีน ฮองกง และสิงคโปร์ ตามลำดับ สำหรับประเทศไทยนั้นมีการลงทุนอยู่ในอันดับที่ 8 ปี พ.ศ. 2545 มีโครงการใหญ่ที่ไทยเข้าไปลงทุนร่วมกับกัมพูชาและได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลกัมพูชา 3 โครงการ คือ โรงแรมขนาดใหญ่ 2 แห่ง ที่จังหวัดเสียมราฐ และโรงงาน

¹ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 2.

น้ำคาลทราย กิจกรรมที่ต่างชาติเข้าไปลงทุนส่วนใหญ่จะเน้นที่อุตสาหกรรมการผลิตเป็นหลัก ทั้งนี้ เพราะสามารถสร้างเงินและงานให้กับประเทศได้มากกว่าอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยเฉพาะสิ่งทอ และรองเท้าที่กัมพูชาได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าจากตลาดส่งออกต่าง ๆ รองลงมา คือ ภาคบริการ รวมถึง โรงแรมและการท่องเที่ยว

สำหรับการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในกัมพูชา โดยต่างชาติ โดยทั่วไปยังมีไม่มากนัก และจำกัดในธุรกิจเพียงไม่กี่ประเภท ดังนั้น ภาพรวมของธุรกิจการท่องเที่ยวในกัมพูชา จึงค่อนข้างล่าช้าถึงแม้กัมพูชาจะมีความพร้อมในด้านธรรมชาติและสถานที่อยู่มากก็ตาม ธุรกิจท่องเที่ยวที่อาจจำแนกได้อาทิ ธุรกิจโรงแรม โดยทั่วไป ยังอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพปานกลางถึงคุณภาพต่ำ มีโรงแรมเพียงไม่กี่แห่งที่จัดอยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มว่าโรงแรมหลาย ๆ แห่ง โดยเฉพาะในกรุงพนมเปญ เสียมเรียบ และสีหนุวิลล์ กำลังจะได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้น ดังนั้น โอกาสในการลงทุนในธุรกิจโรงแรมในกัมพูชาจึงเปิดกว้างสำหรับการลงทุนจากต่างชาติ

นอกจากนี้ ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การนำเที่ยว ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่ได้รับอนุญาตมากกว่าร้อยแห่ง แต่โดยส่วนใหญ่จะให้บริการในการรับจองโรงแรมหรือตั๋วเครื่องบินเท่านั้น มีเพียงน้อยรายที่ให้บริการการท่องเที่ยวและการนำเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบในกัมพูชายังเปิดกว้างสำหรับการลงทุนจากต่างชาติ โดยเฉพาะต่างชาติที่มีประสบการณ์ในการวางแผนการนำเที่ยว และมีผู้นำเที่ยวที่มีความรู้และประสบการณ์

เพื่อเป็นการดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศมากขึ้น รัฐบาลของกัมพูชาจึงได้กำหนดกิจการลงทุน 9 ประเภท ที่รัฐบาลให้การส่งเสริมเป็นพิเศษ คือ

- 1) อุตสาหกรรมที่ใช้ด้านเทคโนโลยีขั้นสูง
- 2) อุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการสร้างงานมาก
- 3) อุตสาหกรรมส่งออก
- 4) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- 5) อุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูป
- 6) อุตสาหกรรมด้านพลังงานและสาธารณูปโภค
- 7) อุตสาหกรรมด้านการพัฒนาท้องถิ่นและชนบท

- 8) อุตสาหกรรมด้านการป้องกันสิ่งแวดล้อม
- 9) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในพื้นที่ส่งเสริมพิเศษซึ่ง

กฎหมายกำหนด

รูปแบบการลงทุนในกัมพูชา มี 5 ประเภท คือ

- 1) การถือหุ้นของชาวกัมพูชาทั้งสิ้น
- 2) การถือหุ้นของชาวต่างชาติทั้งสิ้น
- 3) การร่วมทุน
- 4) Built-Operate-Transfer (BOT)
- 5) สัญญาความร่วมมือทางธุรกิจ (Business Cooperation Contract--BCC)

สำหรับการลงทุนในกัมพูชาหากนักลงทุนประสงค์จะขอรับสิทธิ

ประโยชน์การยกเว้นภาษีและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ จากรัฐบาลก็สามารถยื่นโครงการได้ที่ The Cambodian Investment Board (CIB) ดูแลเรื่องการลงทุนของภาคเอกชน โดยจะต้องปฏิบัติตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในกฎหมายและกฎระเบียบการลงทุนในราชอาณาจักรกัมพูชา (Laws and Regulations on Investment in the Kingdom of Cambodia) ฉบับปี พ.ศ. 2537 โดยจะต้องชำระค่าสมัคร (application fee) ด้วย แต่หากนักลงทุนต่างชาติไม่ประสงค์จะขอรับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีใด ๆ จากรัฐบาล ก็สามารถยื่นเรื่องขอตั้งกิจการได้ที่กระทรวงการค้า¹

7. ประเทศบรูไน

7.1 ข้อมูลทั่วไป²

บรูไนเป็นดินแดนเล็ก ๆ ตั้งอยู่บนฝั่งทะเลสีเขียวยาวทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะบอร์เนียวมีพื้นที่ทั้งหมดราว 5,765 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศ

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 16.

²ซูลิพร เกื้อกุล, เรื่องเดิม, หน้า 191-198.

ประกอบด้วยที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเลและเป็นที่ราบหุบเขา เป็นที่ตั้งของเมืองท่าที่สำคัญ ในการขนส่งน้ำมัน บริเวณที่อยู่ห่างจากชายฝั่งเข้าไปในเกาะ ส่วนใหญ่เป็นเนินเขา ดินแดน ทางภาคตะวันออกมีลักษณะขรุขระ และมีพื้นที่สูงกว่าภาคตะวันตก คือ เป็นที่ราบหุบเขา ลึกจากชายฝั่งเข้าไปเป็นเนินเขาและป่าดงดิบปกคลุมดินหนาแน่น ซึ่งมีไม้มีค่าเป็นจำนวนมาก บรูไนตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 4° ถึง 5° 5' เหนือและระหว่างลองจิจูดที่ 114° 23' ถึง 115° 6' ตะวันออก จึงมีภูมิอากาศร้อนแบบอากาศบริเวณชายทะเล และมีความชื้นค่อนข้างสูง เดิมบรูไนเป็นประเทศที่ยากจนมาก่อน แต่เมื่อมีการค้นพบน้ำมัน ทำให้บรูไน กลายเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่อันดับ 3 ในเครือจักรภพอังกฤษและกลายเป็น ประเทศผู้ค้าน้ำมันที่ร่ำรวย มีเศรษฐกิจที่มั่นคงกว่ารัฐใด ๆ ในเกาะบอร์เนียว และประชากร มีมาตรฐานการครองชีพสูงกว่าประเทศในเอเชียอาคเนย์หลายประเทศ ส่วนใหญ่ทำงาน ในโรงงานกลั่นน้ำมัน นอกจากน้ำมันแล้วยังพบแก่ธรรมชาติอีกหลายแห่งอีกด้วย และ ยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ไม้สัก ถึงแม้ว่าภูมิประเทศส่วนใหญ่ของบรูไน จะปกคลุมไปด้วยป่าไม้สัก แต่ไม้สักก็ไม่ได้ทำรายได้ให้แก่ประเทศมากนัก เพราะบรูไน ห้ามการส่งไม้สักออกขายนอกประเทศ การเพาะปลูก ที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ข้าว สาบ และพริกไทย ซึ่งเป็นอาหารหลัก แต่เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่สนใจการทำโรงงาน น้ำมันมากกว่าการเพาะปลูก ผลผลิตที่ได้จึงไม่เพียงพอที่จะบริโภคภายในประเทศ

7.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS

ในการเจรจาอบอรรุภวายประเทศบรูไนไม่ได้แสดงข้อผูกพันเฉพาะการเปิด ตลาดบริการท่องเที่ยวภายใต้ข้อตกลง GATS เนื่องจากประเทศบรูไนยังไม่ได้เข้าเป็น สมาชิกของ WTO แต่เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์เท่านั้น¹

7.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

เนื่องจากประเทศบรูไนมีการปกครองแบบ Constitutional Sultanate โดยมี องค์สุลต่านและนายกรัฐมนตรีเป็นทั้งองค์พระประมุขและหัวหน้าคณะรัฐบาลของประเทศ

¹General Agreement on Trade in Services, op. cit.

บรูไนได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2537 ระบบกฎหมายของประเทศมีพื้นฐานมาจากกฎหมายจารีตประเพณีอังกฤษและกฎหมายอิสลาม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจึงมีดังนี้

7.3.1 กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงาน

รัฐบาลบรูไนเป็นผู้จ้างงานรายใหญ่ของประเทศในการจัดหางานให้ประชาชนชาวบรูไนมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรวัยทำงาน คนทำงานส่วนมากทำงานในบริษัท Brunei Shell Petroleum Sdn. Bhd. และ Royal Brunei Airlines ในปี 1992 มีจำนวนลูกจ้างในภาคเอกชนเพิ่มจาก 61,761 คน เป็น 53,613 คนในปี 1990 จากยอดรวมทั้งหมด เป็นลูกจ้างชาวต่างประเทศ 47,125 คน คิดเป็นร้อยละ 76.3

มีแรงงานจำนวนน้อยที่เป็นแรงงานจากท้องถิ่น ซึ่งชอบที่จะทำงานในหน่วยงานของรัฐบาลมากกว่าทำงานกับเอกชน ซึ่งเป็นข้อจำกัดอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ แรงงานต่างประเทศมีส่วนช่วยให้การขาดแคลนแรงงานหมดไป ข้อกำหนดและขั้นตอนการสมัครของแรงงานต่างประเทศโดยตรง ซึ่งรัฐบาลพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือและอนุมัติการทำงานของแรงงานต่างด้าวตั้งแต่ระดับกรรมกรไปจนถึงผู้จัดการ

นโยบายด้านแรงงานในประเทศบรูไนมีลักษณะที่ยืดหยุ่น การขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นสามารถทดแทนได้โดยการจ้างแรงงานต่างชาติซึ่งคิดเป็น 1 ใน 3 ของแรงงานทั้งหมด ด้วยเหตุนี้นักลงทุนจึงไม่พบปัญหาในการจ้างแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะกรณีที่แรงงานในท้องถิ่นไม่สามารถทำงานได้

ใบอนุญาตในการทำงานของชาวต่างชาติจะมีอายุ 2 ปี และใบสมัครสำหรับใบอนุญาตการทำงานจะต้องออกโดยกรมแรงงาน ตามข้อแนะนำของกรมแรงงาน กองตรวจคนเข้าเมืองจะเป็นผู้อนุมัติคนงานซึ่งต้องการเข้าไปทำงานในประเทศบรูไน

สำหรับแรงงานที่ต้องการเข้าไปทำงานในประเทศบรูไนต้องยื่นเงินสดต่อกรมแรงงานเพื่อเป็นค่าตัวเดินทางทางเครื่องบินกลับประเทศ

ใบอนุญาตแรงงานที่ได้รับอนุมัติแล้วไม่สามารถเปลี่ยนได้จนกว่าจะมีอายุครบ 6 เดือนหลังจากวันที่ออก ใบสมัครจะไม่เป็นที่ยอมรับจนกว่าบริษัทจะก่อตั้งหรือสาขาของบริษัทต่างประเทศจะได้รับอนุญาต และได้จดทะเบียนอย่างเป็นทางการแล้ว

7.3.2 กฎหมายเกี่ยวกับภาษี

ระบบภาษี ประเทศบรูไนจะมีการเก็บภาษีเฉพาะจากกิจการในรูปบริษัทที่มีเงินได้จากหรือเกิดจากการประกอบธุรกิจภายในบรูไน ส่วนบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในบรูไนจะต้องเสียภาษีเมื่อมีเงินได้ที่เกิดจากการประกอบธุรกิจภายในบรูไนเท่านั้น โดยอัตราภาษีที่ต้องเสียในกรณีดังกล่าว คือ อัตราร้อยละ 30 ของกำไรธุรกิจ การอื่นที่นอกเหนือรูปแบบข้างต้นจะไม่ต้องเสียภาษี ซึ่งได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีการส่งออก ภาษีจากการขาย ภาษีจากเงินเดือน ภาษีจากการผลิต กำไรธุรกิจ เช่นเดียวกับกิจการในรูปกิจการเจ้าของคนเดียว และห้างหุ้นส่วนจะไม่มีภาระภาษีเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การประกอบกิจการในรูปบริษัทในบรูไนจะต้องเสียภาษีแต่อัตราภาษีที่เรียกเก็บจากการประกอบการในรูปบริษัทก็เป็นอัตราที่ค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มอาเซียน¹

7.3.3 กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน

การลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ยังเปิดกว้างสำหรับผู้ลงทุนต่างประเทศ อาทิ โครงการก่อสร้างพื้นฐานสำหรับธุรกิจท่องเที่ยว และกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจที่พักอาศัยสำหรับนักท่องเที่ยว การค้าปลีก ธุรกิจอาหารของที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยว การจัดการประชุม และงานแสดงสินค้าบริการ ปัจจุบันกำลังมีการวางแผนแม่บทในธุรกิจท่องเที่ยวแต่แนวทางที่เห็นได้ชัด คือการเปิดโอกาสให้มีการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวจากต่างประเทศได้อย่างกว้างขวาง

นโยบายเกี่ยวกับการเข้าถือหุ้นของผู้ลงทุนต่างชาติโดยทั่วไปเปิดกว้างทั้งการให้ต่างชาติสามารถเข้าถือหุ้นทั้งหมด (ร้อยละ 100) ให้ต่างชาติเข้าถือหุ้นเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ และให้ต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นฝ่ายเสียงข้างน้อย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกิจและสถานการณ์ภายในของบรูไนเอง สำหรับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยปกติแล้วการเข้าถือหุ้นจะมีการพิจารณาเป็นกรณีโดยอาศัยการเจรจาต่อรองเป็นหลัก (ยกเว้นการ

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 55.

ประกอบการเป็นตัวแทนการนำเที่ยว) อย่างไรก็ตามก็ดี ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอาหาร และที่ต้องอาศัยทรัพยากรพื้นบ้านของบรูไนเองจะต้องมีผู้ถือหุ้นเป็นคนต่างชาติตามจำนวนที่กำหนด

ประเทศบรูไนสร้างบรรยากาศในการลงทุนสำหรับนักลงทุนให้ได้
กำไรตามเหตุผล ดังนี้

- 1) บรูไนเป็นประเทศที่มั่นคงและมั่นคง ซึ่งมีทั้งระบบสาธารณูปโภคที่ยอดเยี่ยมและทำเลที่ตั้งของประเทศที่ดีในกลุ่มประเทศอาเซียน
- 2) บรูไนไม่มีการเก็บภาษีรายได้ ภาษีการค้า ภาษีเงินเดือน ภาษีอุตสาหกรรม หรือภาษีส่งออก นักลงทุนต่างชาติที่ได้ลงทุนจะได้รับสิทธิพิเศษสำหรับ Company Tax Holiday เป็นเวลา 8 ปี
- 3) ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับนักลงทุนต่างชาติใน สินทรัพย์สามารถยึดหยุ่นได้ มีหลายกรณีที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของสินทรัพย์ได้ทั้งหมด
- 4) ไม่มีความยุ่งยากสำหรับการรับประกันในการอนุญาตคนงานต่างชาติ ตั้งแต่ระดับกรรมกรจนถึงผู้จัดการ
- 5) ต้นทุนของการบริการสาธารณะ (utilities) จะมีต้นทุนต่ำที่สุดในภูมิภาคแถบนี้
- 6) ตลาดท้องถิ่นซึ่งเป็นตลาดขนาดเล็กจะให้ผลตอบแทนที่ดี และนักลงทุนที่เข้าไปลงทุนในประเทศบรูไน โดยที่ในตลาดมีคู่แข่งน้อยหรือไม่มีเลย
- 7) สภาพความเป็นอยู่ในประเทศบรูไนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและปลอดภัยที่สุดในภูมิภาคนี้
- 8) จากข้อมูลข้างต้น รัฐบาลภายใต้สุลต่านบรูไนมีการเชิญชวนให้มีการลงทุนจากต่างประเทศในทุกกิจการและจะรับประกันว่านักลงทุนจะได้รับความสะดวกสบายในการดำเนินธุรกิจให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพต่อกิจการของนักลงทุน

อุตสาหกรรมที่ส่งเสริมให้มีการลงทุน เศรษฐกิจของบรูไนอยู่ในฐานะได้เปรียบมีสินค้าหลัก คือ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ การส่งออกของบรูไนประกอบไปด้วยสินค้าหลัก 3 ชนิด คือ น้ำมันดิบ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม และก๊าซธรรมชาติ การส่งออกส่วนมากจะส่งไปประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และประเทศในอาเซียน อุตสาหกรรมที่สำคัญอันดับ 2 คือ อุตสาหกรรมการก่อสร้าง ผลิตภัณฑ์ทางการเพิ่มการลงทุนโดย

รัฐบาลในการพัฒนา และโครงการระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ขณะนี้บรูไนได้ก้าวไปขั้นใหม่ของการพัฒนาเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ จากการพึ่งพาน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ มีการสนับสนุนการผลิตในส่วนอื่น มีผลกระทบต่อสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศให้สูงขึ้น ภาคเอกชน (นอกจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศ) มีสัดส่วนร้อยละ 24.31 เปรียบเทียบกับน้ำมันและก๊าซธรรมชาติซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 46.43 นอกจากนี้ ยอดรวมของสิ่งก่อสร้างในภาคเอกชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 3,591 ในปี ค.ศ. 1986 เป็นจำนวน 4,749 ในปี ค.ศ. 1990 คิดเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.2

แนวโน้มของการสนับสนุนได้ถูกริเริ่มโดยความเคลื่อนไหวของรัฐบาลเพื่อการลงทุนรูปแบบต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจและสนับสนุนการพัฒนาในภาคเอกชน โดยวิธีให้ได้มาซึ่งเป้าหมาย กลยุทธ์นี้เป็นการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องตามกฎหมายการส่งเสริมการลงทุน ปี ค.ศ. 1975 และการก่อตั้งของกระทรวงอุตสาหกรรมและทรัพยากร ในปี ค.ศ. 1989 รัฐบาลมีทุนสำรองต่างประเทศที่สูงมากและไม่มีหนี้สินในต่างประเทศ โดยแท้จริงแล้วประเทศบรูไนเป็นนักลงทุนต่างประเทศที่สำคัญรายหนึ่ง หน่วยงานการลงทุนแห่งบรูไน (The Brunei Investment Agency--BIA) ได้ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1983 มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลทุนสำรองต่างประเทศ¹

8. ประเทศลาว

8.1 ข้อมูลทั่วไป

ประเทศลาวไม่มีทางออกทะเล เพราะถูกล้อมรอบด้วยประเทศต่าง ๆ ในตะวันออกเฉียงใต้ ในบรรดาประเทศในภาคพื้นตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกัน แม้จะมีเนื้อที่ประมาณ 236,790 ตารางกิโลเมตร ลาวเป็นประเทศที่ได้รับการบุกเบิกและพัฒนาน้อย

¹ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 52.

ที่สุด ภูมิประเทศ เป็นที่ราบสูง เนินเขา ภูเขาโดยเฉพาะทางตอนเหนือสูงชัน ทุรกันดาร แต่ลาวมีทรัพยากรธรรมชาติและแร่ธาตุจำนวนมาก แต่ยังคงขาดเทคโนโลยีในการนำแร่ธาตุเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ สินค้าส่งออกที่สำคัญของลาว ได้แก่ พลังงานไฟฟ้าผลิตจากกำลังน้ำ นอกจากนั้นเป็นพวกดีบุก กาแฟ กายาน แร่ยิปซัม ครั่ง ไม้ท่อน และ ไม้สัก¹

8.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS

ในการเจรจาอบอรรุภัย ประเทศลาวไม่ได้แสดงข้อผูกพันเฉพาะภายใต้ GATS เนื่องจากประเทศลาวเพิ่งเข้าเป็นสมาชิกของ WTO เมื่อปี ค.ศ. 2004²

8.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ระบบกฎหมาย ปัจจุบันมีการเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมีการปกครองเป็นแบบสาธารณรัฐ

กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน

การลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวในลาวยังคงเปิดกว้างให้ต่างชาติเข้าไปดำเนินการ โดยรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวมากขึ้นเป็นลำดับ เพราะลาวมีความพร้อมในด้านทัศนียภาพอันงดงามและการมีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจอันยาวนาน

ถึงแม้ในปัจจุบันประเทศไทยจะเป็นประเทศที่เข้าไปลงทุนในโครงการต่าง ๆ ในลาวมากที่สุด แต่ถ้าพิจารณาถึงธุรกิจการท่องเที่ยวแล้ว โอกาสยังคงเปิดกว้างให้ผู้ลงทุนรายใหม่ที่สนใจเข้าไปลงทุน รัฐบาลลาวได้จัดตั้งองค์การการจัดการด้านการลงทุนต่างประเทศขึ้นมาเพื่อส่งเสริมและจัดการด้านการลงทุนต่างประเทศ เรียกว่า The Foreign Investment Management Committee of FICM ซึ่ง FICM จะให้ความช่วยเหลือด้านการจดทะเบียนเพื่อควบคุมให้การลงทุนในลาวเป็นไปอย่างรวดเร็วโดยการลดขั้นตอนต่าง ๆ

¹ชูลีพร เกื้อกุล, เรื่องเดิม, หน้า 67-69.

²General Agreement on Trade in Services, op. cit.

ลงให้เสร็จสิ้นในคราวเดียว (One-Stop Service) ซึ่งทำให้การลงทุนในลาวเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น¹

การประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในลาวจะได้รับการส่งเสริมจากทางการเป็นอย่างมาก มีการตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นมาดูแลธุรกิจการท่องเที่ยวซึ่งได้แก่ National Tourism Authority อย่างไรก็ตามผู้ที่ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวยังมีอยู่ค่อนข้างจำกัด คือมีบริษัทที่ทำธุรกิจการท่องเที่ยวที่ได้รับอนุญาตเพียง 14 บริษัท ซึ่งในจำนวนนี้มีบริษัทถึง 6 บริษัทที่มีขนาดใหญ่ที่รัฐบาลอนุญาตให้ทำการผูกขาดได้ บริษัทต่างชาติที่ทำธุรกิจการท่องเที่ยวกับลาวมีจำนวนประมาณ 38 บริษัท ซึ่งจำนวน 17 บริษัทเป็นบริษัทไทย ดังนั้นจะเห็นได้ชัดว่าลาวยังคงต้องการการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการลงทุนในธุรกิจโรงแรมทั้งในแง่มุมมองของโครงการการก่อสร้างโรงแรมไปจนถึงการสรรหามูลค่าที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการให้บริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง

จากสถิติการอนุมัติการลงทุนจากคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนร่วมมือกับต่างประเทศและลงทุนภายในของลาวปรากฏว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2531- 20 มิถุนายน พ.ศ. 2545 มีโครงการลงทุนจากต่างชาติในลาวแล้วทั้งสิ้น 958 โครงการ เป็นมูลค่าการลงทุนทั้งสิ้น 7,299.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ประเทศผู้ลงทุนที่สำคัญที่สุดในลาวเพื่อพิจารณาจากจำนวนโครงการลงทุน คือ ไทย มีจำนวนโครงการลงทุนทั้งสิ้นในช่วง 14 ปีที่ผ่านมา 279 โครงการ รองลงมา คือ ประเทศฝรั่งเศส จำนวนโครงการทั้งสิ้น 103 โครงการ เกาหลีใต้ จำนวนโครงการทั้งสิ้น 59 โครงการ และสหรัฐอเมริกา จำนวนโครงการทั้งสิ้น 50 โครงการตามลำดับ ในขณะที่เมื่อพิจารณาจากมูลค่าเงินลงทุน ไทยมาเป็นอันดับหนึ่งเช่นกันด้วยมูลค่าเงินลงทุนทั้งสิ้น 2,674.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา รองลงมา คือ สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ และฝรั่งเศส ตามลำดับ

รูปแบบของการเข้าไปประกอบธุรกิจของชาวต่างชาติในลาวมี 2 รูปแบบ คือ

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 116.

1) การจัดตั้งกิจการร่วมค้า (joint venture) เป็นการลงทุนของต่างชาติซึ่งก่อตั้งขึ้นและจดทะเบียนภายใต้กฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ ของลาวซึ่งเป็นเจ้าของร่วมและประกอบการ โดยนักลงทุนต่างชาติหนึ่งคนหรือมากกว่า และนักลงทุนท้องถิ่นของลาว

2) กิจการที่ชาวต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดร้อยละ 100 คือการลงทุนของชาวต่างชาติที่จดทะเบียนภายใต้กฎหมายหรือข้อกำหนดของลาว โดยนักลงทุนหนึ่งคนหรือมากกว่าโดยปราศจากการลงทุนของนักลงทุนลาว

ลาวสนับสนุนให้นักลงทุนต่างชาติทั้งบุคคลและนิติบุคคลมาลงทุนในประเทศลาวบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน ภายใต้กฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ ของลาว นักลงทุนที่ลงทุนและประกอบการในทุกแขนง เช่น กสิกรรม ป่าไม้ อุตสาหกรรม พลังงานเหมืองแร่ หัตถกรรม การสื่อสารและการขนส่ง การก่อสร้าง การท่องเที่ยว การค้าบริการ และอื่น ๆ นักลงทุนต่างชาติอาจจะไม่ลงทุนและประกอบการซึ่งทรัพย์สินและการลงทุนในลาวของนักลงทุนต่างชาติควรได้รับการปกป้องจากกฎหมายและข้อกำหนดของลาว ทรัพย์สินและการลงทุนอาจจะไม่ถูกเรียกหรือ ริบหรือ โอนทรัพย์สินเข้าเป็นของรัฐ ยกเว้นวัตถุประสงค์สาธารณะและค่าชดเชยที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

9. ประเทศเวียดนาม

9.1 ข้อมูลทั่วไป

ประเทศเวียดนามตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของแหลมอินโดจีน อยู่ระหว่างละติจูดที่ 9° ถึง 23° เหนือและระหว่างลองจิจูดที่ 102° ถึง 109° ตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ 329,000 ตารางกิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่ทำการเกษตร ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นมุ่งพัฒนากิจการด้านอุตสาหกรรมหนัก การเพาะปลูก เวียดนามจะปลูกข้าวเจ้ามากในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแดง และแม่น้ำโขงใกล้ปากแม่น้ำ หรือในเขตดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ อันเป็นแหล่งปลูกข้าวสำคัญของประเทศ และนับเป็นหนึ่งในสองประเทศที่ส่งข้าวออกมากที่สุด ในเอเชีย เพราะเป็นคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญของไทย ส่วนยางพารา ไบชา กาแฟ นุ่น ข้าวโพด ยาสูบ อ้อย มะพร้าว มีปลูกมากตามเชิงเขา การประมง ชาวเวียดนามทางตอนใต้ประกอบอาชีพนี้กันมาก ปัจจุบันได้ขยายการประมงและน่านน้ำ

เพื่อเพิ่มผลผลิตจำนวนปลาส่งออกให้มากขึ้น มีการทำถ่านหินกันมาก นอกจากนั้น ยังมี ดิบุก สังกะสี เหล็ก หินปูน เวียดนามมีการทำอุตสาหกรรม ได้แก่ โรงงานผลิตน้ำตาล โรงงานกระดาษ โรงงานสีข้าว¹

9.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS

ในการเจรจาอบอุรุกวัย ประเทศเวียดนาม ไม่ได้แสดงข้อผูกพันภายใต้ GATS เนื่องจากประเทศเวียดนามยังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO แต่เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ เท่านั้น²

9.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ระบบกฎหมาย “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม” ปกครองแบบสังคมนิยม มีประธานาธิบดีเป็นประมุข และมีนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่บริหารประเทศ

9.3.1 กฎหมายว่าด้วยการแข่งขัน³

การประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ ครั้งที่ 4 ในปี พ.ศ. 1997 พรรคคอมมิวนิสต์ ได้เปิดเผยหลายมาตรการในการปฏิรูป และ โครงร่างในการริเริ่มการปฏิรูปซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของการลงทุน และการก่อให้เกิดการจ้างงาน หนึ่งใน มาตรการนั้นก็คือ การปรับปรุงกฎหมายฉบับใหม่ ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับวิสาหกิจ และ กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันให้ดียิ่งขึ้น ความพยายามในการปรับปรุงและส่งเสริมกฎหมายใหม่ว่าด้วยวิสาหกิจนั้นเห็นได้จาก การกำหนดให้มีการจดทะเบียนธุรกิจ ซึ่งจะก่อให้เกิดแนวทางในการริเริ่มปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการวางกฎระเบียบต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น ในทางตรงข้ามก็จึงมีผลทำให้การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันนั้นทำได้ช้าลง

¹ชวลีพร เกื้อกุล, เรื่องเดิม, หน้า 123-129.

²General Agreement on Trade in Services, op. cit.

³มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และ องค์การการค้าโลก, หน้า 36.

บัดนี้ รัฐบาลแห่งเวียดนาม ได้ออกร่างกฎหมายฉบับที่ห้าและเป็นร่างกฎหมายฉบับสุดท้ายของกฎหมายที่ว่าด้วยการแข่งขัน คณะกรรมการร่างกฎหมาย ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนจากคณะรัฐมนตรีสมาชิกแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสถาบันการวิจัย ได้รับเป็นที่ปรึกษาให้กับแต่ละจังหวัด กระทรวงต่าง ๆ สมาชิกแห่งชาติ และวิสาหกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ คณะกรรมการยังได้ทำการศึกษากฎหมายว่าด้วยการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ อีก รวม 20 ประเทศ

เป้าหมายที่ถือเป็นกุญแจหลักของร่างกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันนั้น คือ การสร้างและส่งเสริมให้เกิดความยุติธรรม สร้างสภาพแวดล้อมของการแข่งขันที่ยุติธรรม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และส่งเสริมการสนับสนุนช่วยเหลือให้เกิดการแข่งขันที่ยุติธรรม โดยหลักพื้นฐานของกฎหมายที่ว่าด้วยการแข่งขันนั้นก็คือ การพัฒนาให้เกิดตลาดการแข่งขันขึ้น ในประเทศเวียดนาม และการทำให้แน่ใจได้ว่า การแข่งขันของบุคคลในตลาดแข่งขันนั้นจะเป็นการแข่งขันที่ยุติธรรม ซื่อสัตย์ และไม่ละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่น และผลประโยชน์ของประเทศ

กฎหมายยังได้นั้นให้เห็นถึงความสำคัญในสิทธิขององค์กร และบุคคลในการแข่งขันกันได้อย่างอิสระ ภายในขอบเขตของกฎหมาย กฎหมายนี้ยังจะลดบทบาทของกฎหมาย ที่แยกต่างหากออกจากกันสองกฎหมาย คือ กฎหมายการวางระเบียบการแข่งขัน และกฎหมายต่อต้านการผูกขาด รากฐานที่เป็นกุญแจสำคัญของร่างกฎหมายว่าด้วยการแข่งขัน จะชี้ให้เห็นถึงข้อตกลงที่เป็นการขัดต่อการแข่งขัน การผูกขาดของรัฐ การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ การแข่งขันที่ไม่ยุติธรรม การจัดตั้งคณะกรรมการการแข่งขันแห่งชาติ และการปฏิบัติเมื่อเกิดการละเมิดกฎหมาย

9.3.2 กฎหมายเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดิน¹

ชาวเวียดนามสามารถถือครองที่ดินและมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้ไม่ว่าจะเป็นการถือครองเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือเพื่อการพาณิชย์ ที่ดินจึงเป็นของประชาชน

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ศูนย์ศึกษาองค์การการค้าโลก, รายงานความก้าวหน้าเรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 36.

แต่บริหารโดยภาครัฐบาล แต่ชาวเวียดนามไม่นิยมให้รัฐบาลออกโฉนดเพราะต้องเสียภาษีแพง จึงนิยมถือเพียงเอกสารแสดงความเป็นเจ้าของเท่านั้น

ที่ดินแบ่งตามการใช้งานได้เป็น 6 ประเภท คือ ที่ดินเพื่อการเกษตร ที่ดินป่าไม้ ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย ที่ดินในชนบท ที่ดินเพื่อการใช้งานพิเศษ และที่ดินว่างเปล่า รัฐบาลจะให้เช่าที่ดินในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อการใช้งาน ดังนี้ 20 ปี สำหรับการทำการเกษตรรายปี 50 ปี สำหรับการเกษตรเป็นเวลานาน และสำหรับการใช้งานเป็นเวลานาน เช่น เพื่อการอยู่อาศัย

ผู้ใช้ที่ดินมีสิทธิพื้นฐาน ดังนี้

1) ถ่ายโอนกรรมสิทธิ์การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร ป่าไม้หรือเพื่อการพักอาศัย โดยที่การถ่ายโอนดังกล่าวเป็นไปเพื่อการผลิตหรือเพื่อการอยู่อาศัยและเมื่อใดที่มีการถ่ายโอนกรรมสิทธิ์แล้ว ที่ดินดังกล่าวจะต้องใช้ไปเพื่อวัตถุประสงค์เดิม

2) มอบอำนาจในกรรมสิทธิ์ที่ดิน แต่เป็นบางกรณีเท่านั้น

3) การเช่าที่ดิน สำหรับองค์กรทางเศรษฐกิจ และที่พักอาศัยเพื่อทำการเกษตรและส่วนตัว

4) การให้เช่าที่ดินต่อ (Sub-lease Land) ซึ่งจะเป็นการเช่าจากรัฐ สำหรับองค์กรทางเศรษฐกิจ และที่พักอาศัยเพื่อทำการเกษตรและส่วนตัว

5) การรับช่วงการใช้กรรมสิทธิ์ที่ดิน สำหรับบุคคลธรรมดาเพื่อการเกษตรหรือป่าไม้ หรือเมื่อที่ดินดังกล่าวได้เข้ามาจากรัฐ และการเช่าดังกล่าวได้มีการจ่ายเงินค่าเช่าไปแล้วทั้งหมดหรือจ่ายค่าเช่าล่วงหน้าไว้แล้วในระยะเวลาหนึ่ง

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 รัฐบาลเวียดนามประกาศไม่ให้ชาวต่างชาติมีสิทธิในการถือครองที่ดินในเวียดนาม คือ ไม่สามารถซื้อขายที่ดินได้ แต่สามารถเช่าที่ดินจากเอกชนหรือทางการ และสามารถโอนสิทธิในการใช้ที่ดินได้ โดยกำหนดระยะเวลาเช่าไม่เกิน 50 ปี

การเช่าที่ดินของชาวต่างชาตินั้น รัฐบาลจะเป็นผู้ตัดสินใจให้ชาวต่างชาติองค์กรระหว่างประเทศ หรือชาวเวียดนามในต่างประเทศเช่าได้ รัฐบาลจะเป็นผู้เสนอให้คณะกรรมการสามัญของสมัชชาแห่งรัฐเป็นผู้ออกข้อกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้เช่า ระยะเวลาของการเช่าขึ้นอยู่กับข้อกำหนด ระยะเวลาของการลงทุน ซึ่งจะต้องปฏิบัติตาม

กฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศในเวียดนาม โดยทั่วไปการเช่าที่ดินของชาวต่างชาติ มีระยะเวลาเช่าได้ 50 ปี และในบางกรณีอาจเช่าได้ถึง 70 ปี ซึ่งต้องได้รับอนุมัติจาก นายกรัฐมนตรี ยกเว้นสำหรับธุรกิจที่รัฐบาลให้การสนับสนุนเป็นพิเศษ หรือกรณีของการเช่าที่ดินเพื่อการก่อสร้างสถานทูต สถานกงสุลจะมีอายุการเช่าไม่เกิน 99 ปี ในกรณีที่เป็น การร่วมทุน รัฐบาลจะให้ผู้ร่วมทุนชาวเวียดนามเป็นผู้เช่าที่ดิน ซึ่งโดยทั่วไป ผู้ร่วมทุน ชาวเวียดนามจะใช้สิทธิการใช้ที่ดินเป็นเสมือนเงินลงทุนที่จะใช้ในการร่วมทุนรัฐบาลจะเป็น ผู้ให้สิทธิการใช้ที่ดินแก่องค์กรท้องถิ่น องค์กรต่างประเทศ และบุคคลทั่วไป โดยการออก Certificate of Land Use Right¹

รัฐบาลได้ออกมาตรการส่งเสริมการลงทุนของต่างประเทศในเวียดนาม เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2542 เกี่ยวกับการยกเว้นค่าเช่าที่ดินเป็นการชั่วคราว กล่าวคือ ผู้ประกอบการซึ่งหยุดการก่อสร้างหรือการดำเนินงานเนื่องจากประสบปัญหา จะได้รับการลด หรือยกเว้นค่าธรรมเนียมการเช่าที่ดินระหว่างการหยุดดำเนินงาน โดยมาตรการนี้จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2542

เมื่อเดือนมิถุนายน 2544 สมัชชาแห่งรัฐเวียดนามได้มีมติเห็นชอบต่อ ร่างแก้ไขกฎหมายที่ดิน ซึ่งประกาศใช้เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2536 และนับเป็นการแก้ไข กฎหมายที่ดินเป็นครั้งแรกหลังจากประกาศใช้มาตราที่มีการแก้ไขที่สำคัญ ได้แก่ การแก้ไข ค่าชดเชยสำหรับการเวนคืน การกระจายอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่ของจังหวัดและตำบลในการ จัดสรรที่ดินและออกใบอนุญาตการใช้ที่ดิน มาตราที่เพิ่มขึ้นใหม่ที่สำคัญคือ การให้ สิทธิการใช้ที่ดินแก่นักลงทุนที่ดำเนินธุรกิจมานานในเวียดนามและต้องการถิ่นที่อยู่ถาวร

9.3.3 กฎหมายแรงงานและการจ้างงาน

กฎหมายแรงงาน บังคับใช้กับชาวเวียดนามที่ทำงานกับบริษัทต่างชาติหรือ องค์กรต่างประเทศอื่น ๆ และสำหรับชาวต่างชาติที่ทำงานอยู่ในบริษัทเวียดนาม และ

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวม ข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และ องค์การการค้าโลก, หน้า 37.

องค์กรต่าง ๆ ของเวียดนาม และทำงานกับชาวเวียดนามเป็นรายบุคคลแต่ไม่บังคับใช้กับบุคคลต่างชาติที่ทำงานอยู่ในบริษัทต่างชาติและองค์กรต่างประเทศต่าง ๆ ในเวียดนาม

สัญญาจ้างจะต้องมีเป็นลายลักษณ์อักษรและตามแบบสัญญาการจ้างงานที่จัดพิมพ์โดยกระทรวงแรงงาน การตกลงด้วยวาจาอาจจะกระทำได้ในกรณีที่เป็นลูกจ้างทำงานในบ้านเรือน และเป็นการจ้างงานชั่วคราวเป็นเวลาน้อยกว่า 3 เดือน อย่างไรก็ตาม ลูกจ้างและนายจ้างในกรณีหลังนี้ยังคงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎหมายแรงงานด้วยเช่นกัน

การจ้างและการฝึกอบรม

1) บริษัทสามารถจ้างชาวเวียดนามอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปได้ โดยวิธีต่อไปนี้

(1) จ้างบุคคลที่แนะนำโดยหน่วยงานด้านแรงงานของท้องถิ่น

(2) มอบหมายให้บริษัทจัดหาจากรัฐเป็นผู้จัดหา

(3) ถ้าหากบุคคลที่หน่วยงานของรัฐจัดหาให้ไม่เป็นที่พอใจ

บริษัทสามารถจัดหาแรงงานได้เอง โดยการลงโฆษณา

2) เพื่อวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม บริษัทอาจจ้างแรงงานอายุระหว่าง 16 ปีขึ้นไป และหากหลังจากสิ้นสุดเวลาฝึกอบรม คนงานเหล่านั้นยังอายุไม่ถึง 18 ปี ก็สามารถขออนุญาตจากบิดามารดาของคนงาน หรือผู้ให้การอุปถัมภ์ได้ ในกรณีที่คนงานนั้นเป็นเด็กกำพร้า การว่าจ้างจะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานจ้างงานท้องถิ่น

3) บริษัทสามารถจ้างชาวต่างประเทศได้ สำหรับตำแหน่งที่ต้องการความชำนาญด้านเทคนิค หรือไม่สามารถหาชาวเวียดนามมาปฏิบัติหน้าที่นั้นได้

4) บริษัทจะต้องวางแผนฝึกอบรมและต้องเปิดหลักสูตรการฝึกอบรม และสามารถส่งคนงานไปฝึกในศูนย์การฝึกต่างประเทศ หรือ ในเวียดนามได้ เพื่อยกระดับความสามารถของคนงานทุกระดับในบริษัท

การประกันสังคม

1) ทุกเดือนบริษัทจะต้องจ่ายเงินประกันสังคม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 15 ของเงินที่จ่ายเป็นค่าจ้างเงินเดือนของพนักงาน/คนงาน

2) ทุกเดือนคนงานจะต้องจ่ายเงินคิดเป็นร้อยละ 5 ของเงินเดือน/ค่าจ้าง
 ของตน เข้ากองทุนประกันสังคมท้องถิ่น

สัญญาจ้าง

1) สัญญาจ้างชาวเวียดนามจะต้องกระทำเป็นลายลักษณ์อักษร และลงนาม
 โดยผู้อำนวยการของบริษัทและลูกจ้าง

2) สัญญาจ้างจะต้องมีสาระดังต่อไปนี้

- (1) งานที่จะต้องทำ/สถานที่ทำงาน
- (2) ค่าจ้าง/เงินเดือน
- (3) เวลาของสัญญา
- (4) การประกันสิทธิคุ้มครองแรงงาน

9.3.4 กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน

การลงทุนโดยต่างชาติในเวียดนามภายใต้ Law on Foreign Investment
 นั้น จะมีขั้นตอนที่ค่อนข้างซับซ้อนและยุ่งยากพอสมควร เนื่องจากการกำหนดระยะเวลา
 เอาไว้ค่อนข้างยาวนาน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม
 ดังกล่าวก็ได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นการดึงดูดให้ต่างชาติเข้าไปลงทุนในเวียดนามนั่นเอง¹

การทำธุรกิจในเวียดนามนั้นผู้ลงทุนจะได้รับความมั่นใจว่า ธุรกิจของตน
 จะไม่ตกเป็นของชาวเวียดนามโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ชาวต่างชาติคงมีสิทธิที่จะส่งเงิน
 กำไรจากการทำธุรกิจ เงินทุนในการลงทุน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และเงินอื่น ๆ ที่เป็นเจ้าของ
 อย่างถูกต้องออกจากเวียดนามได้โดยอิสระ ส่วนชาวต่างชาติที่เข้าไปทำงานในเวียดนาม
 ในบริษัทที่เป็นของต่างชาติก็มีสิทธิที่จะส่งเงินได้จากการทำงานออกนอกประเทศได้
 หลังจากเสียภาษีเงินได้อย่างถูกต้องแล้ว อย่างไรก็ตาม ถึงแม้บริษัทที่เป็นของต่างชาติใน
 เวียดนามจะสามารถว่าจ้างพนักงานได้โดยอิสระก็ตาม แต่บริษัทดังกล่าวต้องให้โอกาส
 แก่ชาวเวียดนามในการว่าจ้างก่อนเป็นอันดับแรก ส่วนชาวต่างประเทศที่ทำงานในเวียดนาม

¹มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ศูนย์ศึกษาองค์การการค้าโลก, รายงานความก้าวหน้า
 เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยว
 ในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก, หน้า 26.

ก็ต้องมีมาตรฐานความชำนาญตามที่กำหนดเอาไว้ซึ่งต้องเป็นมาตรฐานที่ชาวเวียดนามไม่สามารถทำได้ ในท้ายที่สุดก็ต้องให้โอกาสชาวเวียดนามในการฝึกฝนและเข้าไปทำหน้าที่แทนหลังจากได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดีแล้ว

ประเทศเวียดนามเป็นสมาชิกของอาเซียนที่มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลกระทบทางตรงจะเป็นตัวประสานนโยบายภายในเขตการค้าการลงทุนในอาเซียน หลักการพื้นฐานของข้อปฏิบัติท้องถิ่นของนักลงทุน คือการยอมรับตามต้องการตามวัตถุประสงค์ แต่รายละเอียดของการจัดตั้งและการดำเนินการต้องใช้เวลาหลายปี นโยบายการลงทุนภายในอาเซียนจะพัฒนาอย่างไร เพราะยังคงคลุมเครือและการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงนโยบายจำเป็นต้องคาดการณ์

เวียดนามเป็นประเทศที่สามารถท่องเที่ยวได้ทั้ง 4 ฤดู ทุกภูมิภาคของเวียดนามมีความเหมาะสมกับการทำธุรกิจท่องเที่ยวทั้งสิ้น ทั้งในเรื่องทัศนียภาพ ความงาม และความเหมาะสมของสภาพดินฟ้าอากาศ และอุณหภูมิ

อย่างไรก็ดี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยว เวียดนามมิได้มีมาตรการพิเศษประการใดในการสนับสนุนให้ต่างชาติเข้าไปลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยว ดังนั้น มาตรการที่นำมาใช้กับธุรกิจการท่องเที่ยวในเวียดนามจึงอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันกับการประกอบธุรกิจประเภทอื่น

การขยายตัวในเมืองและท้องถิ่นของเวียดนามเกี่ยวกับการก่อสร้างหลัก ๆ ยังคงดำเนินต่อไป แต่สำหรับการสร้างโรงแรมใหม่ยังไม่มีการขยายตัวแต่อัตราห้องพักมีแนวโน้มสูงขึ้น

ภายใต้กฎหมายการลงทุนดังกล่าว ได้รูปแบบการลงทุนไว้ 3 ประเภทหลัก คือ

1) สัญญาร่วมมือทางธุรกิจ (Business Cooperation Contract--BCC) เป็นการร่วมทุนทำธุรกิจระหว่างนักลงทุนต่างประเทศกับนักลงทุนของเวียดนาม โดยไม่มีการก่อตั้งบริษัทร่วมทุน หรือนิติบุคคลขึ้นเป็นการทำสัญญาระหว่างสองฝ่าย ด้านสัดส่วนการลงทุน หน้าที่ความรับผิดชอบและการแบ่งกำไรเท่าเทียมกัน ระยะเวลาของสัญญาขึ้นอยู่กับคู่สัญญาจะตกลงกัน จำกัดความสามารถของนักลงทุนต่างชาติที่จะทำสัญญากับ

บุคคลที่สาม ข้อเสียของการลงทุนประเภทนี้ คือ ไม่จำกัดความรับผิดชอบหากเกิดการขาดทุน

2) กิจการร่วมทุน (Joint Venture Enterprise) หมายถึง เป็นกิจการที่ก่อตั้งโดยสัญญาร่วมทุนระหว่างนักลงทุนต่างประเทศกับนักลงทุนของเวียดนาม เพื่อดำเนินกิจการทางธุรกิจร่วมกัน หรือบางกรณีอาจเป็นการดำเนินการระหว่างรัฐบาลต่างประเทศกับรัฐบาลเวียดนามก็ได้ การลงทุนประเภทนี้เป็นการดำเนินการในรูปแบบหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดชอบ มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายของเวียดนาม การก่อตั้งต้องได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนก่อตั้งจาก MPI โดยนักลงทุนต่างประเทศ กฎหมายการลงทุนของต่างชาติของเวียดนาม กำหนดทุนขั้นต่ำของต่างชาติไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของมูลค่าเงินลงทุนทั้งสิ้นของโครงการ (รวมถึงเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินโครงการลงทุน ซึ่งรวมทั้งเงินลงทุนตามกฎหมายและเงินกู้ยืม) นักลงทุนต่างชาติจะต้องลงทุนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ในรูปของเงินลงทุนตามกฎหมาย หรือลงทุนในลักษณะ โรงงาน อุปกรณ์ หรือ สิทธิบัตร ความรู้ทางเทคนิค (Know How) กระบวนการทางเทคนิคและการบริการทางเทคนิคก็ได้

นักลงทุนเวียดนามอาจลงทุนในรูปของเงินตราของเวียดนามหรือเงินตราต่างประเทศ ทรัพย์สินธรรมชาติ ที่ดิน หรือแรงงานก็ได้ ระยะเวลาการร่วมทุนไม่เกิน 50 ปี แต่รัฐบาล โดยความเห็นชอบจากรัฐสภาอาจขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ไม่เกิน 70 ปี

3) การลงทุนจากต่างชาติทั้งสิ้น (100% Foreign Invested Enterprises) หมายถึง การลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติทั้งสิ้น ที่จัดตั้งขึ้นในรูปของบริษัทจำกัดภายใต้กฎหมายของเวียดนาม โดยจะต้องมีเงินลงทุนตามกฎหมายของบริษัทไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของเงินลงทุนทั้งหมด และไม่สามารถลดจำนวนเงินดังกล่าวได้ครบเท่าที่ดำเนินโครงการ อายุของการลงทุนในรูปแบบนี้จะเท่ากับสัญญาการลงทุนที่กระทำไว้กับรัฐบาลของเวียดนาม แต่จะมีกำหนดไว้ไม่เกิน 50 ปี อาจจะมีการต่อสัญญาเพิ่มเติมได้ไม่เกิน 70 ปี

การลงทุนประเภทนี้ถ้าเป็นการลงทุนในบางสาขาที่สำคัญทางเศรษฐกิจ รัฐบาลเวียดนามอาจกำหนดให้กิจการนั้น ๆ สามารถเปลี่ยนรูปเป็นกิจการร่วมทุนได้โดยให้รัฐวิสาหกิจของเวียดนามเข้าไปซื้อหุ้นบางส่วน โดยต้องกำหนดหลักเกณฑ์สัดส่วน

การลงทุนและระยะเวลาที่ชัดเจน ปัจจุบันการลงทุนประเภทนี้เป็นที่นิยมของต่างชาติเป็นอย่างมาก เนื่องจากปัญหาที่มีมักจะเกิดขึ้นกับการร่วมทุนกับชาวเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อกฎหมายการลงทุนต่างชาติที่ได้มีการปรับปรุงใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2543 ได้เพิ่มความน่าลงทุนในเวียดนามมากยิ่งขึ้น ในเรื่องของการผ่อนผัน การตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเข้มงวดในบริษัทต่างชาติ อย่างไรก็ตาม ปัญหาของบริษัทที่มีต่างชาติถือหุ้นทั้งสิ้น คือ เรื่องการถือครองที่ดิน ยกเว้นในเขตอุตสาหกรรมและเขตส่งออก และระยะเวลาในการได้รับอนุญาตให้ลงทุนที่จำกัด

การลงทุนของต่างชาติในรูปแบบอื่น ๆ ตามกฎหมายการลงทุนต่างชาติของเวียดนาม ได้แก่ กิจการลงทุนดำเนินการแล้วโอนให้รัฐ (Build Operate Transfer--BOT), (Build Transfer operate--BTO), (Build Transfer--BT) เป็นรูปแบบการลงทุนที่เป็นข้อตกลงระหว่างนักลงทุนและผู้แทนของรัฐบาลในการก่อสร้างสิ่งสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน เป็นต้น ผู้ลงทุนจะรับผิดชอบโครงการในระยะเวลาหนึ่งตามที่ตกลงกัน เมื่อพ้นระยะดังกล่าว ต้องโอนกิจการนั้นให้แก่อำนาจรัฐบาล โดยไม่มีเงื่อนไขของการรับค่าชดเชย

เขตอุตสาหกรรม (industrial zone) เขตอุตสาหกรรมส่งออก (export processing zone) หรือเขตเทคโนโลยีขั้นสูง (high tech zone) ซึ่งคณะกรรมการบริหารบางคนมีอำนาจที่ได้รับการมอบหมายมาแล้วให้อนุมัติการลงทุนในเขตพิเศษ เขตพิเศษเหล่านี้จะได้รับสิทธิพิเศษในการลงทุนและได้รับการลดหย่อนจากการควบคุมการนำเข้าจากรัฐบาล

4) การส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุน ร่างกฎหมายฉบับสุดท้ายนี้จะถูกนำมาพิจารณากัน ณ ที่ประชุมสมัชชาแห่งชาติ ในเดือนเมษายน 2003 อย่างไรก็ตาม มาตรการที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และการสนับสนุนกฎหมายนี้จะยังไม่มีผลบังคับใช้จนกว่าจะถึงปี ค.ศ. 2005 กฎหมายนี้จะส่งผลอย่างมากต่อ วิสาหกิจที่รัฐเป็นเจ้าของซึ่งได้รับประโยชน์จากการอุดหนุน และการป้องกันต่าง ๆ จากรัฐบาล แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้เกิดกำไร ตามที่สถาบันศูนย์กลางแห่งการจัดการเศรษฐกิจ กระทรวงการพัฒนา และการวางแผนได้ออกความเห็นไว้ว่า วิสาหกิจที่รัฐเป็นเจ้าของซึ่งทำการผลิต พลาสติก เครื่องใช้ภายในบ้าน จักรยาน และจักรยานยนต์ และเครื่องดื่มน้ำที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ได้รับการปกป้องในระดับที่สูง แต่ก็ยังคงเป็นธุรกิจที่ขาดภาวะในการแข่งขัน

10. ประเทศไทย

10.1 ข้อมูลทั่วไป¹

ประเทศไทยมีสภาพทางภูมิศาสตร์ ทำเลที่ตั้ง ขนาดและรูปร่าง ในแผนที่มีรูปร่างคล้ายขวาน จนได้รับการขนานนามว่า ขวานทองคำ ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์สูตรหรือเขตร้อน ตั้งอยู่ในบริเวณตอนกลางของคาบสมุทรอินโดจีน มีเนื้อที่ประมาณ 513,115.06 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดกับประเทศสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศมาเลเซีย และประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย เนื่องจากประเทศไทยมีพื้นที่อยู่ในบริเวณศูนย์สูตร จึงมีอากาศค่อนข้างร้อนเป็นส่วนใหญ่ แต่เพราะมีพื้นที่ที่ลักษณะภูมิประเทศแตกต่างกันไป จึงส่งผลต่อสภาพภูมิอากาศของแต่ละพื้นที่แตกต่างกันด้วย มีผลให้ทรัพยากรและเศรษฐกิจของประเทศไทย มีสินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งประกอบด้วย ผลิตผลทางการเพาะปลูก ปศุสัตว์ ประมง ป่าไม้ ผลิตผลทางการเพาะปลูก ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ฯลฯ

10.2 ข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS

ความผูกพันเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้ระบุไว้ในความตกลง GATS ให้เปิดสาขาย่อย 5 สาขา² ได้แก่ ธุรกิจ โรงแรม ภัตตาคาร และร้านอาหาร ตัวแทนการเดินทางและผู้ประกอบการนำเที่ยว ธุรกิจบริการจัดเลี้ยง และบริการจัดการ โรงแรม

1) ธุรกิจ โรงแรม รวมธุรกิจ โรงแรม และที่พักประเภทอื่น ได้แก่ โมเต็ล ที่พักเยาวชน แค้มป์ปิ้ง เป็นต้น

Mode 1 MA และ NT ไม่ผูกพัน

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

Mode 3 MA ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด โดยอนุญาตให้เฉพาะบริษัทจำกัด

¹General Agreement on Trade in Services, op. cit.

²Ibid.

ที่จดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 หรือจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติจะ
ต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังห้ามคนและบริษัทต่างชาติซื้อหรือเป็นเจ้าของที่ดิน แต่
ยอมให้เช่าที่ดินและซื้ออาคารได้ และเป็นเจ้าของคอนโดมิเนียมบางส่วนได้ แต่ NT กำหนด
ให้การถือหุ้นของคนต่างชาติต้องไม่เกินร้อยละ 49 ของเงินทุนจดทะเบียน

Mode 4 MA ไม่ผูกพัน ยกเว้น ก) บุคคลต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย
โดยมีจุดประสงค์เพื่อร่วมการประชุม ติดต่อกิจการ ทำสัญญาซื้อขายบริการ หรือเยี่ยมเยือนธุรกิจ
หรือกิจกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน อนุญาตให้พำนักได้ไม่เกิน 90 วัน ข) ผู้บริหาร ผู้จัดการ
หรือผู้อำนวยการ ซึ่งเป็นพนักงานมาไม่ต่ำกว่า 1 ปี อนุญาตให้มีกำหนด 1 ปี ต่อได้ 2
ครั้ง ๆ ละ 1 ปี ส่วน NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

2) สาขารุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร

Mode 1 MA และ NT ไม่ผูกพัน

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

Mode 3 MA ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด โดยอนุญาตให้เฉพาะบริษัทจำกัด
ที่จดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 หรือจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติจะ
ต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังห้ามคนและบริษัทต่างชาติซื้อหรือเป็นเจ้าของที่ดิน แต่
ยอมให้เช่าที่ดินและซื้ออาคารได้ และเป็นเจ้าของคอนโดมิเนียมบางส่วนได้ แต่ NT กำหนด
ให้การถือหุ้นของคนต่างชาติต้องไม่เกินร้อยละ 49 ของเงินทุนจดทะเบียน

Mode 4 MA ไม่ผูกพัน ยกเว้น ก) บุคคลต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย
โดยมีจุดประสงค์เพื่อร่วมการประชุม ติดต่อกิจการ ทำสัญญาซื้อขายบริการ หรือเยี่ยมเยือนธุรกิจ
หรือกิจกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน อนุญาตให้พำนักได้ไม่เกิน 90 วัน ข) ผู้บริหาร
ผู้จัดการ หรือผู้อำนวยการ ซึ่งเป็นพนักงานมาไม่ต่ำกว่า 1 ปี อนุญาตให้มีกำหนด 1 ปี ต่อ
ได้ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ปี ส่วน NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

3) ธุรกิจบริการจัดเลี้ยง

Mode 1 MA และ NT ไม่ผูกพัน

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

Mode 3 MA ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด โดยอนุญาตให้เฉพาะบริษัทจำกัด
ที่จดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 หรือจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติจะ

ต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังห้ามคนและบริษัทต่างชาติซื้อหรือเป็นเจ้าของที่ดิน แต่ยอมให้เช่าที่ดินและซื้ออาคารได้ และเป็นเจ้าของคอนโดมิเนียมบางส่วนได้ แต่ NT กำหนดให้การถือหุ้นของคนต่างชาติต้องไม่เกินร้อยละ 49 ของเงินทุนจดทะเบียน

Mode 4 MA ไม่ผูกพัน ยกเว้น ก) บุคคลต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย โดยมีจุดประสงค์เพื่อร่วมการประชุม ติดต่อกำหนดทำสัญญาซื้อขายบริการ หรือเยี่ยมเยือนธุรกิจ หรือกิจกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน อนุญาตให้พำนักได้ไม่เกิน 90 วัน ข) ผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือผู้อำนวยการ ซึ่งเป็นพนักงานมาไม่ต่ำกว่า 1 ปี อนุญาตให้มีกำหนด 1 ปี ต่อได้ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ปี ส่วน NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

4) ตัวแทนการเดินทางและผู้ประกอบการนำเที่ยว

Mode 1 MA และ NT ไม่ผูกพัน

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

Mode 3 MA ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด โดยอนุญาตให้เฉพาะบริษัทจำกัดที่จดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 หรือจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติจะต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังห้ามคนและบริษัทต่างชาติซื้อหรือเป็นเจ้าของที่ดิน แต่ยอมให้เช่าที่ดินและซื้ออาคารได้ และเป็นเจ้าของคอนโดมิเนียมบางส่วนได้ และไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของผู้บริหารบริษัทที่มีสัญชาติไทย แต่ NT กำหนดให้การถือหุ้นของคนต่างชาติต้องไม่เกินร้อยละ 49 ของเงินทุนจดทะเบียน

Mode 4 MA ไม่ผูกพัน ยกเว้น ก) บุคคลต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย โดยมีจุดประสงค์เพื่อร่วมการประชุม ติดต่อกำหนดทำสัญญาซื้อขายบริการ หรือเยี่ยมเยือนธุรกิจ หรือกิจกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน อนุญาตให้พำนักได้ไม่เกิน 90 วัน ข) ผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือผู้อำนวยการ ซึ่งเป็นพนักงานมาไม่ต่ำกว่า 1 ปี อนุญาตให้มีกำหนด 1 ปี ต่อได้ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ปี ส่วน NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

5) บริการจัดการโรงแรม

Mode 1 MA และ NT ไม่ผูกพัน

Mode 2 MA และ NT ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด

Mode 3 MA ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด โดยอนุญาตให้เฉพาะบริษัทจำกัดที่จดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 หรือจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติจะ

ต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง นอกจากนี้ ยังห้ามคนและบริษัทต่างชาติซื้อหรือเป็นเจ้าของที่ดิน แต่ยอมให้เช่าที่ดินและซื้ออาคารได้ และเป็นเจ้าของคอนโดมีเนียมบางส่วนได้ แต่ NT กำหนดให้การถือหุ้นของคนต่างชาติต้องไม่เกินร้อยละ 49 ของเงินทุนจดทะเบียน

Mode 4 MA ไม่ผูกพัน ยกเว้น ก) บุคคลต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย โดยมีจุดประสงค์เพื่อร่วมการประชุม ติดต่อกัน ทำสัญญาซื้อขายบริการ หรือเยี่ยมเยือนธุรกิจ หรือกิจกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน อนุญาตให้พำนักได้ไม่เกิน 90 วัน ข) ผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือผู้อำนวยการ ซึ่งเป็นพนักงานมาไม่ต่ำกว่า 1 ปี อนุญาตให้มีกำหนด 1 ปี ต่อได้ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ปี ส่วน NT ผูกพันแบบไม่จำกัด

ในการเจรจาอบใหม่ไทยได้ยื่นเสนอข้อผูกพันการเปิดตลาดการท่องเที่ยวมากขึ้นกว่าที่ได้ผูกพันไว้ในรอบอรุณกวี (initial offer)¹ โดยเสนอขยายระยะเวลาการเข้ามาให้บริการของ Business Visitor และบุคลากรที่เข้ามาให้บริการในลักษณะการโอนย้ายภายในบริษัท รวมทั้งเพิ่มการเข้ามาให้บริการของผู้ให้บริการตามสัญญาในสาขาโรงแรมและภัตตาคารด้วย จากเดิมที่ไทยไม่เคยผูกพันไว้เลย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) การจัดตั้งธุรกิจ

ก. บริษัทต่างชาติถือหุ้น ไม่เกินร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียน จะได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกับบริษัทสัญชาติไทย

ข. จำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติต้องน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท สำหรับการเข้ามาจัดตั้งสำนักงานตัวแทนท่องเที่ยวและผู้ประกอบการนำเที่ยว นอกจากจะต้องทำตามเงื่อนไขทั้งสองแล้ว ไทยยังกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการบริหาร (Board of Director) ของบริษัทไม่น้อยกว่ากึ่งต้องเป็นคนไทย

(2) การเข้ามาให้บริการของบุคลากร

ก. Business Visitor พำนักได้ 90 วัน และต่ออายุได้ไม่เกิน 1 ปี

¹วิชาดา ภาวบรรเจ็ดกิจ, บทความการเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการด้านการท่องเที่ยว และ Cluster ของบริการด้านการท่องเที่ยวใน FTA และข้อเรียกร้องและข้อเสนอของไทย [Online], Available URL: <http://www.dtn.moc.go.th>, 2547 (มิถุนายน, 14).

ข. Intra-Corporate Transferee พนักงานได้ 1 ปี ต่ออายุได้ 3 ครั้ง ๆ ละ ไม่เกิน 1 ปี

ค. Contratual Service Suppliers พนักงานได้ 3 เดือน หรือตามระยะเวลาที่ระบุไว้ในสัญญาในสาขาโรงแรมและภัตตาคาร

ในการพิจารณาจัดทำข้อเสนอการเปิดตลาดบริการด้านการท่องเที่ยว และ Cluster ของการค้าบริการด้านการท่องเที่ยวของไทย เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการพิจารณา คือ

ก. นโยบายของรัฐ เช่น ให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย (tourism capital of Asia)

ข. ความพร้อมของผู้ประกอบการไทยในการแข่งขันกับประเทศต่างชาติที่เข้ามาให้บริการในประเทศ

ค. กิจกรรมที่ใช้เงินลงทุนสูงแต่ผลตอบแทนต่ำ และกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง

ง. ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขซึ่งระบุไว้ในกฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้ในการกำกับดูแลธุรกิจบริการต่าง ๆ ของไทยทั้งในภาพรวมและกฎหมายเฉพาะของธุรกิจนั้น ๆ

10.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงมีระบบกฎหมายเป็นระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (civil law) โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีอยู่มากมายหลายฉบับ การวิจัยนี้จึงยกกฎหมายที่มีความสำคัญขึ้นมา ดังจะกล่าวในบทที่ 4 ต่อไป

บทที่ 4
กฎหมายไทยเกี่ยวกับการเปิดเสรี
การค้าบริการการท่องเที่ยว

สมัยโบราณประเทศไทยมีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มายาวนาน จนกระทั่งรัชกาลที่ 7 ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นฉบับแบบแรกให้แก่ประชาชน ประเทศไทย จึงได้เปลี่ยนจากการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การดำเนินการทางด้านกฎหมาย ประเทศไทย ได้เลือก ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษรมาใช้บังคับ ซึ่งในบทนี้จะได้กล่าวถึงกฎหมายที่มีเนื้อหา สาระเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอันมีอยู่มากมายหลายฉบับ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงยกกฎหมาย ฉบับที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติ¹ ฉบับนี้ใช้บังคับกับคนต่างด้าวที่เข้ามา หรือออกนอกประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราว หรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ซึ่งได้ผ่านตามช่องทางด่านตรวจ คนเข้าเมือง เขตท่า สถานี หรือท้องที่และตามเวลาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กำหนด (มาตรา 11) และตามหลักเกณฑ์ และคุณสมบัติของคนต่างด้าวที่คณะกรรมการ พิจารณาคนเข้าเมืองกำหนด (มาตรา 7) ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติฯ และมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งออก กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ (มาตรา 5) นี้¹

¹สุมาลี วงษ์วิฑิต และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดิม, หน้า 194.

กรณีเข้าประเทศไทยเป็นการชั่วคราว คนต่างด้าว อันหมายถึง นักท่องเที่ยว นักธุรกิจ หรือนักลงทุนสามารถเข้ามาในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวได้ (มาตรา 34 (3) (5) (6) และ (7)) โดยอธิบดีอนุญาตให้นักท่องเที่ยวอยู่ได้ไม่เกิน 90 วัน ภายใต้เงื่อนไขใด ๆ (มาตรา 35) ตามที่กำหนดไว้ แต่อาจถูกเพิกถอนได้ หากมีพฤติการณ์ที่ไม่สมควรอยู่ต่อไป และนักท่องเที่ยวจะประกอบอาชีพ หรือรับจ้างทำงาน ไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต (มาตรา 37) เมื่อพักอาศัยอยู่ที่ใด หรือเดินทางไปพักอาศัยยังจังหวัดใดต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ทราบ ตามเวลาที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 37) เข้าบ้าน เจ้าของ หรือผู้ครอบครองเคหสถาน หรือผู้จัดการ โรงแรมต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย (มาตรา 38) ส่วนนักธุรกิจ หรือนักลงทุน นั้น¹ อธิบดีอนุญาตให้อยู่ได้ไม่เกิน 1 ปี หรือ 2 ปี หรือตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะพิจารณาเห็นสมควร (มาตรา 35) แต่กรณีที่คนต่างด้าวอยู่ในประเทศไทยเกินกว่า 90 วัน ต้องแจ้งเป็นหนังสือไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองให้ทราบถึงที่พักอาศัยของตนและต้องแจ้งทุกระยะ 90 วัน หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท (มาตรา 77)

กรณีการขอเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในประเทศ นอกเหนือจกการเข้าประเทศไทยเป็นการชั่วคราวแล้ว นักท่องเที่ยว นักธุรกิจ หรือนักลงทุน ผู้ที่แจ้งการเข้าอยู่ในประเทศทุก 90 วัน และถือวีซ่า Non-immigrant อยู่ในประเทศครบ 3 ปี แล้วต้องการอยู่ในประเทศไทยต่อไป มีสิทธิยื่นคำขอมิถิ่นที่อยู่ในประเทศได้ และคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองตามความเห็นชอบของรัฐมนตรี (มาตรา 40 และมาตรา 41) จะพิจารณาอนุญาตในการมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด² ทั้งนี้ ให้มีกำหนดระยะเวลาการมีถิ่นที่อยู่ 1 ปี โดยคนต่างด้าวผู้มีถิ่นที่อยู่ยังต้องยื่นต่ออายุ โดยแสดงคุณสมบัติของตน ในช่วงปีที่มีถิ่นที่อยู่ปีละ 1 ครั้ง ในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี ผู้ได้รับอนุญาตการมีถิ่นที่อยู่แล้วจะไม่มีสิทธิซื้ออสังหาริมทรัพย์ และไม่มีสิทธิทางการเมือง หากต้องการทำงานต้องยื่นขอใบอนุญาตทำงาน และหากต้องการขอสัญชาติไทยต้องมีถิ่นที่อยู่มาแล้ว 5 ปี นับจากวันที่ได้สิทธิการมีถิ่นที่อยู่ เมื่อคนต่างด้าวได้สิทธิการมีถิ่นที่อยู่เรียบร้อยแล้ว ไม่จำเป็น

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 195.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 196.

ต้องขอวีซ่าในการเดินทางเข้าออกประเทศไทยอีก แต่การเดินทางออกนอกประเทศต้อง
ประทับตราหนังสือเดินทาง

ในการขออนุญาตมีถิ่นที่อยู่ คนต่างด้าวจะยื่นขอก่อนเดินทางเข้าประเทศ หรือ
ภายหลังได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศเป็นการชั่วคราวก็ได้ โดยคนต่างด้าวซึ่งได้รับ
อนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยก่อนเดินทางเข้ามา จะมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยได้
ต่อเมื่อได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย และได้ยื่นรายการผ่านการตรวจสอบและอนุญาตของ
พนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว รวมทั้งต้องได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่แล้ว

คนต่างด้าวที่จะเดินทางเข้าประเทศไทยจะต้องถือหนังสือเดินทางตามประเภท
ของการเดินทางและต้องยื่นขอวีซ่าที่สถานทูตไทย หรือสถานกงสุลไทยประจำประเทศ
ต่าง ๆ และยื่นต่อพนักงานให้ประทับตรา ณ จุดตรวจคนเข้าเมือง อย่างไรก็ตาม คนต่างด้าว
ที่ถือสัญชาติตามประเทศที่กำหนดไว้ไม่จำเป็นต้องขอวีซ่า แต่จะอยู่ประเทศไทยได้ไม่เกิน
30 วัน และคนต่างด้าวที่ถือสัญชาติตามที่กำหนดไว้ยังสามารถเดินทางเข้ามาในประเทศไทย
และขอวีซ่า ณ ด่านตรวจคนเข้าเมืองได้ แต่จะอยู่ในประเทศไทยได้ไม่เกิน 15 วัน โดย
คนต่างด้าวจะต้องเสียภาษีการเดินทางออกนอกประเทศเป็นจำนวน 500 บาท ตามกฎ
กระทรวงที่ออกตามความในพระราชกำหนดกำหนดภาษีการเดินทางเข้าออกนอกราชอาณา-
จักร พ.ศ. 2526 หากผู้ใดฝ่าฝืนจะมีความผิด และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจาก
กรมสรรพากรมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ หรือยานพาหนะใดเพื่อตรวจค้น หรืออายัดบัญชี
หรือเอกสาร หรือหลักฐานอื่นเกี่ยวกับภาษีได้เท่าที่จำเป็น

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเดินทางเข้าเมือง¹

1.1 คนต่างด้าวต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทาง อัน
ถูกต้องและสมบูรณ์เท่านั้น จึงสามารถเข้าประเทศไทยได้ หากไม่มีก็ไม่สามารถเดิน
ทางเข้าประเทศไทย หากฝ่าฝืนถือเป็นความผิดทางอาญามีโทษจำคุกและ โทษปรับ
(มาตรา 62)

1.2 บุคคลต่างด้าวต่อไปนี้ ต้องห้ามเข้าเมือง (มาตรา 12)

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 197-198.

1.2.1 ไม่มีหนังสือเดินทาง หรือมีแต่ไม่ได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทาง หรือเอกสาร ให้แทนหนังสือเดินทางจากสถานทูต หรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ หรือจากกระทรวงการต่างประเทศ เว้นแต่กรณีที่ไม่จำเป็นต้องมีการตรวจลงตราสำหรับ คนต่างด้าวบางประเภทเป็นกรณีพิเศษ

1.2.2 ไม่มีปัจจัยยังชีพตามควร หรือเข้ามาเพื่อเป็นกรรมกร หรือรับจ้างแรงงาน

1.2.3 บุคคลที่เป็นคนวิกลจริต หรือมีโรคติดต่อร้ายแรงตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ไม่ได้รับการรักษาป้องกันโรคติดต่อ

1.2.4 เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลไทย หรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เว้นแต่เป็นความผิดลหุโทษ หรือกระทำ โดยประมาท หรือความผิดยกเว้นไว้ในกฎกระทรวง

1.2.5 มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้าย หรือถูกหมายจับจาก ต่างประเทศ

1.2.6 มีพฤติกรรมน่าเชื่อว่า จะเข้ามาเพื่อกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน

1.2.7 ไม่มีเงินติดตัว หรือไม่มีเงินประกันตามที่รัฐมนตรีประกาศ (มาตรา 14)

1.2.8 เป็นบุคคลที่รัฐมนตรีใช้อำนาจสั่งไม่อนุญาตเพราะเห็นว่า ไม่สมควร อนุญาตให้เข้าประเทศ หรือเป็นบุคคลที่ถูกรัฐบาลไทย หรือรัฐบาลต่างประเทศเนรเทศ หรือ ถูกเพิกถอนสิทธิการอยู่อาศัยในราชอาณาจักร หรือในต่างประเทศ หรือถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ รัฐมนตรีได้พิจารณายกเว้นให้เป็นกรณีพิเศษ เฉพาะราย

1.3 คนต่างด้าวบางประเภทได้รับสิทธิพิเศษไม่ต้องมีหนังสือเดินทางก็สามารถเข้า เมืองได้ (มาตรา 13) ผู้เข้ามาโดยใช้ยานพาหนะมายังท่า สถานี หรือท้องที่ในราชอาณาจักร แล้วกลับออกไป หรือเป็นคนสัญชาติของประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาชั่วคราว โดยปฏิบัติ ตามข้อตกลงระหว่างประเทศไทยกับประเทศของผู้นั้น หรือเป็นผู้โดยสารรถไฟ ซึ่งถือ ตั๋วทอดเดียวตลอด หรือเป็นคนควบคุม รวมทั้ง คนประจำรถไฟผ่านแดนไทยตามข้อตกลง ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนั้น ๆ

1.4 คนต่างด้าวบางคนได้รับสิทธิพิเศษไม่ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของคนต่างด้าว (มาตรา 15) ได้แก่ บุคคลที่มีเอกสิทธิพิเศษทางการทูตและกงสุล บุคคลที่รัฐบาลต่างประเทศ ให้เข้ามาปฏิบัติการกิจในประเทศไทย โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลไทย หรือ บุคคลที่เป็นหัวหน้าสำนักงานขององค์การ หรือทบวงการะหว่างประเทศ รวมทั้ง คู่สมรส บุตรและคนรับใช้ของบุคคลดังกล่าวด้วย แต่การตรวจลงตราวีซ่าต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวง ประกาศ คำสั่ง และระเบียบต่าง ๆ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

1.5 คนต่างด้าวที่เป็นนักลงทุนจะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีให้เข้าเมืองภายใต้ เงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ในหลายวิธี ได้แก่ การลงทุนโดยตรง (โดยช่องทางของการฝากเงินใน ธนาคารพาณิชย์ หรือนำเงินเข้ามาลงทุนอย่างน้อย 10 ล้านบาท โดยต้องถือครองการ ลงทุนอย่างน้อย 3 ปี แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงการลงทุนอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาต) หรือการลงทุนโดยอ้อม (การลงทุนในบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด ลงทุนใน ตลาดหลักทรัพย์ หรือซื้อกองทุนรวม หรือซื้ออาคารชุดที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายว่าด้วยกิจการที่ได้ลงทุนนั้น ๆ)

1.6 คนต่างด้าวสามารถร้องขออนุญาตเข้าเมืองได้โดยการเข้าทำงานในลักษณะที่ เป็นการเข้ามาในสถานภาพเป็นผู้ถือหุ้น หรือเป็นผู้บริหารนิติบุคคล (อย่างน้อย 1 ปี ก่อน ยื่นคำร้องขอเข้าเมือง) หรือเข้ามาทำงานเป็นลูกจ้าง ในบริษัทภายใต้เงื่อนไขว่า ต้องมีเงินเดือน ขั้นต่ำ 80,000 บาท เสียภาษีปีหนึ่งไม่ต่ำกว่า 100,000 บาท และมีใบอนุญาตการทำงานมา แล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปี รวมทั้งต้องทำงานในบริษัทที่ยื่นขอนั้นไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนยื่นคำร้อง หรือเข้ามาในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาการ โดยมีหลักฐานแสดงความรู้ความชำนาญ และใบรับรองการทำงานโดยสถานทูตไทย หรือสถานกงสุลไทยในประเทศของคนต่างด้าว นั้น ๆ

2. พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521

เป็นกฎหมายหลักสำหรับการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าว โดยมีเหตุผล ของการประกาศใช้บังคับ คือ ให้ยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 322 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ซึ่งใช้บังคับเฉพาะคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยตาม

กฎหมายคนเข้าเมืองเท่านั้น ไม่ครอบคลุมไปถึงการเข้ามาในประเทศในลักษณะอื่น¹ และยังมีข้อความที่ไม่ชัดเจนในหลายเรื่อง จึงทำให้เกิดปัญหาในการตีความและมีปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติ โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้อีกครั้ง เป็นพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 เพื่อเพิ่มเติมอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติฯ ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและค่าของเงินตราที่เปลี่ยนแปลงไป

พระราชบัญญัติฯ นี้ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติฯ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำหน้าที่ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม ไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติฯ นี้ (มาตรา 47) รวมทั้งมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาต การขอรับใบแทน และการออกใบแทนใบอนุญาต การขออนุญาตและการอนุญาตให้เปลี่ยนการทำงานหรือเปลี่ยนห้องที่หรือสถานที่ในการทำงาน สำหรับคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง² (มาตรา 16)

พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการทำงานของคนต่างด้าวไว้ดังนี้

2.1 งานที่ห้ามคนต่างด้าวทำ

2.1.1 คนต่างด้าวถูกห้ามมิให้ทำงานในอาชีพและวิชาชีพสงวน 4 กลุ่มงาน กล่าวคือ

- 1) งานบริการ
- 2) งานเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยและศิลปวัฒนธรรม
- 3) งานที่เกี่ยวกับศาสนา และ

¹วิชัย โสสุวรรณจินดาและชนินาฏ ลีตส์, กฎหมายการทำงานของคนต่างด้าว (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2546), หน้า 11.

²สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดิม, หน้า 204.

4) งานอื่นที่สงวนไว้สำหรับคนไทย (พระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 และพ.ศ. 2528 ออกตามความในพระราชบัญญัติฯ มาตรา 6)

โดยที่บัญชีแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาฯ กำหนดไว้จำนวน 39 ประเภท¹ ซึ่งรวมถึงงานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น กิจการสนามบินพาณิชย์ กิจการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ กิจการบริการที่จอดรถท่องเที่ยว กิจการเดินเรือท่องเที่ยว หรือให้เช่าเรือท่องเที่ยว กิจการสวนสนุก กิจการศูนย์แสดงศิลปวัฒนธรรม ศูนย์ศิลปหัตถกรรม กิจการอุทยานสัตว์น้ำ กิจการสนามแข่งขันยานยนต์ กิจการสวนสัตว์เปิด กิจการกระเช้าไฟฟ้า กิจการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ได้แก่ กิจการหอประชุมขนาดใหญ่ กิจการศูนย์แสดงสินค้านานาชาติ กิจการ โรงแรม และงานมัคคุเทศก์หรือจัดนำเที่ยวด้วย²

2.1.2 คนต่างด้าวผู้ฝ่าฝืนกฎหมายโดยการทำงานที่ห้ามไว้หรือทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ จะมีความผิดอาญาต้องโทษจำคุกหรือปรับ (มาตรา 33 และ 34) นอกจากนั้นบุคคลที่รับคนต่างด้าวซึ่งไม่มีใบอนุญาตเข้าทำงาน หรือรับคนต่างด้าวเข้าทำงานที่มีลักษณะหรือเงื่อนไขในการทำงานแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตต้องรับโทษอาญาด้วยเช่นกัน³ (มาตรา 34)

2.1.3 คนอเมริกันซึ่งได้สิทธิในการประกอบธุรกิจในประเทศไทยตามสนธิสัญญาไมตรีระหว่างไทย-สหรัฐ (ลงนามวันที่ 29 พฤษภาคม 2509) ยังต้องถูกจำกัดการทำงานตามอาชีพสงวนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฯ นี้⁴

¹วิชัย โกลสุวรรณจินดา และชนินาฏ ลีดส์, เรื่องเดิม, หน้า 50.

²จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ผลกระทบต่อการค้าบริการจากการเปิดเสรีภายหลังการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย สาขาการท่องเที่ยว (กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 38.

³สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดิม, หน้า 205.

⁴เรื่องเดียวกัน.

2.2 งานที่คนต่างด้าวทำได้

2.2.1 คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในประเทศตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุนหรือกฎหมายอื่น

2.2.2 คนต่างด้าวทำงานหรือมีวิชาชีพบางอย่างได้ หากว่าไม่เป็นการต้องห้ามตามพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 โดยการขอรับใบอนุญาตเข้าทำงานในราชอาณาจักรไทยและได้รับอนุญาตจากอธิบดีฯ (มาตรา 7) แต่จะต้องเป็นคนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยมีชื่อเข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทาง¹ (มาตรา 11) และต้องทำงานตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาตทำงานในท้องที่หรือสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตวันแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน (มาตรา 21)

2.2.3 คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตเพราะมีคุณสมบัติตามที่ระเบียบกรมการจัดหางานฯ พ.ศ. 2545 ข้อ 5 กำหนดไว้² กล่าวคือ

2.2.3.1 ทำงานในสถานประกอบการที่มีทุนชำระแล้วและทุนประกอบธุรกิจเริ่มต้นไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาทและทุก 2 ล้านบาทให้มีคนต่างด้าวทำงานได้ 1 คน ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 10 คน โดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานทุนชำระแล้วและทุนประกอบธุรกิจตลอดจนรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีของธนาคารรวมทั้งงบการเงินของปีที่ผ่านมาประกอบการพิจารณาด้วย

2.2.3.2 ทำงานในสถานประกอบการที่ได้ชำระภาษีเงินได้ให้แก่รัฐในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมารวมกันไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท ให้มีคนต่างด้าวทำงานได้ 1 คน โดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานชำระภาษีเงินได้

2.2.3.3 ทำงานในสถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจส่งออกสินค้าไปต่างประเทศและนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศ 3 ล้านบาทขึ้นไป ในปีที่ผ่านมา ให้มีคน

¹วิชัย โสสุวรรณจินดา และชนินาฏ ลีคส์, เรื่องเดิม, หน้า 65.

²สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดิม, หน้า 205.

ต่างด้าวทำงานได้ 1 คน ทุก ๆ จำนวนเงิน 3 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 3 คน โดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานใบขนสินค้าขาออก

2.2.3.4 ทำงานในสถานประกอบการที่มีการจ้างคนไทยทุก 50 คน ให้มีคนที่ต่างด้าวทำงานได้ 1 คน แต่ไม่เกิน 5 คน โดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานแบบรายการแสดงการส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคม

2.2.3.5 เป็นคนต่างด้าวที่มีรายได้และมีหน้าที่ชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีให้แก่รัฐบาลไทยตั้งแต่ 18,000 บาทขึ้นไป หรือได้ชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีที่ผ่านมาเป็นจำนวนตั้งแต่ 18,000 บาทขึ้นไป โดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

2.2.3.6 เป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานเพื่อช่วยให้มีการส่งออกสินค้าของไทย หรือนำเทคโนโลยีที่คนไทยทำไม่ได้มาถ่ายทอดให้คนไทย หรืองานในอาชีพที่ไม่มีคนไทยทำงานเพียงพอ หรืองานที่ก่อให้เกิดการใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ หรือลดการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ

2.3 คนต่างด้าวที่ได้รับสิทธิพิเศษ

2.3.1 คนต่างด้าวที่มีเอกสิทธิ์ทางการทูตและเป็นเจ้าพนักงานในองค์การระหว่างประเทศไม่ต้องอยู่ในบังคับพระราชบัญญัติฯ นี้¹ (มาตรา 4) จึงสามารถทำงานได้โดยไม่ต้องขออนุญาตทำงานในประเทศไทย กล่าวคือ เป็นผู้แทนในคณะผู้แทนทางการทูต บุคคลในคณะผู้แทนทางกงสุล หรือผู้แทนของประเทศสมาชิกและพนักงานในองค์การสหประชาชาติและทบวงการชำนัญพิเศษ คนรับใช้ส่วนตัวซึ่งเดินทางมาทำงานประจำอยู่กับบุคคลดังกล่าว นอกจากนั้นยังมีคนต่างด้าวที่รัฐบาลไทยประสงค์จะให้สิทธิพิเศษเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของคนต่างด้าวนั้นด้วย กล่าวคือ เป็นคนต่างด้าวที่ปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจตามความตกลงที่รัฐบาลไทยทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาวัฒนธรรม ศิลปะ การกีฬา หรือกิจการอื่น เช่น การจัดประชุม การสัมมนา หรือจัดนิทรรศการ หรือ

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 206.

แสดงความเห็นหรือสาธิตในที่ประชุม ฯลฯ ตามที่พระราชกฤษฎีกาฯ ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการทูต ค.ศ. 1961 และ อนุสัญญาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล ค.ศ. 1963

2.3.2 โดยเหตุผลด้านมนุษยธรรม คนต่างด้าวบางประเภททำงานบางประเภทได้ตามที่รัฐมนตรีกำหนด¹ (มาตรา 12) กล่าวคือ เป็นคนต่างด้าวที่ถูกเนรเทศตามกฎหมายว่าด้วยการเนรเทศ ซึ่งได้รับการผ่อนผันให้ไปประกอบอาชีพซึ่งได้รับผ่อนผันให้ไปทำงาน ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่งแทนการเนรเทศ หรืออยู่ในระหว่างการรอเนรเทศ หรือเป็นผู้เข้ามาในประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายคนเข้าเมืองและอยู่ในระหว่างรอการส่งกลับประเทศ หรือเป็นผู้ที่เกิดนอกประเทศแต่ได้รับสัญชาติตามกฎหมายไทยแล้ว

2.3.3 คนต่างด้าวที่ได้รับสิทธิพิเศษไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดในเรื่องจำนวนคนต่างด้าว กล่าวคือ อธิบดีหรือผู้ได้รับมอบหมายอาจใช้ดุลพินิจกำหนดประเภทงานและประเภทบุคคลที่ได้รับยกเว้น ไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดนี้ได้² หากว่าคนต่างด้าวเป็นตัวแทนธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ เป็นที่ปรึกษาด้านการลงทุนหรือการบริหารหรือด้านเทคนิคและเทคโนโลยีหรือด้านการตรวจสอบภายใน หรือเป็นผู้แทนธุรกิจท่องเที่ยวซึ่งนำชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย หรือทำงานเป็นครั้งคราวในกิจการบันเทิง มหรสพ ดนตรี ศาสนา สังคมสงเคราะห์ วัฒนธรรม กีฬา ฯลฯ (ระเบียบกรมการจัดหางานฯ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ข้อ 6)

3. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติฯ นี้ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่กับออก

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 207.

² เรื่องเดียวกัน.

กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ตลอดจนยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชกฤษฎีกานี้ (มาตรา 46)

พระราชบัญญัติฯ นี้ต้องการจำแนกการประกอบธุรกิจของบุคคลหรือนิติบุคคลไทยกับบุคคลหรือนิติบุคคลต่างชาติ และเพื่อส่งเสริมการแข่งขันทางธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศจึงได้กำหนดกรอบของกฎหมายที่ใช้บังคับกับธุรกิจซึ่งรวมถึงการประกอบกิจการในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม หัตถกรรม พาณิชยกรรม การบริการ หรือกิจการอย่างอื่นอันเป็นการค้า (มาตรา 4) และใช้บังคับต่อกันต่างด้าวในความหมายตามมาตรา 4 กล่าวคือ

- 1) เป็นบุคคลธรรมดาไม่มีสัญชาติไทยหรือนิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย
- 2) เป็นนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย โดย
 - (1) มีหุ้นอันเป็นทุนมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น
 - (2) มีบุคคลต่างด้าวหรือนิติบุคคลต่างด้าวเป็นผู้ถือหุ้นเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคล
 - (3) จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญ โดยมีหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการเป็นบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย หรือ
 - (4) มีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นถือโดยบุคคลต่างด้าวหรือนิติบุคคลต่างด้าวตามข้อ ก

คนต่างด้าวผู้ต้องห้ามมิให้ประกอบธุรกิจโดยเด็ดขาด

- 1) คนต่างด้าวที่ถูกเนรเทศหรือรอการเนรเทศตามกฎหมาย หรือเป็นผู้ที่เข้ามาในประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือกฎหมายอื่น (มาตรา 6)
- 2) คนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติหรือตามกฎหมายอื่น หรือเป็นผู้ถูกถอนสัญชาติตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติหรือตามกฎหมายอื่น แต่ไม่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (มาตรา 7)

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 212.

หลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

คนต่างด้าวหรือนิติบุคคลต่างด้าวใดจะมีสิทธิในการประกอบธุรกิจในประเทศไทยหรือไม่นั้น นอกจากพิจารณาถึงการเป็นบุคคลต้องห้ามตามมาตรา 6 หรือ 7 แล้ว ยังต้องพิจารณาถึงประเภทของธุรกิจด้วยว่าอยู่ในกลุ่มใดของบัญชีที่ระบุไว้แนบท้ายพระราชบัญญัติฯ ซึ่งได้กำหนดจำแนกประเภทธุรกิจที่ต้องห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจอย่างเด็ดขาดซึ่งผู้ใดจะร้องขออนุญาตไม่ได้ และธุรกิจที่ต้องห้ามภายใต้เงื่อนไขว่าอาจขออนุญาตรัฐมนตรีหรืออธิบดีฯ แล้วแต่กรณีได้¹ ทั้งนี้สามบัญชีที่ระบุไว้มีรายละเอียดดังนี้

บัญชีที่หนึ่ง เป็นธุรกิจที่ห้ามคนต่างด้าวประกอบกิจการได้ด้วยเหตุผลพิเศษ และจะขออนุญาตประกอบธุรกิจตามบัญชีนี้ไม่ได้² ประกอบด้วยการทำกิจการหนังสือพิมพ์ การทำกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ การเกษตร การเลี้ยงสัตว์ การทำป่าไม้ หรือแปรรูปไม้ การทำประมงเฉพาะการจับสัตว์น้ำในน่านน้ำไทยและในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ การสกัดสมุนไพรไทย การขายของโบราณวัตถุ การทำหรือหล่อพระพุทธรูป และการทำบาตร การค้าที่ดิน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลทางด้านความมั่นคง ศาสนา และเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นสังคมเกษตรที่ต้องสงวนอาชีพที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ไว้เป็นพิเศษเพื่อคนไทยโดยเฉพาะ

บัญชีที่สอง เป็นธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ หรือมีผลกระทบต่อ ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ทัศนคติพื้นบ้าน หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม³ ซึ่งห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจเหล่านี้ แต่เป็นข้อห้ามที่ไม่เด็ดขาดเพราะอาจร้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี โดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรีได้ อย่างไรก็ดี คนต่างด้าวที่ได้รับอนุมัติให้ประกอบธุรกิจได้นี้ต้องมีคนไทยหรือนิติบุคคลไทย ถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของทุนของคนต่างด้าวที่เป็นนิติบุคคลนั้น แต่ก็อาจผ่อนผันสัดส่วนได้ (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 และมีกรรมการคนไทยไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของจำนวน

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 213.

² เรื่องเดียวกัน.

³ เรื่องเดียวกัน.

กรรมการทั้งหมด) ตามที่รัฐมนตรี โดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรีจะเห็นสมควร ธุรกิจตามบัญชีนี้แยกออกเป็น 3 หมวด คือ

- 1) ธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ ซึ่งรวมถึงการขนส่งทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศในประเทศ รวมทั้งกิจการบินในประเทศ
- 2) ธุรกิจที่มีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ทัศนกรรมพื้นบ้าน และ
- 3) ธุรกิจที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บัญชีสาม เป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะประกอบกิจการแข่งขันกับคนต่างด้าว¹ จึงห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจอย่างไม่เด็ดขาด โดยยังยินยอมให้ทำได้หากว่าได้รับอนุญาตจากอธิบดีฯ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ บัญชีนี้ประกอบด้วยการทำธุรกิจเกี่ยวกับการเกษตร รวมทั้งการทำกิจการบริการทางบัญชี ทางกฎหมาย ทางสถาปัตยกรรม และทางวิศวกรรม การก่อสร้าง (มีข้อยกเว้นอยู่บ้าง) การทำกิจการนายหน้าหรือตัวแทน (มีข้อยกเว้นอยู่บ้าง) การขายทอดตลาด (มีข้อยกเว้นอยู่บ้าง) การค้าภายในเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลทางการเกษตรพื้นเมืองที่ยังไม่มีกฎหมายห้ามไว้ การค้าปลีก การค้าส่ง การทำกิจการโฆษณา การทำกิจการโรงแรม เว้นแต่บริการจัดการโรงแรม การนำเที่ยว การขายอาหารหรือเครื่องดื่ม การทำกิจการเพาะขยายหรือปรับปรุงพันธุ์พืช การทำธุรกิจบริการอื่น ยกเว้นธุรกิจบริการที่กำหนดในกฎกระทรวง

คนต่างด้าวผู้ไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของการห้ามประกอบธุรกิจตามบัญชี

การห้ามประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวตามบัญชิดังกล่าวแล้วนั้น ยังอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 10 และมาตรา 12 ดังนั้น คนต่างด้าวบางรายสามารถประกอบธุรกิจได้ ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องมีทุนขั้นต่ำไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง² (มาตรา 14) ซึ่งรัฐมนตรีได้ประกาศไว้ในกฎกระทรวงกำหนดทุนขั้นต่ำและระยะเวลาในการนำหรือส่งทุนขั้นต่ำเข้ามาในประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีตามสนธิสัญญาทวิภาคี ซึ่งยกเว้นแก่คนชาติภาคีอื่น โดยคนต่างด้าวที่ได้สิทธิพิเศษดังกล่าวได้แก่

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 214.

²เรื่องเดียวกัน.

1) คนต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติฯ นี้ โดยได้รับอนุญาตจากรัฐบาลเป็นการเฉพาะกาล (มาตรา 10 วรรค 1)

2) คนต่างด้าวที่เป็นคนสัญชาติของประเทศที่เป็นภาคีหรือมีความผูกพันตามพันธกรณีในสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือผูกพันอยู่ด้วย แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขในสนธิสัญญานั้น ๆ ด้วย ซึ่งอาจรวมถึงการให้สิทธิคนไทยและวิสาหกิจของคนไทยเข้าไปประกอบธุรกิจในประเทศสัญชาติของคนต่างด้าวนั้นเป็นการต่างตอบแทนด้วย (มาตรา 10 วรรค 2) โดยคนต่างด้าวนั้นต้องแจ้งต่ออธิบดีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงเพื่อขอหนังสือรับรองที่ระบุเงื่อนไขตามที่รัฐบาลกำหนดหรือตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญา (มาตรา 11)

3) คนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติหรือตามกฎหมายอื่น หรือเป็นผู้ถูกถอนสัญชาติตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติหรือตามกฎหมายอื่น แต่โดยต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี และจะประกอบธุรกิจได้เฉพาะประเภทธุรกิจและในท้องที่ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรีโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 7)

4) คนต่างด้าวที่ได้รับสิทธิภายใต้โครงการการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการสำนักงานส่งเสริมการลงทุน ให้แจ้งต่ออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจเพื่อขอหนังสือรับรอง (มาตรา 12)

5) คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือให้ประกอบอุตสาหกรรมหรือการค้าเพื่อการส่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือกฎหมายอื่น ให้แจ้งต่ออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจเพื่อขอหนังสือรับรอง (มาตรา 12)

6) คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือให้ประกอบธุรกิจตามบัญชีสองหรือสามท้ายพระราชบัญญัติฯ นี้ ให้แจ้งต่ออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจเพื่อขอหนังสือรับรอง (มาตรา 12)

การอนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจ¹ คนต่างด้าวที่มีช่องทางให้เข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยได้ จะต้องดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ดังนี้

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 215.

- 1) มีคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตครบถ้วนตามมาตรา 16 กล่าวคือ
 - (1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
 - (2) ไม่เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ เป็นบุคคลล้มละลาย
 - (3) มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
 - (4) ไม่เคยต้องโทษตามคำพิพากษาหรือถูกเปรียบเทียบปรับตามพระราชบัญญัตินี้หรือ ปว. 281 (เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันขอรับใบอนุญาต)
 - (5) ไม่เคยต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาความผิดฐานฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอก ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญา หรือในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน หรือในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง (เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต)
 - (6) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตาม ปว. 281 ในระยะเวลา 5 ปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต
 - (7) กรณีนิติบุคคลเป็นผู้ขอรับใบอนุญาต กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวด้วย
 - (8) การอนุญาตให้ประกอบธุรกิจต้องคำนึงถึงผลดีและผลเสียต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของประเทศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพลังงานและการรักษาสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค ขนาดของกิจการ การจ้างงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาด้วย (มาตรา 5) นอกจากนี้จะต้องพิจารณาถึงทุนขั้นต่ำที่คนต่างด้าวใช้ในการเริ่มต้นประกอบธุรกิจซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 14)
- ทั้งนี้ หากคำขอประกอบธุรกิจไม่ได้รับอนุญาต คนต่างด้าวมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อรัฐมนตรีฯ ได้ โดยกฎหมายกำหนดเวลาให้รัฐมนตรีฯ ต้องพิจารณาภายใน 30 วัน¹

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 216.

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังกำหนดให้คนต่างด้าวที่เข้ามาจัดตั้งธุรกิจสามารถถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด โดยหากเป็นการจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น กิจการโรงแรม (ยกเว้น บริการจัดการโรงแรม) กิจการนำเที่ยว การขายอาหารและเครื่องดื่ม ถือเป็นธุรกิจในบัญชี 3 (ซึ่งคนไทยยังไม่มีความพร้อมในการแข่งขันในการประกอบธุรกิจกับคนต่างด้าว) ซึ่งหากคนต่างด้าวต้องการเข้ามาประกอบธุรกิจดังกล่าวข้างต้นในไทย โดยถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 49 จะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวด้วย

4. พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

พระราชบัญญัติ¹ นี้บัญญัติขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประเทศด้านเร่งรัดการลงทุนเพื่อประโยชน์ในการสร้างงาน การเพิ่มรายได้ และการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชน โดยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ลงทุนด้วยการกำหนดระบบการให้สิทธิและประโยชน์ที่เหมาะสมสำหรับการจูงใจให้มีการลงทุนในกิจการที่รัฐให้ความสำคัญและประสงค์จะส่งเสริมให้มีการคุ้มครองกิจการที่รัฐให้การส่งเสริมที่ทันต่อเหตุการณ์ และให้มีกลไกบริหารงานส่งเสริมการลงทุนของรัฐที่สามารถอำนวยความสะดวกและขจัดอุปสรรคในการลงทุน¹

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติฯ คือการให้หลักประกันและการคุ้มครองต่อกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน โดยที่กิจการที่ดี ทรัพย์สินที่ดี จะได้รับความคุ้มครอง นอกจากนี้ยังให้หลักประกันในการนำหรือส่งออกซึ่งเงินตราและการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ลงทุนด้วย ดังต่อไปนี้

4.1 กิจการและทรัพย์สิน

4.1.1 รัฐจะไม่โอนกิจการของผู้ได้รับการส่งเสริมมาเป็นของรัฐ (มาตรา 43)

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 219.

4.1.2 รัฐจะไม่ประกอบกิจการขึ้นใหม่แข่งขันกับผู้ได้รับการส่งเสริม (มาตรา 44)

4.1.3 รัฐจะไม่ทำการผูกขาดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลชนิดเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันกับที่ผู้ได้รับการส่งเสริมผลิตหรือประกอบได้ (มาตรา 45)

4.1.4 รัฐจะไม่ควบคุมราคาจำหน่ายของผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลที่ได้จากกิจการ ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน¹ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ของประเทศ แต่จะไม่กำหนดราคาจำหน่ายให้ต่ำกว่าราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควร (มาตรา 46)

4.2 นำหรือส่งออกเงินตรา

4.2.1 เงินทุนที่นำเข้ามาลงทุนในประเทศและเงินปันผลหรือผลประโยชน์ จากเงินทุนนั้น (มาตรา 37 (1))

4.2.2 เงินกู้จากต่างประเทศรวมทั้งดอกเบี้ย (มาตรา 37 (2))

4.2.3 เงินที่ผู้ลงทุนมีข้อผูกพันต่างประเทศตามสัญญาการใช้สิทธิและบริการ ต่าง ๆ (มาตรา 37 (3))

4.3 คุ้มครองอุตสาหกรรมภายใน

4.3.1 การกำหนดค่าธรรมเนียมพิเศษสำหรับสินค้านำเข้า (มาตรา 49)

4.3.2 การควบคุมการนำเข้า (มาตรา 50)

พระราชบัญญัติฯ กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือ BOI (Board of Investment) (มาตรา 6) ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงอุตสาหกรรม (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545) ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเพื่อให้เป็นตาม พระราชบัญญัติฯ มีอำนาจในการพิจารณากำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ประเภทกิจการ

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน.

ค่าธรรมเนียมพิเศษ การให้สิทธิประโยชน์ การให้การคุ้มครอง และเพิกถอนสิทธิกรณีไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข รับเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ ของผู้รับการส่งเสริม¹

ผู้ลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะได้รับสิทธิพิเศษหรือสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายซึ่งมีทั้งสิทธิประโยชน์รวมและสิทธิประโยชน์เฉพาะจำพวกประเภทกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน² ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละประเภทกิจกรรมและเขตการส่งเสริมอันเป็นมาตรการจูงใจให้มีการลงทุนในกิจการที่รัฐให้ความสำคัญและประสงค์จะส่งเสริมการลงทุน ทั้งนี้ อาจแบ่งออกได้เป็นสิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากร และด้านที่ไม่ใช่ภาษีอากร

กิจการด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จำแนกออกเป็นประเภทขนาดของการลงทุนขั้นต่ำ เขตที่ตั้งโรงงาน ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์แตกต่างกันไป โดยประเภทของกิจการที่ได้รับการส่งเสริมมีอยู่ 7 หมวด และหมวดที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยตรงบรรจุอยู่ในหมวด 7 คือบริการและสาธารณูปโภค³ (อย่างไรก็ดี กิจการในหมวดอื่น ๆ เช่น เกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร หรือเซรามิกส์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยอ้อมได้ในฐานะเป็นกิจการการผลิตสินค้าการท่องเที่ยว) ซึ่งรวมถึงกิจการระบบขนส่งมวลชน โทรคมนาคมดาวเทียม โทรศัพท์ กระแสไฟฟ้า ขนส่งทางเรือระหว่างประเทศ กิจการเดินเรือเฟอร์รี่ หรือเรือที่ใช้กำลังสูง กิจการให้ความสะดวกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น กิจการเดินเรือสำราญ ให้เช่าเรือสำราญ บริการที่จอดเรือ โดยมีที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ให้บริการกีฬาดำน้ำ (Scuba dive) โดยมีที่พักแรม กิจการขนส่งทางอากาศ กิจการสนามบินพาณิชย์ กิจการ โรงแรม กิจการศูนย์อุตสาหกรรมอัญมณีหรือเครื่องประดับ กิจการหอประชุมขนาดใหญ่ กิจการศูนย์แสดงสินค้านานาชาติ กิจการนันทนาการที่สนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก สวนสัตว์ อุทยานสัตว์น้ำ สนามแข่งจักรยานยนต์ (ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ 2/2543 ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2543 เรื่อง ประเภท ขนาด และเงื่อนไขของกิจการที่ให้การส่งเสริมการลงทุน)⁴

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 220.

²เรื่องเดียวกัน.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 222.

⁴เรื่องเดียวกัน.

ธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุน¹ ได้แก่ โรงแรม หอประชุมขนาดใหญ่ ศูนย์แสดงสินค้านานาชาติ สวนสนุก สวนสัตว์เปิด ศูนย์แสดงศิลปวัฒนธรรม หรือศูนย์ศิลปหัตถกรรม บริการที่จอดรถท่องเที่ยว กิจการเดินเรือท่องเที่ยว หรือให้เช่าเรือท่องเที่ยว กิจการอุทยานสัตว์น้ำ กิจการสนามแข่งขันรถยนต์ และกิจการกระเช้าไฟฟ้า โดยธุรกิจเหล่านี้ต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ร้อยละ 100 ส่วนเงื่อนไขการลงทุนและสิทธิประโยชน์แตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทธุรกิจ อาทิ

กิจการ โรงแรม

- 1) หากโครงการตั้งอยู่ในเขต 1 หรือเขต 2 รวมทั้งอำเภอขนาดใหญ่ และอำเภอเมือง เชียงใหม่จะได้รับสิทธิประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับภาษีอากรเท่านั้น
- 2) หากโครงการตั้งอยู่ในเขต 3 ให้ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักร และสิทธิประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับภาษีอากรเท่านั้น
- 3) หากโครงการที่ตั้งอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ ปัตตานี พะเยา แพร่ มหาสารคาม ยโสธร ยะลา ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สกลนคร สตูล สุรินทร์ หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ
- 4) ต้องมีจำนวนห้องพักไม่น้อยกว่า 100 ห้อง
- 5) ให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ 1/2543 นโยบายและหลักเกณฑ์การลงทุน

กิจการสวนสนุก

ขนาดการลงทุนไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียนไม่น้อยกว่า 500 ล้านบาท และที่ดินไม่น้อยกว่า 200 ไร่

กิจการอุทยานสัตว์น้ำ

ขนาดของการลงทุนไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียนไม่น้อยกว่า 100 ล้านบาท และที่ดินไม่น้อยกว่า 10 ไร่

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 223.

กิจการสวนสัตว์เปิด

ขนาดการลงทุนไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียนไม่น้อยกว่า 500 ล้านบาท และที่ดินไม่น้อยกว่า 500 ไร่

กิจการหอประชุมขนาดใหญ่

ต้องมีพื้นที่ส่วนที่ใช้เพื่อการประชุมไม่น้อยกว่า 4,000 ตารางเมตร โดยห้องประชุมขนาดใหญ่สุดต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 3,000 ตารางเมตร

5. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

ในการบังคับใช้กฎหมายนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ทางธุรกิจนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ด้วย มีประธานกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นประธานกรรมการ (มาตรา 6)¹ โดยให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ กำหนดแผนงานและมาตรการต่าง ๆ ในการส่งเสริมและควบคุมธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยวของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว การปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย มารยาท และความประพฤติของมัคคุเทศก์ และปฏิบัติการอื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 10

การควบคุมการประกอบธุรกิจนำเที่ยว มีเป้าหมายเพื่อให้ธุรกิจมีความเป็นระเบียบ และได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อประโยชน์ของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ ทั้งนี้ธุรกิจนำเที่ยวตามความหมายที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดไว้หมายถึงการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการจัดหรือให้บริการ

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 229.

²“สาระสำคัญของ พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ฯ (ฉบับแก้ไขใหม่),” วารสารธุรกิจท่องเที่ยว 15, 9 (กันยายน 2545): 55.

หรือการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง สถานที่พัก อาหาร ทัศนจร และหรือ มัคคุเทศก์ก็ให้แก่นักท่องเที่ยว โดยมุ่งหมายถึง “การนำเที่ยว” เป็นสำคัญและต้องมีการ ติดต่อโดยตรงกับนักท่องเที่ยวเพื่อจัดบริการ ไปท่องเที่ยว ณ สถานที่ต่าง ๆ ส่วนจะมีการ บริการด้านการเดินทาง สถานที่พัก อาหาร หรือมััคคุเทศก์ ด้วยหรือไม่ หรือมีมากน้อย เพียงใด ก็เป็นส่วนหนึ่งของ “การนำเที่ยว” เท่านั้น และดำเนินการในเชิงธุรกิจ แต่ไม่รวม ถึงธุรกิจให้เช่ายานพาหนะ เพื่อการเดินทางธุรกิจรับจ้างขนส่งผู้เดินทาง ธุรกิจ โรงแรม หรือธุรกิจร้านอาหาร การไปทอดกฐิน การไปทอดผ้าป่า และการทัศนศึกษาเป็นครั้งคราว ไม่ว่าจะเป็นการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเฉพาะที่ในประเทศและต่างประเทศ

ทั้งนี้ กฎกระทรวง (พ.ศ. 2536) ออกตามความในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและ มัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 หมวด 1 ข้อ 1 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 28 พฤษภาคม 2536) แบ่งธุรกิจนำเที่ยวออกเป็นสามประเภท คือ

- 1) นำเที่ยวเฉพาะพื้นที่ (นำเที่ยวไปยังสถานที่หนึ่งสถานที่ใด ในจังหวัดใด จังหวัดหนึ่ง และจังหวัดที่มีเขตพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดนั้น)
- 2) นำเที่ยวในประเทศ (นำเที่ยวไปยังสถานที่หนึ่งสถานที่ใดภายในราชอาณาจักร) และ

- 3) นำเที่ยวต่างประเทศ (นำเที่ยวไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่งในต่างประเทศ หรือ นำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศไปยังสถานที่หนึ่งสถานที่ใดภายในประเทศ)¹

การควบคุมผู้ประกอบการนำเที่ยวมีลักษณะ ดังนี้

- 1) การประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนก่อน (มาตรา 14) อาจเป็นใบอนุญาตบุคคลธรรมดาหรือใบอนุญาตนิติบุคคลตามแต่กรณี หากไม่มี ใบอนุญาตการประกอบการนำเที่ยวจะมีความผิดอาญาต้องโทษปรับ (มาตรา 59) โดย

¹ อรรถพร พันธ์พัฒนา, “ผลกระทบต่อการค้าบริการจากการเปิดเสรีภาพหลังการ เสร็จจากการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย (สาขาการท่องเที่ยว),” วารสารกฎหมาย 15, 2 (เมษายน 2537): 231.

นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่เมื่อมีข้อสงสัยมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ประกอบการนั้นในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบใบอนุญาตได้ (มาตรา 54)¹

2) ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องมีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก (เว้นแต่เป็นโทษที่กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ) ไม่เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตซึ่งเคยถูกเพิกถอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี (มาตรา 15) เว้นแต่เป็นคนต่างด้าวที่อยู่ภายใต้ความตกลงที่ประเทศไทยได้มีข้อผูกพันอยู่กับรัฐบาลต่างประเทศตามมาตรา 16 ซึ่งก็คือ ประเทศสหรัฐอเมริกาหรือคนสัญชาติอเมริกัน³

3) นิติบุคคลขอรับใบอนุญาตต้องเป็นนิติบุคคลที่จะทะเบียนตามกฎหมายไทย มีสำนักงานอยู่ในประเทศไทย และต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขเรื่องคุณสมบัติหุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการและสัดส่วนการลงหุ้นที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับนิติบุคคลแต่ละประเภท (มาตรา 15) ทั้งนี้ไม่ให้นำหลักเกณฑ์ตามกฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวมาใช้บังคับกับธุรกิจนำเที่ยวตามพระราชบัญญัตินี้⁴

4) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องวางหลักประกันไว้ต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นการประกันความเสียหายอาจเกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยวหรือแก่ผู้ร้องเรียนตามจำนวนเงินประกันที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 18 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4)⁵

5) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีการประกันภัยอุบัติเหตุให้กับนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยกรณีเสียชีวิต สูญเสียอวัยวะหรือทุพพลภาพไม่ต่ำกว่าสองแสนบาทต่อคน และกรณีบาดเจ็บไม่ต่ำกว่า

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดิม, หน้า 229.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 230.

³ อรรถพร พันธ์พัฒนา, เรื่องเดิม, หน้า 231.

⁴ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดิม, หน้า 230.

⁵ เรื่องเดียวกัน.

หนึ่งแสนบาทต่อคน เว้นแต่นักท่องเที่ยวที่มีประกันภัยอุบัติเหตุ โดยผู้ประกอบการก็นำเที่ยวอื่นอยู่แล้ว (กฎกระทรวงฉบับที่ 9 พ.ศ. 2543 ออกตามความในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 มาตรา 9)¹

6) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องประกอบการให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ตามมาตรา 25 และต้องจัดส่งเอกสาร โฆษณารายการนำเที่ยวให้แก่นายทะเบียนทราบก่อนเผยแพร่ (มาตรา 26) หากมีการเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวจะต้องได้รับความยินยอมจากนักท่องเที่ยวก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงให้ต่ำกว่าเดิมก็จะต้องคืนค่าบริการตามสัดส่วนของรายการนั้นให้นักท่องเที่ยวด้วย (มาตรา 27 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9) ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวนี้ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภาวาระที่ 2 ได้เสนอเพิ่มเติมว่ามีให้รวมถึงการเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวตามความประสงค์ของนักท่องเที่ยวในระหว่างเวลาการนำเที่ยว²

7) ในการโฆษณารายการจัดนำเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำเป็นเอกสารระบุข้อความเกี่ยวกับชื่อผู้ประกอบการนำเที่ยว สถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและเลขที่ใบอนุญาตระยะเวลาที่ใช้ในการบริการนำเที่ยว อัตราค่าบริการ ประเภทของยานพาหนะที่ใช้ในการให้บริการ จุดหมายปลายทางและที่แวะพัก รวมทั้งสถานที่สำคัญ ๆ ในการนำเที่ยวลักษณะและประเภทของที่พักรวมและจำนวนครั้งของอาหารที่จัดให้ และต้องนำส่งเอกสารดังกล่าวให้แก่นายทะเบียนอย่างน้อยสามฉบับก่อนเผยแพร่ (มาตรา 26) การฝ่าฝืนข้อกำหนดนี้จะต้องโทษปรับ (มาตรา 60)³

8) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุซึ่งใบอนุญาตมีอายุสองปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต หากผู้ประกอบการนำเที่ยวไม่ต่ออายุใบอนุญาต ต้องเลิกประกอบธุรกิจนำเที่ยวนับตั้งแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุและให้

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 231.

³ เรื่องเดียวกัน.

ส่งคืนใบอนุญาตแก่นายทะเบียนภายในสามสิบวัน (มาตรา 28) หากไม่ส่งคืนใบอนุญาตก็ต้องโทษปรับ (มาตรา 62)¹

9) ในกรณีที่เป็นการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมีกิจกรรมดำน้ำแบบสคูบ้าด้วย จะต้องมีคุณสมบัติเพิ่มเติมจากหลักเกณฑ์ทั่วไป โดยต้องใช้เรือที่ได้รับอนุญาตจากกรมเจ้าท่า และกรมป่าไม้ในกรณีที่ดำเนินการ ในเขตอุทยานแห่งชาติ ใช้อุปกรณ์ในการดำน้ำที่มี নিতিบุคคลให้การรับรองมาตรฐาน จุดที่ลงดำน้ำต้องเป็นบริเวณที่กรมเจ้าท่าหรือกรมป่าไม้ อนุมัติที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ) เป็นผู้กำหนดจุดวางทุ่นจอดเรือ ห้ามทอดสมอเรือในเขต ปะการังโดยผู้รับใบอนุญาตต้องทำทุ่นจอดเรือตามแบบที่กรมเจ้าท่ากำหนด ต้องมีผู้ควบคุม การดำน้ำ (dive master) หรือผู้สอนการดำน้ำ (dive instructor) ซึ่งมีใบอนุญาตควบคุม หรือสอนการดำน้ำตามมาตรฐานสากลในระหว่างการดำน้ำ นอกจากนี้ผู้ดำน้ำต้องมี ใบอนุญาตการดำน้ำตามมาตรฐานสากล ต้องมีถังออกซิเจนสำรอง และอุปกรณ์ปฐมพยาบาล เบื้องต้นแก่ผู้ดำน้ำ (first aid equipment) ประจำเรือ ต้องทำประกันให้แก่ผู้ดำน้ำคนละไม่ ต่ำกว่า 100,000 บาทต้องมีวิทยุสื่อสาร และหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินประจำเรือ รวมทั้ง ห้ามมิให้มีการเก็บ หักทำลาย หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อแนวปะการัง และระบบนิเวศ ทางทะเล ซึ่งหมายถึงการห้ามทิ้งสิ่งของ ของเสีย หรือปล่อยน้ำมันลงสู่ทะเล²

10) การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ คณะกรรมการผู้ว่าการ นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามกฎหมายนี้ นายทะเบียน มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้ (มาตรา 32) และหากผู้ประกอบการ ธุรกิจนำเที่ยวขาดคุณสมบัติหรือไม่ปฏิบัติเกี่ยวกับการนำหลักประกันมาวางเพิ่มเติม หรือ เคยถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตมาแล้ว และฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ หรือไม่ปฏิบัติ ตามคำสั่งของคณะกรรมการ ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นายทะเบียนหรือ เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามกฎหมายนี้อีก นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาต และให้ผู้ประกอบการนำเที่ยวส่งคืนใบอนุญาต (มาตรา 33) ผู้ถูกสั่งเพิกถอนนั้นมีสิทธิ อุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนต่อคณะกรรมการได้ แต่ไม่เป็นการทุเลาการบังคับคดีตาม

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน.

² เรื่องเดียวกัน.

คำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา 35) ในการปฏิบัติงานนั้น นายทะเบียนมีสิทธิเข้าไปในสถานประกอบการของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบใบอนุญาต สภาพและลักษณะของสถานที่ทำการ เครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะในการประกอบธุรกิจนำเที่ยวตลอดจนจำนวนและประวัติของตัวแทนและลูกจ้างของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายนี้ได้ หรือเรียกให้ผู้ประกอบการนำเที่ยว ตัวแทน หรือลูกจ้างมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้ด้วย (มาตรา 54)¹

การควบคุมมัคคุเทศก์มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) มัคคุเทศก์คือบุคคลที่นำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่และบุคคล โดยได้รับค่าตอบแทน ซึ่งต้องได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์จากนายทะเบียนก่อนจึงจะปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ได้ (มาตรา 39) ถ้าฝ่าฝืนต้องโทษปรับตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ (มาตรา 65)²

2) ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ต้องมีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ เป็นผู้ได้รับวุฒิบัตรหรือหนังสือรับรองว่าได้ผ่านการฝึกอบรมวิชามัคคุเทศก์ตามหลักสูตรที่ได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการฯ มีสภาพร่างกายแข็งแรงไม่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง ดิคาเสพติด โรคติดต่อ ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบหรือไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ และไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ (มาตรา 40)³

3) มัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย มารยาทและความประพฤติของมัคคุเทศก์ และต้องคิดใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่และพร้อมที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ เว้นแต่ใบอนุญาตชั่วคราว

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 232.

²เรื่องเดียวกัน.

³เรื่องเดียวกัน.

หรือถูกทำลาย และได้แจ้งเหตุดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบแล้ว (มาตรา 42 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 13)¹

4) ใบอนุญาตมีอายุ 4 ปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต มัคคุเทศก์ต้องยื่นคำขอต่ออายุก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ และต้องเข้ารับการตรวจสุขภาพเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติตามที่นายทะเบียนกำหนดทุกปี หากไม่ขอต่ออายุใบอนุญาตตามกำหนด ให้เลิกเป็นมัคคุเทศก์ตั้งแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นสุดและให้ส่งคืนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ต่อนายทะเบียนภายใน 30 วันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ (มาตรา 43 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 13)²

5) มัคคุเทศก์ซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจะเป็นมัคคุเทศก์ในระหว่างที่ถูกพักใช้ใบอนุญาตไม่ได้ เว้นแต่จะได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการแล้ว (มาตรา 45 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 14)³

6) มัคคุเทศก์ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้ หรือขาดคุณสมบัติ หรือเป็นผู้เคยถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตมาแล้วและฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามนี้ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ นายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ได้ (มาตรา 45-46) แต่มัคคุเทศก์ผู้ถูกสั่งมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อคณะกรรมการฯ ได้ (มาตรา 46)⁴

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองห่อ, เรื่องเดียวกัน.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 233.

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ เรื่องเดียวกัน.

6. พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478

พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อควบคุมกิจการ โรงแรมและกิจการอื่น ทำนองเดียวกัน ด้วยการกำหนดมาตรการให้เจ้าสำนักโรงแรมปฏิบัติและดำเนินการให้บริการ ห้องพัก ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการและมีอำนาจออกกฎกระทรวง วางระเบียบและกำหนดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้¹

การใช้บังคับ พระราชบัญญัตินี้มีขอบเขตการบังคับใช้ถึงกิจการพักแรมทุกประเภท ดังที่กำหนดไว้ในนิยาม “โรงแรม” ว่า หมายความว่า “บรรดาสถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งขึ้น เพื่อรับสินจ้างสำหรับคนเดินทาง หรือบุคคลที่ประสงค์จะหาที่อยู่ หรือที่พักชั่วคราว” และให้นิยาม “ผู้พัก” หมายความว่า “คนเดินทาง หรือบุคคลอื่นใด ซึ่งเจ้าสำนักจัดให้พักอาศัย ในโรงแรมเพื่ออยู่ หรือพักชั่วคราว โดยจะเสียสินจ้างหรือไม่ก็ตาม” และกำหนดนิยาม “เจ้าสำนัก” หมายความว่า “บุคคลผู้ควบคุมและจัดการโรงแรม” ดังนั้น การดำเนินธุรกิจที่พักแรม ไม่ว่าประเภทใดดังกล่าวข้างต้นย่อมถือว่าเป็น โรงแรมตามความหมายในพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ด้วย

สำหรับกิจการ Guest House มีหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0207/ว 248 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2530 กำหนดชัดเจนว่าให้อยู่ในขอบข่ายของพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 ด้วย ดังนั้น ผู้ประกอบการ Guest House หรือบ้านพักชั่วคราวที่มีระดับมาตรฐาน ด้านความมั่นคง ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะอนามัย และมีอาคาร สถานที่ตั้ง สถานที่จอดรถ ที่ถูกต้องตรงตามมาตรฐานของ โรงแรมสามารถยื่นคำร้องขออนุญาตให้ถูกต้องตามระเบียบ ว่าด้วยโรงแรมได้ และต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้สำหรับ โรงแรมด้วยเช่นกัน (คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 387/2528 เรื่องการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ โรงแรม พ.ศ. 2478)²

อย่างไรก็ดี สถานที่พักเหล่านั้นจะไม่อยู่ในขอบเขตของการบังคับใช้กฎหมายนี้ หากว่าเป็นเคหะสถานที่ใช้เป็นบ้านพักรับเฉพาะบุคคลที่ประสงค์จะไปพักอาศัยอยู่

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 238.

² เรื่องเดียวกัน.

ชั่วระยะเวลาอย่างน้อย 1 เดือน โดยผู้มีสิทธิให้ใช้มิได้ขายอาหาร หรือเครื่องดื่มใด ๆ แก่ผู้พักอาศัยเป็นปกติธุระ หรือแก่ประชาชน (มาตรา 25) หรือเป็นสถานที่จัดให้บุคคลพักอาศัยชั่วคราวเพื่อประโยชน์ในราชการ การกุศล การศึกษา หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่น อันผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ แล้วแต่กรณีเห็นสมควร ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมีอำนาจให้ยกเว้นหรือผ่อนผันหน้าที่ปฏิบัติตามสมควรแก่กรณีได้ (มาตรา 26)¹

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติ คือธุรกิจโรงแรมต้องมีการควบคุม นับตั้งแต่เริ่มเปิดกิจการจนถึงตลอดระยะเวลาของการดำเนินกิจการ โดยกำหนดให้ผู้ดำเนินกิจการโรงแรมต้องปฏิบัติตามในเรื่องต่าง ๆ² ดังต่อไปนี้

1) ต้องมีใบอนุญาตและจดทะเบียนให้ถูกต้องก่อนเริ่มดำเนินกิจการ โดยใบอนุญาตหนึ่งใบจะใช้ได้เฉพาะต่อหนึ่ง โรงแรมเท่านั้น และสิ้นอายุในวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี จึงต้องต่อใบอนุญาตทุกปีด้วย หากผู้ใดดำเนินกิจการ โรงแรม โดยไม่มีใบอนุญาตหรือไม่ต่อใบอนุญาตก็จะมีผลผิดต้องโทษปรับ การขออนุญาตเปิดหรือจดทะเบียน โรงแรม ผู้ยื่นขออนุญาตต้องต้องขอมและให้ความสะดวกแก่นายทะเบียน หรือเจ้าพนักงานสาธารณสุข ในการเข้าไปตรวจสอบสถานที่ และเครื่องใช้ใน โรงแรมให้ถูกต้องตามหลักสุขอนามัย โดยการพิจารณาอนุญาตจะยึดถือตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 337/2536 เรื่องการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 (ซึ่งกำหนดเรื่องการพิจารณาอนุญาตสร้างหรือตั้ง โรงแรม การเปิดดำเนินกิจการ โรงแรม การเปลี่ยนชื่อหรือยี่ห้อ การย้ายสถานที่ การเพิ่มหรือลดจำนวนห้องสำหรับพักโรงแรม การพิจารณาปิดโรงแรม หรือยึดใบอนุญาต การปฏิบัติต่อโรงแรมที่ถูกปิดหรือยึดใบอนุญาต)³

2) ต้องระบุชื่อ หรือยี่ห้อ โรงแรม ประเภทโรงแรม ชื่อสำนัก และอาชีพของเจ้าของ และเจ้าสำนัก จำนวนห้องพักอาศัย ตำบลที่ตั้ง โรงแรม ไว้ในใบอนุญาต (มาตรา 5) และต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 และคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 239.

³เรื่องเดียวกัน.

387/2528 เรื่องการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 กำหนดเรื่องหลักเกณฑ์ในการขออนุญาตตั้งกิจการทำโรงแรม¹

3) การเปลี่ยนชื่อหรือยี่ห้อ การย้ายสถานที่ การเพิ่มหรือลดจำนวนห้องสำหรับพัก การเปลี่ยนตัวเจ้าของ เปลี่ยนตัวเจ้าสำนัก หรือการเลิกกิจการ ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบเพื่อขออนุญาตก่อน และจะทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายทะเบียนแล้ว (มาตรา 8 และมาตรา 9)²

4) ต้องมีป้ายบอกชื่อหรือยี่ห้อ และต้องเป็นภาษาไทยติดไว้ด้านหน้าของ โรงแรม พร้อมทั้งติดใบอนุญาตไว้ ณ ที่เปิดเผยภายในโรงแรม และใกล้ทางเข้าออกด้านหน้าให้มากที่สุด และต้องมีเลขที่ประจำห้องพักติดไว้ที่หน้าห้องด้วย (มาตรา 11)³

5) ต้องมีสมุดจดนามผู้พัก และจัดให้ผู้พักลงชื่อ หรือลงลายพิมพ์นิ้วมือกรณีลงลายมือชื่อไม่ได้ ในโอกาสแรกที่ทำได้ จัดให้ผู้พักซึ่งมีอายุเกิน 18 ปี ลงลายมือชื่อไว้ หรือลงลายพิมพ์นิ้วมือ กรณีลงลายมือชื่อไม่ได้ หากผู้พักไม่ปฏิบัติตาม ห้ามมิให้ผู้นั้นพักอยู่ในโรงแรม และให้ยื่นสมุดจดนามผู้พักต่อเจ้าสำนัก และให้เจ้าสำนักยื่นสมุดดังกล่าวต่อนายทะเบียนเพื่อประทับตราและลงลายมือชื่อและลงนามกำกับย่อไว้ทุกแผ่น (มาตรา 12) หากสมุดจดหายหรือถูกฉีก ต้องรีบแจ้งแก่นายทะเบียนโดยไม่ชักช้า และมีให้ถือเป็นข้อแก้ตัว (มาตรา 13) การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในเรื่องการจดแจ้งนามผู้พัก ผู้พักหรือเจ้าสำนักมีโทษปรับไม่เกิน 200 บาท (มาตรา 20)⁴

6) ต้องรักษาความสะอาด โดยคำนึงถึงสุขอนามัยของผู้เข้าพักในโรงแรม เช่น ดูแลรักษาความสะอาดโดยทั่วไป และช่องอากาศของโรงแรมให้เรียบร้อย (มาตรา 22) ไม่รับผู้ที่เห็นเด่นชัดว่าเป็นโรคเรื้อน หรือโรคติดต่ออันตราย หรือโรคติดต่อตามที่กฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อกำหนดนั้นเข้าพักในโรงแรม เพื่อป้องกันการติดต่อกับแขกที่เข้าพักคนอื่น ๆ (มาตรา 21) รักษาความสะอาดหรือช่องอากาศของโรงแรมให้เรียบร้อย ไม่ยินยอม

¹สุมาลี วงษ์วิฑิต และระพีพรรณ ทองห่อ, เรื่องเดียวกัน.

²เรื่องเดียวกัน.

³เรื่องเดียวกัน.

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 240.

ให้บุคคลใดเข้าหลบซ่อนหรือมั่วสุมในเขตโรงแรมในลักษณะอันควรเชื่อได้ว่า จะก่อความไม่สงบขึ้นในบ้านเมือง (มาตรา 21 และมาตรา 22 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงแรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2519) หากฝ่าฝืนมีความผิด และนายทะเบียนมีอำนาจยึดใบอนุญาตได้ไม่เกิน 15 วัน (มาตรา 22) แต่เจ้าสำนักอุทธรณ์คำสั่งนายทะเบียนไปยังรัฐมนตรีได้คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด (มาตรา 22 วรรคท้าย)¹

7) ต้องจัดให้มีสิ่งซึ่งจำเป็นในการป้องกัน หรือระงับอัคคีภัยไว้ด้วย ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2495 เพื่อป้องกันหรือระงับอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้นได้²

8) ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานโรงแรมเพื่อการท่องเที่ยว (ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0207/ว 380 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2532 เรื่องการปรับปรุงกำหนดมาตรฐานโรงแรมเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับใช้ประกอบการพิจารณาผ่อนผันอนุญาตให้ตั้งสถานบริการไว้)³

9) เจ้าสำนักไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่ไว้ตามกฎหมายเรื่องการบริหารจัดการ โรงแรม มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200 บาท และถ้าศาลเห็นสมควร อาจสั่งให้ยึดใบอนุญาตได้ไม่เกิน 1 เดือน (มาตรา 20) และหากยอมรับผู้ป่วยโรคติดต่อร้ายแรงเข้าพัก มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200 บาท (มาตรา 21)⁴

นอกเหนือจากพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 แล้ว การประกอบกิจการโรงแรมยังต้องคำนึงถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่

1) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 674-679 ว่าด้วยวิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม ซึ่งมีข้อกำหนดความรับผิดชอบของเจ้าของ หรือเจ้าสำนักโรงแรมที่มีต่อผู้เข้าพักโรงแรม แต่จำกัดค่าเสียหายเฉพาะ ในกรณีที่ทรัพย์สินสูญหายเป็นของมีค่า เช่น เงินทอง ธนบัตร ตั๋วเงิน ใบหุ้่น ใบหุ้่นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณี หรือของมีค่าอื่น ๆ และ

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน.

² เรื่องเดียวกัน.

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ เรื่องเดียวกัน.

จำกัดความรับผิดไว้เพียงไม่เกินจำนวน 500 บาทเท่านั้น เว้นแต่ว่าผู้เข้าพักได้นำของมีค่าเหล่านั้นไปฝากไว้ที่ทางโรงแรม พร้อมทั้งแจ้งราคาไว้ด้วย เจ้าของหรือเจ้าสำนักโรงแรมจะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้พักแรมเต็มจำนวนความเสียหายนั้น นอกจากนั้น ในกรณีที่ของมีค่าสูญหายไปโดยเหตุสุดวิสัย หรือเกิดจากสภาพแห่งทรัพย์สินนั้นต้องบอบสลายสูญหายไปเอง หรือความสูญเสียหรือสูญหายเกิดจากความผิดของผู้เข้าพักแรมเอง จากบริวารผู้เข้าพักแรม หรือจากบุคคลซึ่งผู้เข้าพักแรมให้การต้อนรับ เจ้าของหรือเจ้าสำนักโรงแรมไม่ต้องรับผิดชอบแต่อย่างใด เมื่อพิจารณากฎหมายนี้แล้ว จะเห็นได้ว่า กำหนดความรับผิดของผู้ประกอบการ โรงแรมไว้น้อยมาก อีกทั้งยังกำหนดให้ผู้เสียหายที่เป็นผู้เข้าพักโรงแรมมีหน้าที่ต้องแจ้งเหตุความสูญเสียหรือสูญหายนั้นต่อเจ้าของโรงแรมทันทีที่พบเหตุ มิฉะนั้นเจ้าของโรงแรมจะพ้นจากความรับผิดชอบทั้งหมดดังที่กล่าวมาแล้ว และหากว่าได้แจ้งแล้วแต่ถูกปฏิเสธความรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย ผู้เข้าพักนั้นต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ผู้เข้าพักเดินทางออกจากโรงแรมไป มิฉะนั้นคดีจะขาดอายุความ ข้อกำหนดเช่นนี้จึงยิ่งทำให้กฎหมายนี้แทบจะไม่มีผลสำคัญในการคุ้มครองผู้เข้าพัก¹

2) การก่อสร้างโรงแรมและที่พักอาศัยต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522 และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0207/ว 248 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2530 เรื่องแนวทางปฏิบัติในการควบคุมบ้านเช่าพักชั่วคราวหรือเกสต์เฮ้าส์ โดยก่อนเริ่มลงมือก่อสร้างอาคาร ให้ผู้ดำเนินการติดป้ายในบริเวณที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร (กฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2526) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522) ต้องจัดให้มีที่จอดรถยนต์ ที่กั๊บลรยนต์ และทางเข้าออกของรถยนต์ไว้ (กฎกระทรวงฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2517) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2479) อีกทั้งยังต้องปฏิบัติตามมาตรฐานโรงแรมเพื่อการท่องเที่ยวด้วย (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ 0207/ว 380 ลงวันที่ 15

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 242.

มีนาคม 2532 เรื่องการปรับปรุงกำหนดมาตรฐานโรงแรมเพื่อการท่องเที่ยว สำหรับใช้พิจารณาผ่อนผันอนุญาตอนุญาตให้ตั้งสถานบริการไว้¹

3) การประกอบการ โรงแรมซึ่งเป็นกิจการที่เกิดอัตรภัยได้ง่าย ต้องมีไว้ซึ่งสิ่งจำเป็นในการป้องกัน หรือระงับอัตรภัย (กฎกระทรวง (พ.ศ. 2496) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัตรภัย พ.ศ. 2495)²

4) การประกอบการ โรงแรมต้องอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เรื่องการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยให้ถูกสุขลักษณะของอาคาร และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ฯลฯ นอกจากนี้ ยังต้องปฏิบัติตามประกาศของกระทรวง-วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและพลังงาน ในเรื่องกำหนดประเภทและขนาดของ โครงการหรือกิจการที่ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ประกาศฯ ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2534) เรื่องกำหนดประเภทและขนาดของ โครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ประกาศฯ ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2535) และเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบ ปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ประกาศฯ ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2535)³

5) การประกอบการ โรงแรมส่วนใหญ่มักมีการขายอาหารและเครื่องดื่ม พร้อมกับจัดกิจกรรมบันเทิงในโรงแรม เช่น ฟังเพลง ร้องเพลง โชว์ตลก โชว์เต้น ฯลฯ ด้วย บางแห่งมีรายได้จากการขายอาหาร หรือกิจกรรมบันเทิงเกือบจะเท่ากับรายได้จากการเข้าพักในโรงแรม ดังนั้น โรงแรมบางแห่งเช่นนี้ จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายอาหาร กฎหมายสถานบริการ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค และกฎหมายสาธารณสุขด้วย⁴

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน.

² เรื่องเดียวกัน.

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ เรื่องเดียวกัน.

7. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมเกี่ยวกับการผลิตจำหน่ายอาหารทุกชนิดที่ได้จำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคทั่วไป เป็นกฎหมายที่มุ่งรักษาความสงบเรียบร้อยและปกป้องสาธารณสุขเกี่ยวกับอนามัย สิ่งแวดล้อม เหตุรำคาญ การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตลาด สถานที่จำหน่ายอาหาร และสถานที่สะสมอาหาร การจำหน่ายสินค้าในที่ หรือทางสาธารณะ รวมถึงการให้อำนาจแก่พนักงานท้องถิ่นและเจ้าพนักงานสาธารณสุขในการควบคุมดำเนินกิจการ แต่มิได้มีบทบัญญัติอันเป็นการกีดกันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการท่องเที่ยวแต่อย่างใด¹

รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจตามคำแนะนำของคณะกรรมการอาหารในการออกประกาศ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การเพิกถอนทะเบียนตำรับอาหาร และการพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต ได้ (มาตรา 7-9)²

การประกอบกิจการร้านอาหารและภัตตาคารต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของภาครัฐ คือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการควบคุมดูแลร้านอาหารและภัตตาคารตามพระราชบัญญัติ (มาตรา 30)³ ดังนี้

1) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับอนุญาตผลิต หรือนำเข้าอาหาร ดัดแปลง หรือแก้ไขสถานที่ผลิต หรือเก็บอาหาร หรือสั่งให้งดผลิตหรืองดนำเข้าอาหารซึ่งไม่ได้รับอนุญาต หรือที่เป็นอาหารอันไม่ควรบริโภค

2) ประกาศผลการพิสูจน์อาหารที่เป็นอันตรายให้ประชาชนทราบ กล่าวคือ เป็นอาหารที่ผลิตและจำหน่ายจะถูกควบคุมใน 4 ลักษณะ คือ อาหารไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม อาหารผิดมาตรฐาน และอาหารอื่นที่รัฐมนตรีกำหนด คือ อาหารที่มีสิ่งแปลกปลอม ไม่ตรง

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 245.

² เรื่องเดียวกัน.

³ เรื่องเดียวกัน.

ตามฉลากที่ระบุ ไม่ปลอดภัยต่อการบริโภค มีสรรพคุณไม่เป็นที่เชื่อถือ หรือไม่มีคุณภาพ ในระดับที่เหมาะสมตามกฎหมาย (มาตรา 24)

3) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน และการโฆษณา เกี่ยวกับอาหาร (มาตรา 31-39) และมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาคุณภาพ หรือสรรพคุณของอาหารอันเป็นเท็จ หรือเป็นการหลอกลวง (มาตรา 40)

4) กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการสั่งพักใช้ใบอนุญาต และการเพิกถอน ใบอนุญาตและการอุทธรณ์ (มาตรา 46)

หลักเกณฑ์การดำเนินกิจการร้านอาหารและภัตตาคาร

ในการจัดตั้งร้านอาหารและภัตตาคารนั้น ผู้ประกอบการต้องดำเนินการภายใต้ หลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ กล่าวคือ

1) ต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจัดตั้งโรงงานผลิตอาหารเพื่อจำหน่าย (มาตรา 14) หรือก่อนที่จะนำเข้าอาหารมาเพื่อจำหน่าย (มาตรา 15) เว้นแต่เป็นการผลิตหรือนำเข้า อาหารนั้นเป็นการเฉพาะคราว โดยได้รับใบอนุญาตเฉพาะคราวจากผู้อนุญาตแล้ว หรือผลิตหรือนำเข้าเพื่อนำมาเป็นตัวอย่างสำหรับการขึ้นทะเบียนตำรับอาหาร หรือเพื่อพิจารณา สั่งซื้อ (มาตรา 16)

2) เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ห้ามผลิต นำเข้า หรือเก็บอาหารนอกสถานที่ที่ระบุ ไว้ในใบอนุญาต (มาตรา 20) ห้ามย้ายสถานที่ผลิต สถานที่นำเข้า หรือสถานที่เก็บอาหาร เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาตแล้ว (มาตรา 21) แต่ต้องรายงานให้คณะกรรมการฯ ทราบด้วย (มาตรา 22)

3) ผู้ประกอบการสามารถโฆษณาสรรพคุณอาหารที่ถูกต้องได้ แต่ต้องได้รับการ ตรวจสอบคำโฆษณา และได้รับอนุญาตก่อน (มาตรา 41)

4) การฝ่าฝืนบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดทางอาญารับโทษแตกต่างกัน ไปตามประเภทความผิด (มาตรา 47-75)

ทั้งนี้ พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ผลิต หรือเก็บ หรือจำหน่ายอาหาร หรือเข้าไปยังยานพาหนะใด ๆ เพื่อตรวจสอบอาหาร และ

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 246.

ยัดหรืออัดอาหาร หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อตรวจพิสูจน์ หรือยัด หรืออัดอาหารที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค หรือ ไม่ถูกสุขลักษณะอนามัย (มาตรา 43)

8. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

(แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541)

การดำเนินธุรกิจเกี่ยวการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะป็นธุรกิจนำเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร หรือสถานบันเทิง ล้วนแต่ต้องคำนึงถึงการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคหรือผู้บริโภค และต้องทราบถึงสิทธิของผู้บริโภคซึ่งกฎหมายรับรองคุ้มครองบังคับตามสิทธิให้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541 เพราะเหตุว่ากฎหมายนี้ใช้บังคับครอบคลุมถึงผู้ประกอบการธุรกิจที่เป็นผู้ให้บริการ (มาตรา 3) และผู้บริโภคที่รวมถึงผู้รับบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจ หรือจากชักชวนจากผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อรับบริการ รวมทั้งผู้รับบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจ โดยชอบแม้ว่าจะมิได้เสียค่าตอบแทนก็ตาม (มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541)¹

นักท่องเที่ยวถือเป็นผู้บริโภคด้านการบริการที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเป็นผู้ขายหรือให้บริการ นักท่องเที่ยวจึงมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ด้วย ไม่ว่าจะป็นความคุ้มครองด้านการบริการหรือด้านการรับสื่อโฆษณาของผู้ประกอบการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องไม่ใช่ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้บริโภค ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว สภาพและลักษณะของการให้บริการที่พัก การเดินทาง อาหาร และความปลอดภัย รวมทั้งคุณภาพของการให้บริการของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งนับท่องเที่ยวให้มีความสำคัญ และเป็นจุดตัดสินใจในการเลือกใช้บริการของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวแต่ละแห่งรวมทั้งมีสิทธิที่จะฟ้องเรียกทรัพย์สินหรือค่าเสียหายในกรณีที่นักท่องเที่ยวถูกละเมิดสิทธิตามกฎหมายนี้ด้วย²

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 277.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 278.

ในปัจจุบัน การขายบริการประเภท โรงแรมก็ดี สถานบริการก็ดี ร้านอาหารก็ดี การเดินทางก็ดี ผู้ประกอบการส่วนหนึ่ง ได้ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องช่วยในการดำเนินธุรกิจของตน ซึ่งทำให้เกิดการค้ารูปแบบใหม่ที่เรียกกันว่า E-commerce และทำให้ผู้ประกอบการเข้าถึงตัวผู้บริโภคได้เร็วและมากขึ้น เพราะมีความสะดวกและมีประโยชน์มากมายหลายประการทั้งต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ไม่ว่าจะเป็นการจองหรือซื้อตั๋วเดินทางหรือจองห้องพัก อย่างไรก็ตาม ธุรกรรมดังกล่าวอาจเกิดปัญหาเรื่องผิดสัญญาหรือก่อความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคได้ง่ายเช่นกัน ด้วยเหตุที่เป็นการสั่งซื้อการบริการในลักษณะที่ไม่เห็นหน้าของคู่สัญญาด้วยเหตุนี้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่อาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ E-commerce จึงพึงต้องตระหนักเช่นเดียวกันว่ากฎหมายให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยวในลักษณะของการทำธุรกรรมแบบนี้ด้วย¹

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 57 ให้ความคุ้มครอง “สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภค” ด้วยการกำหนดให้มีองค์กรอิสระอันประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งตัวแทนผู้บริโภค ให้ทำหน้าที่ในการตรากฎหมาย กฎ และข้อบังคับ รวมทั้งให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคด้วย²

สิทธิของผู้บริโภคตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว ได้รับความคุ้มครองชัดเจนยิ่งขึ้นด้วยการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคโดยทั่วไปมิได้เฉพาะเจาะจงถึงผู้บริโภคประเภทใดโดยเฉพาะ³ ทั้งนี้ กฎหมายให้ความคุ้มครองรับรองสิทธิของผู้บริโภค โดยมีเป้าหมายเพื่อความปลอดภัย ความเป็นธรรม และความประหยัด โดยกำหนดสิทธิไว้หลายประการในมาตรา 4 ดังนี้ คือ

1) สิทธิได้รับข่าวสาร เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้บริโภค การที่ได้รับข่าวสารที่ไม่ถูกต้องหรือเพียงพออาจทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิด และตัดสินใจพลาดในการเลือกสินค้า

¹ สุมาลี วงษ์วิจิต และระพีพรรณ ทองห่อ, เรื่องเดียวกัน.

² เรื่องเดียวกัน.

³ เรื่องเดียวกัน.

และบริการ สิทธิได้รับข่าวสารจึงเป็นการช่วยชดเชยข้อเสียเปรียบในแง่ความรู้ที่ผู้บริโภค มีต่อผู้ประกอบการ กฎหมายจึงเข้ามาควบคุมโฆษณา ฉลาก และการให้ข่าวสารรูปแบบ ต่าง ๆ แก่ผู้บริโภค ผู้ขายจะต้องแสดงความชัดเจนในข้อกำหนดของสัญญา ใช้ภาษาที่ง่าย และชัดเจน เพื่อผู้บริโภคจะได้รับข้อมูลที่ชัดเจนทุกชั้นตอน รวมทั้งเรื่องการค้าชาระราคาด้วย¹

2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกสินค้าและบริการ ผู้บริโภคจะต้องมีอิสระเต็มที่ ในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ เพราะหากขาดอิสระในการเลือกสินค้าหรือบริการ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความบกพร่องที่ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ การไม่มีอิสระใน การเลือกหาบริการอาจมีหลายสาเหตุ²

3) สิทธิได้รับความปลอดภัย สิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองทั้งในด้าน ประสิทธิภาพ และความปลอดภัยของการใช้บริการ รวมถึงความบกพร่องของบริการด้วย³

4) สิทธิได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา สัญญาอาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ สัญญาเป็นคำกำหนดคุณภาพของบริการ และสัญญาที่ดีต้องไม่ผูกขาดการซื้อขายสินค้า (กำหนดเพิ่มเติมสิทธินี้ไว้ในมาตรา 5 ข้อ 3 ทวิแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541)⁴

5) สิทธิได้รับการพิจารณาและรับชดเชยความเสียหาย ถ้าการซื้อสินค้าหรือ บริการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภค ผู้บริโภคต้องมีหนทางได้รับการเยียวยาความเสียหายนั้นเสมอ จึงเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคที่สมบูรณ์⁵

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภคเป็นหน่วยงานกลางในการกำกับดูแลบังคับใช้กฎหมายนี้ และให้มี “คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค” (มาตรา 9) มีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการ (มาตรา 10) ดังนี้ คือ

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 279.

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ เรื่องเดียวกัน.

⁵ เรื่องเดียวกัน.

1) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการการคุ้มครองผู้บริโภคและพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามที่คณะรัฐมนตรีหรือที่รัฐมนตรีมอบหมาย และปฏิบัติการอื่นใดตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ที่กฎหมายกำหนดไว้

2) พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ

3) แจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับบริการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค

4) ให้คำปรึกษาแนะนำแก่คณะกรรมการเฉพาะเรื่องและพิจารณาวินิจฉัยการอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง รวมทั้งวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องและคณะอนุกรรมการ

5) สอดส่องเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้ปฏิบัติการตามอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค

6) ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคที่คณะกรรมการเห็นสมควร หรือมีผู้ร้องขอและเห็นว่า มีประโยชน์ต่อส่วนร่วม โดยแต่งตั้งพนักงานอัยการเป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้มีหน้าที่ดำเนินคดีแพ่งและอาญาแก่ผู้กระทำการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคในศาล และมีอำนาจฟ้องเรียกทรัพย์สินหรือค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภคที่ร้องขอได้

พระราชบัญญัติฯ นี้กำหนดให้มีคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง 2 คณะ คือ คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา และคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก

คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการโฆษณาของผู้ประกอบธุรกิจว่าต้องไม่เป็นข้อความเท็จหรือเกินความจริงก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับบริการ ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรมหรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน หรือข้อความอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่

เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดการ หรือการใช้สินค้าหรือบริการ¹

คณะกรรมการว่าด้วยฉลากมีอำนาจกำหนดประเภทของสินค้าที่อาจก่อให้เกิด อันตรายแก่สุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจ อันเนื่องมาจากการใช้สินค้า หรือโดยสภาพของ สินค้า นั้น การกำหนดให้มีฉลากของสินค้าเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคในการที่จะรับทราบ ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้านั้น และสินค้าที่ประชาชนทั่วไปให้เป็นประจำ จะต้องเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลากได้² ฉลากของสินค้าที่ควบคุมนั้นต้องใช้ข้อความที่ตรง ต่อความเป็นจริงและไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้า และต้อง ระบุข้อความสำคัญอันจำเป็นซึ่งหากมิได้กล่าวเช่นนั้นจะทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดใน สาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้า

ถ้าหากคณะกรรมการว่าด้วยการ โฆษณาเห็นว่า การ โฆษณาใดกระทำการฝ่าฝืน พระราชบัญญัตินี้ หรือคณะกรรมการว่าด้วยฉลากเห็นว่า ฉลากใดไปเป็นไปตามกฎหมาย คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจในการสั่งการให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ห้ามใช้ข้อความ ห้าม โฆษณา ให้แก้ไขข้อความ เลิกใช้ฉลาก หรือดำเนินการแก้ไขฉลาก นั้นให้ถูกต้องได้แล้วแต่กรณี คำสั่งของคณะกรรมการเช่นว่านั้น ให้ผู้ประกอบธุรกิจ อุทธรณ์คำสั่งได้ การขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวก ไม่ให้ถ้อยคำ หรือไม่ส่งเอกสาร หรือหลักฐานให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิด และมีโทษทางอาญา³

9. พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้น โดย วัตถุประสงค์เพื่อสร้างกติกาทางการค้า และให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ให้

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 280.

²เรื่องเดียวกัน.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 281.

การคุ้มครองกระบวนการทางตลาดหรือการแข่งขัน และให้ความคุ้มครองผู้บริโภค
 อย่างไรก็ดี กฎหมายนี้ไม่ได้มีเป้าหมายคุ้มครองคู่แข่งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ เพียงแต่
 ควบคุมหน่วยธุรกิจที่มีอำนาจเหนือตลาดให้ประกอบการค้าอย่างเป็นธรรม ไม่เอาเปรียบ
 ผู้บริโภค¹ ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าขึ้น
 ในกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้ทำหน้าที่ดำเนินงานด้านธุรการของ
 คณะกรรมการแข่งขันทางการค้า คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ และคณะกรรมการ
 หรือคณะอนุกรรมการอื่น ซึ่งได้แต่งตั้งขึ้น โดยคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า รวมทั้ง
 การดำเนินงานอื่นเกี่ยวกับระเบียบสำนักงานและงานธุรการตามพระราชบัญญัติฯ กำหนด

พระราชบัญญัติฯ นี้ ครอบคลุมทั้งการค้าสินค้าและบริการในธุรกิจที่เป็นกิจการ
 ทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การเงิน การประกันภัย และการบริการ
 รวมทั้งกิจการอื่นที่อาจกำหนดขึ้นโดยกฎกระทรวง²

อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดมิให้ใช้บังคับกับกิจการของบางหน่วยงาน
 ได้แก่ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ตาม
 กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ หรือชุมชนสหกรณ์ ซึ่งมีกฎหมาย
 รองรับและมีวัตถุประสงค์ดำเนินการทางธุรกิจ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพเกษตรกร
 ธุรกิจอื่นใดตามที่กฎกระทรวงจะได้กำหนด³

การควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจที่มีอำนาจเหนือตลาด มีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้ธุรกิจ
 ใดดำเนินกิจการไปในทางที่อาจจะก่อให้เกิดการผูกขาด มาตรการที่กำหนดไว้คือ การห้าม
 ผู้ประกอบการธุรกิจ ซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดไม่ให้กระทำการในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง
 ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดหรือรักษาระดับราคาซื้อหรือขายสินค้าหรือบริการอย่างไม่เป็นธรรม
- 2) แทรกแซงการประกอบธุรกิจของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 282.

² เรื่องเดียวกัน.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 283.

3) กำหนดเงื่อนไขในลักษณะที่เป็นการบังคับโดยตรง หรือโดยอ้อมอย่างไม่เป็นธรรม ให้ผู้ประกอบการอื่นซึ่งเป็นลูกค้าของตนต้องจำกัดการบริการ การผลิต การซื้อ หรือการจำหน่ายสินค้า หรือต้องจำกัดโอกาสในการเลือกซื้อหรือขายสินค้า การได้รับ หรือให้บริการหรือในการจัดหาสินค้าจากผู้ประกอบการรายอื่น

4) ระวัง ลด หรือจำกัดการบริการ การผลิต การซื้อ การจำหน่าย การส่งมอบ การนำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ทำลาย หรือทำให้เสียหาย ซึ่งสินค้าเพื่อลดปริมาณให้ต่ำกว่าที่ต้องการในตลาด

การยื่นคำขอต่อคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า เพื่อรวมธุรกิจนั้นต้องมีเหตุผล และความจำเป็นในการที่จะทำการรวมกิจการ วิธีการรวมกิจการ และกำหนดถึงระยะเวลา ที่ทำการรวมกิจการแล้วเสร็จ ซึ่งคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าจะต้องดำเนินการพิจารณา คำขอให้เสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง นำพยานหลักฐานมาชี้แจง หากพิจารณาไม่เสร็จในกำหนดเวลาดังกล่าว ก็สามารถขยาย เวลาออกไปได้อีกไม่เกิน 15 วัน ซึ่งหากคณะกรรมการได้สอบสวนแล้วเห็นว่า ไม่มีผลเสียหายต่อเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง และไม่ทำให้ผู้บริโภคเดือดร้อน ก็ให้คณะกรรมการ แข่งขันทางการค้ามีคำสั่งอนุญาตไปตามคำขอนั้น และไม่ว่าคณะกรรมการแข่งขันทาง การค้าจะมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่ก็ตาม ต้องระบุเหตุผลในการออกคำสั่งนั้น ทั้งในปัญหา ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย¹

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า และให้มี อำนาจดังต่อไปนี้

1) เสนอและให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้
2) ทำการประกาศกำหนดส่วนแบ่งตลาด และยอดเงินที่จำหน่ายสินค้า และบริการ ว่าธุรกิจใดอยู่ในหลักเกณฑ์ที่เป็นผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด รวมทั้งกำหนด ระเบียบเกี่ยวกับการยื่นและการพิจารณาคำคัดค้านกรรมการ

3) พิจารณาเรื่องร้องเรียนจากบุคคลหรือหน่วยงานใด ซึ่งได้ร้องเรียนว่าได้มีการ ฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ และเมื่อได้มีคำวินิจฉัยออกมาแล้ว ผู้ไม่พอใจคำวินิจฉัยสามารถ

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 284.

อุทธรณ์ได้ 2 ทาง คือ ยื่นต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ หรือต่อศาลภายใน 30 วัน นับแต่มีคำสั่ง หากยื่นต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และได้มีคำวินิจฉัยออกมาแล้ว ให้คำวินิจฉัยนั้นเป็นที่สุด และหากฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยให้คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าดำเนินการฟ้องร้องผู้ฝ่าฝืนนั้นต่อศาลเพื่อบังคับต่อไป

4) เก็บหรือนำสินค้าในปริมาณพอสมควร ไปเป็นตัวอย่าง เพื่อนำไปตรวจสอบ หรือใช้เป็นหลักฐาน เชิญหรือเรียกบุคคลใดมาให้ปากคำ ข้อเท็จจริงหรือความเห็น พิจารณา เพื่อดำเนินคดีอาญาตามที่ผู้เสียหายร้องทุกข์ตามมาตรา 55

5) ออกประกาศหลักเกณฑ์ที่ใช้กำหนดว่าธุรกิจใดเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด โดย กำหนดจากส่วนแบ่งตลาด ยอดเงินขาย จำนวนทุน จำนวนหุ้น หรือจำนวนสินทรัพย์ และมีอำนาจสั่งการให้ผู้ประกอบธุรกิจที่มีอำนาจเหนือตลาด หยุด ระวัง หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง การกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติฉบับนี้

6) ออกประกาศเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตทำการ ร่วมธุรกิจ หรือร่วมกันลด หรือจำกัดการแข่งขัน รวมถึงให้มีอำนาจในการพิจารณาคำขอ อนุญาตรวมธุรกิจ หรือลด หรือจำกัดการแข่งขันที่ยื่นตามมาตรา 35

7) แต่งตั้งและกำกับดูแลอนุกรรมการต่าง ๆ ให้พิจารณาและเสนอความเห็นใน เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ แข่งขันทางการค้า รวมถึงทำรายงานเสนอ อีกทั้งยังให้มีอำนาจให้แต่งตั้งอนุกรรมการ อื่น ๆ อีก เช่น อนุกรรมการเฉพาะเรื่อง และอนุกรรมการสอบสวน โดยให้อนุกรรมการ สอบสวนมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา

10. พระราชบัญญัติอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544

พระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วยบทบัญญัติ 6 หมวด รวม 45 มาตรา ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดตั้งสภาฯ การดำเนินกิจการ วัตถุประสงค์การจัดตั้ง สมาชิก คณะกรรมการ การควบคุม ของรัฐ บทกำหนดโทษ และบทเฉพาะกาล

กฎหมายฉบับนี้กำหนดวัตถุประสงค์ของสภาฯ เพื่อให้สภาฯ เป็นตัวแทนของ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในการประสานงานอย่างเป็นระบบระหว่างภาครัฐและ ภาคเอกชน และระหว่างภาคเอกชนกับเอกชนด้วยกันเอง นอกจากนั้น ยังมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมหลายด้านที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว อาทิเช่น การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน สิ่งแวดล้อม เอกอัครราชทูตไทย จรรยาบรรณอาชีพใน การท่องเที่ยว ระบบการรับรองคุณภาพ ระบบมาตรฐาน ระบบประกันคุณภาพของธุรกิจ การศึกษาค้นคว้าหาความรู้และเผยแพร่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ช่วยเหลือ และรักษา ผลประโยชน์ของสมาชิกด้วยกันเอง และขอกลุ่มกับภาครัฐ รวมทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและเป็นเครือข่าย¹

เพื่อมิให้มีการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมายของสภาฯ กฎหมายนี้ จึงมีข้อกำหนดห้ามสภาฯ ดำเนินการใด ๆ อันเป็นการบิดเบือนกลไกตลาดด้วยการแข่งขัน ทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม หรือผูกขาดตลาดการท่องเที่ยว (เว้นแต่ เป็นนโยบายรัฐบาลเพื่อ ค้ำครองอุตสาหกรรมท่องเที่ยว) หรือลิดรอนสิทธิของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หรือดำเนินการอันเป็นภัยต่อเศรษฐกิจความมั่นคงของประเทศ หรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน นอกจากนั้นสภาฯ มีสิทธิเรียกร้องเก็บเงินจากสมาชิกเป็น ค่าลงทะเบียน ค่าบำรุง หรือค่าธรรมเนียมใด ๆ เพื่อนำมาเป็นรายได้ของสภาฯ ได้²

สมาชิกของสภาฯ มี 3 ประเภท คือ สมาชิกสามัญ สมาชิกวิสามัญ และสมาชิก กิตติมศักดิ์ ซึ่งเป็นการจัดแบ่ง โดยคำนึงถึงสถานภาพของสมาชิกแต่ละประเภท ใน การดำเนินงานของสภาฯ มีคณะกรรมการสภาฯ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และภาคเอกชน ซึ่งมีทั้งกรรมการประเภทเลือกตั้งและ ประเภทแต่งตั้งตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด โดยมีข้อจำกัดชัดเจนว่า ประธานสภาฯ และรองประธานสภาฯ ต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิดเท่านั้น³

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 287.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 288.

³ เรื่องเดียวกัน.

กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ในการวางนโยบายและดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภาฯ รวมทั้งเสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อนายกรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว กำหนดเครื่องหมายรับรองคุณภาพธุรกิจ ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำแก่สมาชิก และออกข้อบังคับต่าง ๆ โดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรี นอกจากนั้นกฎหมายยังกำหนดให้ประธานสภาฯ แต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานใหญ่ของสภาฯ ตามมติของคณะกรรมการด้วย¹

อย่างไรก็ดี การดำเนินงานของสภาฯ ไม่ได้มีความเป็นอิสระเสียทีเดียวนัก เพราะกฎหมายกำหนดให้มีการควบคุมของรัฐ โดยให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจกำกับดูแลคณะกรรมการ และสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสภาฯ หรือให้กรรมการชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งสั่งให้สภาฯ หรือกรรมการระงับ หรือแก้ไขการกระทำใด ๆ ที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาลได้ นอกจากนั้น สภาฯ ยังอาจถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารหรือหลักฐานในสำนักงานของสภาฯ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้คณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งได้ หากมีพฤติกรรมการอันเป็นการขัดคำสั่งนายกรัฐมนตรีหรือกระทำการอันผิดวัตถุประสงค์ของสภาฯ หรือเป็นภัยต่อระบบเศรษฐกิจความมั่นคงของประเทศ หรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่มีกรอบกว้างขวางอย่างมากจนแทบจะกล่าวได้ว่า นายกรัฐมนตรีจะสั่งให้กรรมการออกเมื่อไหร่ก็ได้ โดยอ้างว่าเป็นเรื่องความมั่นคง หรือเรื่องความสงบเรียบร้อยของประชาชน อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้มีความไม่อิสระของสภาฯ น่าจะชอบด้วยเหตุผลแล้ว เพราะเมื่อศึกษาถึงรายละเอียดของบทบัญญัติที่ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีแล้ว จะเห็นได้ว่า นายกรัฐมนตรีไม่ได้มีอำนาจสั่งได้ทุกกรณี แต่จะสั่งได้ต้องเข้าเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนแล้วเท่านั้น และควรเข้าใจว่าเป็นบทบัญญัติที่จำเป็นต้องมีไว้สำหรับการบริหารประเทศ มิเช่นนั้นแล้ว หากคณะกรรมการ หรือกรรมการคนหนึ่งคนใดก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ ก็จะไม่มีความเป็นไปได้สำหรับการตรวจสอบหรือการให้บุคคลดังกล่าวพ้นตำแหน่งไป²

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 289.

นอกจากนั้น กฎหมายยังกำหนดบทลงโทษต่อผู้ประกอบการท่องเที่ยว และต่อผู้ฝ่าฝืน ใช้ชื่อสภาฯ จนทำให้บุคคลอื่นหลงเชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของสภาฯ หรือ ชัดขวาง หรือไม่อำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานที่มีอำนาจตรวจสอบเอกสาร หรือ หลักฐานในสำนักงานของสภาฯ หรือไม่จัดให้มีบุคคลที่เกี่ยวข้องชี้แจงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามที่ร้องขอ โดยให้บุคคลดังกล่าวมีโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่สาเหตุ ของการกระทำผิด¹

11. พระราชบัญญัติธุรกรรมทาง

อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วยบทบัญญัติ 6 หมวด รวม 46 มาตรา ประกอบด้วย ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และบทกำหนดโทษ

พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่ธุรกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ เว้นแต่ธุรกรรมที่มี พระราชกฤษฎีกากำหนดมิให้มีการนำพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับ และให้ใช้บังคับแก่ธุรกรรมในการดำเนินงานของรัฐด้วย² (มาตรา 3)

บทบัญญัติส่วนใหญ่ นำหลักการมาจากกฎหมายแม่แบบสหประชาชาติว่าด้วย พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ โดยบทบัญญัติตั้งแต่มาตรา 7 ถึงมาตรา 12 นั้น เป็นบทบัญญัติซึ่งคู่กรณีไม่อาจตกลง

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน.

² กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแห่งชาติ, “พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544,” ใน เอกสารเผยแพร่โครงการพัฒนานกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ (กรุงเทพฯ: สำนักงาน พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ สิ่งแวดล้อม, 2544), หน้า 11.

เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้ เพราะเป็นบทบัญญัติที่รองรับหลักการสำคัญ กล่าวคือ ความมีผลทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์¹ (มาตรา 7) และบทบัญญัติเกี่ยวกับลายมือชื่ออันเป็นการใช้วิธีใดก็ได้ในการระบุตัวบุคคล เพื่อแสดงว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความ ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ว่าเป็นของตน² (มาตรา 9)

แม้มาตรา 7 บทบัญญัติรับรองผลทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยห้ามปฏิเสธความผูกพันของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไว้ก็ตาม แต่หากในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การใดก็ตามต้องทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดง (มาตรา 8) หรือในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีการเก็บรักษาเอกสาร³ (มาตรา 10) จะถือว่าข้อความนั้นได้มีการทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดง หรือมีการเก็บรักษา เอกสารก็ต่อเมื่อข้อความซึ่งแต่เดิมอาจปรากฏอยู่ในกระดาษนั้น ได้มีการจัดทำให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น จึงบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมด้วยว่า ข้อความที่อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เหล่านั้น ต้องสามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้ โดยความหมาย ไม่เปลี่ยนแปลงด้วย หรือในกรณีการนำเสนอ หรือการเก็บรักษาข้อความอย่างเอกสาร ต้นฉบับ หากได้ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อความและสามารถแสดงข้อความนั้นในภายหลังได้แล้ว ก็ถือว่ามี การนำเสนอ หรือเก็บรักษาข้อความที่อยู่ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นเอกสารต้นฉบับแล้ว (มาตรา 10) นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ศาลรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานและบัญญัติเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักพยาน (มาตรา 11) เอาไว้ด้วย⁴

สำหรับบทบัญญัติตั้งแต่มาตรา 13 ถึงมาตรา 24 ว่าด้วยเรื่องการทำคำเสนอ หรือ คำสนอง ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เจ้าของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ วิธีการส่งและรับข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ การตอบแจ้งการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เวลา และสถานที่ ซึ่งถือว่าได้มี

¹กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

²เรื่องเดียวกัน.

³เรื่องเดียวกัน.

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

การส่งหรือรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น เป็นบทบัญญัติซึ่งคู่กรณีสามารถตกลงเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้¹

ในหมวดที่ 2 เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้ (มาตรา 26) หน้าที่ของเจ้าของลายมือชื่อ (มาตรา 27) หน้าที่ของผู้ให้บริการออกใบรับรองเพื่อสนับสนุนลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 28) และระบบ วิธีการ และบุคลากรที่เชื่อถือได้ในการให้บริการของผู้ให้บริการออกใบรับรอง (มาตรา 29) รวมทั้งหน้าที่ของคู่กรณีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประสงค์จะทำการใด ๆ เพราะเชื่อถือใบรับรองหรือลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายจึงกำหนดหน้าที่ให้ต้องตรวจสอบความน่าเชื่อถือของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และตรวจสอบความสมบูรณ์ของใบรับรองและข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับใบรับรองเสียก่อน (มาตรา 30) ตลอดจนกำหนดเกี่ยวกับผลทางกฎหมายของใบรับรองต่างประเทศ หรือลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 31) ไว้ด้วย²

สำหรับธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น เป็นคำที่มีความหมายกว้าง ไม่จำกัดเพียงการให้บริการเกี่ยวกับใบรับรอง (certificate service provider) เท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด³ เช่น การให้บริการเกี่ยวกับระบบการรักษาความปลอดภัย การให้บริการเกี่ยวกับการรับฝากข้อมูล การให้บริการเกี่ยวกับการชำระเงิน เป็นต้น

โดยกฎหมายฉบับนี้อนุญาตให้ประชาชนสามารถประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยอิสระ เว้นแต่การประกอบธุรกิจนั้นอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรืออาจสร้างความเสียหายต่อสาธารณะ ก็จะมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้กิจการเหล่านั้นต้องมีการแจ้งให้ทราบ ขึ้นทะเบียน หรือได้รับอนุญาตก่อน

¹ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

³ เรื่องเดียวกัน.

ประกอบกิจการ ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนก่อนที่จะมีการตราพระราชกฤษฎีกาออกมามีคติดตามดูแลการให้บริการดังกล่าว¹ (มาตรา 32 ถึงมาตรา 34)

ส่วนธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐที่กำหนดไว้ในหมวด 4 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อส่งเสริมการอำนวยความสะดวกในการให้บริการกับประชาชน อันเป็นการรองรับกับหลาย ๆ นโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ² เช่น รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) การผ่านพิธีการศุลกากรด้วยระบบ EDI ของกรมศุลกากร การค้นหา และการจองซื้อนิติบุคคลออนไลน์ของกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ การให้บริการยื่นแบบและชำระภาษีผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของกรมสรรพากร (มาตรา 35)

กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นประธาน และผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ อีกจำนวน 12 คน ซึ่งกึ่งหนึ่งมาจากผู้แทนภาคเอกชน โดยคณะกรรมการจะทำหน้าที่ในการวางนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ติดตามดูแลการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเสนอแนะการตราพระราชกฤษฎีกา ระเบียบ หรือประกาศต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้³ (มาตรา 36 และมาตรา 37)

การกำหนดโทษทางอาญาแก่บุคคลที่ประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายโดยไม่แจ้ง ไม่ขึ้นทะเบียน หรือไม่ได้รับใบอนุญาต และกรณีฝ่าฝืนคำสั่งห้ามการประกอบธุรกิจของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์⁴ (มาตรา 44 ถึงมาตรา 45)

¹ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 19.

บทที่ 5

วิเคราะห์ผลกระทบของความผูกพันสาขาการท่องเที่ยวของประเทศ กลุ่มอาเซียนในข้อตกลง GATS ที่มีต่อกฎหมายไทย

ตามที่ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนได้ยื่นข้อผูกพันสาขาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไปในตารางข้อผูกพันแนบท้ายข้อตกลง GATS สาขาการท่องเที่ยวและการเดินทางที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะมีเงื่อนไขการให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ ของการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติที่เหมือนหรือแตกต่างกันไปตามศักยภาพของแต่ละประเทศที่สามารถจะแข่งขันในตลาดได้ แต่การยื่นข้อผูกพันในเงื่อนไขการให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ ที่มากกว่าย่อมได้เปรียบในการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติของประเทศสมาชิกที่ยื่นข้อผูกพันการให้บริการในรูปแบบที่น้อยกว่า แต่ในทางกลับกันประเทศที่ผูกพันเปิดสาขาการให้บริการในรูปแบบที่มากกว่าอาจพิจารณาแล้วว่าประเทศของตน มีความสามารถที่จะเปิดตลาดให้ประเทศในกลุ่มสมาชิก WTO หรือในกลุ่มประเทศอาเซียนเข้าแข่งขันในตลาดการให้บริการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบการให้บริการต่าง ๆ ได้เช่นกัน หากไม่มีศักยภาพที่สามารถจะแข่งขันกับประเทศสมาชิกอื่นได้แล้ว อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ การเงิน ฯลฯ อันเนื่องจากการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยว เพราะการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวถือเป็นรูปแบบการค้าบริการรูปแบบหนึ่งที่น่าเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก หากประเทศไม่สามารถขายบริการในรูปแบบต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวได้ กฎหมายภายในประเทศเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวบ่งชี้ว่า ประเทศสมาชิกสามารถยื่นข้อผูกพันลงในตารางแนบท้ายข้อตกลงได้ และเป็นตัวส่งเสริมการเปิดเสรีการค้าบริการให้สอดคล้องกับข้อผูกพันด้วย ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีกฎหมายภายในประเทศหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จากการที่ประเทศไทยจัดแจ้งในตารางข้อผูกพันจึงส่งผลกระทบต่อกฎหมายภายในประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาผลกระทบของความผูกพันสาขาการท่องเที่ยวของประเทศกลุ่มอาเซียนในข้อตกลง GATS ที่มีต่อกฎหมายไทย

1. วิเคราะห์ผลกระทบรายสาขาบริการ

1.1 สาขาธุรกิจโรงแรม

1.1.1 Mode 1 ประเทศอินโดนีเซีย เมียนมาร์ และกัมพูชา ผูกพัน โดยไม่มีข้อจำกัด ส่วนประเทศสิงคโปร์เลือกที่จะผูกพัน NT แต่ MA ไม่ผูกพัน ซึ่งตรงกันข้ามกับประเทศไทยที่ยื่นไม่ผูกพันใน Mode 1 นี้ ส่วนประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจโรงแรมลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

เป็นที่น่าสังเกตว่า ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และความเชี่ยวชาญของแรงงานภายในประเทศเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเจรจาเปิดเสรีทางการค้าบริการในรูปแบบนี้ ประเทศที่มีความพร้อม ได้ยื่นข้อผูกพันในตาราง ซึ่งการยื่นข้อผูกพันดังกล่าวส่งผลให้ประเทศเหล่านั้นได้เปรียบทางการค้าบริการในรูปแบบนี้ เพราะไม่ต้องใช้แรงงานในการให้บริการในรูปแบบนี้มาก แต่ได้รับผลตอบแทนการให้บริการสูง ประเทศเหล่านั้นก็จะได้เปรียบทางการค้ามากกว่าประเทศที่ไม่ได้จัดแจ้งความผูกพันลงในตาราง แต่หากประเทศที่เปิดเสรีทางการค้าบริการในรูปแบบนี้แล้ว ให้บริการแบบมีข้อผิดพลาดทางการสื่อสารหรือทางเทคนิคทางด้านเทคโนโลยี จะทำให้ขาดความน่าเชื่อถือต่อผู้ใช้บริการ อันส่งผลให้การแข่งขันการให้บริการในรูปแบบนี้ด้อยกว่าประเทศที่มีความพร้อมและความน่าเชื่อถือ ประเทศไทยจึงต้องเตรียมความพร้อมทางด้านแรงงานผู้เชี่ยวชาญและเทคโนโลยีเพื่อให้บริการในรูปแบบนี้ และนำไปพิจารณาเป็นข้อเสนอผูกพันเพิ่มขึ้นในตารางข้อผูกพันต่อไป ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ประเทศอินโดนีเซีย เมียนมาร์ และกัมพูชา ผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัดในการให้บริการทั้ง MA และ NT จึงทำให้ตลาดการให้บริการเปิดกว้างกว่าประเทศอื่นในกลุ่มอาเซียน อันอาจจะได้เปรียบในการให้บริการและการรับบริการจากประเทศสมาชิกอื่นที่จัดแจ้งเช่นเดียวกันด้วย แต่ถ้าพิจารณาถึงสถานการณ์ปัจจุบัน ประเทศอินโดนีเซีย เมียนมาร์ และกัมพูชา ต้องการรับบริการจากประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามาลงทุนภายในประเทศ มากกว่าจะให้บริการแข่งขันในตลาดการค้าบริการ

การให้บริการในรูปแบบนี้ของสาขาธุรกิจโรงแรม จึงเป็นการให้คำปรึกษาทางด้านการบริหารจัดการ โรงแรม หรือคำปรึกษาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม การที่ประเทศสมาชิกของอาเซียนส่วนใหญ่ยังไม่ต้องการผูกพันในการให้บริการด้านนี้ อาจเกิดจากเหตุผลที่ไม่มีความพร้อมทางเทคโนโลยี ข้อมูล และแรงงานผู้เชี่ยวชาญการให้บริการในรูปแบบนี้ จะทำให้ประเทศของตนแข่งขันในตลาดการค้าบริการได้ไม่เต็มที่ และในทางกลับกันหากผูกพันก็จะต้องรับบริการรูปแบบนี้จากประเทศสมาชิกอื่นที่มีความพร้อมมากกว่าอันจะส่งผลให้ขาดดุลทางการค้าบริการในรูปแบบนี้ได้

1.1.2 Mode 2 ไทยไม่มีข้อจำกัดในการค้ารูปแบบนี้ รวมทั้งประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เมียนมาร์ และกัมพูชา ส่วนประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจโรงแรมลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

การที่ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ผูกพันการให้บริการในรูปแบบนี้ โดยไม่มีข้อจำกัด ย่อมหมายถึงการยินยอมให้คนในประเทศออกไปใช้บริการ โรงแรมในประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนได้อย่างเสรี และจะให้การปฏิบัติแก่คนต่างชาติที่มีถิ่นฐานในประเทศเสมอด้วยคนในชาติ¹ แต่ละประเทศจึงมีนโยบายส่งเสริมให้คนต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว หรือประกอบธุรกิจในประเทศมากขึ้น เงื่อนไขในการส่งเสริมหนึ่ง คือ การลดอุปสรรคของการให้บริการในรูปแบบนี้ หรือไม่กำหนดเงื่อนไขของการให้บริการในรูปแบบนี้เลย ย่อมส่งผลดีต่อการให้บริการแก่คนต่างชาติที่เข้าพักใน โรงแรม ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่จึงจัดแจ้งการผูกพันรูปแบบการให้บริการนี้ โดยไม่มีเงื่อนไขของการให้บริการ

1.1.3 Mode 3 ประเทศสมาชิกอื่นในกลุ่มอาเซียน ยกเว้นประเทศสิงคโปร์มีลักษณะการเปิดเสรีในแบบเดียวกับของประเทศไทย คือ ยอมให้ต่างชาติเข้ามาตั้งธุรกิจ โรงแรมและขายบริการได้ ภายใต้เงื่อนไขที่ประเทศนั้น ๆ กำหนด โดยประเทศสมาชิก

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง โครงสร้างของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism System) (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต, 2547), หน้า 1.

กลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่จะกำหนดสัดส่วนหุ้นสูงสุดที่คนต่างด้าวสามารถถือครองได้ ซึ่งจะอยู่ในสัดส่วนที่ต่ำกว่าคนในชาติ โดยสัดส่วนที่กำหนดจะอยู่ระหว่างร้อยละ 30-49 (มาเลเซีย: ร้อยละ 30 ฟิลิปปินส์: ร้อยละ 40 ไทยและอินโดนีเซีย: ร้อยละ 49) โดยเกือบทุกประเทศให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่ธุรกิจของประเทศสมาชิกอย่างไม่มีข้อจำกัด¹ ส่วนประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจโรงแรมลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

การที่ประเทศไทย หรือประเทศสมาชิกอื่นในอาเซียนผูกพันแบบมีเงื่อนไขในการให้บริการ และการรับบริการ เนื่องจากการให้บริการในรูปแบบนี้ เป็นการเดินทางไปลงทุนเพื่อเปิดธุรกิจ โรงแรมในประเทศสมาชิกอื่น หรือให้ประเทศสมาชิกอื่นที่ผูกพันในสาขาธุรกิจ โรงแรมรูปแบบนี้ เดินทางเข้ามาลงทุนในประเทศ จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่แต่ละประเทศจะกำหนดเงื่อนไข หรือนโยบายส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจโรงแรมอย่างไร เพราะเงื่อนไข หรือนโยบายส่งเสริมการลงทุนเป็นปัจจัยของเม็ดเงินต่างชาติที่จะเดินทางเข้ามาภายในประเทศ อันจะก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่แรงงานของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายเพื่อเปิดกว้างสำหรับการลงทุนในธุรกิจ โรงแรมขนาดใหญ่ตามพื้นที่ที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนด อันจะได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ กันในแต่ละพื้นที่ การกำหนดนโยบายดังกล่าวจะส่งผลดีต่อประเทศในส่วนที่ประเทศไม่ต้องลงทุนธุรกิจ โรงแรมขนาดใหญ่เอง อันเสี่ยงต่อการล้มเลิกโครงการ แต่ผลกระทบให้มีการลงทุนจากต่างประเทศ โดยนำเงินทุนเข้ามาลงทุนในประเทศ อันเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้คนในพื้นที่ เมื่อมีการสร้างโรงแรมขนาดใหญ่ขึ้น ผู้คนจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวพักผ่อน อันจะนำความเจริญต่าง ๆ ตามมาด้วย เช่น ภัตตาคาร ร้านค้าสินค้าและบริการต่าง ๆ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ประเทศที่ผูกพันการให้บริการรูปแบบนี้ จะต้องคำนึงถึงคนของชาติตนเองที่ต้องการไปลงทุนในประเทศสมาชิกอื่นในอาเซียน จะได้รับผลกระทบของเงื่อนไขที่จัดแจ้งในตารางข้อผูกพันตามหลักของ NT หรือไม่ เพราะหากประเทศหนึ่งต้องการจำกัดการลงทุนจากต่างประเทศ ก็จะส่งผลกระทบต่อคนชาติตนเองที่เดินทางไปลงทุนในธุรกิจ โรงแรมที่ประเทศอื่นด้วย ดังจะเห็นได้ว่า

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

ประเทศสิงคโปร์ และเมียนมาร์ ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขใด ๆ ในตารางข้อผูกพันสาขาธุรกิจ โรงแรมเลย จึงเป็นแรงจูงใจให้นักลงทุนต่างชาติเดินทางเข้ามาลงทุนในประเทศมากกว่า ประเทศที่กำหนดเงื่อนไขการลงทุน

1.1.4 Mode 4 ไม่มีประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศใดเสนอข้อผูกพันใน Mode 4 เลย นั่นหมายถึง ทุกประเทศยังไม่ยอมให้แรงงานต่างชาติเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศของตนได้อย่างเสรี โดยการเดินทางเข้ามาประกอบอาชีพของคนต่างด้าวจะเป็นไปตามมาตรการทั่วไปที่กำหนดไว้สำหรับการเข้ามาและพำนักชั่วคราวของบุคคลธรรมดาในประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนนั้น ๆ โดยส่วนใหญ่กลุ่มคนที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบอาชีพได้ต้องเป็นแรงงานระดับผู้บริหารและแรงงานฝีมือ ซึ่งคนเหล่านี้จะถูกจำกัดระยะเวลาการพำนักในประเทศนั้น ๆ โดยระยะเวลาสูงสุดที่ได้รับอนุญาตจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศสมาชิกที่ยื่นข้อผูกพันรวมทั้งประเทศไทยด้วย โดยภาพรวมจะอยู่ระหว่าง 90 วัน ถึง 5 ปี¹ ส่วนประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจ โรงแรม ลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

จะเห็นได้ว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ที่จัดแจ้งความผูกพันในรูปแบบนี้ จะจัดแจ้งแบบมีเงื่อนไขในการผูกพันทั้งสิ้น เนื่องจากแต่ละประเทศย่อมต้องให้ความสำคัญต่อคนชาติของตนเองมาก่อน การที่จะเปิดโอกาสให้คนต่างชาติเดินทางเข้ามาทำงานภายในประเทศย่อมต้องเข้ามามีส่วนแบ่งในตลาดแรงงานของประเทศตนเอง ซึ่งหากแรงงานในประเทศตนเองมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อตลาดแรงงานในการให้บริการเกี่ยวกับธุรกิจ โรงแรมแล้ว แรงงานภายในประเทศย่อมเสียเปรียบแรงงานต่างชาติที่มีความรู้ความสามารถ และได้เปรียบทางด้านภาษา รวมถึงมีศักยภาพ พร้อมทั้งจะให้บริการด้านธุรกิจ โรงแรม โดยเฉพาะ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ประเทศส่วนใหญ่ผูกพันแบบมีเงื่อนไขทั้ง MA และ NT

จากที่กล่าวมาข้างต้น การให้บริการในรูปแบบนี้ เป็นการเดินทางของบุคคลธรรมดาชาวต่างชาติเข้ามาให้บริการในประเทศ ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน.

จึงผูกพันแบบมีเงื่อนไข เพื่อสงวนอาชีพไว้ให้ประชาชนในประเทศของตน เนื่องจากประชาชนในประเทศของตนนั้นยังไม่พร้อมที่จะแข่งขันกับประเทศสมาชิกอื่นที่มีความพร้อมที่จะแข่งขันมากกว่า โดยจะเห็นได้จากเงื่อนไขของแต่ละประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนชัดเจนไว้ ส่วนประเทศที่พร้อมจะแข่งขันเพื่อให้บริการในกลุ่มอาเซียนจะมีอยู่เพียงบางประเทศ เช่น สิงคโปร์ แต่บางประเทศ เช่น กัมพูชา หรือเมียนมาร์ ไม่กำหนดเงื่อนไขความผูกพัน ไม่ใช่เพราะประเทศตนเองพร้อมที่จะแข่งขัน แต่ต้องการให้คนชาติอื่นเข้ามาทำงานเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการให้บริการนั้น อีกทั้งคนของชาติตนยังสามารถที่จะเข้าไปทำงานในประเทศสมาชิกอื่นได้เช่นเดียวกัน ส่วนประเทศสมาชิกที่มีได้จดทะเบียนในตารางข้อมูลผูกพัน ทั้งสามประเทศเป็นประเทศที่มีนโยบายเปิดประเทศยังไม่ส่งเสริมให้มีการลงทุนจากต่างประเทศเท่าที่ควร และกฎหมาย นโยบาย เศรษฐกิจ และแรงงานยังไม่พร้อมที่จะเข้าแข่งขันในเวทีระดับโลก จึงเห็นได้ว่าการจดทะเบียนผูกพันแบบมีเงื่อนไข หรือแบบไม่มีเงื่อนไขย่อมมีจุดได้จุดเสียที่แตกต่างกัน อันจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน โดยเอาประโยชน์ที่ประเทศตนเองจะได้รับจากการจดทะเบียนในตารางข้อมูลผูกพันเป็นหลักในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขความผูกพัน

1.2 สาขาธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร

1.2.1 Mode 1 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ไม่ผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารใน Mode 1 นี้ เช่นเดียวกับประเทศไทย เนื่องจากขาดความเป็นไปได้ทางเทคนิค¹ ส่วนประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อมูลผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารลงในตารางข้อมูลผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

การที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ไม่ผูกพันและไม่จดทะเบียนสาเหตุเนื่องมาจากขาดแคลนเทคโนโลยีและผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้การให้บริการในรูปแบบนี้ไม่เป็นที่นิยมในหมู่ของประเทศสมาชิกอาเซียน ยกเว้นเพียงสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศที่มีความพร้อมและศักยภาพทางเทคโนโลยี อีกทั้งสิงคโปร์ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีเชื้อชาติ

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

หลากหลาย ดังนั้น สิงคโปร์จึงมีภัตตาคารและร้านอาหารนานาชาติ ไม่แปลกที่สิงคโปร์ จะได้เปรียบในเชิงความรู้ความเชี่ยวชาญด้านอาหาร เป็นรองก็แต่ฮ่องกงเท่านั้น

1.2.2 Mode 2 ทุกประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนขอให้บุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ใน ประเทศของตนเดินทางออกนอกประเทศเพื่อไปใช้บริการภัตตาคารและร้านอาหาร ใน ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนได้อย่างเสรี เช่นเดียวกับประเทศไทย โดยจะให้การปฏิบัติ ในลักษณะดังกล่าวต่อต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศของตนเสมอด้วยบุคคลสัญชาติคน¹ ส่วนประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารลงใน ตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

ในการให้บริการรูปแบบนี้ ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ มาก เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยว นักธุรกิจ ฯลฯ เดินทาง เข้ามาเพื่อรับบริการด้านภัตตาคารและร้านอาหาร อันจะเห็นได้จากประเทศส่วนใหญ่จะ จัดแจ้งผูกพันแบบไม่จำกัดทั้ง MA และ NT เพราะมั่นใจว่าประเทศของตนเองมีความ สามารถด้านการให้บริการด้านภัตตาคารและร้านอาหาร รวมทั้งรสชาติอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละเชื้อชาติในประเทศนั้น ๆ ในส่วนของประเทศสมาชิกที่ไม่ผูกพันหรือ ไม่จัดแจ้งความผูกพันลงในตาราง ส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมและขาดศักยภาพที่จะให้บริการ

1.2.3 Mode 3 เป็นรูปแบบการค้าที่มีความสำคัญและเป็นรูปแบบการค้าที่ ประเทศไทยเปิดเสรีแบบมีเงื่อนไข สำหรับประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนมีเพียงประเทศ สิงคโปร์เท่านั้นที่ยื่นข้อผูกพันเปิดเสรีใน Mode 4 นี้อย่างไม่มีเงื่อนไข โดยชาวต่างชาติ สามารถเข้าเป็นเจ้าของกิจการภัตตาคารและร้านอาหาร ได้ร้อยละ 100 อีกทั้งสิงคโปร์ยัง อนุญาตให้ชาวต่างชาติสามารถถือครองที่ดินในเขตอุตสาหกรรมและการค้าได้ ส่วนประเทศ สมาชิกอื่นในกลุ่มอาเซียนมีลักษณะการเปิดเสรีในแบบเดียวกับประเทศไทย คือ ยอมให้ ต่างชาติเข้ามาตั้งธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารและขายบริการได้ ภายใต้เงื่อนไขของแต่ละ ประเทศสมาชิกกำหนด โดยส่วนใหญ่จะกำหนดสัดส่วนหุ้นสูงสุดที่คนต่างด้าวสามารถ ถือครองได้ ซึ่งจะอยู่ในสัดส่วนที่ต่ำกว่าคนในชาติ โดยสัดส่วนที่กำหนดจะอยู่ระหว่าง ร้อยละ 30-49 (มาเลเซีย ร้อยละ 30 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 40) อาจระบุเงื่อนไขเพิ่มเติม กล่าวคือ

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน.

การลงทุนของต่างชาติจะกระทำมิได้ ถ้าักตาคารนั้น ๆ มิได้เป็นส่วนหนึ่งของโรงแรม นอกจากนี้ หากชาวต่างชาติประสงค์จะประกอบธุรกิจักตาคารที่มีลักษณะเฉพาะจะต้องได้รับการรับรองจากกรมการท่องเที่ยวมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ร้อยละ 49 แต่อินโดนีเซียอนุญาตเพิ่มเติมสำหรับการลงทุนของชาวต่างชาติในภาคตะวันออกของอินโดนีเซียที่กาลิมันตัน เบงกอลู จัมบิ และสุลาเวสี สามารถถือหุ้นได้เต็มร้อยละ 100)¹ ส่วนประเทศบรูไน ไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจักตาคารและร้านอาหารลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

อย่างไรก็ดี ในส่วนการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่ธุรกิจต่างด้าวที่เข้ามาจัดตั้งนั้น ประเทศในกลุ่มอาเซียนต่างเปิดเสรีอย่างไม่มีข้อจำกัด กล่าวคือ นิติบุคคลของประเทศสมาชิกที่เข้ามาจัดตั้งธุรกิจักตาคารและร้านอาหารในประเทศเหล่านี้จะได้รับการปฏิบัติเสมอด้วยคนชาติ ยกเว้นประเทศไทยที่ระบุว่า ไม่มีข้อจำกัดเรื่องการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ หากชาวต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49²

ดังจะเห็นได้ว่า สิงคโปร์จะจัดแจ้งในตารางข้อผูกพันแบบไม่มีเงื่อนไข เพราะความได้เปรียบทางด้านแรงงาน นโยบายการส่งเสริมภายในประเทศ เทคโนโลยี ฯลฯ จึงเป็นประเทศหนึ่งที่ได้เปรียบในการเปิดประเทศให้นักลงทุนเดินทางเข้าไปลงทุนในธุรกิจักตาคารและร้านอาหารในประเทศ ปัจจุบันหนึ่งที่สิงคโปร์ได้เปรียบประเทศทั้งหลายในอาเซียน เพราะที่ตั้งของประเทศอยู่ในเส้นทางการเดินเรือทางทะเลที่มาจากประเทศทางตะวันตกและตะวันออก และเป็นเมืองท่า อีกทั้งเคยเป็นประเทศอาณานิคมของสหราชอาณาจักร ย่อมได้เปรียบทางด้านภาษา และรากฐานทางการศึกษาที่สหราชอาณาจักรวางแบบแผนไว้ให้ประชาชนภายในประเทศสิงคโปร์จึงสามารถที่จะพูดได้หลากหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาพื้นเมืองทางมลายู ภาษาจีน ฯลฯ สิงคโปร์จึงเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับคามนิยมนักลงทุนชาวต่างชาติให้ความสนใจลงทุนด้าน

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 8.

² เรื่องเดียวกัน.

ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารมากประเทศหนึ่ง แต่สิงคโปร์ก็ถูกจำกัดการลงทุนโดยพื้นที่ของประเทศอันจะทำให้การลงทุนได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ประเทศที่ผูกพันแบบมีเงื่อนไขส่วนใหญ่ จะมีเงื่อนไขด้านสัดส่วนการถือครองหุ้น การครอบครองที่ดิน และเช่าอาคาร ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวไม่สำคัญนักสำหรับนักลงทุนต่างชาติที่ต้องการจะลงทุนทำธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารในประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียน

ประเทศที่มีได้จัดแจ้งลงในตารางข้อผูกพันไม่ใช่ว่าจะไม่มีนโยบายส่งเสริมให้มีการลงทุนในการให้บริการในธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร ส่วนใหญ่จะมีนโยบายส่งเสริมการลงทุน เพียงแต่ยังไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารเอง จึงอาศัยนโยบายการส่งเสริมการลงทุนแทนที่จะต้องจัดแจ้งลงในตารางข้อผูกพันให้เป็นเงื่อนไขผูกมัดประเทศตนเอง

1.2.4 Mode 4 ไม่มีประเทศสมาชิกใดในอาเซียนที่ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีใน Mode 4 หมายถึง ประเทศยังไม่อนุญาตให้แรงงานต่างชาติที่เป็นบุคคลเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศของตนได้อย่างเสรี โดยการเดินทางเข้ามาประกอบอาชีพของคนต่างชาติจะต้องเป็นไปตามมาตรการทั่วไปที่กำหนดไว้สำหรับการเข้ามาพำนักชั่วคราวของบุคคลธรรมดาในประเทศนั้น ๆ โดยส่วนใหญ่กลุ่มคนที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบอาชีพได้ต้องเป็นแรงงานระดับผู้จัดการ ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคนเหล่านี้จะถูกจำกัดระยะเวลาพำนักในประเทศนั้น ๆ โดยระยะเวลาสูงสุดที่ได้รับอนุญาตจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 90 วัน ถึง 5 ปี ยกเว้น ประเทศฟิลิปปินส์ที่เสนอผูกพันการเปิดเสรีเพิ่มเติมสำหรับการจ้างแรงงานต่างชาติในภัตตาคารที่มีลักษณะเฉพาะที่มีที่นั่งอย่างน้อย 75 ที่นั่ง อนุญาตให้จ้างหัวหน้าก๊วกและก๊วกมือรองเป็นคนต่างชาติได้ในระยะเริ่มก่อตั้งภัตตาคาร ก๊วกต่างชาติอาจได้รับการว่าจ้าง 2 ปี หรือ 3 ปี สำหรับก๊วกต่างชาติที่เป็นหัวหน้าก๊วกและรองหัวหน้าก๊วก ส่วนภัตตาคารที่มีลักษณะเฉพาะที่มีที่นั่ง 500 ที่นั่ง หรือมากกว่านั้นสามารถจ้างคนต่างชาติได้ 3 ตำแหน่ง คือ หัวหน้าก๊วก รองหัวหน้าก๊วก ผู้จัดการเกี่ยวกับการบริหารหรือตำแหน่งที่ผสมผสานกัน ทั้งนี้ มาตรฐานของประเทศไทยที่กำหนดไว้สำหรับการยินยอมให้คนต่างด้าวเข้ามาประกอบอาชีพไม่แตกต่างจากประเทศอื่น ทั้ง

ในแง่ประเภทบุคคลและระยะเวลาสูงสุดที่อนุญาต¹ ส่วนประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อผูกพัน การเปิดเสรีธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และ ประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

การผูกพันแบบมีเงื่อนไขของการให้บริการของบุคคลธรรมดาในธุรกิจ ภัตตาคารและร้านอาหารนั้น ทุกประเทศต้องการสงวนอาชีพในการให้บริการที่เกี่ยวกับ ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารไว้ให้คนของประเทศตนเอง แต่บางตำแหน่งที่ตลาดการค้า บริการเกี่ยวกับธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารต้องการเป็นพิเศษ เช่น พ่อครัวเฉพาะทาง เนื่องจากพ่อครัวของประเทศตนเองจะมีความเชี่ยวชาญในอาหารของชาติอื่นไม่เท่ากัน ผู้เป็นเจ้าของธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารย่อมต้องการพ่อครัวเฉพาะทาง เพื่อเป็นจุด โฆษณาให้กับร้านตนเอง จึงได้มีการว่าจ้างพ่อครัวเฉพาะทางที่มีความเชี่ยวชาญในการ ปปรุงอาหารต่าง ๆ มาให้บริการ แต่ต้องคิดกับเงื่อนไขที่ชัดเจนไว้ บางประเทศจะกำหนด สัดส่วนการจ้างพ่อครัวต่อความต้องการแรงงานในตลาด หรือกำหนดให้ภัตตาคารและ ร้านอาหารที่เพิ่งจัดตั้งใหม่มีพ่อครัวชาวต่างชาติได้ไม่เกินกี่คน เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าประเทศ ใดที่มีนโยบายเปิดตลาดการแข่งขันที่มากกว่าในการให้บริการรูปแบบนี้ ย่อมได้เปรียบ ประเทศที่มีเงื่อนไขกำหนด เพราะประเทศที่เปิดกว้างในการแข่งขันย่อมมีโอกาสสูงใน การส่งบุคคลธรรมดาเข้าไปทำงานในประเทศอื่นได้มากกว่าประเทศที่มีข้อจำกัดการให้ บริการ ซึ่งหมายถึงการนำเม็ดเงินเข้าประเทศ อันถือเป็นรายได้ของประเทศอีกทางหนึ่งที่ บุคคลธรรมดาเหล่านั้นเดินทางไปให้บริการเกี่ยวกับธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารใน ประเทศต่าง ๆ ด้วย

1.3 สาขาธุรกิจตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยว

1.3.1 Mode 1 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนมีเพียงประเทศสิงคโปร์ และ อินโดนีเซียเท่านั้นที่เสนอเปิดเสรีอย่างเต็มที่ใน Mode 1 ขณะที่ฟิลิปปินส์เสนอเปิดเสรี แบบมีเงื่อนไข โดยระบุให้ประเทศสมาชิกจะต้องมีบริษัทตัวแทนการเดินทางและบริการ จัดการท่องเที่ยวของคนตั้งอยู่ในประเทศเหล่านั้นด้วย ส่วนประเทศไทยไม่ยื่นข้อผูกพัน

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

ใน Mode 1 เนื่องจากขาดความเป็นไปได้ทางเทคนิค¹ ส่วนประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อผูกพัน การเปิดเสรีธุรกิจตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยวลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึง ประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

ประเทศที่ไม่ผูกพันและไม่จัดแจ้งการให้บริการรูปแบบนี้ จะเป็นประเทศ ที่ขาดแคลนเทคโนโลยีและผู้เชี่ยวชาญ หรือมีเทคโนโลยีและผู้เชี่ยวชาญ แต่ยังไม่พร้อม ที่จะให้บริการในการให้คำปรึกษาผ่านสื่อต่าง ๆ แต่บางประเทศสมาชิก ซึ่งจะเห็นได้จาก ตารางข้อผูกพัน จะผูกพันแบบไม่จำกัด และบางประเทศผูกพันแบบมีเงื่อนไข อันมีปัจจัย ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเทคโนโลยี และศักยภาพของแรงงานที่ให้บริการในรูปแบบนี้ ยังมีอยู่ในวงจำกัด อย่างไรก็ตาม ประเทศที่มีความพร้อมทางเทคโนโลยีและมีผู้เชี่ยวชาญ ในการให้บริการย่อมได้เปรียบประเทศอื่นที่ขาดแคลนเทคโนโลยีและผู้เชี่ยวชาญ แม้การลงทุนทางเทคโนโลยีและให้ความรู้ฝึกฝน แก่ผู้ให้บริการ จนสามารถให้บริการได้ดีควบคู่ ไปกับการใช้เทคโนโลยี จะเป็นการลงทุนที่มากมาย อันเสียทั้งเงิน และเวลา แต่ก็คุ้มค่า แก่การลงทุน เพราะการให้บริการในรูปแบบนี้ไม่ต้องเสียค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่ากินค่าอยู่ ของผู้ให้บริการ ซึ่งผู้ให้บริการและผู้รับบริการอยู่กับที่ อีกทั้งค่าบริการให้คำปรึกษาผ่าน สื่อมีอัตราค่าตอบแทนสูง และไม่เสียเวลาการเดินทางอีกด้วย

1.3.2 Mode 2 ทุกประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนยินยอมให้บุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ใน ประเทศของตนเดินทางออกนอกประเทศ เพื่อไปใช้บริการตัวแทนการเดินทางและ บริการนำเที่ยวในประเทศสมาชิกอื่น ได้อย่างเสรีเช่นเดียวกับประเทศไทย โดยจะให้ การปฏิบัติในลักษณะดังกล่าวต่อชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศของตนเสมอด้วยบุคคล สัญชาติตน² ยกเว้นประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจตัวแทนการเดินทาง และบริการนำเที่ยวลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่เล็งเห็นว่า การให้บริการธุรกิจตัวแทน การเดินทางและบริการนำเที่ยว เป็นธุรกิจหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศเป็นอย่างมาก

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

² เรื่องเดียวกัน.

ทุกประเทศที่มีความได้เปรียบทางทัศนียภาพ ทรัพยากรธรรมชาติ และบุคลากรที่จะให้บริการในรูปแบบนี้ รัฐบาลของแต่ละประเทศเหล่านี้จึงทุ่มงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงไม่แปลกที่ประเทศต่าง ๆ จะผูกพันแบบไม่มีเงื่อนไขในการให้บริการ อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบที่จะเดินทางเข้ามาภายในประเทศ เพื่อรับบริการที่คุ้มค่าตามแพคเกจที่ผู้ให้บริการจัดไว้ให้เลือกมากมายหลากหลายกิจกรรม ปัจจัยหนึ่งที่นักท่องเที่ยวคำนึงถึงเป็นอย่างแรก คือ ความปลอดภัยในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหรือทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยว เนื่องจากบางประเทศมีการก่อความไม่สงบภายในประเทศ หรือเกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง อาจส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและทำกิจกรรมท่องเที่ยวน้อยลงได้ ความปลอดภัยจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว ดังนั้น ประเทศของผู้ให้บริการจึงควรคำนึงถึงและส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบการให้ความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวให้มากขึ้นด้วย

1.3.3 Mode 3 เป็นรูปแบบการค้าที่มีความสำคัญและเป็นรูปแบบการค้าที่ไทยเปิดเสรีแบบมีเงื่อนไข พบว่า ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนมีเพียงประเทศสิงคโปร์เพียงประเทศเดียวเท่านั้น ที่เปิดเสรีให้บริษัทต่างชาติเข้ามาจัดตั้งธุรกิจตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยวได้อย่างไม่มีเงื่อนไข โดยสามารถเป็นเจ้าของกิจการได้ร้อยละ 100 และสามารถถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมและการค้าได้ ส่วนประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนประเทศอื่น ๆ มีลักษณะการเปิดเสรีแบบเดียวกับประเทศไทย คือ ยอมให้ต่างชาติเข้ามาตั้งธุรกิจตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยวและขายบริการได้ภายใต้เงื่อนไขที่ประเทศนั้น ๆ กำหนด โดยส่วนใหญ่จะกำหนดสัดส่วนหุ้นสูงสุดที่คนต่างด้าวสามารถถือครองได้ ซึ่งจะอยู่ในสัดส่วนที่ต่ำกว่าคนในชาติ โดยสัดส่วนที่กำหนดจะอยู่ระหว่างร้อยละ 30-49 แต่ประเทศอินโดนีเซียกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม คือจำนวนบริษัทร่วมทุนต่างชาติให้มีได้ไม่เกิน 30 ราย¹ ยกเว้นประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยวลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

ดังที่เคยกล่าวมาแล้วในกรณีให้บริการรูปแบบอื่น การลงทุนจากต่างชาติ จะถูกกำหนดสัดส่วนการถือหุ้น ทุนจดทะเบียน ใบอนุญาต และการซื้อหรือเช่าที่ดิน หรือ อาคารสำนักงาน โดยส่วนใหญ่จะกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 51 เป็นชาวต่างชาติ และร้อยละ 49 เป็นสัดส่วนของคนในประเทศ หรือผู้จัดการจะต้องเป็นคนมีสัญชาติของประเทศนั้น ๆ หรือการจดทะเบียนบริษัทจะต้องได้รับจากหน่วยงานของรัฐ หรือคนต่างชาติ ไม่สามารถซื้อที่ดินได้ แต่เช่าที่ดินได้ เป็นต้น เงื่อนไขดังที่ได้กล่าวมาเป็นเงื่อนไขที่ นักลงทุนต่างชาติรับได้จึงไม่เป็นปัญหาอุปสรรคในการลงทุนมากนัก เพราะบางประเทศ จะออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุนเพื่อยกเว้นหรือให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุนต่างชาติมากขึ้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักลงทุนเดินทางเข้ามาลงทุนในธุรกิจตัวแทนการเดินทางและ บริการนำเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางภาษี การถือครองสัดส่วนหุ้น หรือการถือครอง ที่ดินหรือสิ่งหาริมทรัพย์อื่น เป็นต้น

ส่วนประเทศที่ไม่จัดแจ้งลงในตารางข้อผูกพัน มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนให้ต่างชาติเดินทางเข้ามาลงทุนภายในประเทศเช่นกัน โดยการออกเป็นกฎหมาย ภายในประเทศ แต่ไม่ต้องการผูกมัดตนเองจากการจัดแจ้งความผูกพันดังกล่าว Mode 4 ไม่มีประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนประเทศใด ยกเว้นประเทศ บรูไน ไม่ได้ยื่นข้อผูกพัน การเปิดเสรีธุรกิจตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยวลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึง ประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO ที่เสนอผูกพันใน Mode 4 นี้ เพราะทุกประเทศยังไม่อนุญาตให้แรงงานต่างชาติที่เป็นบุคคลธรรมดาเข้ามา ประกอบอาชีพในประเทศของตนได้อย่างเสรี โดยการเดินทางเข้ามาประกอบอาชีพของ คนต่างด้าวจะต้องเป็นไปตามมาตรการทั่วไปที่กำหนดไว้สำหรับการเข้ามาและการ พำนักชั่วคราวของบุคคลธรรมดาในประเทศนั้น ๆ โดยส่วนใหญ่กลุ่มคนที่ได้รับอนุญาต ให้ประกอบอาชีพได้ต้องเป็นแรงงานระดับผู้จัดการ ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคนเหล่านี้ จะถูกจำกัดระยะเวลาพำนักในประเทศนั้น ๆ โดยระยะสูงสุดที่ได้รับอนุญาตจะแตกต่างกัน ไปในแต่ละประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 90 วัน ถึง 5 ปี ทั้งนี้ มาตรการพื้นฐานของ

ประเทศไทยที่กำหนดไว้สำหรับการยินยอมให้คนต่างด้าวเข้ามาประกอบอาชีพไม่แตกต่างจากประเทศอื่น ทั้งในแง่ของประเภทบุคคลและระยะเวลาสูงสุดที่อนุญาต¹

การให้บริการของบุคคลธรรมดาในธุรกิจตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยวนี้ ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ต้องการกำหนดเงื่อนไขและสัดส่วนของการให้บุคคลธรรมดาเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการกำหนดให้บุคคลธรรมดาในระดับผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญเดินทางเข้ามาให้บริการได้ ตามสัดส่วนที่กำหนดในตารางข้อผูกพัน เพราะถือว่าการให้บริการในธุรกิจตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยวเป็นธุรกิจหนึ่งที่ต้องสงวนไว้ให้สำหรับคนในชาติ ส่วนประเทศที่ไม่จัดแจ้งความผูกพันลงในตารางเลยก็มีเหตุผลเช่นเดียวกัน

1.4 สาขามัคคุเทศก์

1.4.1 Mode 1 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ไม่ผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจมัคคุเทศก์ใน Mode 1 นี้ เช่นเดียวกับประเทศไทย เนื่องจากขาดความเป็นไปได้ทางเทคนิค ยกเว้นประเทศกัมพูชาที่เสนอผูกพันเปิดเสรีในธุรกิจสาขามัคคุเทศก์อย่างเต็มที่² ส่วนประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจมัคคุเทศก์ลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

1.4.2 Mode 2 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ไม่ผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจมัคคุเทศก์ใน Mode 2 นี้ เช่นเดียวกับประเทศไทย ยกเว้นกัมพูชา และสิงคโปร์เสนอเปิดเสรีแบบไม่จำกัด ส่วนประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจมัคคุเทศก์ลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

1.4.3 Mode 3 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ไม่ผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจมัคคุเทศก์ใน Mode 3 นี้ เช่นเดียวกับประเทศไทย ยกเว้นกัมพูชา ผูกพันแบบไม่จำกัด ส่วนสิงคโปร์ MA ผูกพันแบบมีเงื่อนไข NT ไม่ผูกพัน ส่วนประเทศบรูไนไม่ได้

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจมัลติเทคส์ลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

1.4.4 Mode 4 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ไม่ผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจมัลติเทคส์ใน Mode 4 ยกเว้นกัมพูชา ผูกพันไม่เกินกว่าที่จัดแจ้ง ในตารางข้อผูกพันทั่วไป ส่วนสิงคโปร์ MA ผูกพันแบบมีเงื่อนไข NT ไม่ผูกพัน ส่วนประเทศบรูไนไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดเสรีธุรกิจมัลติเทคส์ลงในตารางข้อผูกพัน รวมถึงประเทศลาว และประเทศเวียดนามที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO

ดังจะเห็นได้จากการยื่นข้อผูกพันของประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่จะไม่จัดแจ้งผูกพันการให้บริการมัลติเทคส์เลย รวมทั้งประเทศไทย เนื่องจากเหตุผลด้านภาษา¹ ที่มัลติเทคส์ชาวไทยยังไม่มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาในประเทศแถบยุโรป รัสเซีย เกาหลี เป็นต้น หากเปิดเสรีในอาชีพมัลติเทคส์จะทำให้มัลติเทคส์ชาวต่างชาติเหล่านี้สามารถเข้ามาประกอบอาชีพได้ง่าย และมัลติเทคส์ชาวไทยจะสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดของนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ไปทันที ด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย² มัลติเทคส์ชาวต่างชาติที่เข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยยังไม่เข้าใจศิลปวัฒนธรรมไทยเพียงพอ หากมัลติเทคส์ต่างชาติเข้ามาอาจทำให้เกิดความบิดเบือนในการนำเสนอเรื่องราวความเป็นไทยได้ และด้านกฎหมายภายในประเทศที่ไม่อนุญาตให้มัลติเทคส์ชาวต่างชาติเข้ามาประกอบอาชีพนำเที่ยวในประเทศไทยได้ดังจะได้กล่าวต่อไปในส่วนของการวิเคราะห์กฎหมาย

ส่วนประเทศกัมพูชาที่ยื่นข้อผูกพันในการให้บริการมัลติเทคส์ เนื่องจากต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศและรายได้ที่ได้จากการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ อีกทั้งมัลติเทคส์ที่เป็นคนกัมพูชามีไม่มากพอที่จะมีความรู้ความสามารถในการนำเที่ยวและอธิบายให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้าใจได้ เนื่องจากคนกัมพูชาส่วนใหญ่พูดภาษาต่างประเทศไม่ได้ เพราะได้รับการศึกษาน้อย แม้ปัจจุบันรัฐบาลส่งเสริมให้การศึกษาแก่นักศึกษามหาวิทยาลัย โดยการให้ทุนการศึกษาไปศึกษาต่อยัง

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน.

² เรื่องเดียวกัน.

ประเทศไทย แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการตลาดแรงงานของประเทศในการให้บริการ จึงได้เปิดให้คนต่างชาติเดินทางเข้ามาลงทุน หรือบุคคลธรรมดาเดินทางเข้ามาให้บริการแบบมีเงื่อนไข เนื่องจากต้องการให้ผู้ลงทุนต่างชาติถ่ายทอดเทคโนโลยี ความรู้ ความสามารถ ให้แก่คนกัมพูชา รัฐบาลจะได้ไม่ต้องลงทุนในด้านนี้ แต่ในระยะยาว กัมพูชาอาจเสียเปรียบด้านส่วนแบ่งตลาดได้เช่นกัน อันเป็นผลมาจากการยื่นข้อผูกพัน ในตารางแบบไม่มีข้อจำกัดหลายสาขาการให้บริการ รวมถึงมัลติเทสต์ด้วย

อย่างไรก็ดี ประเทศสิงคโปร์ที่มีความพร้อมทางทักษะทางภาษา ความรู้ความเชี่ยวชาญสถานที่ท่องเที่ยว ประกอบกับภูมิประเทศของสิงคโปร์เป็นเมืองท่าของเส้นทางการเดินเรือทะเล และพื้นที่ท่องเที่ยวที่น้อย จึงทำให้สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีน้อย ส่วนใหญ่สถานที่ท่องเที่ยวจะเป็นอนุสาวรีย์ หรือสถานที่สำคัญทางการเมือง ฯลฯ อย่างไรก็ตาม สิงคโปร์ยังสงวนอาชีพมัลติเทสต์ให้กับคนชาติของตนมากกว่าที่จะผูกพัน เปิดเสรีอาชีพมัลติเทสต์ให้กับมัลติเทสต์สัญชาติอื่น

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ประเทศไทยควรดำเนินการการปราบปรามมัลติเทสต์เถื่อนหรือบุคคลที่แอบแฝงที่เข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทย¹ ซึ่งจะต้องเป็นความร่วมมือกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประเทศที่มัลติเทสต์เถื่อนมีสัญชาติอยู่ โดยภาครัฐควรจะแจ้งประเทศต่าง ๆ ให้ทราบถึงรายละเอียดกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพมัลติเทสต์ว่าเป็นอาชีพห้ามคนต่างด้าวทำ พร้อมกับบทลงโทษของการกระทำที่ผิดกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันภายในประเทศ ภาครัฐควรมีการกวาดล้างตรวจตรามัลติเทสต์ตามสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่าง ๆ พร้อมทั้งมีการจับกุมมัลติเทสต์เถื่อนอย่างจริงจัง และควรมีป้ายเตือนถึงบทลงโทษของมัลติเทสต์เถื่อนตามสถานที่ต่าง ๆ สำหรับภาคเอกชนควรเป็นหูเป็นตาให้กับภาครัฐในการแจ้งข่าวเกี่ยวกับมัลติเทสต์เถื่อนเพื่ออำนวยความสะดวกการปราบปราม และกำหนดมาตรฐานความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพปรับปรุงหลักสูตรการเรียนในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือหลักสูตรที่สามารถประกอบอาชีพของมัลติเทสต์ไทย โดยเน้นให้มีการนำไปใช้และมีความหลากหลายของภาษา และควรส่งเสริมการเรียนภาษาต่างประเทศที่ขาดแคลนเป็นวิชาบังคับเลือกใน

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

หลักสูตร¹ เช่น ภาษารัสเซีย ภาษาเกาหลี เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นได้มีความรู้พื้นฐานทางภาษาเหล่านั้น และเป็นการเสริมสร้างศักยภาพ และการเตรียมความพร้อมของมัคคุเทศก์ไทยในการเปิดเสรีในโอกาสต่อไป

1.5 สาขาธุรกิจบริการจัดเลี้ยง

1.5.1 Mode 1 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศไทยซึ่งไม่ยื่นข้อผูกพัน ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.5.2 Mode 2 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศไทยผูกพันแบบ ไม่มีข้อจำกัด ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.5.3 Mode 3 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศไทยผูกพันแบบมีข้อจำกัด ในเรื่องการถือหุ้น และการถือครองที่ดินและอาคารคอนโดมิเนียม ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.5.4 Mode 4 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศไทยจดแจ้งว่า ไม่ผูกพัน MA แต่ยกเว้น บุคคลต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยโดยมีจุดประสงค์เพื่อร่วมการประชุม ติดต่อกำทำสัญญาซื้อขายบริการ หรือเยี่ยมชมธุรกิจ หรือกิจกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน อนุญาตให้พำนักได้ไม่เกิน 90 วัน และผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือผู้อำนวยการ ซึ่งเป็นพนักงานมาไม่ต่ำกว่า 1 ปี อนุญาตให้มีกำหนด 1 ปี ต่อได้ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ปี ส่วน NT ผูกพันแบบไม่จำกัด ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

เนื่องจากประเทศไทยมีความพร้อมในการให้บริการในธุรกิจบริการจัดเลี้ยง จึงเป็นประเทศเดียวที่จดแจ้งความผูกพันในสาขาการให้บริการนี้ลงในตารางข้อผูกพัน อันถือว่าประเทศไทยพร้อมที่จะแข่งขันการให้บริการประเภทนี้ในระดับโลก และยอม

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน.

แสดงให้เห็นว่า แรงงาน ในการให้บริการ ในประเทศมีความรู้ความชำนาญในการให้บริการ ที่จะเดินทางไปให้บริการ ในประเทศสมาชิกของข้อตกลง GATS ไม่จำกัดการให้บริการ ในอาเซียนเท่านั้น ในทางกลับกันประเทศไทยพร้อมที่จะเปิดประเทศให้นักลงทุนและผู้ให้บริการต่างชาติเดินทางเข้ามาลงทุนและให้บริการภายในประเทศได้เช่นกัน ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในตาราง ประกอบกับนโยบายของประเทศที่ต้องการส่งเสริมการลงทุนในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหวังว่าจะได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านความรู้ความชำนาญในการให้บริการและแรงงานที่ได้รับการฝึกฝนในระหว่างที่นักลงทุนและบุคคลธรรมดาต่างชาติเข้ามาดำเนินการในธุรกิจบริการจัดเลี้ยง ประเทศไทยจึงได้เปรียบในการให้ธุรกิจบริการจัดเลี้ยงนี้เป็นประเทศแรกของอาเซียน ซึ่งต่อไปประเทศสมาชิกอาเซียนอาจต้องการผูกพันในธุรกิจบริการจัดเลี้ยงเพิ่มขึ้นก็ได้ อันอาจต้องการการลงทุนหรือผู้ให้บริการจากประเทศไทยเพื่อให้ความรู้ความเชี่ยวชาญการให้บริการนี้ในอนาคตก็เป็นได้

1.6 สาขาบริการภัตตาคาร วัฒนธรรม และจัดการแข่งขันกีฬา

1.6.1 Mode 1 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศมาเลเซียจัดแจ้งไม่ผูกพันการให้บริการในรูปแบบนี้ เพราะขาดแคลนเทคโนโลยีและผู้เชี่ยวชาญ ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.6.2 Mode 2 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศมาเลเซียผูกพันแบบไม่จำกัด ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.6.3 Mode 3 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศมาเลเซียผูกพันแบบมีเงื่อนไข ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.6.4 Mode 4 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศมาเลเซียจัดแจ้งไม่ผูกพันการให้บริการในรูปแบบนี้ ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

ประเทศมาเลเซียเป็นเพียงประเทศเดียวที่จัดแจ้งความผูกพันสาขาบริการ สันทนาการ วัฒนธรรม และการจัดแข่งขันกีฬา ในกลุ่มประเทศอาเซียน เพราะประเทศ มาเลเซียมีการพัฒนาทางด้านกิจกรรมการกีฬา และมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย จึงเป็นจุดขาย อย่างหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาใช้บริการจากประเทศมาเลเซีย ซึ่ง ประเทศมาเลเซียได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยได้ทุ่มงบประมาณจำนวน มหาศาลเพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวมาเลเซีย รวมทั้งการท่องเที่ยวเป็น กิจกรรมหนึ่งที่มาเลเซียกำหนดเป็นกิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมให้มีการลงทุนไม่ว่าจะ เป็นการลงทุนภายในประเทศ หรือต่างประเทศก็ตาม โดยที่เงื่อนไขการลงทุนจะมีสัดส่วน การเข้าถือหุ้น การโอนหุ้นหลังเข้าดำเนินกิจการหลัง 5 ปี เป็นต้น แต่เงื่อนไขดังกล่าว ไม่เป็นอุปสรรคของนักลงทุนชาวต่างชาติที่จะเดินทางเข้าไปลงทุนในมาเลเซีย ดังนั้น ประเทศมาเลเซียจึงได้เปรียบประเทศสมาชิกอื่นในอาเซียน ในการที่ประเทศมาเลเซีย ก่อให้เกิดตลาดการให้บริการในสาขาบริการ สันทนาการ วัฒนธรรม และการจัดแข่งขัน กีฬา เพราะการเปิดตลาดที่มากกว่าประเทศในอาเซียนย่อมหมายถึงการลงทุนจาก ต่างประเทศ และการเดินทางไปให้บริการในประเทศสมาชิกอื่น อันส่งผลให้มีเงินหมุน เวียนเข้ามาในประเทศอีกทางหนึ่งด้วย

1.7 สาขาบริการจัดการประชุม

1.7.1 Mode 1 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพัน ลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์จัดแจ้งไม่ผูกพันการให้บริการในรูปแบบ นี้ เพราะขาดแคลนเทคโนโลยีและผู้เชี่ยวชาญ ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนาม ไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.7.2 Mode 2 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพัน ลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์ผูกพันแบบไม่มีเงื่อนไข ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.7.3 Mode 3 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพัน ลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์ผูกพันแบบมีเงื่อนไข ส่วนประเทศลาว และ ประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.7.4 Mode 4 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์ผูกพันแบบไม่มีเงื่อนไข ส่วนประเทศลาวและประเทศเวียดนาม ไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

การที่ประเทศฟิลิปปินส์จัดแจ้งการสาขาบริการจัดการประชุม เพียงประเทศเดียวในอาเซียน เนื่องจากว่า ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีความพร้อมทางด้านแรงงานภายในประเทศที่มีศักยภาพสูงมาก ไม่ว่าจะเป็นแรงงานตั้งแต่กรรมกรจนถึงระดับผู้จัดการ ประเทศฟิลิปปินส์จึงมั่นใจว่า มีความสามารถในการแข่งขันบริการจัดการประชุมได้ดีกว่าประเทศอื่นในอาเซียน อย่างไรก็ตาม ประเทศฟิลิปปินส์ยังคงรับการลงทุนและผู้ให้บริการจากต่างชาติที่จะเดินทางเข้าประเทศมาเพื่อจัดตั้งหน่วยการให้บริการ และการให้บริการของบุคคลธรรมดาต่างชาติในสาขาบริการจัดการประชุมด้วย

1.8 สาขา Tourist Resort

1.8.1 Mode 1 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศอินโดนีเซียผูกพันแบบไม่จำกัด ส่วนประเทศลาวและประเทศเวียดนาม ไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.8.2 Mode 2 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศอินโดนีเซียผูกพันแบบไม่จำกัด ส่วนประเทศลาวและประเทศเวียดนาม ไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.8.3 Mode 3 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศอินโดนีเซียผูกพันแบบมีเงื่อนไข ส่วนประเทศลาวและประเทศเวียดนาม ไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.8.4 Mode 4 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศอินโดนีเซียผูกพันแบบมีเงื่อนไข ส่วนประเทศลาวและประเทศเวียดนาม ไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

ประเทศอินโดนีเซียเป็นเพียงประเทศเดียวที่จัดแจ้งผูกพันในสาขา Tourist Resort เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ จึงได้เปรียบที่จะจัดแจ้งผูกพันการให้บริการในสาขาบริการนี้ เพราะการให้

บริการในสาขานี้ จะประกอบไปด้วย การให้บริการ โรงแรม ทำจอดเรือ บริการกอล์ฟ และบริการอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการกีฬา ซึ่งจะเห็นได้ว่า ประเทศอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬา จะเห็นได้จากการแข่งขันโอลิมปิก เอเชียนเกมส์ หรือซีเกมส์ ประเทศอินโดนีเซียจะเป็นเจ้าเหรียญทองในกีฬาประเภทต่าง ๆ อีกทั้งภูมิประเทศเป็นเกาะจึงเหมาะที่จะให้บริการทำจอดเรือยอร์ช หรือเรือสำราญ เพราะเป็นเส้นทางเดินเรือ แต่ประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศอื่นไม่สามารถทำได้ จึงถือว่าประเทศอินโดนีเซียมีความพร้อมที่จะผูกพันและแข่งขันกับประเทศอื่นได้ในเวทีระดับโลก ส่วนประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศอื่นไม่สามารถให้บริการแข่งขันกับอินโดนีเซียได้ เนื่องจากภูมิประเทศไม่ได้ติดทะเล หรือเป็นหมู่เกาะ หรือไม่เป็นเส้นทางที่จะเดินเรือผ่าน หรือเป็นประเทศที่เป็นเมืองท่าทางอุตสาหกรรมจึงไม่เหมาะที่จะให้จอดเรือสำราญ เป็นต้น จึงถือได้ว่า ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศแรกที่เป็นผู้นำทางการให้บริการด้าน Tourist Resort ประเทศหนึ่งในประเทศสมาชิกข้อตกลง GATS นี้

1.9 สาขาบริการจัดการโรงแรม

1.9.1 Mode 1 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศไทยซึ่งจัดแจ้งไม่ผูกพันทั้ง MA และ NT ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.9.2 Mode 2 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศไทยผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัด ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.9.3 Mode 3 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศไทยผูกพันแบบมีข้อจำกัด ในเรื่องการถือหุ้น และการถือครองที่ดินและอาคารคอนโดมิเนียม ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

1.9.4 Mode 4 ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศไม่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางข้อผูกพัน ยกเว้นประเทศไทยยื่นข้อผูกพันแบบมีเงื่อนไข ส่วนประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO

ประเทศไทยเป็นเพียงประเทศเดียวที่พร้อมและยื่นข้อผูกพันในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS สำหรับสาขาบริการจัดการ โรงแรม เนื่องจากประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนด้านการ โรงแรม ในหลายพื้นที่ อีกทั้งบุคลากรในการให้บริการจัดการโรงแรมก็มีเพียงพอแก่ความต้องการของตลาด จึงถือได้ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง ที่ส่งบุคลากรไปเรียนด้านบริการจัดการ โรงแรมเป็นจำนวนมากประเทศหนึ่งในโลก ประกอบกับประเทศมีทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมนิยมประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อันเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก บริการจัดการ โรงแรมเป็นสาขาการให้บริการหนึ่งที่ประเทศไทยมีความเชี่ยวชาญ จะเห็นได้จากแคมเปญของ โรงแรมต่าง ๆ ตามสถานที่ท่องเที่ยว จะมีการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว บริการต่าง ๆ เช่น สปา ซ้ำช้างชมสวน เป็นต้น และบริการอื่น ๆ ที่จะได้รับจากการเข้าพักในโรงแรม การจัดการ โรงแรมจึงเป็นศาสตร์และศิลป์ที่คนไทยมีและก้าวล้ำกว่าประเทศใดในกลุ่มอาเซียนหรือในโลกก็ว่าได้

ดังจะเห็นได้ว่า ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนจดแจ้งเงื่อนไขในตารางข้อผูกพันมีทั้งเหมือนกัน และแตกต่างกัน โดยประเทศที่จดแจ้งความผูกพันรายสาขามาก เช่น ประเทศไทยมาเลเซีย อินโดนีเซีย เป็นต้น จะได้เปรียบในการแข่งขันในการให้บริการ อีกทั้งเป็นการศึกษาหาความรู้ และรับการถ่ายทอดความรู้จากผู้ให้บริการชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาให้บริการ รวมถึงการเปิดโอกาสในการลงทุน หรือร่วมทุนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อันหมายถึงการสร้างงานสร้างรายได้เข้าประเทศอีกด้วย

2. วิเคราะห์ผลกระทบต่อกฎหมายไทย

การที่ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน ยกเว้น ประเทศเวียดนามและประเทศลาวที่ไม่ได้เป็นสมาชิก WTO ได้ยื่นข้อผูกพันลงในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS สาขาการท่องเที่ยว ซึ่งมีทั้งข้อผูกพันที่เหมือนกัน และแตกต่างกันไปจากประเทศสมาชิกอื่น อันเนื่องมาจากปัจจัยความพร้อมในด้านเทคโนโลยี งบประมาณ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการ ให้บริการ และสาระสำคัญของกฎหมายภายในประเทศของแต่ละประเทศสมาชิก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ว่า การยื่นข้อผูกพันของประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน ที่มีทั้งเหมือนกันและต่างกัน จะส่งผลกระทบต่อกฎหมายไทย ดังนี้

2.1 ประเด็นการเปิดตลาดใน Mode 1

การยื่นข้อผูกพันการเปิดตลาดในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS ของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนบางประเทศที่ยื่นข้อผูกพันการเปิดตลาดในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS แตกต่างกับการยื่นข้อผูกพันของประเทศไทย จะไม่ส่งผลกระทบต่อกฎหมายไทย เนื่องจากประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ยื่นข้อผูกพันแตกต่างจากข้อผูกพันของประเทศไทย เพราะประเทศที่ยื่นข้อผูกพันการเปิดตลาดใน Mode 1 นี้ ย่อมต้องมีศักยภาพในด้านเทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการให้บริการ และมีกฎหมายที่รองรับการให้บริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปโดยสะดวกรวดเร็ว และเป็นที่ยังพอใจต่อผู้รับบริการ เพราะ

2.1.1 การรับรองเอกสาร ในการให้บริการใน Mode 1 นี้ จะเป็นการติดต่อสื่อสารกันโดยผ่านสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ การทำธุรกรรมจึงต้องการให้เอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความน่าเชื่อถือ และสามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงทางกฎหมาย ใช้บังคับ หรือนำไปเป็นพยานต่อศาลยุติธรรมได้ ประเทศไทยได้ออกพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2542 เพื่อรองรับการทำธุรกรรมต่าง ๆ เช่น การจองห้องพัก การจองตั๋วเครื่องบิน การจองบริการนำเที่ยว หรือการชำระเงินที่ต้องผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเป็นการออกกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักการของข้อตกลง GATS ในแง่ของการรับรองเอกสาร เพราะมาตรา 7 จะบัญญัติถึงการมีผลทางกฎหมายของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกับมาตรา 9 ซึ่งจะบัญญัติถึงการลงลายมือชื่อ ซึ่งจะเป็นการใช้วิธีใดก็ได้ในการระบุตัวบุคคล เพื่อแสดงว่าเจ้าของลายมือชื่อได้รับรองข้อความในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ว่าเป็นของตน เนื่องจากในปัจจุบันการค้าบริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มักจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับการชำระเงิน หรือยืนยันการชำระเงิน หรือการสั่งซื้อบริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ไม่อาจยืนยันได้ว่า ผู้ซื้อบริการได้สั่งซื้อบริการ หรือได้ชำระค่าบริการมายังผู้ให้บริการจริงหรือไม่ จึงเห็นได้ว่า ประเทศสมาชิกอื่นที่ยื่นข้อผูกพันการเปิดตลาดใน Mode 1 นี้ ไม่ส่งผลกระทบต่อพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2542

2.1.2 การระงับข้อพิพาท แต่เดิมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นเอกสารในการบังคับใช้ตามกฎหมาย หรือการฟ้องร้องต่อศาล เนื่องจากขาดลายมือชื่อของบุคคลผู้ที่ต้องลงนามผูกพัน ต่อมาเมื่อประเทศไทยได้ออกพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2542 ขึ้น เพื่อยุติข้อพิพาทในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้ของเอกสาร และการแสดงความผูกพันในการจัดทำเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ อันสร้างความน่าเชื่อถือของเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ บัญญัติในมาตรา 10 กำหนดให้การนำเสนอหรือการเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นเอกสารต้นฉบับ ประกอบกับมาตรา 30 กำหนดให้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของลายมือชื่อและความสมบูรณ์ของใบรับรอง และข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับใบรับรองต่างประเทศ หรือลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งศาลสามารถรับฟังเป็นพยานเอกสารและใช้บังคับได้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ได้รับผลกระทบจากการยื่นข้อผูกพันของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียน แต่ในทางกลับกัน จะเป็นผลดีที่จะส่งเสริมให้ตอบรับข้อเสนองานของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียน หรือ WTO ในการเจรจาต่อไป

อย่างไรก็ดี สมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ได้ยื่นข้อผูกพันไว้เหมือนหรือคล้ายกับของไทยใน Mode 1 นี้ จะไม่ส่งผลกระทบต่อกฎหมายไทย เนื่องจากประเทศสมาชิกที่ยื่นข้อผูกพันที่เหมือนกันส่วนใหญ่ไม่จัดแจ้งความผูกพันในการเปิดตลาดใน Mode 1 เนื่องจากยังขาดแคลนเทคโนโลยี ผู้เชี่ยวชาญในการให้บริการ และกฎหมายภายในที่จะรองรับการให้บริการใน Mode 1 ดังกล่าว โดยภาพรวมของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ไม่ยื่นข้อผูกพันใน Mode 1 นี้ แต่ก็สามารถที่จะให้บริการ และรับบริการจากประเทศสมาชิกอื่นในกลุ่มอาเซียน หรือประเทศสมาชิกของ WTO ได้ อาจเป็นเพราะบางประเทศอาจออกกฎหมายภายในรองรับการให้บริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังเช่นประเทศไทยที่ออกพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2542 เช่นกัน แต่ยังคงขาดปัจจัยด้านเทคนิคและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ จึงยังไม่ได้ยื่นข้อผูกพันดังกล่าว และอาจเตรียมพร้อมที่จะยื่นข้อผูกพันในการเจรจาต่อไปในอนาคต แต่เมื่อพิจารณาแล้ว ประเทศไทยจะได้เปรียบประเทศสมาชิกอื่นในกลุ่มอาเซียนมาก เพราะประเทศไทยมีพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการเปิดตลาดที่มีหลักการที่สอดคล้องต่อการให้บริการใน Mode 1 และเป็นแนวทางในการจัดแจ้งความผูกพันเพิ่มเติมในอนาคต

อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดความน่าเชื่อถือต่อผู้รับบริการ และผู้ให้บริการในการเปิดตลาด Mode 1 นี้ด้วย ประเทศไทยจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้รับบริการต่างชาติที่ต้องการความสะดวก ปลอดภัย และน่าเชื่อ ในการรับบริการในสาขาธุรกิจ โรงแรม ธุรกิจภัตตาคาร และร้านอาหาร ธุรกิจตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยว ธุรกิจบริการจัดการ โรงแรม หรือธุรกิจบริการจัดเลี้ยง โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

2.2 ประเด็นการเปิดตลาดใน Mode 2

การยื่นข้อผูกพันการเปิดตลาดในประเทศอาเซียนที่ยื่นแตกต่างกับข้อผูกพันของประเทศไทย ไม่ส่งผลกระทบต่อพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายเพียงฉบับเดียวของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง อันเป็นประเด็นที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ เพราะการค้าการลงทุนไม่ว่าจะเป็นการค้าบริการ หรือการค้าสินค้า ต่างต้องการให้คนต่างชาติเดินทางเข้ามาลงทุนหรือรับบริการภายในประเทศของตนทั้งสิ้น แม้ว่าประเทศสมาชิกเพียงส่วนน้อยจะไม่ผูกพันการเปิดตลาดใน Mode 2 นี้ ก็ตาม แต่ทุกประเทศก็มีนโยบายเปิดประเทศให้คนเดินทางเข้ามาเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ ท่องเที่ยว ประกอบธุรกิจ หรือรับบริการประเภทอื่น ๆ การผูกพันที่แตกต่างจึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางเข้าประเทศของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนนั้น

ในส่วนของประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ยื่นข้อผูกพันไว้เหมือนหรือคล้ายกับข้อผูกพันของประเทศไทยใน Mode 2 นี้ ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 แต่ประการใด เนื่องจากพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 จะกำหนดระยะเวลาการอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราวของนักท่องเที่ยวหรือนักลงทุน ตามมาตรา 35 และการอยู่ชั่วคราวที่สอดคล้องกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่เดินทางเข้ามาในประเทศตามมาตรา 34 (3) (5) (6) และ (7) เปิดกว้างให้คนต่างด้าวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว หรือทำธุรกิจให้บริการในรูปแบบอื่น อันไม่ขัดต่อการกระทำผิดกฎหมายใด ๆ อันเป็นบทบัญญัติที่ไม่เป็นอุปสรรคและสอดคล้องกับการยื่นข้อผูกพันใน Mode 2 เป็นอันมาก

การที่ประเทศไทยมีการบัญญัติพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ที่มีลักษณะเป็นการเปิดกว้างให้คนต่างประเทศเดินทางเข้ามาได้ ยกเว้นแต่คนต่างด้าวนั้นจะ

เข้ามาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยภายในประเทศ หรือก่อให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดศีลธรรมอันดีต่อประชาชน (มาตรา 12) กฎหมายก็จะไม่อนุญาตให้บุคคลนั้นเดินทางเข้ามาภายในประเทศ จะเห็นได้ว่า กฎหมายคนเข้าเมืองของไทยเปิดกว้างให้คนต่างด้าวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ประกอบธุรกิจ หรือให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ ได้ อันไม่เป็นการสร้างอุปสรรคต่อการเข้าสู่ตลาดการค้าบริการ และการประดิษฐ์เชิงคนชาติด้วย

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีกฎหมายที่เปิดกว้างและไม่เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางเข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ ในราชอาณาจักรไทย ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว การประกอบธุรกิจ หรือการให้บริการต่าง ๆ ก็แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยได้เปรียบประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนอื่นที่ประเทศของตนอาจกำหนดเงื่อนไขใด ๆ เพื่อเป็นอุปสรรคต่อการเดินทางเข้าประเทศ เพราะนักลงทุน นักธุรกิจ นักท่องเที่ยว หรือผู้ให้บริการต่างต้องการให้การเดินทางที่สะดวกสบายไม่ต้องมีขั้นตอนในการตรวจคนเข้าเมืองมากจนอาจส่งผลกระทบต่อการลงทุน หรือการเข้ามาเพื่อรับบริการภายในประเทศ ไม่ว่าการลงทุนนั้นจะน่าสนใจเพียงใด หรือการให้บริการนั้นดีและประทับใจแค่ไหน หากการเดินทางเข้ามาเพื่อลงทุน หรือรับบริการไม่สะดวกแล้ว ก็จะส่งผลเสียหายต่อประเทศได้

2.3 ประเด็นการเปิดตลาดใน Mode 3

ความผูกพันการเปิดตลาดในประเทศอาเซียนที่แตกต่างกับความผูกพันของไทย ส่งผลกระทบต่อกฎหมายภายในประเทศ ดังต่อไปนี้

2.3.1 คุณสมบัติของการประกอบธุรกิจ

ประเทศบรูไน แม้ไม่ผูกพันในการเปิดตลาดใน Mode 3 แต่ประเทศมีนโยบายเปิดกว้างสำหรับผู้ลงทุนจากต่างชาติ สำหรับ โครงการก่อสร้างพื้นฐานสำหรับธุรกิจ โรงแรม และกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่จำกัดจำนวนการถือหุ้น โดยต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ร้อยละ 100 และต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ทั้งฝ่ายเสียงข้างมากและฝ่ายเสียงข้างน้อย ขึ้นอยู่กับประเภทธุรกิจ สำหรับธุรกิจท่องเที่ยว โดยปกติแล้วจะใช้การเจรจาเป็นหลัก

ประเทศลาวเป็นประเทศหนึ่งในประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO แต่มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยว โดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยว และธุรกิจโรงแรม

ประเทศเวียดนามเป็นประเทศหนึ่งในประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO แต่กฎหมายภายในเปิดกว้างให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้ทุกประเภทวิสาหกิจ เพียงแต่จะกำหนดให้บริษัทที่เข้าไปประกอบธุรกิจในเวียดนามจะต้องพิจารณาคนและทรัพยากรของเวียดนามก่อนจ้างแรงงานจากต่างประเทศ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ประเทศบรูไนเป็นหนึ่งในประเทศในกลุ่มอาเซียนที่ไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดตลาดใน Mode 3 ส่วนประเทศลาวและประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO จึงไม่มีข้อผูกพันใน Mode 3 ดังกล่าวด้วย แต่ทั้งสามประเทศได้กำหนดนโยบายและกฎหมายภายในประเทศ เพื่อส่งเสริมให้มีการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจากต่างประเทศเข้ามา โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับการจ้างงานและการใช้ทรัพยากรในประเทศ แต่ไม่มีเงื่อนไขของคุณสมบัติการประกอบธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวไม่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนจากต่างประเทศ อีกทั้งประเทศบรูไนเป็นประเทศที่ผลิตน้ำมันได้เอง ประชากรในประเทศน้อย จึงเปิดช่องให้นำแรงงานต่างด้าวเข้ามาในประเทศได้อย่างเสรี ดันทุนในการประกอบธุรกิจจึงไม่เหมาะสมแก่การลงทุนจากต่างประเทศ หรือประเทศลาวและประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามและสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี อีกทั้งแรงงานราคาถูก จึงเป็นปัจจัยแรงดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติสนใจที่จะเข้าไปลงทุนในประเทศดังกล่าว

ในแง่ของการที่ประเทศทั้งสามไม่ยื่นข้อผูกพันใน Mode 3 นี้ ย่อมไม่มีเงื่อนไขที่ต้องคอยพิจารณาเกี่ยวกับการประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง หรือการประติบัติเยี่ยงคนชาติ จึงได้เปรียบประเทศสมาชิกอื่นในกลุ่มอาเซียนที่ยื่นข้อผูกพัน และต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันนั้น ในทางกลับกัน ประเทศทั้งสามอาจถูกกีดกันหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากประเทศสมาชิกอื่นก็ได้ เนื่องจากไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดตลาดใน Mode 3 นี้ไว้

การไม่ยื่นข้อผูกพันและการมีนโยบายการลงทุนที่เปิดกว้าง โดยไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบธุรกิจขึ้นมาเป็นอุปสรรคในการแข่งขันในตลาดการลงทุน

หรือประกอบกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อาจส่งผลกระทบต่อกฎหมายไทย โดยตรง เพราะในการยื่นข้อผูกพันดังกล่าว ประเทศไทยได้กำหนดสัดส่วนการถือหุ้นของ บริษัทต่างชาติที่จดทะเบียนในประเทศไทยไว้เป็นเงื่อนไขในข้อผูกพันแนบท้ายข้อตกลง GATS และกฎหมายภายในประเทศ ดังบทบัญญัติในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการทำงาน ของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 กำหนดว่า คนต่างด้าว คือ คนที่ไม่มีสัญชาติไทย ประกอบกับ (34) งานมัคคุเทศก์ หรือการจูงนำเที่ยว แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและ วิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าว พ.ศ. 2522 ออกตามความในมาตรา 6 กำหนดให้อาชีพดังกล่าว เป็นอาชีพที่สงวนไว้ให้สำหรับคนสัญชาติไทย และต้องมีใบอนุญาตในการประกอบ วิชาชีพ หรือพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ในบทบัญญัติ มาตรา 4 กำหนดนิยามของผู้ประกอบการต่างด้าวว่าจะต้องไม่เป็นบุคคลต้องห้ามตาม มาตรา 6 และมาตรา 7 และบัญชีสามเป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขัน ในการประกอบกิจการแข่งขันกับคนต่างด้าว (17) การทำกิจการ โรงแรม (18) การนำเที่ยว และ (19) การขายอาหารและเครื่องดื่ม หรือพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์เป็นธุรกิจ ต้องห้ามใน 39 อาชีพ ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดงานอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าว ทำ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2536

อย่างไรก็ดี แม้บทบัญญัติจะกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพหรือผู้ประกอบการ ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย อันถือเป็นอุปสรรคในการเปิด เสรีการค้าใน Mode 3 นี้ก็ตาม แต่ระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ในการพิจารณาอนุญาตการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดให้อธิบดีหรือ เจ้าพนักงาน ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือนายทะเบียนแล้วแต่กรณี มีอำนาจพิจารณาออกใบ อนุญาตทำงานให้แก่คนต่างด้าวในหลายกรณี รวมทั้งกรณีคนต่างด้าวเข้ามาในฐานะเป็น ตัวแทนธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ เป็นที่ปรึกษาด้านการลงทุน ด้านการบริหาร ด้าน เทคนิคและเทคโนโลยี หรือด้านตรวจสอบภายใน หรือเป็นผู้แทนธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งนำ ชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ฯลฯ (ระเบียบกรมการจัดหางานฯ ฉบับที่ 2

พ.ศ. 2545 ข้อ 6)¹ และมาตรา 71 ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ เป็นคนต่างด้าวภายใต้ความตกลงที่ประเทศไทยมีข้อผูกพันอยู่กับรัฐบาลต่างประเทศสามารถประกอบธุรกิจได้ หรือชาวต่างชาติสามารถเข้ามาประกอบธุรกิจตามบัญชีสามตามกรอบแห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ได้ โดยสามารถขออนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ หรือเป็นกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน อันถือเป็นบทบัญญัติที่เปิดช่องให้มีการเปิดเสรีการค้าใน Mode 3 นี้

ในส่วนของพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 ได้กำหนดนิยามเจ้าสำนักโรงแรมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 โดยไม่ได้ระบุหรือจำกัดสัญชาติของเจ้าสำนักโรงแรม คนต่างชาติที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ย่อมสามารถเข้ามาดำเนินกิจการ โรงแรมในประเทศไทยได้ แต่บทบัญญัติดังกล่าวค่อนข้างล้าสมัย และไม่อาจนำมาใช้บังคับกับการประกอบธุรกิจโรงแรมในปัจจุบันได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ จากการที่ประเทศบรูไน ประเทศลาว และประเทศเวียดนามไม่ได้ยื่นข้อผูกพันอันเป็นข้อแตกต่างจากข้อผูกพันของประเทศไทย ดังนั้น การที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ไม่ยื่นข้อผูกพันการเปิดตลาดใน Mode 3 นี้ แทบจะไม่ส่งผลกระทบต่อกฎหมายภายในของประเทศไทยเท่าใดนัก

2.3.2 การประกอบกิจการ และการได้รับสิทธิพิเศษในการลงทุน

ประเทศบรูไน ได้มีนโยบายเปิดกว้างทางการลงทุน โดยสร้างระบบสาธารณูปโภคที่สะดวก งดเว้นภาษี นักลงทุนสามารถเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ ประกอบกับรัฐบาลได้มีการเชิญชวนให้มีการลงทุนจากต่างชาติในทุกกิจการและรับประกันว่า นักลงทุนจะได้รับความอนุเคราะห์ในการดำเนินธุรกิจให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพต่อกิจการของนักลงทุน

ประเทศลาวส่งเสริมให้มีการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจการท่องเที่ยว โรงแรม ลาวสนับสนุนให้ต่างชาติมาลงทุนในลาวบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน ภายใต้กฎหมายและข้อกำหนดร่วมกัน

¹สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดิม, หน้า 210.

ประเทศเวียดนามได้ออกกฎหมายลงทุนต่างชาติ มาเพื่อผ่อนผันการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเข้มงวดในบริษัทต่างชาติ มีขั้นตอนที่ค่อนข้างซับซ้อนและยุ่งยากพอสมควร เนื่องจากกฎหมายกำหนดระยะเวลาไว้ค่อนข้างยาวนาน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน

ประเทศสมาชิกดังกล่าวมีนโยบายและกฎหมายภายในประเทศที่เอื้อต่อการประกอบกิจการ โดยการมอบสิทธิประโยชน์ทางภาษี การงดเว้นขั้นตอนต่าง ๆ หรือร่วมกันกำหนดทิศทางการประกอบกิจการ อีกทั้งไม่เป็นการขัดต่อกฎหมายภายในประเทศฉบับใดอีกด้วย

ในส่วนของประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ออกมา อันมีลักษณะเป็นกฎหมายที่เปิดกว้างสำหรับการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยว เพราะสำนักงานส่งเสริมการลงทุนกำหนดมาตรการใหม่ ๆ ออกมาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้มีการลงทุนการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้กำหนดให้อุตสาหกรรมที่เสริมความเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคของไทยเป็นหนึ่งในสามของอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะให้การส่งเสริมการลงทุน และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มนี้ด้วย นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการลงทุนยังให้ความสนใจกับกิจการการท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง¹ เช่น ร้านอาหารไทย โรงแรม ธุรกิจสุขภาพและความงาม เป็นต้น จึงเห็นได้ว่ากฎหมายดังกล่าวส่งผลดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย เพราะผลของการลงทุนทำให้การจ้างงานขยายตัวมากขึ้น อีกทั้งบทบัญญัติของกฎหมายสามารถตอบสนองนโยบายการเปิดเสรีการค้าบริการได้เป็นอย่างดี และเป็นตัวช่วยเสริมให้นโยบายเปิดเสรีการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีจุดแข็งเป็นที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ได้รับผลกระทบจากการที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนน้อยไม่ยื่นข้อผูกพัน เพราะเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเปิดกว้างสำหรับให้ต่างชาติเข้ามาประกอบกิจการได้ โดยแทบจะไม่มีเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ เช่น โรงแรม ภัตตาคารและร้านอาหาร เป็นต้น อีกทั้งพระราชบัญญัติ

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 224.

ส่งเสริมการลงทุนยังกำหนดให้กิจการ โรงแรมขนาดใหญ่ได้รับการส่งเสริมให้มีการลงทุน จากต่างประเทศ โดยกำหนดพื้นที่การลงทุน เพื่อกระจายการลงทุนไปทั่วทุกภูมิภาคของ ประเทศ อันเป็นการสร้างงานสร้างรายได้เข้าประเทศอีกทางหนึ่งด้วย

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ประกอบการ ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารดำเนินกิจการให้อยู่ภายใต้มาตรฐานที่กฎหมายกำหนด และมีบทลงโทษสำหรับสุขอนามัยของอาหารหรือสภาพแวดล้อมของร้านอาหารหรือ ภัตตาคารที่ไม่ได้มาตรฐาน จึงไม่ได้รับผลกระทบดังกล่าวเช่นกัน

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 เป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งที่สอดคล้องต่อการเปิดเสรีการค้าใน Mode 3 นี้ เพราะเป็น บทบัญญัติที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศ มาเพื่อรับบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย โดยกฎหมายดังกล่าวจะ บัญญัติบทลงโทษอันเป็นการวางมาตรฐานแก่ผู้ประกอบการ และกำหนดความรับผิดชอบ ต่อผู้บริโภค อันเป็นผลดีต่อผู้บริโภคชาวไทยและชาวต่างชาติ

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนด ขึ้นเพื่อรองรับการแข่งขันทางการค้าของผู้ประกอบการธุรกิจทุกประเภท รวมทั้งธุรกิจที่ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ซึ่งบทบัญญัตินี้มีสาระที่สอดคล้องกับหลักของข้อตกลง GATS และ เป็นกฎหมายที่สร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนชาวต่างชาติอีกฉบับหนึ่งด้วย

และพระราชบัญญัติอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2544 เป็นกฎหมาย ที่สอดคล้องกับหลักของข้อตกลง GATS และเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในแง่ ของการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวให้เข้มแข็งได้มาตรฐาน สามารถที่จะแข่งขันกับผู้ประกอบการ ธุรกิจท่องเที่ยวต่างชาติได้ หากเปิดเสรีการค้าบริการในเวลาต่อมา

การที่ประเทศสมาชิกดังกล่าวมีนโยบายและกฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อ การประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยวสำหรับนักลงทุนต่างชาติ ย่อมได้เปรียบประเทศ สมาชิกอื่นในกลุ่มอาเซียน แม้ประเทศไทยจะมีบัญญัติกฎหมายอยู่ก่อนยื่นข้อผูกพันลง ในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS เป็นส่วนใหญ่ก็ตาม แต่เนื้อหาของกฎหมาย ส่วนใหญ่จะเป็นบทบัญญัติที่ไม่ขัดต่อหลักของ GATS มากนัก และกำหนดกฎระเบียบ ภายในให้เปิดช่องทางให้แก่นักลงทุนจากต่างประเทศเพื่อเข้ามาประกอบธุรกิจเกี่ยวกับ

การท่องเที่ยวได้ ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2522 เพื่อส่งเสริมการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นอันหลักประกันและคุ้มครองต่อกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน หรือเงินตรา อันเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่นักลงทุน และให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร กฎหมายไทย จึงแทบไม่ได้รับผลกระทบจากการไม่ซื้อผูกพันและนโยบายและกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกอาเซียนกลุ่มนี้เลย

ในกรณีที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนจดแจ้งความผูกพันไว้เหมือนหรือคล้ายกับของไทยใน Mode 3 นี้ อาจมีผลกระทบต่อกฎหมายไทยดังนี้

1) คุณสมบัติของการประกอบธุรกิจ

ประเทศมาเลเซียกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ามาประกอบธุรกิจโรงแรมว่า ต้องจัดตั้งองค์กรธุรกิจภายใต้กฎหมายมาเลเซีย ต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ไม่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือต้องโอนหุ้นให้กับชาวมาเลเซียตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด

ประเทศอินโดนีเซียกำหนดให้บริษัทต้องจดทะเบียนภายในประเทศอินโดนีเซีย แต่ไม่จำกัดจำนวนทุนขั้นต่ำ ต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ร้อยละ 100 แต่หลังจากนั้นต้องขายหุ้นส่วนหนึ่งให้กับคนอินโดนีเซียตามเวลาที่กฎหมายกำหนด

ประเทศฟิลิปปินส์กำหนดให้บริษัทที่เข้ามาจัดตั้งต้องได้รับอนุญาตและจดทะเบียนบริษัทภายใต้กฎหมายฟิลิปปินส์ แต่ต่างชาติสามารถเข้ามามีหุ้นส่วนเป็นเจ้าของบริษัทได้ร้อยละ 100 เกือบทุกภาคเศรษฐกิจ

ประเทศสิงคโปร์ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติ โดยต่างชาติสามารถตั้งสำนักงานผู้แทนในสิงคโปร์ได้โดยต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่กฎหมายกำหนด

ประเทศเมียนมาร์กำหนดให้บริษัทหรือองค์กรธุรกิจต้องได้รับใบอนุญาต ไม่ว่าจะเป็นการประกอบธุรกิจ โรงแรม ธุรกิจท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ ตามที่นโยบายและกฎหมายของประเทศกำหนด

ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศที่มีนโยบายเปิดกว้างสำหรับการลงทุนจากต่างชาติ โดยเฉพาะต่างชาติที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการนำเข้าเที่ยว

ในส่วนของประเทศไทยได้กำหนดบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 ประกอบกับพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าว พ.ศ. 2522 และระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการออกใบอนุญาตคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง จะทำงานได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการจัดหางานหรือเจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีมอบหมาย และจะต้องไม่ทำงานในอาชีพและวิชาชีพห้ามคนต่างด้าวทำ 39 อาชีพ คือ งานมัคคุเทศก์ หรือการจัดนำเที่ยว ตามบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าว พ.ศ. 2522¹

ซึ่งในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 กำหนดว่า คนต่างด้าว คือ คนที่ไม่มีสัญชาติไทย ประกอบกับ (34) งานมัคคุเทศก์ หรือการจัดนำเที่ยว แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าว พ.ศ. 2522 ออกตามความในมาตรา 6 กำหนดให้อาชีพดังกล่าวเป็นอาชีพที่สงวนไว้ให้สำหรับคนสัญชาติไทย และต้องมีใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพดังกล่าวด้วย หากฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษทางอาญาตามมาตรา 34

ดังจะเห็นได้ว่า กฎหมายและระเบียบของไทยส่วนใหญ่เปิดกว้างและให้โอกาสต่างชาติเข้ามาประกอบอาชีพ ประกอบกิจการ หรือการลงทุน เช่น ระเบียบกรมการจัดหางาน ต่างเปิดช่องทางให้ต่างชาติเข้ามาทำงานหรือลงทุนภายในประเทศไทยได้ง่าย อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวมิได้บัญญัติครอบคลุมในทุกเรื่อง จึงไม่สามารถบังคับได้ทั่วถึงในบางกรณี

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ในบทบัญญัติมาตรา 4 กำหนดนิยามของผู้ประกอบการต่างด้าวว่าจะต้องไม่เป็นบุคคลต้องห้ามตามมาตรา 6 และมาตรา 7 และได้แบ่งการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวออกเป็น 3 บัญชี คือ บัญชีหนึ่ง เป็นธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการด้วยเหตุผลพิเศษ บัญชี

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดิม, หน้า 2.

สองเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ หรือมีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี หัตถกรรมพื้นบ้าน หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บัญชีสามเป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการแข่งขันกับคนต่างด้าว ซึ่งในบัญชีสามนี้ มีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวอยู่ 3 ธุรกิจ คือ การทำกิจการ โรงแรม การนำเที่ยว และการขายอาหารและเครื่องดื่ม¹

อย่างไรก็ตาม ชาวต่างชาติสามารถเข้ามาประกอบธุรกิจตามบัญชีสามได้ โดยสามารถขออนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ หรือเป็นกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน² อีกทั้งพระราชบัญญัติฯ ไม่ได้ระบุระยะเวลาการถือครองใบอนุญาต หรือการถือหุ้น พระราชบัญญัติกำหนดให้บริษัทต่างด้าวต้องถือหุ้นเกินกึ่งหนึ่ง แต่ความเข้มงวดในการตรวจสอบนั้นไม่ดี พอทำให้บริษัทต่างด้าวได้รับสิทธิเหมือนบริษัทสัญชาติไทย หรือพระราชบัญญัติฯ ไม่ได้ระบุถึงอำนาจการจัดการและอำนาจการแต่งตั้งกรรมการบริษัทต่างด้าว อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมายังไม่มีคนต่างด้าวได้รับใบอนุญาตการประกอบธุรกิจในบัญชีสามเลย เมื่อพิจารณาในส่วนของบทบัญญัติเห็นว่า หากเปิดเสรีในธุรกิจ โรงแรม ธุรกิจนำเที่ยว และธุรกิจขายอาหารและเครื่องดื่มดังกล่าวแล้ว ประเทศไทยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงกฎหมาย หรือกฎระเบียบภายใน เพราะบทบัญญัตินั้นอนุญาตให้คนต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจได้ เพียงยื่นขออนุญาตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานที่ดูแลยังไม่อนุญาต เพราะเกรงว่าธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารของคนไทยจะมีศักยภาพไม่เพียงพอในการแข่งขันกับธุรกิจของคนต่างด้าวได้

ในส่วนของพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดเฉพาะมัคคุเทศก์ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยและกำหนดให้ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์เป็นธุรกิจต้องห้ามใน 39 อาชีพ ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดงานอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2536 มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคนต่างด้าว คือ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดิม, หน้า 16.

² เรื่องเดียวกัน.

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ เป็นคนต่างด้าวภายใต้ความตกลงที่ประเทศไทยมีข้อผูกพันอยู่กับรัฐบาลต่างประเทศสามารถประกอบธุรกิจได้ตามมาตรา 71 คือ คนต่างด้าวสัญชาติอเมริกัน ซึ่งเป็นความตกลงเดียวที่ประเทศไทยได้ทำไว้ สามารถขอรับหนังสือรับรองจากอธิบดีกรมทะเบียนการค้าให้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้ โดยนัยยะของ ปว. 281 ก่อนหรือวันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับใช้ ให้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต่อไปได้ แต่ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามมาตรา 14 ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับใช้ ซึ่งขณะนี้พ้นระยะเวลาของบทเฉพาะกาลแล้ว เมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตแล้ว ให้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต่อไปได้จนกว่าจะได้รับการแจ้งไม่อนุญาตจากนายทะเบียน และมีให้นำความตามมาตรา 15 (1) (ก) และ (2) (ก) (ค) (ง) และ (จ) มาบังคับแก่ผู้นั้น¹

จากที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นบทบัญญัติไว้เกี่ยวกับการได้รับสิทธิกรณีพิเศษในการประกอบอาชีพของคนต่างด้าวสำหรับธุรกิจนำเที่ยวภายใต้ความตกลงที่ประเทศไทยมีข้อผูกพันอยู่กับรัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้คนต่างด้าวสัญชาติอเมริกันสามารถประกอบธุรกิจนี้แข่งขันกับคนไทยและสามารถทำความตกลงกับรัฐบาลประเทศสมาชิกอื่นในอาเซียนได้ ในบทบัญญัติดังกล่าวมีจุดอ่อน เนื่องจากในบทบัญญัติมิได้ระบุนายละเอียดเกี่ยวกับสัดส่วนการถือหุ้น ทุนจดทะเบียน กรรมการบริษัท หรือระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจแข่งขันกับผู้ประกอบการสัญชาติไทย² อันเป็นการขัดต่อหลักการเข้าสู่ตลาด และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ

จะเห็นได้ว่า แต่ละประเทศสมาชิกได้กำหนดเงื่อนไขของคุณสมบัติการจัดตั้งองค์กรหรือบริษัท สัดส่วนการถือครองหุ้นให้เป็นไปตามที่กฎหมายภายในประเทศกำหนด เช่น ประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เป็นเงื่อนไขสำคัญ แต่มีบางประเทศดังเช่นสิงคโปร์จะเปิดกว้างไม่จำกัดจำนวนการถือหุ้นของต่างชาติ ซึ่งการเปิดกว้างดังกล่าวส่งผลให้นักลงทุนต่างมุ่งที่จะพิจารณาประเทศสิงคโปร์ก่อน แต่ไม่ทำให้ประเทศไทย รวมทั้งประเทศสมาชิกอื่นในอาเซียนต้องเสียเปรียบมากนัก

¹ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

ส่วนการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับการขอใบอนุญาตประกอบกิจการเป็นเงื่อนไขที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่กำหนดไว้ในกฎหมายภายในประเทศ การที่ประเทศไทยมีกฎหมายที่มีบทบัญญัติอันไม่สอดคล้องกับหลักการของ GATS เรื่องการยอมรับร่วมกัน (mutual recognition) ในมาตรฐานหรือใบรับรองวิชาชีพอันเป็นสากลตามมาตรา 7 อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับหลักการเรื่องการเข้าสู่ตลาด (market access) มาตรา 16 ซึ่ง GATS กำหนดห้ามมิให้มีการจำกัดสัดส่วนของผู้ประกอบการต่างชาติไว้ รวมทั้งขัดกับหลักการเรื่อง National Treatment ซึ่งกำหนดให้สมาชิกต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อคนต่างชาติให้แตกต่างไปจากที่ได้ปฏิบัติต่อคนในชาติของตนเอง เพราะว่าพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 15 มีข้อกำหนดชัดเจนจำกัดสิทธิของคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจนำเที่ยว¹

แม้ว่าในปัจจุบันประเด็นเหล่านี้ยังไม่ส่งผลกระทบต่อพระราชบัญญัตินี้เท่าใดนัก เพราะประเทศไทยได้ยื่นข้อผูกพันและข้อจำกัดไว้ในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS ซึ่งมีผลให้กฎหมายนี้ยังใช้ได้ไม่ขัดกับความผูกพันที่ไทยทำไว้ก็ตาม แต่ในอนาคตอาจมีผลกระทบได้เพราะสมาชิกทั้งหลายรวมทั้งประเทศไทยจะต้องเปิดตลาดทุกสาขาโดยไม่มีข้อจำกัดตามหลักความก้าวหน้าของการเปิดเสรีตามลำดับ

2) กิจการและการได้รับสิทธิพิเศษในการลงทุน

ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่มีนโยบายและกฎหมายภายในประเทศที่เป็นการส่งเสริมให้มีการลงทุนจากต่างประเทศ โดยอาศัยมาตรการทางภาษี การรับรองการปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติ ปกป้องการเวนคืนการลงทุน มีอิสระในการลงเงินทุนเงินปันผล หรือกำไรไปต่างประเทศ ได้รับวีซ่าชนิดพิเศษ เป็นต้น รวมทั้งประเทศไทยก็ใช้มาตรการทางภาษีเป็นสิ่งดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาในประเทศ โดยการพิจารณาของคณะกรรมการการลงทุนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2522 ประกอบกับกฎหมายฉบับอื่น เช่น พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2520 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติ

¹ สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ, เรื่องเดิม, หน้า 210.

การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พ.ศ. 2544 ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการส่งเสริมการลงทุน และหลักการเปิดเสรีการค้าบริการของข้อตกลง GATS ด้วย

ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ที่ยื่นข้อผูกพันลงในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS ที่เหมือนกับประเทศไทย โดยผูกพันแบบมีข้อจำกัดในบางเรื่อง แต่นโยบายและกฎหมายภายในประเทศเปิดกว้างสำหรับการลงทุนในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็น โรงแรม ภัตตาคารและร้านอาหาร การยื่นข้อผูกพันที่เหมือนหรือคล้ายกันของประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่จึงไม่ส่งผลกระทบต่อกฎหมายไทย

2.4 ประเด็นการเปิดตลาดใน Mode 4

ความผูกพันการเปิดตลาดในประเทศอาเซียนที่แตกต่างกับความผูกพันของไทย มีผลกระทบต่อกฎหมายภายในประเทศ ดังต่อไปนี้

2.4.1 คุณสมบัติของผู้ให้บริการ

ประเทศบรูไนเป็นประเทศที่ไม่ได้ยื่นข้อผูกพันการเปิดตลาดใน Mode 4 นี้ ส่วนประเทศลาวและประเทศเวียดนามไม่ได้เป็นสมาชิกของ WTO แต่ประเทศบรูไนจะมีนโยบายเปิดกว้างสำหรับแรงงานต่างด้าว โดยกำหนดเพียงให้คนต่างด้าวได้รับใบอนุญาต และวางเงินประกันการทำงานก็สามารถทำงานในประเทศบรูไนได้ โดยไม่ได้ปิดกั้นแรงงานที่เข้ามาให้บริการด้านการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจโรงแรม ภัตตาคาร และร้านอาหาร หรือบริษัทนำเที่ยว ส่วนอีกสองประเทศแม้ไม่มีนโยบายเปิดกว้างสำหรับแรงงานต่างด้าวที่จะเดินทางเข้ามาให้บริการในประเทศ แต่ก็ไม่ได้มีเงื่อนไขเกี่ยวกับคุณสมบัติใดๆ ที่เป็นข้อจำกัดหรืออุปสรรคต่อการเดินทางของแรงงานต่างด้าวที่ต้องการเข้ามาให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากนัก

แต่ประเทศไทยมีบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 ในมาตรา 5 กำหนดให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ประกอบกับมาตรา 6 กำหนดห้ามมิให้คนต่างด้าวทำงานบางอย่าง เพื่อเป็นการค้าหรือหารายได้ในทุกที่ในราชอาณาจักร งานในอาชีพต้องห้ามเหล่านั้นถูกกำหนดขึ้น งานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 คือ และระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการออกใบอนุญาตคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วย

คนเข้าเมือง จะทำงานได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการจัดหางานหรือเจ้าพนักงาน ซึ่งอธิบดีมอบหมาย และจะต้องไม่ทำงานในอาชีพและวิชาชีพห้ามคนต่างด้าวทำ 39 อาชีพ คือ งานมัคคุเทศก์ หรือการจําหน่ายเที่ยว ตามบัญญัติท้ายพระราชกฤษฎีกากําหนดงานในอาชีพ และวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าว พ.ศ. 2522 จะเห็นได้ว่า อาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพที่ห้าม คนต่างด้าวทำ โดยเฉพาะการกําหนดคุณสมบัติของมัคคุเทศก์ที่กำหนดให้คนสัญชาติไทย เท่านั้น ที่สามารถประกอบอาชีพนี้ได้ ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวขัดกับหลักการเรื่อง National Treatment ซึ่งกําหนดให้สมาชิกต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อคนต่างชาติให้แตกต่างไปจากที่ได้ ปฏิบัติต่อคนในชาติของตนเอง เพราะว่าพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 40 มีข้อกำหนดชัดเจนจํากัดสิทธิของคน ต่างด้าวในการประกอบอาชีพมัคคุเทศก์อันเป็นอุปสรรคและข้อจํากัดที่มากกว่าประเทศ สมาชิกอาเซียนประเทศอื่นอาจทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบประเทศสมาชิกอื่นในกลุ่ม อาเซียนได้

การที่ประเทศกลุ่มอาเซียนดังกล่าวข้างต้น ไม่ยื่นข้อผูกพัน และ ไม่มี เงื่อนไขในการจํากัดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ให้บริการสำหรับการเปิดตลาดใน Mode 4 นี้ จึงส่งผลกระทบต่อกฎหมายไทยที่มีข้อจํากัดด้านคุณสมบัติที่เกี่ยวกับสัญชาติในการ ประกอบอาชีพของคนต่างด้าว

2.4.2 นโยบายการเปิดเสรีการให้บริการใน Mode 4 ของรัฐ เนื่องจากการ เคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาระหว่างประเทศ นับเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญที่สุด ใน การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการตามข้อตกลง GATS โดยปัจจุบันยังไม่มีประเทศใดที่มี นโยบายเปิดเสรีเต็มรูปแบบ¹ แม้ประเทศสมาชิกบางประเทศจะไม่ได้กําหนดเงื่อนไขกีด กันบุคคลธรรมดาที่จะเดินทางเข้ามาให้บริการ

ในกรณีที่สมาชิกกลุ่มอาเซียนจดแจ้งความผูกพันไว้เหมือนหรือคล้ายกับของ ประเทศไทยใน Mode 4 นี้ มีผลกระทบต่อกฎหมายไทยดังนี้

¹กระทรวงพาณิชย์, สำนักเจรจาการค้าพหุภาคี, เอกสารสรุปผลการสัมมนาเรื่อง การค้าและการโยกย้ายถิ่นฐานของบุคคลธรรมดาระหว่างประเทศ (Trade and Migration), ณ World Meteorological Organization เจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์, 4-5 ตุลาคม 2547.

1) คุณสมบัติของผู้ให้บริการ

ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนเกือบทุกประเทศได้กำหนดคุณสมบัติสำหรับ อาชีพมัคคุเทศก์ หรือผู้ที่เข้ามาให้บริการเกี่ยวกับตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยว ว่าจะต้องเป็นอาชีพที่สงวนให้กับคนสัญชาติของคนเท่านั้น รวมทั้งประเทศไทยด้วยที่ยื่น ข้อผูกพันแบบมีข้อจำกัดดังกล่าว เนื่องจากประเทศไทยมีการตราพระราชบัญญัติการทำงาน ของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 มาตรา 5 กำหนดให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ประกอบกับ มาตรา 6 กำหนดห้ามมิให้คนต่างด้าวทำงานบางอย่าง เพื่อเป็นการค้าหรือหารายได้ในทุก ที่ในราชอาณาจักร งานในอาชีพต้องห้ามเหล่านั้นถูกกำหนดขึ้น งานในอาชีพและวิชาชีพ ที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 คือ และระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขในการออกใบอนุญาตคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วย คนเข้าเมือง จะทำงานได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการจัดหางานหรือเจ้าพนักงาน ซึ่งอธิบดีมอบหมาย และจะต้องไม่ทำงานในอาชีพและวิชาชีพห้ามคนต่างด้าวทำ 39 อาชีพ คือ งานมัคคุเทศก์ หรือการจ้ดนำเที่ยว ตามบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพ และวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าว พ.ศ. 2522 และมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อสงวนอาชีพให้กับคนสัญชาติไทย แต่ประเทศไทยก็ได้ตรามาตรา 70 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ไว้เพื่อเป็นข้อยกเว้น และเปิดช่องให้กับประเทศสมาชิก อื่นได้เข้ามาทำความตกลงร่วมกัน ซึ่งคนสัญชาตินั้นสามารถเข้ามาประกอบอาชีพได้ โดยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของอธิบดีกรมการจัดหางาน ดังนั้น แม้การยื่นข้อผูกพัน ของประเทศกลุ่มอาเซียนที่เหมือนหรือคล้ายกับประเทศไทย ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อกฎหมาย ไทย

2) นโยบายการเปิดเสรีการให้บริการ ใน Mode 4 ของรัฐ เนื่องจากการเคลื่อน ย้ายบุคคลธรรมดา ระหว่างประเทศ นับเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญที่สุด ในการเจรจา เปิดตลาดการค้าบริการตามข้อตกลง GATS โดยปัจจุบันยังไม่มีประเทศใดที่มีนโยบาย เปิดเสรีเต็มรูปแบบ ในการอนุญาตให้คนต่างด้าวทุกประเภทเข้าเมืองและไปทำงาน ซึ่ง ประเทศส่วนใหญ่ใน WTO รวมทั้งประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยส่วนใหญ่จะจำกัดการ อนุญาตให้คนต่างด้าวไปทำงานได้เฉพาะผู้บริหาร ผู้จัดการ และผู้เชี่ยวชาญที่เข้าข่ายเป็น

ผู้โอนย้ายภายในกิจการ และมีเพียงไม่กี่ประเทศที่เปิดตลาดให้คนต่างด้าวที่เข้าข่ายเป็นผู้ให้บริการตามสัญญาเข้าไปทำงานได้ ทั้งนี้ ประเทศส่วนใหญ่จะอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้าไปทำงานได้คราวละตั้งแต่ 3 เดือนถึง 5 ปี โดยมีวิธีการต่าง ๆ ในการจำกัดการเปิดตลาดการทำงานของคนต่างด้าว ไม่ว่าจะเป็นการจำกัดประเภทของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปทำงาน ข้อกำหนดการว่าจ้าง การทดสอบความจำเป็นในการจ้างงาน และการทดสอบตลาดแรงงาน โควตา การถ่ายทอดเทคโนโลยี ข้อกำหนดด้านการมีถิ่นที่อยู่ และสัญชาติ ข้อกำหนดด้านใบอนุญาต หรือสัดส่วนจำนวนคนต่างด้าวที่เทียบกับคนชาติที่อนุญาตให้ว่าจ้างได้ในธุรกิจ¹ จึงทำให้การเปิดตลาดการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา ระหว่างประเทศมีอุปสรรค

อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ รวมทั้งประเทศไทย มีเงื่อนไขสำหรับการทำงานของคนต่างด้าวตามที่ได้ยื่นข้อผูกพันที่เหมือนหรือคล้ายกันลงในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS ดังกล่าว จึงทำให้แนวทางการเปิดตลาดใน Mode 4 ไม่แตกต่างกัน จึงไม่ส่งผลกระทบต่อกฎหมายไทย

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ถึงการวิเคราะห์การยื่นข้อผูกพันของประเทศกลุ่มอาเซียนที่เหมือนกันและต่างกัน จะเห็นได้ว่า ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแทบจะไม่ส่งผลกระทบต่อกฎหมายไทยเลย มีเพียงในประเด็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ที่กฎหมายสงวนไว้ให้คนไทย หรือใบอนุญาตการประกอบธุรกิจตัวแทนการเดินทางหรือการนำเที่ยวที่กำหนดให้เฉพาะนิติบุคคลสัญชาติไทยเท่านั้น ที่สามารถประกอบการได้ นอกจากประเด็นดังกล่าวแล้ว ไม่พบว่า กฎหมายไทยฉบับใดได้รับผลกระทบ เนื่องจากกฎหมายได้บัญญัติไว้แบบเปิดกว้างและไม่เป็นการจำกัดและสร้างอุปสรรคต่อการเปิดตลาดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยว

¹ กระทรวงพาณิชย์, สำนักเจรจาการค้าพหุภาคี, เรื่องเดียวกัน.

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากการศึกษาประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ยื่นข้อผูกพันในสาขาบริการท่องเที่ยวที่แตกต่างกับการยื่นข้อผูกพันของประเทศไทย และประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ยื่นข้อผูกพันเหมือนหรือคล้ายกับประเทศไทย อันอาจก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบและส่งผลกระทบต่อกฎหมายภายในของประเทศไทย ทำให้สรุปได้ว่า

1.1 การเปิดตลาดใน Mode 1

1.1.1 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ยื่นข้อผูกพันแตกต่างกับประเทศไทย ซึ่งมีเพียงประเทศบรูไน เพียงประเทศเดียวที่ไม่ได้ยื่นข้อผูกพันลงในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS ส่วนประเทศลาวและประเทศเวียดนามยังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO จึงไม่มีข้อผูกพันการเปิดตลาดใน Mode 1 นี้ ไม่ส่งผลกระทบต่อพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2542 เนื่องจากพระราชบัญญัติฯ นี้มีการรับรองเอกสารตามมาตรา 7 ซึ่งมีบทบัญญัติรับรองการมีผลทางกฎหมายของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และมาตรา 9 ซึ่งมีบทบัญญัติการลงลายมือชื่อ ซึ่งเป็นการใช้วิธีในใดก็ได้ในการระบุตัวบุคคล เพื่อแสดงว่าเจ้าของลายมือชื่อได้รับรองข้อความในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ว่าเป็นของตน และการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 30 เป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของลายมือชื่อและความสมบูรณ์ของใบรับรอง ซึ่งเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ใช้บริการใน Mode 1 นี้ได้ กฎหมายภายในของไทยฉบับดังกล่าวจึงไม่ได้รับผลกระทบจากการที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนยื่นข้อผูกพันที่แตกต่างจากของประเทศไทย

1.1.2 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ได้ยื่นข้อผูกพันเหมือนหรือคล้ายกับประเทศไทย อันได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศสิงคโปร์ และประเทศกัมพูชา ซึ่งประเทศดังกล่าวไม่ได้ยื่นข้อผูกพันใน Mode 1 นี้ แต่ผูกพันในการเปิดตลาดรูปแบบอื่น เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ยังขาดแคลนเทคโนโลยีผู้เชี่ยวชาญ และกฎหมายภายในที่ดูแลและบังคับใช้เกี่ยวกับการให้บริการใน Mode 1 รวมทั้งประเทศไทยด้วย ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในข้อ 1.1.1 ว่าประเทศไทยมีการตราพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2542 ขึ้นมาเพื่อรองรับการทำธุรกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ และเป็นกฎหมายภายในที่สอดคล้องกับหลักการของข้อตกลง GATS ซึ่งเป็นกฎหมายที่สร้างความเชื่อมั่นแก่การให้บริการใน Mode 1 นี้ให้แก่ประเทศไทย ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบการค้าบริการใน Mode 1 มากกว่าประเทศอื่นในอาเซียน ดังนั้น การที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ที่ยื่นข้อผูกพันเหมือนหรือคล้ายกับประเทศไทยจึงไม่ส่งผลกระทบต่อพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2542

1.2 การเปิดตลาดใน Mode 2

1.2.1 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ยื่นข้อผูกพันแตกต่างกับประเทศไทย ซึ่งมีเพียงประเทศบรูไน เพียงประเทศเดียวที่ไม่ได้ยื่นข้อผูกพันลงในตารางแนบท้ายข้อตกลง GATS ส่วนประเทศลาวและประเทศเวียดนามยังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO จึงไม่มีข้อผูกพันการเปิดตลาดใน Mode 2 นี้ ไม่ส่งผลกระทบต่อพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เนื่องจากประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ไม่ยื่นข้อผูกพันไม่ได้มีข้อจำกัด หรือกฎหมายภายในที่เป็นการสร้างอุปสรรคต่อการไม่ให้คนสัญชาติของตนออกไปรับบริการจากประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนประเทศอื่น อีกทั้งประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ก็ไม่สร้างอุปสรรคหรือหลักเกณฑ์ หรือข้อจำกัดของการเดินทางเข้ามารับบริการของคนสัญชาติประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนอื่นด้วยเช่นกัน ซึ่งในมาตรา 12 มาตรา 34 และมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ของประเทศไทยกำหนดให้คนที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องเดินทางเข้ามาโดยมีเป้าหมายเพื่อท่องเที่ยวหรือเป็นนักลงทุน หรือเป้าหมายอื่นใดอันไม่เป็นการก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย หรือขัดต่อศีลธรรม

อันดีคือประชาชน ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคและไม่เป็นการขัดต่อหลักการของข้อตกลง GATS และไม่ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติฯ ฉบับดังกล่าวจึงไม่ได้รับผลกระทบจากการที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนอื่นที่ยื่นข้อผูกพันแตกต่างจากการยื่นข้อผูกพันของไทย

1.2.2 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ที่ได้ยื่นข้อผูกพันเหมือนหรือคล้ายกับประเทศไทย ใน Mode 2 นี้ ย่อมยินยอมให้คนสัญชาติของตนเดินทางไปรับบริการท่องเที่ยวจากประเทศสมาชิกอื่นได้ ในทางกลับกันคนสัญชาติประเทศสมาชิกอื่นย่อมสามารถเดินทางมาใช้บริการท่องเที่ยวในประเทศไทยเช่นกัน พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 จึงเป็นพระราชบัญญัติฯ เพียงฉบับเดียวที่สามารถดูแลและวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการให้บริการใน Mode 2 นี้ ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่นี้ รวมถึงประเทศไทยจึงได้ยื่นข้อผูกพันแบบไม่มีข้อจำกัดใน Mode 2 ซึ่งแต่ละประเทศก็ไม่ได้สร้างกฎระเบียบ หรือข้อจำกัดในการเดินทางเข้าประเทศของตน ซึ่งเป็นการเปิดเสรีการค้าบริการในรูปแบบนี้อย่างแท้จริง ซึ่งแต่ละประเทศสมาชิกย่อมจะได้เปรียบเสียเปรียบกันที่ข้อกำหนดของระยะเวลาการอยู่ในประเทศเท่านั้น ซึ่งกำหนดระยะเวลาการอยู่ชั่วคราวในราชอาณาจักรไทยก็มีกำหนดในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เช่นกัน ดังนั้น การที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ที่ยื่นข้อผูกพันเหมือนหรือคล้ายกับประเทศไทยจึงไม่ส่งผลกระทบต่อพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 นี้

1.3 การเปิดตลาดใน Mode 3

1.3.1 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนน้อยที่ยื่นข้อผูกพันแตกต่างกับประเทศไทย แทบจะไม่ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตามบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เพราะแม้ว่ามาตรา 4 จะกำหนดค่านิยมของผู้ประกอบการต่างด้าวจะต้องไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมาตรา 6 และมาตรา 7 ประกอบกับบัญชีสาม ซึ่งเป็นบัญชีแนบท้ายพระราชบัญญัติ กำหนดให้เป็นบัญชีธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะประกอบกิจการแข่งขันกับคนต่างด้าว ในสามกิจการ คือ การทำกิจการ โรงแรม การนำเที่ยว และการขายอาหารและเครื่องดื่ม แต่ก็สามารถประกอบกิจการดังกล่าวได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ในระเบียบกรมการจัดหางานฯ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ข้อ 6 และพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 16 จะกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องเป็นคนสัญชาติไทย รวมทั้งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 มาตรา 4 แม้จะกำหนดนิยามของเจ้าสำนักโรงแรมไว้ แต่ไม่ได้ระบุว่าต้องเป็นคนสัญชาติไทยเท่านั้น จะเห็นได้ว่า มีพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 16 ที่กำหนดข้อจำกัดคุณสมบัติของผู้ประกอบการจะต้องเป็นคนสัญชาติไทยเท่านั้น อันเป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักการประคับคองเศรษฐกิจของข้อตกลง GATS แต่ในพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวได้มีช่องทางออกที่จะเป็นการผ่อนปรนให้ผู้ประกอบการนำเที่ยวที่ไม่ได้มีสัญชาติไทย โดยอาศัยมาตรา 71 ซึ่งหากรัฐบาลของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนทำข้อตกลงร่วมกับรัฐบาลไทยแล้ว กฎหมายยินยอมให้ผู้ประกอบการต่างด้าวสัญชาติคู่สัญญาตกลงสามารถเข้ามาประกอบกิจการนำเที่ยวในประเทศไทยได้ ซึ่งในปัจจุบันมีเพียงประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่ได้ทำความตกลงดังกล่าวไว้ ในส่วนของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนยังไม่มีประเทศใดได้เข้าทำความตกลงดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า การกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยวตามกฎหมายดังกล่าวไม่อาจสร้างอุปสรรคการเข้ามาลงทุนประกอบกิจการ หรือเป็นการขัดต่อหลักการประคับคองเศรษฐกิจของข้อตกลง GATS จึงไม่ถือเป็นข้อเสียเปรียบประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ไม่ได้ยื่นข้อผูกพัน

ในส่วนของการสนับสนุนนโยบายของรัฐ ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ไม่ได้ยื่นข้อผูกพัน หรือแม้แต่ประเทศไทยต่างก็มีกฎหมายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศทั้งสิ้น โดยเฉพาะประเทศไทยได้กำหนดกิจการด้านการท่องเที่ยวเป็นกิจการหนึ่งที่ทำให้การสนับสนุนให้มีการลงทุนจากต่างประเทศ ประกอบกับพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พ.ศ. 2545 ก็มีบทบัญญัติโดยรวมที่ไม่เป็นอุปสรรคในการเข้ามาประกอบกิจการในประเทศ อีกทั้งยังมีบทบัญญัติที่เป็นการสร้างมาตรฐานของบริการด้านการท่องเที่ยว และถือเป็นการสร้างศักยภาพในการประกอบกิจการให้แก่ผู้ประกอบการสัญชาติไทยอีกด้วย

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ยื่นข้อผูกพันแตกต่างจากการยื่นข้อผูกพันของประเทศไทย ไม่ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบ และได้รับผลกระทบจากกรณีดังกล่าว แต่ประเทศไทยสามารถนำข้อกำหนดหรืออุปสรรคเล็กน้อยเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประกอบการต่างด้าวขึ้นมาเป็นตัววิเคราะห์ เพื่อนำมาพัฒนาบริการด้านการท่องเที่ยว และเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้ประกอบการสัญชาติไทยในการแข่งขันกับผู้ประกอบการต่างด้าว หากมีการเปิดเสรีการค้าบริการเต็มรูปแบบ และยกเว้นเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติออกไปในอนาคต

1.3.2 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ที่ได้ยื่นข้อผูกพันเหมือนหรือคล้ายกับประเทศไทย ใน Mode 3 นี้ ส่วนใหญ่จะกำหนดเกี่ยวกับสัดส่วนการถือหุ้น อาจมีเพียงไม่กี่ประเทศที่จะกำหนดคุณสมบัติด้านสัญชาติของผู้ประกอบการต่างด้าวขึ้นเป็นเงื่อนไขในการประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยว ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศดังกล่าวที่กำหนดคุณสมบัติด้านสัญชาติของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และสัดส่วนของการถือครองหุ้น เป็นเงื่อนไขการเข้าสู่ตลาด แต่ก็ไม่ได้ถือว่าการกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบการลงในกฎหมายภายใน จะเป็นทำให้เสียเปรียบประเทศที่ไม่มีกำหนดคุณสมบัติดังกล่าวด้วย แม้ประเทศไทยจะกำหนดคุณสมบัติผู้ประกอบการนำเที่ยวในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แต่ก็เปิดช่องในมาตรา 71 ให้รัฐบาลต่างประเทศสามารถทำข้อตกลงกับรัฐบาลไทย อนุญาตให้ผู้ประกอบการต่างด้าวประกอบกิจการนำเที่ยวในประเทศไทยได้

การกำหนดนโยบายของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนต่างให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศในกิจการด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะกิจการโรงแรม และภัตตาคารและร้านอาหาร ซึ่งส่วนใหญ่จะนำมาตรการทางภาษีขึ้นมาเป็นสิ่งจูงใจให้นักลงทุนสนใจเข้ามาลงทุนในประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย แต่ประเทศไทยก็มีกฎหมายภายในอีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนด้านการท่องเที่ยว เช่น พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พ.ศ. 2545 ซึ่งมีบทบัญญัติสอดคล้องกับการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ที่ยื่นข้อผูกพันเหมือนหรือคล้ายกับประเทศไทยแทบจะไม่ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบด้านการค้าบริการ และไม่ส่งผลกระทบต่อกฎหมายภายในประเทศด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

1.4 การเปิดตลาดใน Mode 4

1.4.1 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนน้อยที่ยื่นข้อผูกพันแตกต่างกับประเทศไทย ไม่ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดคุณสมบัติของบุคคลธรรมดาต่างด้าวที่จะเดินทางเข้ามาประกอบอาชีพภายในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 มาตรา 5 และมาตรา 6 ที่ห้ามคนต่างด้าวทำงานบางอย่าง เพื่อเป็นการค้าหรือหารายได้ในทุกที่ในราชอาณาจักร ซึ่งงานในอาชีพต้องห้ามเหล่านั้นนั้นถูกกำหนดขึ้นในพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 อีกทั้งระเบียบกรมการจัดหางาน ว่าด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการออกใบอนุญาตคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง จะทำงานได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการจัดหางาน หรือเจ้าพนักงานที่อธิบดีมอบหมาย และต้องไม่ทำงานในอาชีพ และวิชาชีพห้ามคนต่างด้าวทำ 39 อาชีพ คือ งานมัคคุเทศก์ หรือการจัดนำเที่ยว ตามบัญชีแนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 ประกอบกับมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ก็กำหนดให้ผู้ขอใบอนุญาตประกอบอาชีพมัคคุเทศก์จะต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้น

แต่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ยื่นข้อผูกพันในการเปิดตลาดใน Mode 4 นี้ได้ยื่นข้อจำกัดว่า อาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพที่สงวนไว้ให้กับคนชาติของตน ดังนั้น การที่ประเทศไทยมีการบัญญัติกฎหมายภายในที่เป็นการจำกัดสิทธิคนต่างด้าวเข้ามาประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ หรือจัดนำเที่ยว ในส่วนของการประกอบอาชีพบริการด้านการท่องเที่ยวสาขาอื่นทุกประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเปิดช่องให้บุคคลธรรมดาต่างด้าวเข้ามาประกอบอาชีพได้ในแรงงานระดับผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น กฎหมายภายในประเทศจึงไม่ได้รับผลกระทบจากการที่ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่ยื่นข้อผูกพันแตกต่างจากที่ประเทศไทยยื่นข้อผูกพัน

1.4.2 ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ที่ได้ยื่นข้อผูกพันเหมือนหรือคล้ายกับประเทศไทย ใน Mode 4 นี้ จะกำหนดเงื่อนไขคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ โดยเฉพาะวิชาชีพมัคคุเทศก์ที่ทุกประเทศไม่ยื่นความผูกพันใน Mode 4 นี้เลย ถือเป็นอาชีพที่สงวนให้กับคนชาติคนเท่านั้น รวมทั้งประเทศไทยด้วยที่ไม่ยื่นข้อผูกพันสาขามัคคุเทศก์ ประกอบกับมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้ผู้ขอใบอนุญาตประกอบอาชีพมัคคุเทศก์จะต้องมีสัญชาติไทย และพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 และงานมัคคุเทศก์ หรือการจ้ดนำเที่ยว ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 ยิ่งทำให้เห็นว่า ประเทศไทยไม่ยินยอมให้คนต่างด้าวเข้ามาประกอบวิชาชีพมัคคุเทศก์แข่งขันกับคนไทย แม้จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของข้อตกลง GATS ในการเปิดตลาดการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวแบบค่อยเป็นค่อยไปก็ตาม ในส่วนของการประกอบวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวนอกเหนือจากมัคคุเทศก์แล้ว ทุกประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงประเทศไทยได้กำหนดให้แรงงานระดับผู้บริหาร ผู้จัดการ และผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ เข้ามาทำงานในประเทศไทยได้ ดังนั้น การที่ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ยื่นข้อผูกพันเหมือนหรือคล้ายกับการยื่นข้อผูกพันของประเทศไทยไม่ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบด้านการค้าบริการ และไม่ส่งผลกระทบต่อพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 และงานมัคคุเทศก์ หรือการจ้ดนำเที่ยว ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศอื่นก็กระทำเช่นเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษาถึงผลกระทบของความผูกพันสาขาท่องเที่ยวของประเทศกลุ่มอาเซียนใน GATS ที่มีต่อกฎหมาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า

2.1 ประเทศไทยควรผลักดันให้ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนเปิดการเจรจาและเสนอข้อผูกพันให้เหมือนหรือคล้ายกับของประเทศไทย เพื่อไม่ให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในด้านข้อจำกัดของการผูกพันในแต่ละสาขาบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.2 ประเทศไทยควรเสนอปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับความผูกพันในการเปิดตลาดการค้าบริการท่องเที่ยวภายใต้ข้อตกลง GATS กล่าวคือ

2.2.1 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการขอใบอนุญาตประกอบกิจการตัวแทนการเดินทางและบริการนำเที่ยว ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยที่จะสามารถขอใบอนุญาตประกอบการได้ หรือผู้ที่จะประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ได้ต้องมีสัญชาติไทย ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงควรแก้ไขให้สอดคล้องกับหลักการของข้อตกลง GATS และการเจรจาข้อผูกพันใหม่ ต้องพิจารณาบนพื้นฐานการเปิดตลาดใน Mode 1-4 ว่าประเทศไทยสามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการต่างชาติได้หรือไม่

2.2.2 ควรกำหนดบทลงโทษที่สามารถใช้บังคับได้ตามยุคสมัยของการประกอบธุรกิจโรงแรมในปัจจุบัน กรณีมีการคัดแปลงโรงแรมให้เป็นที่พักอาศัยเพื่อการค้าประเวณี ซึ่งเป็นความผิดและขัดต่อความสงบเรียบร้อยต่อส่วนรวม หรือการคัดแปลงอาคารทำเป็นโรงแรม หรือหลีกเลี่ยงการขอใบอนุญาตและการเสียภาษี เนื่องจากการกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 มีบทลงโทษให้ปรับเงินกับเจ้าของกิจการเป็นจำนวนไม่มาก อาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่หลบจำและอาจกระทำผิดซ้ำอีกก็ได้

2.2.3 ควรปรับปรุงข้อกำหนดคนต่างด้าวภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามมาตรา 5 ประกอบกับมาตรา 6 ซึ่งกำหนดห้ามมิให้คนต่างด้าวทำงานบางอย่างเพื่อเป็นการค้าหรือหารายได้ในทุกที่ในราชอาณาจักร งานในอาชีพต้องห้ามเหล่านั้นถูกพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 คือ ข้อ (28) งานนายหน้าหรืองานตัวแทน ยกเว้นงานนายหน้าหรืองานตัวแทนในธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ (34) งานมัคคุเทศก์หรือการจูงนำเที่ยว ถือเป็นงานที่ต้องห้ามคนต่างด้าวทำงาน หรือเปิดช่องทางอื่นให้สอดคล้องกับข้อผูกพันตามข้อตกลง GATS

2.3 ในการศึกษาวิจัยฉบับนี้ ไม่ได้กล่าวถึงผลกระทบต่อกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจากการทำข้อตกลงระดับทวิภาคีของอาเซียน เช่น การรวมกลุ่มเศรษฐกิจ หรือ FTA ระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่มประเทศอาเซียน อันอาจจะส่งผลกระทบในทางที่ดีหรือไม่ เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาศึกษาวิจัยต่อไป

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

หนังสือ

คณะกรรมการกลุ่มปรับปรุงวิชากฎหมายระหว่างประเทศ. “สนธิสัญญา.” ใน เอกสาร
การสอนชุดวิชากฎหมายระหว่างประเทศ, หน่วยที่ 5 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1).

นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548.

คณะกรรมการบริการและการท่องเที่ยว. โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง โครงสร้างของ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism System). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รังสิต, 2547.

จตุรนต์ ธีระวัฒน์. กฎหมายระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรม-
ศาสตร์, 2547.

จุมพต สายสุนทร. กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
วิญญูชน, 2544.

ชวลีพร เกื้อกุล. ความรู้รอบตัวชุด ประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียง-
เฉียงใต้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์สุทธี, 2545.

ทัชชมัย ฤกษ์สุด. แกตต์และองค์การการค้าโลก (WTO). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ประสิทธิ์ เอกบุตร. กฎหมายระหว่างประเทศ: สนธิสัญญา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน,
2544.

วิชัย โสสุวรรณจินดา และชนินาฏ ลีคส์. กฎหมายการทำงานของคนต่างด้าว.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม. “การพัฒนากฎหมาย
เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศและการพาณิชย์.” ใน เอกสารประกอบการ
ประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 5, หน้า 1-19. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภา
วิจัยแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม, 2548.

สุมาลี วงษ์วิฑิต. “ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ.” ใน เอกสารประกอบการบรรยาย
วิชากฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, หน้า 1-9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.

บทความ

ชุมพร ปัจจุสานนท์. “การค้าบริการภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ.” วารสาร
กฎหมาย 15, 1 (มีนาคม 2537): 97-151.

ประสิทธิ์ เอกบุตร. “การปฏิรูประบบกฎหมายของแคว้นในกรอบของการเจรจาของ
อูรุกวัย.” ใน บทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี ดร. ปรีดี เกษมทรัพย์, หน้า 230-
245. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ พี. เค., 2531.

“สาระสำคัญ พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ฯ (ฉบับแก้ไขใหม่).” วารสารธุรกิจ
ท่องเที่ยว 15, 9 (กันยายน 2545): 55-62.

อรพรรณ พันธุ์พัฒนา. “ผลกระทบต่อการค้าบริการจากการเปิดเสรีภาพหลังการเจรจา
การค้าหลายฝ่ายรอบอูรุกวัย (สาขาการท่องเที่ยว).” วารสารกฎหมาย 15, 2
(เมษายน 2537): 231-256.

วิทยานิพนธ์

ชัชชัย โชคธีรวัฒน์. “ผลกระทบของกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน
ต่อกฎหมายไทย: กรณีศึกษา สาขาการเงิน.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

รายงานการวิจัย

กระทรวงพาณิชย์. สำนักเจรจาการค้าพหุภาคี. เอกสารสรุปผลการสัมมนาเรื่อง การค้า
และการโยกย้ายถิ่นฐานของบุคคลธรรมดาระหว่างประเทศ (Trade and
Migration). ณ World Meteorological Organization กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์
แลนด์, 4-5 ตุลาคม 2547.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ผลกระทบต่อการค้าบริการจากการเปิดเสรีภายหลังการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย สาขาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานวิจัย เรื่อง โครงการศึกษาศักยภาพการแข่งขันการค้าบริการของไทย เล่ม 1. เสนอต่อกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ม.ป.ป.

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. รายงานความก้าวหน้า เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาองค์การการค้าโลก มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2546.

_____. รายงานฉบับสุดท้าย (final report) เรื่อง โครงการศึกษารวบรวมฐานข้อมูลการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียน เอเปก และองค์การการค้าโลก เล่ม 3. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาองค์การการค้าโลก มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2546.

สุมาลี วงษ์วิจิตร และระพีพรรณ ทองหล่อ. รายงานการวิจัย เรื่อง การท่องเที่ยวทางน้ำ: การพัฒนาเศรษฐกิจการค้าบริการภายใต้ข้อตกลง GATS. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547.

เอกสารอื่น ๆ

กระทรวงพาณิชย์. กรมเจรจาการค้า. ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ [Online].

Available URL: <http://www.dtn.moc.go.th>, 2547 (เมษายน, 17).

_____. สาระสำคัญของ GATS และการเจรจาการค้าบริการภายใต้ WTO (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) 2545 [Online]. Available URL: <http://www.dtn.moc.go.th>, 2546 (กรกฎาคม, 23).

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. “พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544.” ใน เอกสารเผยแพร่โครงการพัฒนานโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ, หน้า 10-25. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 2544.

สำนักเจรจาการค้าบริการ. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการในองค์การการค้าโลก [Online]. Available URL: <http://www.dtn.moc.go.th>, 2548 (มิถุนายน, 27).

วิชาดา ภาพรรเจดกิจ. บทความการเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการด้านการท่องเที่ยว และ Cluster ของบริการด้านการท่องเที่ยวใน FTA และข้อเรียกร้องและข้อเสนอของไทย [Online]. Available URL: <http://www.dtn.moc.go.th>, 2547 (มิถุนายน, 14).

เอกสารภาษาอังกฤษ

General Agreement on Trade in Services. **Thailand Schedule of Commitments**

[Online]. Available URL: <http://www.wto.org>, 2004 (April, 17).

WTO. **Services Sectoral Classification List: MTN.GNS/W/120** [Online]. Available

URL: <http://www.wto.org>, 1991 (July, 10).

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล : นางสาวดาริษา ศิริสมบัติ
วัน เดือน ปี เกิด : 17 เมษายน 2522
สถานที่เกิด : กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา : สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6
จากโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)
ปีการศึกษา 2540
สำเร็จปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา 2543
สำเร็จประกาศนียบัตรบัณฑิต ทฤษฎีสันทางปัญญา
การค้าระหว่างประเทศ และการอนุญาโตตุลาการ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2544

ตำแหน่งหน้าที่
การงานปัจจุบัน : ตำแหน่งรักษาการหัวหน้างานนิติการและสัญญา และนิติกร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

